

INSETE

ΜΕΛΕΤΗ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ ΔΡΑΣΕΩΝ ΚΡΑΤΙΚΩΝ
ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΟ
ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΩΝ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ 2014-2020

Νοέμβριος 2015

Ανάδοχος

REMACO A.E.
ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ



Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο



ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
"ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ"





Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο



ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
"ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ"



ΕΣΠΑ
2007-2013
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Πίνακας περιεχομένων

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ	I
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	1
1. ΒΑΣΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΚΛΑΔΟΥ & ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΕΞΥΠΝΗΣ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ 2014-2020	2
1.1. ΒΑΣΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΚΛΑΔΟΥ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	2
1.2. Ο ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΕΞΥΠΝΗΣ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ 2014-2020.....	3
1.2.1. Η θέση του Τουρισμού στην Εθνική Στρατηγική ΕΤΑΚ για την Έξυπνη Εξειδίκευση 2014-2020.....	3
1.2.2. Συσχέτιση εθνικού και περιφερειακού επιπέδου	6
2. ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΩΝ ΠΕΠ 2014-2020 ΚΑΙ ΚΡΑΤΙΚΕΣ ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ ΤΟΜΕΑ	8
2.1. ΠΕΠ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ 2014-2020 & ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	8
2.2. ΠΕΠ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ 2014-2020 & ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	14
2.3. ΠΕΠ ΚΡΗΤΗΣ 2014-2020 & ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ.....	22
2.4. ΠΕΠ ΗΠΕΙΡΟΥ 2014-2020 & ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ.....	27
2.5. ΠΕΠ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ 2014-2020 & ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ.....	32
2.6. ΠΕΠ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ 2014-2020 & ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	37
2.7. ΠΕΠ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ 2014-2020 & ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	43
2.8. ΠΕΠ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ 2014-2020 & ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ.....	50
2.9. ΠΕΠ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ 2014-2020 & ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	58
2.10. ΠΕΠ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ 2014-2020 & ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ.....	66
2.11. ΠΕΠ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΘΡΑΚΗ 2014-2020 & ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	74
2.12. ΠΕΠ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ 2014-2020 & ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ.....	83
2.13. ΠΕΠ ΑΤΤΙΚΗΣ 2014-2020 & ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ.....	93
3. ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΔΡΑΣΕΩΝ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ ΣΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ ΤΟΜΕΑ	98
3.1. ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΕΥΣΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ ΣΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ.....	98
3.2. ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ ΣΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ	102
3.2.1. Ενισχύσεις Επενδυτικής Προτεραιότητας 1β.....	103
3.2.2. Ενισχύσεις Επενδυτικής Προτεραιότητας 2β.....	107
3.2.3. Ενισχύσεις Επενδυτικής Προτεραιότητας 3α	109
3.2.4. Ενισχύσεις Επενδυτικής Προτεραιότητας 3β.....	112
3.2.5. Ενισχύσεις Επενδυτικής Προτεραιότητας 3γ.....	115
3.2.6. Ενισχύσεις Επενδυτικής Προτεραιότητας 3δ.....	116
3.2.7. Ενισχύσεις Επενδυτικής Προτεραιότητας 4β.....	119
3.2.8. Ενισχύσεις Επενδυτικής Προτεραιότητας 8ν (ΕΚΤ).....	120
4. ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΤΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ ΤΩΝ ΠΕΠ ΣΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ ΤΟΜΕΑ.....	123
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	126

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα «Μελέτη Εξειδίκευσης Δράσεων Κρατικών Ενισχύσεων στον Τομέα του Τουρισμού στο πλαίσιο των Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων 2014-2020» εκπονήθηκε από την Εταιρεία REMACO Α.Ε. ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ & ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ, στο πλαίσιο του Υποέργου 8 «Οργάνωση & Λειτουργία Θεματικών Τομέων του ΙΝΣΕΤΕ για την ενίσχυση της θεσμικής ικανότητας του ΣΕΤΕ, Δράσεις Συντονισμού και Διοίκησης των Υποέργων της Πράξης» της Πράξης -«Ενίσχυση Θεσμικής & Επιχειρησιακής Ικανότητας ΣΕΤΕ» και σύμφωνα με την από 2 Νοεμβρίου 2015 σχετική σύμβαση με το Ινστιτούτο του Συνδέσμου Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων.

Σκοπός της παρούσας μελέτης είναι η εξειδίκευση των δράσεων κρατικών ενισχύσεων στον Τομέα του Τουρισμού, οι οποίες προβλέπονται στα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα (ΠΕΠ) 2014-2020 και η διαμόρφωση τεκμηριωμένων προτάσεων του ΣΕΤΕ προς τις αρμόδιες Ειδικές Υπηρεσίες Διαχείρισης των ΠΕΠ 2014-2020, στο πλαίσιο της εξειδίκευσης της εφαρμογής των ΕΠ που προβλέπεται από το Άρθρο 19 του Ν. 4314/2014.

Η παρούσα μελέτη περιλαμβάνει επιγραμματικά τις ακόλουθες Ενότητες:

- α. Συνοπτική παρουσίαση της κατάστασης του Τομέα του Τουρισμού και η θέση του στις Στρατηγικές Έξυπνης Εξειδίκευσης (Εθνική και Περιφερειακές),
- β. Ανάλυση των Περιφερειακών Στρατηγικών Έξυπνης Εξειδίκευσης και της αναπτυξιακής στρατηγικής των ΠΕΠ στον Τουριστικό Τομέα και εντοπισμός Επενδυτικών Προτεραιοτήτων, Ειδικών Στόχων και Κατηγοριών Δράσεων ανά ΠΕΠ τα οποία δύναται να προωθηθούν μέσω δράσεων κρατικών ενισχύσεων,
- γ. Εξειδίκευση των δράσεων κρατικών ενισχύσεων στον Τουριστικό Τομέα ανά Επενδυτική Προτεραιότητα και ΠΕΠ,
- δ. Διαμόρφωση προτάσεων για το πλαίσιο εφαρμογής και παρακολούθησης των δράσεων κρατικών ενισχύσεων των Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων.

1. ΒΑΣΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΚΛΑΔΟΥ & ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΕΞΥΠΝΗΣ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ 2014-2020

1.1. ΒΑΣΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΚΛΑΔΟΥ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Ο τουρισμός αποτελεί –σε όρους άμεσης και έμμεσης συνεισφοράς– περίπου το 15% της ελληνικής οικονομίας.¹ Η ανάπτυξή του ήταν διαρκής στη δεκαετία που πέρασε, αλλά προήλθε κυρίως (κατά 70%), από την αύξηση της εγχώριας ζήτησης. Ως ένας παραδοσιακός προορισμός διακοπών «ήλιου και θάλασσας», η Ελλάδα ανταγωνίζεται κυρίως την Ιταλία, τη Γαλλία και την Ισπανία (εσχάτως και την Τουρκία). Οι περισσότεροι επισκέπτες προέρχονται από τη Γερμανία και το Ηνωμένο Βασίλειο, όπου η Ελλάδα κατέχει 3%-4% μερίδιο αγοράς.

Στις παραδοσιακές της αγορές, η Ελλάδα αντιμετωπίζει φθίνοντα μερίδια αγοράς, ενώ παρουσιάζει περιορισμένη διείσδυση σε νέες ανερχόμενες αγορές, όπως η Κίνα και η Ρωσία, ενώ η τουριστική περίοδος είναι υπερβολικά συγκεντρωμένη στους καλοκαιρινούς μήνες (56,44% και 52% των αφίξεων των ετών 2013 και 2014 αντίστοιχα πραγματοποιήθηκαν κατά το 3ο τρίμηνο)².

Ο εισερχόμενος τουρισμός στην Ελλάδα για τις «προϊοντικές» αγορές “Ηλιος & Θάλασσα” και “City Break” από την Ευρώπη είναι κατά 4% και 56% αντίστοιχα ακριβότερος σε σχέση με τον Ευρωπαϊκό μέσο όρο. Αυτό οφείλεται στην μεγαλύτερη διάρκεια των ταξιδιών στην Ελλάδα σε σχέση με άλλους προορισμούς, καθώς η ημερήσια δαπάνη είναι η ίδια τόσο για τον εισερχόμενο στην Ελλάδα όσο και για τον ευρωπαϊκό εξερχόμενο τουρισμό εν γένει. Αντίστοιχα ο εισερχόμενος τουρισμός στην Ελλάδα για την “προϊοντική” αγορά “Πολιτισμός & Θρησκεία” από την Ευρώπη είναι κατά 12% φθηνότερος σε σχέση με τον Ευρωπαϊκό μέσο όρο (οφείλεται κατά κύριο λόγο στην χαμηλότερη ημερήσια δαπάνη στην Ελλάδα σε σχέση με τον Ευρωπαϊκό Μέσο Όρο). Τέλος η δαπάνη ανά ταξίδι στην Ελλάδα, αυξάνεται σημαντικά και στις τρεις προαναφερθείσες προϊοντικές αγορές αν περιληφθεί και ο εισερχόμενος τουρισμός που προέρχεται από μη Ευρωπαϊκές χώρες.³

Η οικονομική βιωσιμότητα του προϊόντος είναι επισφαλής καθώς δεν υπάρχουν ούτε οικονομίες κλίμακας, ούτε επαρκείς υποδομές υψηλής ποιότητας. Σε ότι αφορά την αξιοποίηση της γης, τη δημιουργία υποδομών και το επενδυτικό πλαίσιο, υπάρχουν πολλά εμπόδια που αποτρέπουν εκείνη τη μορφή ανάπτυξης που θα ικανοποιεί τις σύγχρονες δομές ζήτησης και τα νέα προϊόντα υψηλής προστιθέμενης αξίας (Περιοχές Ολοκληρωμένης Τουριστικής Ανάπτυξης – ΠΟΤΑ, παραθεριστικές κατοικίες, μαρίνες, λιμάνια για κρουαζιερόπλοια). Παράλληλα, οι περίπλοκες διαδικασίες αδειοδότησης και το διαρκώς μεταβαλλόμενο φορολογικό πλαίσιο αποθαρρύνουν τις επενδύσεις. Η σύνδεση της Ελλάδας με τις νέες αναδυόμενες και υπεράκτιες αγορές είναι περιορισμένη, ενώ τα σημεία εισόδου των τουριστών (π.χ. η Αθήνα) είναι ακριβά για τους αερομεταφορείς. Από πλευράς επαγγελματικών δυνατοτήτων και τεχνογνωσίας, η Ελλάδα υστερεί στην ποιότητα και ποσότητα καταρτισμένων ανθρώπινων πόρων, καθώς και στο ακαδημαϊκό επίπεδο των επαγγελματιών του

¹ Η Ελλάδα 10 Χρόνια Μπροστά: Προσδιορίζοντας το νέο Εθνικό Μοντέλο Ανάπτυξης, McKinsey&Company 2011

² Επεξεργασία στοιχείων Έρευνας Συνόρων της Τράπεζας της Ελλάδος

³ Στοιχεία μελέτης “Ποιος είναι ο πελάτης μας; Χαρακτηριστικά εισερχόμενου τουρισμού στην Ελλάδα για «Ηλιος & Θάλασσα», «City Break», «Πολιτισμός & Θρησκεία»” - INSETE Οκτώβριος 2015

τουρισμού που αποφοιτούν από τις ελληνικές σχολές. Τέλος, απουσιάζει ένας αποτελεσματικός εθνικός οργανισμός, που να λειτουργεί με βάση τις αρχές της αγοράς, προωθώντας αποτελεσματικά το ελληνικό τουριστικό προϊόν στο εξωτερικό.

1.2. Ο ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΕΞΥΠΝΗΣ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ 2014-2020

1.2.1. Η θέση του Τουρισμού στην Εθνική Στρατηγική ΕΤΑΚ για την Έξυπνη Εξειδίκευση 2014-2020

Η Εθνική Στρατηγική Έρευνας και Καινοτομίας για την Έξυπνη Εξειδίκευση 2014-2020 επιδιώκει την αποτελεσματική, αποδοτική και συνεργατική χρήση των (περιορισμένων) διαθέσιμων πόρων στην κατεύθυνση της ενίσχυσης της καινοτομίας, την αναβάθμιση του ανθρώπινου δυναμικού καθώς και την ενίσχυση ή τη δημιουργία ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων σε κλάδους της οικονομίας που πληρούν τις σχετικές προϋποθέσεις.

Εκτός από τις οριζόντιες συνιστώσες της (ανάπτυξη καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών, δημιουργία υποδομών έρευνας και καινοτομίας, αξιοποίηση των ευκαιριών που προσφέρουν αναδυόμενοι τεχνολογικοί τομείς, αριστεία στην έρευνα, ανάπτυξη ανθρώπινου ερευνητικού δυναμικού, διασύνδεση της επιστήμης με την κοινωνία, παραγωγή νέας γνώσης, διεθνής συνεργασία), η Εθνική Στρατηγική ΕΤΑΚ έχει συγκεκριμένη τομεακή διάσταση, η οποία προέκυψε μέσα από την εφαρμογή της διαδικασίας της επιχειρηματικής ανακάλυψης.

Ο Τουρισμός, μαζί με τον Πολιτισμό, τις Πολιτιστικές και Δημιουργικές Βιομηχανίες εντάσσεται σε έναν από τους εννέα (9) τομείς προτεραιότητας της Εθνικής Στρατηγικής ΕΤΑΚ.

Η διαμόρφωση ενιαίας προτεραιότητας για το σύμπλεγμα “**Πολιτισμός & Τουρισμός και τις Πολιτιστικές & Δημιουργικές Βιομηχανίες**” αποβλέπει σε ολιστική προσέγγιση παρεμβάσεων στο πλαίσιο της RIS3 και έρχεται να καλύψει ένα σημαντικό τμήμα της ελληνικής οικονομίας. Η ισχυρή διασύνδεση Πολιτισμού – Τουρισμού προβάλλει ως πρόκληση για την ανάπτυξη και δημιουργική συνεργασία καινοτόμων επιχειρηματικών και ερευνητικών οικοσυστημάτων, με σύμμαχο την Πολιτεία και τις Περιφέρειες, ώστε να συμβάλλει καταλυτικά στην οικονομική ανάκαμψη της χώρας.

Η διασύνδεση Πολιτισμού - Τουρισμού προβάλλει ως κύρια αναπτυξιακή προτεραιότητα σε εθνικό επίπεδο, ενώ σε περιφερειακό επίπεδο αναδεικνύεται ως ανταγωνιστικό πλεονέκτημα σχεδόν σε όλες τις Περιφέρειες της χώρας.

Κεντρικοί στόχοι της στρατηγικής ΕΤΑΚ⁴ για το τρίπτυχο Πολιτισμός – Τουρισμός – Πολιτιστικές & Δημιουργικές Βιομηχανίες (ΠΔΒ) είναι:

- A. Η ανάδειξη της προστιθέμενης αξίας καινοτόμων παρεμβάσεων** της επιστήμης και τεχνολογίας στον τομέα του πολιτισμού και της πολιτιστικής κληρονομιάς, με έμφαση στην ενίσχυση και προώθηση της πολυθεματικής & διεπιστημονικής έρευνας - από τις θετικές επιστήμες έως τις ανθρωπιστικές και τις κοινωνικές επιστήμες και τις τέχνες- προκειμένου να

⁴ Εθνική Στρατηγική Έρευνας και Καινοτομίας για την Έξυπνη Εξειδίκευση 2014-2020 - ΓΓΕΤ

διαμορφωθεί ένα διεθνούς φήμης, ανταγωνιστικό οικοσύστημα βασισμένο στη γνώση γύρω από τον ελληνικό πολιτισμό.

- Β. Η προώθηση, η διάχυση και η παραγωγική ενσωμάτωση της ανοικτής καινοτομίας** στις δραστηριότητες των φορέων και της οικονομίας του σύγχρονου πολιτισμού και της πολιτιστικής κληρονομιάς, αλλά και η αξιοποίηση της νέας γνώσης, με στόχο τη διαφοροποίηση του πολιτιστικού προϊόντος, το σχεδιασμό νέων υπηρεσιών υψηλής προστιθέμενης αξίας και την ενίσχυση της πολιτιστικής δραστηριότητας σε όλες τις κοινωνικές και οικονομικές της εκφάνσεις.
- Γ. Η διαφοροποίηση των οικονομικών δραστηριοτήτων και η ενίσχυση της νέας επιχειρηματικής δραστηριότητας** που να απορρέουν από τον πολιτισμό, τον τουρισμό και τις πολιτιστικές και δημιουργικές βιομηχανίες γύρω από τον άξονα «έμπνευση – εξωστρέφεια», με ανάδειξη νέων, ποιοτικών, αναγνωρίσιμων και επώνυμων προϊόντων (brand name) και υπηρεσιών σε εκτενείς, καθετοποιημένες αλυσίδες αξίας σε πολλούς κλάδους της ελληνικής οικονομίας, με διεθνές κύρος, πολλαπλασιαστικά οφέλη για την Ελλάδα & ποιοτική συμβολή στην ανάπτυξη της ειδικής μορφής του πολιτιστικού τουρισμού κατά προτεραιότητα (αλλά και καινοτόμο στήριξη άλλων ειδικών μορφών τουρισμού), καθώς και ενίσχυση των δράσεων ΕΤΑΚ για την εξασφάλιση της βιωσιμότητας των τουριστικών προορισμών, των πολιτιστικών τους πόρων & περιβάλλοντος.
- Δ. Η ανάδειξη του δίπολου “Πολιτισμού - Τουρισμού” ως κινητήρια δύναμη της ψηφιακής επιχειρηματικότητας** της χώρας, με αξιοποίηση των ερευνητικών αποτελεσμάτων και του επιστημονικού και τεχνικού δυναμικού της χώρας για την ανάπτυξη διεθνώς ανταγωνιστικών, προηγμένων προϊόντων και υπηρεσιών στο χώρο του πολιτισμού και του τουρισμού βασισμένων στις νέες τεχνολογίες αιχμής.

Οι προτεραιότητες στις οποίες εστιάζει η στρατηγική ΕΤΑΚ για τον Πολιτισμό - τον Τουρισμό - τις Πολιτιστικές & Δημιουργικές Βιομηχανίες,⁵ είναι οι κάτωθι:

- 1. Ενίσχυση της καινοτομίας για τη διαμόρφωση νέων προϊόντων και υπηρεσιών** για τον επισκέπτη – φυσικό και εικονικό - αρχαιολογικών χώρων / μουσείων / συλλογών και άλλων πόλων και εκδηλώσεων πολιτιστικής δραστηριότητας (π.χ. πολιτιστικά γεγονότα, φεστιβάλ). Η προτεραιότητα αυτή εντάσσεται στη λογική της αξιοποίησης των μουσείων / αρχαιολογικών χώρων / διαρκών εκθέσεων και συλλογών ως πιλοτικών μονάδων για την ανάπτυξη διεθνώς ανταγωνιστικών προϊόντων & υπηρεσιών
- 2. Αξιοποίηση υποδομών και υπηρεσιών καινοτομίας** με εφαρμογή εργαλείων και μεθοδολογιών για το σχεδιασμό και την υλοποίηση εξειδικευμένων υπηρεσιών περιεχομένου & εκπαιδευτικών διαδραστικών εφαρμογών για χώρους πολιτισμού, με στόχο τη μείωση του κόστους ανάπτυξης και την ανάδειξη μεθόδων επαναχρησιμοποίησης του περιεχομένου σε πολλαπλές δραστηριότητες της αλυσίδας αξίας των τομέων Πολιτισμού, Τουρισμού, Πολιτιστικών & Δημιουργικών Βιομηχανιών, με έμφαση στην εκπαίδευση.
- 3. Προώθηση και ενίσχυση της ψηφιακής επιχειρηματικότητας** στους τομείς του Πολιτισμού, του Τουρισμού και των ΠΔΒ.

⁵ Εθνική Στρατηγική Έρευνας και Καινοτομίας για την Έξυπνη Εξειδίκευση 2014-2020 - ΓΓΕΤ

4. **Ενίσχυση συμπράξεων στο «τρίγωνο της γνώσης»,** για την ανάδειξη της αριστείας σε τομείς εξειδίκευσης της πολιτιστικής κληρονομιάς και του σύγχρονου πολιτισμού, την παραγωγή νέας γνώσης και το άνοιγμά της στη δημιουργική οικονομία.
5. **Επιδεικτικές συμπράξεις – σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο** - για την παροχή ολοκληρωμένων υπηρεσιών καινοτομίας – μέσω ενίσχυσης της ικανότητας φορέων Ε&Κ και του σχηματισμού «δικτύων γνώσης» – που θα υποστηρίξουν την ευρύτερη οικονομική δραστηριότητα και θα ενισχύσουν εξωστρεφείς ΜΜΕ που δραστηριοποιούνται στους τομείς Πολιτισμού - Τουρισμού - ΠΔΒ, με παράλληλη διεύρυνση των αντίστοιχων αλυσίδων αξίας, ενίσχυση της βιωματικής εμπειρίας που προκύπτει από την ολοκληρωμένη αυτή διαδικασία & εξασφάλιση συνθηκών βιώσιμης ανάπτυξης.
6. **Ανάπτυξη αντίστοιχων δεξιοτήτων / κάλυψη αντίστοιχων εκπαιδευτικών αναγκών για τη δημιουργική οικονομία.**
7. **Ενίσχυση διεπιστημονικών συνεργασιών και συμπράξεων δημόσιων και ιδιωτικών φορέων έρευνας / καινοτομίας** σε περιβάλλον φυσικών και εικονικών εργαστηρίων
8. **Δράσεις ενθάρρυνσης της ανοικτής καινοτομίας** για τη διαφοροποίηση του πολιτιστικού προϊόντος και υπηρεσιών καθώς και την ενσωμάτωση της καινοτομίας στις ειδικές μορφές τουρισμού, με τη συμβολή των Πολιτιστικών & Δημιουργικών Βιομηχανιών (ΠΔΒ)
9. **Ανάπτυξη πιλοτικών συμπράξεων τύπου ΣΔΙΤ** που αξιοποιούν το «τρίγωνο της γνώσης», σε διαπεριφερειακό επίπεδο.

Το σύμπλεγμα / τρίπτυχο Πολιτισμός – Τουρισμός – Πολιτιστικές & Δημιουργικές Βιομηχανίες εξυπηρετούν ερευνητικές υποδομές και εμβληματικές δράσεις που συνδέονται:

α) με την προστασία, διατήρηση και ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς και του φυσικού κάλλους της χώρας, καθώς και κρίσιμων περιβαλλοντικών πόρων συνυφασμένων με το τουριστικό προφίλ της – π.χ. το θαλάσσιο οικοσύστημα - και

β) με πολυθεματική έρευνα ΤΠΕ / ανθρωπιστικών επιστημών & τεχνών για την ανάδειξη, ενίσχυση και αξιοποίηση του ψηφιακού πολιτιστικού αποθέματος.

Συγκεκριμένα οι ερευνητικές υποδομές που υποστηρίζουν και το σύμπλεγμα Πολιτισμός – Τουρισμός στοχεύουν:

- Στην ενίσχυση προηγμένων πεδίων εφαρμογής της φυσικής και της επιστήμης των υλικών, των Lasers, της φωτονικής, για την ανάπτυξη καινοτόμων τεχνολογιών συντήρησης και ανάδειξης της πολιτιστικής κληρονομιάς καθώς και αναλυτικών μεθόδων και εργαλείων (στο τρίπτυχο micro-macro-info) υποστηρίζοντας την έρευνα σε αρχαιολογικά ευρήματα, ιστορικά μνημεία, ενάλιες αρχαιότητες κτλ.
- Στην παρακολούθηση, μελέτη και αξιοποίηση των θαλάσσιων οικοσυστημάτων για την ανάδειξη και την προστασία τους, αλλά και για την ανάπτυξη κατάλληλων συνθηκών για υποθαλάσσιες τουριστικές δραστηριότητες, με σεβασμό στα θαλάσσια οικοσυστήματα και τις ενάλιες αρχαιότητες.
- Στην ανάπτυξη εικονικών ερευνητικών υποδομών για τις τέχνες & ανθρωπιστικές επιστήμες, που αξιοποιούν και διευρύνουν τις τεχνολογίες διαχείρισης περιεχομένου, την τεχνογνωσία σε θέματα διαλειτουργικότητας ψηφιακών αποθετηρίων καθώς και τις γλωσσικές τεχνολογίες και εφαρμογές, συμβάλλοντας καταλυτικά στην ενίσχυση και ανάδειξη του

πολιτισμού μας και στη δημιουργική οικονομία (συμπεριλαμβανομένου του πολιτιστικού τουρισμού ως ιδιαίτερη οικονομική δραστηριότητα).

1.2.2. Συσχέτιση εθνικού και περιφερειακού επιπέδου

Ο Πολιτισμός και ο Τουρισμός, ξεχωριστά ή σε συνδυασμό (μορφή «συμπλέγματος»), έχει εντοπιστεί από όλες τις Περιφέρειες ως τομέας προτεραιότητας των περιφερειακών RIS3, όπως π.χ. ο αγροδιατροφικός τομέας. Προκειμένου να υπάρξει προστιθέμενη αξία στις δράσεις ΕΤΑΚ για τον πολιτισμό και τον τουρισμό, με αντίκτυπο στη δημιουργική οικονομία και τις πολλαπλές πτυχές των πολιτιστικών και δημιουργικών βιομηχανιών σε περιφερειακό επίπεδο, η διασύνδεση που επιδιώκεται από το εθνικό επίπεδο παρεμβάσεων στο περιφερειακό επίπεδο, θα πρέπει να εξασφαλίζεται παράλληλα από τις αντίστοιχες δράσεις περιφερειακού επιπέδου. Είναι ιδιαίτερα σημαντική η συμπληρωματικότητα των παρεμβάσεων που εξασφαλίζεται με το κατάλληλο μίγμα δράσεων και εργαλείων εφαρμογής εθνικού & περιφερειακού επιπέδου, με βάση: α) την κατηγοριοποίηση των περιφερειών και των αντίστοιχων περιφερειακών δράσεων, όπως έχουν από κοινού εντοπιστεί και φαίνονται στο Παράρτημα και β) τις προτεραιότητες που αναδεικνύουν οι περιφέρειες στις στρατηγικές RIS3.

Σε περιφερειακό επίπεδο, διαφαίνεται ότι θα υλοποιηθούν, κυρίως, δράσεις ενίσχυσης εφαρμογών ΤΠΕ για την επιχειρηματική προώθηση ψηφιακών προϊόντων ή υπηρεσιών πολιτισμού / τουρισμού και ΠΔΒ, δράσεις ανοικτής καινοτομίας για τη βέλτιστη ενσωμάτωση των αποτελεσμάτων των δράσεων στην τοπική οικονομία, καθώς και η στοχευμένη περιφερειακά δημιουργία συμπράξεων για την επίλυση τοπικών προβλημάτων μνημείων ή δράσεις που θα υλοποιηθούν μέσω ολοκληρωμένων χωρικών επεμβάσεων.

Πιο αναλυτικά, ο παρακάτω Πίνακας απεικονίζει την ιεράρχηση επιπέδων παρέμβασης ανά πεδίο & κρίσιμη περιοχή παρέμβασης ΕΤΑΚ, έτσι όπως έχουν αποτυπωθεί στην Εθνική Στρατηγική Έρευνας και Καινοτομίας για την Έξυπνη Εξειδίκευση 2014-2020.

Πεδία	Κρίσιμες περιοχές για παρεμβάσεις ΕΣΠΑ	Επίπεδο παρέμβασης
1. Ενίσχυση της καινοτομίας για τη διαμόρφωση νέων προϊόντων και υπηρεσιών για τον επισκέπτη αρχαιολογικών χώρων / μουσείων / συλλογών και άλλων πόλων και εκδηλώσεων πολιτιστικής δραστηριότητας.	<ul style="list-style-type: none"> Pre-commercial Procurement - κατά προτεραιότητα μέσω αξιοποίησης χρηματοδοτούμενων ερευνητικών αποτελεσμάτων -για τη διαμόρφωση νέων προϊόντων και υπηρεσιών Ενίσχυση συμπράξεων ΕΚ / ΑΕΙ / ΤΕΙ με ΜΜΕ για την ανάπτυξη ή αναβάθμιση σχετικών εφαρμογών, ειδικότερα στις ΤΠΕ (ως 'disruptive technologies' / KETs για τον ευρύτερο τομέα 'Π-Τ-ΠΔΒ) 	Περιφερειακό & εθνικό
2. Αξιοποίηση υποδομών καινοτομίας για το σχεδιασμό και την υλοποίηση εξειδικευμένων υπηρεσιών περιεχομένου & εκπαιδευτικών διαδραστικών εφαρμογών για χώρους πολιτισμού	<ul style="list-style-type: none"> Αξιοποίηση & εφαρμογή state-of the art- εργαλείων και μεθοδολογιών (ICT / τεχνολογίες διαχείρισης περιεχομένου) 	Εθνικό & Περιφερειακό
3. Προώθηση και ενίσχυση της ψηφιακής επιχειρηματικότητας στους	<ul style="list-style-type: none"> Εφαρμογή ερευνητικών αποτελεσμάτων στη βελτίωση της διαλειτουργικότητας ηλεκτρονικού (πολιτιστικού) περιεχομένου, χαρτογράφηση και ενίσχυση της επανάχρησής του, ενίσχυση ΜμΕ - και 	Εθνικό & Περιφερειακό

Πεδία	Κρίσιμες περιοχές για παρεμβάσεις ΕΣΠΑ	Επίπεδο παρέμβασης
τομείς του Πολιτισμού, του Τουρισμού και των ΠΔΒ	μέσω incubation spaces - για ανάπτυξη καινοτόμων, user centric προϊόντων & υπηρεσιών (περιλ. Mobile apps) με εξατομικευμένα χαρακτηριστικά με χρήση geospatio-temporal semantic web για τις ΠΤΔΒ & ενίσχυση αντίστοιχων 'research & innovation - driven' start-ups	
4. Ανάδειξη της αριστείας σε τομείς εξειδίκευσης της πολιτιστικής κληρονομιάς και του σύγχρονου πολιτισμού, παραγωγή νέας γνώσης και άνοιγμά της στη δημιουργική οικονομία	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ανάδειξη της διεπιστημονικής γνώσης στα πεδία των κλασικών σπουδών, της πολιτιστικής κληρονομιάς και του σύγχρονου πολιτισμού στη δημιουργική οικονομία & αντίστοιχες πιλοτικές δράσεις / ενίσχυση της πρόσβασης σε υποδομές έρευνας & καινοτομίας / ενίσχυση της γνώσης για τις συνέργειες του ΠΤΔΒ με άλλους τομείς προτεραιότητας με στόχο τη βελτίωση της πολιτιστικής και τουριστικής εμπειρίας 	Εθνικό & Περιφερειακό
5. Παροχή ολοκληρωμένων υπηρεσιών καινοτομίας – μέσω ενίσχυσης της ικανότητας φορέων Ε&Κ και το σχηματισμό «δικτύων γνώσης» - για τη διασφάλιση της βιωσιμότητας, ανάδειξη της εξωστρέφειας και διεύρυνση της αλυσίδας αξίας του τρίπτυχου	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Δίκτυα συνεργασίας για την ανάπτυξη τεχνικών (διαγνωστικές τεχνικές, αρχαιολογική / ψηφιακή τεκμηρίωση, διατήρηση, μοντελοποίηση, προστασία έναντι φυσικών κινδύνων / απειλών και κλιματικών συνθηκών, επεμβατικές τεχνικές και τεχνικές ανάδειξης πολιτιστικού αποθέματος) για την ολοκληρωμένη διαχείριση θεμάτων πολιτιστικής κληρονομιάς, με επιδεικτική εφαρμογή σε χώρους πολιτισμού, λειτουργία ανοικτών ανασκαφών & εργαστηρίων & εισαγωγή καινοτομίας στις δομές παρακολούθησης και λειτουργίας εξειδικευμένων φορέων διαχείρισης προορισμών (πολιτισμός – τουρισμός) 	Εθνικό & Περιφερειακό
6. Ανάπτυξη αντίστοιχων δεξιοτήτων / κάλυψη αντίστοιχων εκπαιδευτικών αναγκών για τη δημιουργική οικονομία	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Διασύνδεση τοπικών αναγκών / ΜΜΕ με εξειδικευμένα δίκτυα γνώσης, προσέλκυση καινοτόμων επιχειρήσεων, συνεργατικός σχεδιασμός υπηρεσιών 	Περιφερειακό
7. Ενθάρρυνση της ανοικτής καινοτομίας για τη διαφοροποίηση του πολιτιστικού προϊόντος και υπηρεσιών καθώς και την ενσωμάτωση της καινοτομίας στις ειδικές μορφές τουρισμού, με τη συμβολή των Πολιτιστικών & Δημιουργικών Βιομηχανιών (ΠΔΒ).	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ενίσχυση της δικτύωσης και υποστήριξη ανοικτών πλατφορμών δημιουργικής συνεργασίας εκπροσώπων της τετραπλής έλικας με ενθάρρυνση της συμμετοχής πολιτών, σε πιλοτική / επιδεικτική κλίμακα τόσο για τα συμπλέγματα πολιτισμού – τουρισμού / πολιτισμού – ΔΒ, όσο και για ειδικές μορφές τουρισμού ➤ Υποστήριξη οριζόντιων δραστηριοτήτων διάχυσης & μεταφοράς τεχνογνωσίας μεταξύ stakeholders ➤ Εφαρμογή μοντέλου "apply here, improve elsewhere" στην εισαγωγή καινοτομίας στις διαδικασίες και παροχή καινοτόμων υπηρεσιών από φορείς πολιτισμού προς τον επισκέπτη 	Περιφερειακό & εθνικό
8. Πιλοτικές συμπράξεις τύπου ΣΔΙΤ που αξιοποιούν το «τρίγωνο της γνώσης», σε διαπεριφερειακό επίπεδο	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ενεργειακή κάλυψη και μεταφορές με στόχο την εξασφάλιση επισκεψιμότητας περιοχών μεγάλου πολιτιστικού & τουριστικού ενδιαφέροντος (π.χ. smart grids για την ενέργεια, ολοκληρωμένα συστήματα μετακίνησης και λιμενισμού σε θαλάσσιες περιοχές, αερομεταφορές, σύγχρονες υποδομές για την υποστήριξη βιώσιμων μοντέλων τουρισμού πόλης) 	Περιφερειακό / Δια-περιφερειακό

2. ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΩΝ ΠΕΠ 2014-2020 ΚΑΙ ΚΡΑΤΙΚΕΣ ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ ΤΟΜΕΑ

Το σύνολο των Περιφερειακών Στρατηγικών Έξυπνης Εξειδίκευσης της περιόδου 2014-2020, ως τοπικά προσανατολισμένες ατζέντες οικονομικού μετασχηματισμού των Περιφερειών της χώρας, όπως αναλύθηκε και στην Ενότητα 1.2 της παρούσας Μελέτης, έχουν ως αναπτυξιακή προτεραιότητα τον Τομέα του Τουρισμού, που αποτελεί μαζί με τον Πολιτισμό και τις Πολιτιστικές και Δημιουργικές Βιομηχανίες μία από τις εννέα προτεραιότητες της Εθνικής Στρατηγικής ΕΤΑΚ.

Αυτή η προσέγγιση αποτυπώνεται και στα κείμενα στρατηγικής και επιχειρησιακού σχεδιασμού των ΠΕΠ της περιόδου 2014-2020, δίνοντας, ανάλογα με τις ιδιαίτερες προκλήσεις και τα ειδικά αναπτυξιακά χαρακτηριστικά, έμφαση σε ιδιαίτερες πλευρές.

Στις Ενότητες 2.1.1 και 2.1.2 του παρόντος Κεφαλαίου που ακολουθούν αποτυπώνεται ανά ΠΕΠ η συνολική στρατηγική στόχευση των Περιφερειών και στο πλαίσιο αυτό οι αναπτυξιακές προτεραιότητες και ο επιχειρησιακός προγραμματισμός των ΠΕΠ στον Τομέα του Τουρισμού (Επενδυτικές Προτεραιότητες, Ειδικοί Στόχοι και Κατηγορίες Δράσεων που σχετίζονται άμεσα ή έμμεσα με την τουριστική ανάπτυξη), ενώ τέλος αναλύονται οι προβλεπόμενες Κατηγορίες Δράσεων που αφορούν στις κρατικές ενισχύσεις προς τις τουριστικές επιχειρήσεις.

2.1. ΠΕΠ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ 2014-2020 & ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Η Περιφέρεια Ιονίων Νήσων (ΠΙΝ) βρίσκεται σε ένα σημείο καμπής και σε μια δύσκολη, γενικότερη κοινωνικο-οικονομική συγκυρία. Χωρίς να έχει καλύψει επαρκώς τα ζητήματα της «εσωτερικής», συνοχής, αντιμετωπίζει την πρόκληση μιας ποιοτικής μεταστροφής με περισσότερο εξωστρεφή χαρακτηριστικά.

Κεντρικός Αναπτυξιακός Στόχος της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων για το 2020, είναι η

«Βιώσιμη ανάπτυξη με ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και ελκυστικότητας της ΠΙΝ, μέσα από την αξιοποίηση της οικονομίας της γνώσης, του πολιτιστικού και περιβαλλοντικού αποθέματος»

προκειμένου να αυξηθεί η απασχόληση και η ευημερία των πολιτών, και με συνοπτικό και περιεκτικό τρόπο περιλαμβάνονται στο νέο αναπτυξιακό όραμα της ΠΙΝ, που είναι να καταστούν τα

«Ιόνια Νησιά, Ελκυστικός Προορισμός & Βιώσιμος Τόπος»

Σε αυτό το στρατηγικό πλαίσιο, **βαρύνουσα σημασία για την ΠΙΝ αποκτούν οι ανάγκες για:**

- **τόνωση της ανταγωνιστικότητας του υφιστάμενου παραγωγικού προτύπου**, ανάγκη που προκύπτει από τη σχετικά χαμηλή Προστιθέμενη Αξία (ειδικά σε πρωτογενή & δευτερογενή τομέα), την απουσία ισχυρών δια-τομεακών συνδέσεων μεταξύ των ΜΜΕ και τη σημαντική υστέρηση σε καινοτομίες και τεχνολογίες,

- **ενίσχυση του ανθρώπινου δυναμικού σε προσόντα**, ανάγκη που προκύπτει από τη σχετικά χαμηλή εξειδίκευση του οικονομικά ενεργού πληθυσμού & το σχετικά χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης πληθυσμού,
- **αντιμετώπιση των συνεπειών της οικονομικής κρίσης στον κοινωνικό ιστό**, ανάγκη που προκύπτει από την ανεργία, που εκτός από την έντονη εποχική διακύμανση, έχει διπλασιαστεί λόγω της ύφεσης, τη φτώχεια, που πλήττει περισσότερο ορισμένες ευπαθείς ομάδες & την εξασθένηση της δυνατότητας πρόσβασης σε συστήματα υγείας/φροντίδας για ευρύτερα κοινωνικά στρώματα,
- **αντιμετώπιση των πιέσεων & των περιορισμών νησιωτικότητας**, ανάγκη που προκύπτει από την προβληματική διαπεριφερειακή και ενδοπεριφερειακή προσπελασιμότητα, τις πιέσεις στο περιβάλλον και τους πόρους από το αναπτυξιακό πρότυπο, την ανάγκη εξοικονόμησης ενεργειακών & υδατικών πόρων, τις απειλές από φυσικούς κινδύνους & την κλιματική αλλαγή και τις χωρικές ανισότητες και αναπτυξιακές διαφοροποιήσεις στο «εσωτερικό» της.

Με βάση τα παραπάνω, **βασικές συνιστώσες της νέας αναπτυξιακής στρατηγικής της ΠΙΝ** είναι:

- **η επανάκτηση της «ελκυστικότητάς» της**, που αφορά κυρίως το παραγωγικό σύστημα και μπορεί να επιτευχθεί σταδιακά μέσω της στρατηγικής για την «έξυπνη εξειδίκευση» και
- **η διασφάλιση της «βιωσιμότητάς» της**, που παραπέμπει στις συνθήκες διαβίωσης του πληθυσμού με τις ιδιαιτερότητες που δημιουργεί η νησιωτική φυσιογνωμία, στη περιβαλλοντική αειφορία, αλλά και στη θωράκιση του κοινωνικού ιστού.

Το **νέο παραγωγικό πρότυπο της Περιφέρειας Ιονίων Νήσων**, που εκτείνεται σε χρονικό ορίζοντα μεγαλύτερο του 2020, **βασίζεται στις παρακάτω τομεακές προτεραιότητες & δράσεις της περιφερειακής εξειδίκευσης:**

- ❖ **Ποιοτικός & θεματικός Τουρισμός με ειδικότερη στόχευση τη:**
 - διεύρυνση της αλυσίδας αξίας (προσέλκυση περισσότερων δραστηριοτήτων στην αλυσίδα αξίας με την ανάπτυξη των διασυνδέσεων του τουρισμού με την αγροτική οικονομία και τη μεταποίηση, την αξιοποίηση του πολιτισμού στην κατεύθυνση της δημιουργίας επιχειρηματικότητας κλπ),
 - διαφοροποίηση προϊόντος με ειδικές μορφές τουρισμού (αξιοποίηση των δυνατοτήτων που προσφέρει ο φυσικός και πολιτισμικός πλούτος για την ανάπτυξη μορφών τουρισμού και πέρα από το μοντέλο ήλιος και θάλασσα και το μαζικό τουρισμό),
 - αναβάθμιση των υποδομών και υπηρεσιών φιλοξενίας και εστίασης
 - χρήση ψηφιακών (ΤΠΕ) και καθαρών τεχνολογιών
- ❖ **Δημιουργική Οικονομία** (βασισμένη στην πολιτιστική ταυτότητα & παράδοση, στις σύγχρονες τεχνολογίες και τον πολιτισμό) με βασική προτεραιότητα τη δημιουργία δομής για την εκκόλαψη & υποστήριξη της επιχειρηματικής δραστηριότητας και τη συνέχιση της διαδικασίας «επιχειρηματικής ανακάλυψης» και τον πολιτιστικό και οικολογικό τουρισμό να αποτελούν περιπτώσεις που σε κυμαινόμενο βαθμό αφορούν σε όλα τα νησιά της Περιφέρειας.
- ❖ **Αγροδιατροφή & Γαστρονομία** με τις ακόλουθες βασικές προτεραιότητες:
 - ενίσχυση της γαστρονομικής τοπικότητας (εισαγωγή αγροδιατροφικής τοπικότητας στην εστίαση)

- προώθηση και ανάδειξη της τοπικής γαστρονομίας (γαστρονομική ταυτότητα)

Σημειώνεται ότι η ανάπτυξη «γαστρονομικού τουρισμού» θεωρείτε μακροπρόθεσμος στόχος, αφού προϋποθέτει σειρά παραγόντων και πρωτίστως στηρίζεται στην πολύ καλή και ιδιαίτερη πρώτη ύλη.

❖ **Θαλάσσια Οικονομία** με προτεραιότητες:

- την προώθηση νέων επιχειρηματικών μοντέλων μέσω της ανάπτυξης συμπράξεων και δικτύων,
- την ανάπτυξη επιχειρηματικότητας σε συναφή πεδία και άλλες μορφές θαλάσσιου τουρισμού (π.χ. «αλιευτικός»), καθώς και
- τις δραστηριότητες για την ανάδειξη του θαλάσσιου φυσικού και πολιτιστικού πλούτου.

Στο επιχειρησιακό σκέλος του ΠΕΠ Ιονίων Νήσων οι παραπάνω τομεακές προτεραιότητες αποτυπώνονται σε **δράσεις κρατικών και λοιπών ενισχύσεων** που:

- είτε σχετίζονται άμεσα με ειδικές μορφές τουρισμού, όπως ο **οικολογικός, θρησκευτικός, καλλιτεχνικός τουρισμός, city breaks** (ειδικές κατά το ΠΕΠ μορφές του Ποιοτικού & Θεματικού Τουρισμού) ή ο **ιστιοπλοϊκός, υποθαλάσσιος, καταδυτικός τουρισμός, τουρισμός κρουαζιέρας κλπ** (ειδικές κατά το ΠΕΠ μορφές παράκτιου και Θαλάσσιου Τουρισμού),
- είτε **συνδέονται ή μπορούν να συνδεθούν λειτουργικά και επιχειρησιακά με όλες τις μορφές τουριστικής δραστηριότητας**, όπως οι παρεμβάσεις στους τομείς της Αγροδιατροφής & Γαστρονομίας, της Δημιουργικής Οικονομίας και των λοιπών δραστηριοτήτων της Θαλάσσιας Οικονομίας .

Στον Πίνακα 1 που ακολουθεί αποτυπώνονται ανά Άξονα Προτεραιότητας του ΠΕΠ Ιονίων Νήσων 2014-2020 οι Επενδυτικές Προτεραιότητες, οι Ειδικοί Στόχοι, οι Κατηγορίες Δράσεων, η συνοπτική περιγραφή τους, καθώς και τα χαρακτηριστικά των παρεχόμενων άμεσων ή έμμεσων ενισχύσεων στήριξης της τουριστικής δραστηριότητας (Κρατικές Ενισχύσεις, Δημόσιου χαρακτήρα παρεμβάσεις).

Πίνακας 1: Προβλεπόμενες στο ΠΕΠ Ιονίων Νήσων 2014-2020 παρεμβάσεις στήριξης της τουριστικής δραστηριότητας

Άξονας Προτεραιότητας	Επενδ. Πρωτ/τητα	Ειδικός Στόχος	Κατηγορίες Δράσεων	Συνοπτική Περιγραφή Δράσεων	Χαρακτήρας ενισχύσεων
Α.Π.: 1 Ενίσχυση της περιφερειακής ανταγωνιστικότητας με ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας, της καινοτομίας & των ΤΠΕ	1α	1.α.1. Αύξηση της ερευνητικής δραστηριότητας σε τομείς περιφερειακής εξειδίκευσης & διεθνούς ενδιαφέροντος	1.α.1.1 Στοχευμένες Δράσεις προώθησης της Έρευνας και Τεχνολογίας σε τομείς περιφερειακής εξειδίκευσης και νέους ανταγωνιστικούς σε διεθνές επίπεδο τομείς	Ερευνητικά έργα των Εκπαιδευτικών Φορέων της Περιφέρειας και στους τομείς της βιοπληροφορικής (που σύμφωνα με τη RIS αναμένεται να συμβάλει στη δημιουργία ευκαιριών ανάπτυξης τουρισμού υγείας)	Δημόσιου χαρακτήρα παρεμβάσεις
	1β	1.β.1 Αύξηση της επιχειρηματικής δαπάνης σε ΕΤΑΚ στους τομείς περιφερειακής εξειδίκευσης της ΠΙΝ	1.β.1.1 Συνεργασία επιχειρήσεων με ερευνητικούς φορείς σε τομείς προτεραιότητας της Περιφέρειας	Επενδύσεις σε εφαρμοσμένη έρευνα (κουπόνια καινοτομίας & ερευνητική υποδομή ΜΜΕ) & συμπράξεις με Ερευνητικούς Φορείς μεταξύ των άλλων και στον τομέα του ποιοτικού/θεματικού τουρισμού	Κρατικές ενισχύσεις
	2β	2β.1. Αύξηση επιχειρήσεων που αναπτύσσουν εργαλεία ΤΠΕ	2.β.1.1 Ενίσχυση επιχειρήσεων για ανάπτυξη ψηφιακών εφαρμογών & εργαλείων αξιοποίησης του πολιτιστικού αποθέματος της ΠΙΝ	Δράσεις ανάπτυξης ψηφιακών εφαρμογών (αναπαράστασης ιστορικών και πολιτιστικών γεγονότων, παραγωγής ψηφιακών αντιγράφων, ψυχαγωγικών παιγνίων, «έξυπνων συστημάτων» εικόνας, ήχου, μετάφρασης, καθώς και ανάπτυξης τεχνικών αξιοποίησης αρχαιακού υλικού) τόσο από επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε παραγωγικούς τομείς εξειδίκευσης, όσο και εταιρειών ανάπτυξης εφαρμογών ΤΠΕ	Κρατικές ενισχύσεις
	3α	3.α.1 Αύξηση παραγωγικών επενδύσεων σε τομείς περιφερειακής εξειδίκευσης	3.α.1.1: Παροχή κινήτρων για την ανάπτυξη νέων προϊόντων & υπηρεσιών καθώς και τον τεχνολογικό εκσυγχρονισμό σε τομείς προτεραιότητας Περιφερειακής εξειδίκευσης	Ενίσχυση νέων & υφιστάμενων επιχειρήσεων στους τομείς της «Θαλάσσιας Οικονομίας» (ιστιοπλοϊκός, υποθαλάσσιος, καταδυτικός τουρισμός, τουρισμός κρουαζιέρας κλπ.) και του «Ποιοτικού Θεματικού Τουρισμού» (οικολογικός, θρησκευτικός, city breaks, καλλιτεχνικός κ.ά.)	Κρατικές ενισχύσεις
	3α	3.α.1 Αύξηση παραγωγικών επενδύσεων σε τομείς περιφερειακής εξειδίκευσης	3.α.1.2: Δημιουργία δικτύων με επίκεντρο τον τουρισμό, τον πολιτισμό & την αγροδιατροφική αλυσίδα	«Κάθετη» (μεταξύ διαφορετικών τομέων) όσο και «Οριζόντια» (μεταξύ ομοειδών) συνεργασία επιχειρήσεων , με τοπική, περιφερειακή και διεθνή εμβέλεια (π.χ. δίκτυα επιχειρήσεων Τουριστικού Τομέα με παραγωγούς τοπικών προϊόντων, δίκτυα κρουαζιέρας, δίκτυα	Κρατικές ενισχύσεις

Άξονας Προτεραιότητας	Επενδ. Προτ/τητα	Ειδικός Στόχος	Κατηγορίες Δράσεων	Συνοπτική Περιγραφή Δράσεων	Χαρακτήρας ενισχύσεων
Α.Π.: 2. Προστασία του Περιβάλλοντος και Αειφόρος Ανάπτυξη				Θεματικού τουρισμού, δίκτυα πολιτιστικών φορέων με επιχειρήσεις δημιουργικού & Τουριστικού Τομέα)	
	3α	3.α.1 Αύξηση παραγωγικών επενδύσεων σε τομείς περιφερειακής εξειδίκευσης	3.α.1.4: Ενίσχυση καινοτόμου νεανικής επιχειρηματικότητας σε τομείς Περιφερειακής εξειδίκευσης	Δημιουργία νέων επιχειρήσεων με χαρακτηριστικά τεχνολογικής και μη, καινοτομίας, κατά κύριο λόγο στους τομείς προτεραιότητας της Περιφέρειας (Αγροδιατροφική Αλυσίδα, Θαλάσσια Οικονομία , Δημιουργική Οικονομία, Ποιοτικός Τουρισμός)	Κρατικές ενισχύσεις
	3γ	3.γ.1 Αύξηση ΜΜΕ της Περιφέρειας που εισάγουν καινοτομίες	3.γ.1.1: Δημιουργία αποκεντρωμένης δομής για προώθηση της καινοτομίας σε τομείς Περιφερειακής εξειδίκευσης	Δομή υποστήριξης της καινοτομίας στους τομείς προτεραιότητας της Περιφέρειας (Αγροδιατροφική Αλυσίδα, Θαλάσσια Οικονομία , Δημιουργική Οικονομία, Ποιοτικός/Θεματικός Τουρισμός) και σε σχετιζόμενα με την "Πράσινη Οικονομία" «οριζόντια» πεδία (κλιματική αλλαγή, περιβάλλον κ.α)	Δημόσιου χαρακτήρα παρεμβάσεις
	6c	6.σ.1 Αξιοποίηση της πολιτιστικής ταυτότητας της Περιφέρειας ως πόρου	6γ.1.1: Δράσεις προστασίας, ανάδειξης και προβολής στοιχείων της φυσικής, ιστορικής και πολιτιστικής κληρονομιάς	Παρεμβάσεις προστασίας και ανάδειξης μνημείων, ιστορικών κέντρων πόλεων, αρχαιολογικών χώρων, μουσείων, αρχαιικού υλικού, πολιτιστικών διαδρομών, τοπίων φυσικού κάλλους, προβολή άυλων πολιτιστικών στοιχείων (παραδοσιακή μουσική, λαϊκά δρώμενα, διατροφικές συνήθειες κλπ) και στοιχείων φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς στο πλαίσιο της Τουριστικής Προβολής της Περιφέρειας	Δημόσιου χαρακτήρα παρεμβάσεις
	6c	6.σ.1 Αξιοποίηση της πολιτιστικής ταυτότητας της Περιφέρειας ως πόρου	6γ.1.2: Δράσεις ενίσχυσης της σύγχρονης πολιτιστικής δημιουργίας	Ενίσχυση πολιτιστικών θεσμών περιφερειακής & διεθνούς εμβέλειας, υποστήριξη καθιερωμένων πολιτιστικών συνόλων, ανάδειξη ιδιαίτερου γαστρονομικού πλούτου & πολιτισμού	Δημόσιου χαρακτήρα παρεμβάσεις
	6c	6.σ.1 Αξιοποίηση της πολιτιστικής ταυτότητας της Περιφέρειας ως πόρου	6γ.1.3: Ολοκλήρωση και δικτύωση τουριστικών λιμενικών υποδομών (κρουαζιέρα, ιστιοπλοΐας)	Συμπλήρωση τουριστικών λιμενικών υποδομών μικρής κλίμακας & δικτύωση υποδομών θαλάσσιου τουρισμού σε ενδο-περιφερειακό και	Δημόσιου χαρακτήρα παρεμβάσεις

Άξονας Προτεραιότητας	Επενδ. Προτ/τητα	Ειδικός Στόχος	Κατηγορίες Δράσεων	Συνοπτική Περιγραφή Δράσεων	Χαρακτήρας ενισχύσεων
Α.Π.: 5. Κοινωνική ένταξη, ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού και καταπολέμηση της φτώχειας & των διακρίσεων				διαπεριφερειακό επίπεδο και ανάπτυξη «έξυπνων συστημάτων» εξυπηρέτησης	
	8.iii	8.iii.1 Δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης-αυτοαπασχόλησης στους τομείς περιφερειακής εξειδίκευσης	8.iii.1.1: Δράσεις στήριξης νέων επιχειρηματιών και αυτοαπασχολούμενων στους τομείς Περιφερειακής εξειδίκευσης	Παροχή συμβουλευτικής υποστήριξης και mentoring για τη δημιουργία νέων επιχειρήσεων, καθώς και την παροχή κεφαλαίου εκκίνησης (start-up)	Ενισχύσεις ανέργων και αυτό-απασχολούμενων
	8.v	8.v.1 Ενίσχυση της ικανότητας προσαρμογής των επιχειρήσεων και των εργαζομένων στις απαιτήσεις της Περιφερειακής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης	8.v.1.1: Δράσεις υποστήριξης της προσαρμογής των επιχειρήσεων και των εργαζομένων στις απαιτήσεις της Περιφερειακής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης	Παροχή συμβουλευτικής υποστήριξης για επαγγελματική ανάπτυξη / αναπροσανατολισμό στις ΜΜΕ και ενίσχυσης των δεξιοτήτων των εργαζομένων.	Κρατικές ενισχύσεις

2.2. ΠΕΠ ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ 2014-2020 & ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Το σύνολο της οικονομίας της Περιφέρειας, τόσο στις Κυκλάδες, όσο και στα Δωδεκάνησα εξαρτάται από εξωγενείς παράγοντες, στον κύριο όγκο της από τις διεθνείς τουριστικές αγορές και μόνο ο δημόσιος τομέας επηρεάζεται άμεσα από το δημοσιονομικό και οικονομικό γίνεσθαι της Χώρας. Η οικονομική δραστηριότητα της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου κυριαρχείται απόλυτα από τον τουρισμό και το εμπόριο σε ποσοστό 51,4% της Ακαθάριστης Αξίας Παραγωγής.

Η ανάπτυξη του Τουριστικού Τομέα βρίσκεται στον πυρήνα της μακροπρόθεσμης στρατηγικής ανάπτυξης της Περιφέρειας, με το **αναπτυξιακό όραμα** της Περιφέρειας για το 2020, που αποτελεί και τον κεντρικό της στόχο, είναι η Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου:

«να αποτελέσει έναν από τους κορυφαίους προορισμούς του τουρισμού εμπειρίας παγκοσμίως μέσα από την υιοθέτηση μιας στρατηγικής βιώσιμης ανάπτυξης, διαφοροποίησης του προϊόντος και δημιουργίας ταυτότητας προορισμού»

Για την υλοποίηση του οράματος, μεταξύ των άλλων, θα επιδιωχθεί η αύξηση της ανταγωνιστικότητας και της ελκυστικότητας της Περιφέρειας με αναλογική ενίσχυση των εδραιωμένων και αναδυόμενων οικονομικών δραστηριοτήτων καθώς και η άμβλυση των προβλημάτων και των μειονεκτημάτων που οφείλονται στον ιδιαίτερο χαρακτήρα πολύ-νησιωτικότητάς της.

Βασική κατεύθυνση είναι η διάχυση των επιπτώσεων και ωφελειών που προκαλεί ο τουρισμός, που αποτελεί τον βασικό αναπτυξιακό μοχλό της περιφερειακής οικονομίας, και στις υπόλοιπες δραστηριότητες του πρωτογενή τομέα, της μεταποίησης και των υπηρεσιών, δραστηριότητες που συνδέονται οικονομικά και επιχειρηματικά μαζί του στο πλαίσιο της αλυσίδας αξιών.

Προς αυτή την κατεύθυνση **ιδιαίτερη έμφαση δίδεται στην υλοποίηση της Περιφερειακής Στρατηγικής «Έξυπνης Εξειδίκευσης»** η οποία αποτελεί κεντρική συνιστώσα της περιφερειακής στρατηγικής, **με τον τουρισμό εμπειρίας να αποτελεί τον αναπτυξιακό κορμό** γύρω από τον οποίο θα αναπτυχθούν παραγωγικές δραστηριότητες βασισμένες στη γνώση και την καινοτομία με μεσοπρόθεσμο στόχο τη διαφοροποίηση της οικονομίας και τον εμπλουτισμό των αναπτυξιακών επιλογών.

Ο τουρισμός της εμπειρίας, η αγροδιατροφή και η αλιεία-υδατοκαλλιέργειες αποτελούν διακριτούς τομείς παρέμβασης, ενώ η αξιοποίηση των ΤΠΕ και των καθαρών τεχνολογιών διατρέχει οριζόντια τους τομείς προτεραιότητας και τις λοιπές οικονομικές δραστηριότητες στην Περιφέρεια.

Στρατηγικός στόχος για την επίτευξη του οράματος της Περιφέρειας είναι, σύμφωνα με την Περιφερειακή Στρατηγική «Έξυπνης Εξειδίκευσης», η **βιώσιμη οικονομική αναβάθμιση του τουρισμού και των συσχετιζόμενων κλάδων**, δηλαδή η μετακίνηση των επιχειρήσεων σε δραστηριότητες και αγορές οι οποίες είναι περισσότερο κερδοφόρες, μεγαλύτερης έντασης δεξιοτήτων και τεχνολογίας και αναπτύσσονται σε αρμονία με το φυσικό και πολιτισμικό περιβάλλον.

Οι **βασικές κατευθύνσεις-επιλογές παρέμβασης στον Τουρισμό εμπειρίας** είναι:

- α. η **διεύρυνση της αλυσίδας** αξίας με την ανάπτυξη νέων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων σε βασικούς κρίκους που έως σήμερα παραμένουν ασθενικοί ή απουσιάζουν ολοσχερώς,
- β. η **διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος** με την αξιοποίηση των δυνατοτήτων που προσφέρει ο φυσικός, γαστρονομικός και πολιτισμικός πλούτος της Περιφέρειας,
- γ. η **αναβάθμιση των καταλυμάτων** με βελτίωση των υπηρεσιών, απόκτηση πιστοποιήσεων, και
- δ. η **χρήση ΤΠΕ και καθαρών τεχνολογιών** όπως συστήματα κρατήσεων, ιστοσελίδες, εργαλεία προώθησης, υπηρεσίες πληροφοριών.

Αναλυτικότερα η **στρατηγική της αναβάθμισης** στοχεύει στη:

- ❖ **Διεύρυνση της αλυσίδας αξίας:** Επιδιώκεται η προσέλκυση περισσότερων δραστηριοτήτων στην αλυσίδα αξίας του τουρισμού με την ανάπτυξη των διασυνδέσεων με την αγροτική οικονομία και τη μεταποίηση των αγροτικών προϊόντων, την αξιοποίηση του πολιτισμού και τη διασύνδεση των επιχειρήσεων πολιτιστικών προϊόντων με τον τουρισμό, τον προσανατολισμό της τοπικής βιοτεχνίας στην παραγωγή προϊόντων που αξιοποιούνται από τις τουριστικές επιχειρήσεις (π.χ. εξοπλισμός) ή την παραγωγή προϊόντων για τους τουρίστες (κοσμήματα, χειροτεχνήματα κ.λπ.)
- ❖ **Διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος-ανάπτυξη του τουρισμού εμπειρίας:** Διαφοροποίηση από το μοντέλο ήλιος και θάλασσα και το μαζικό τουρισμό αξιοποιώντας τις δυνατότητες που προσφέρει ο φυσικός, γαστρονομικός και πολιτισμικός πλούτος της Περιφέρειας.

Σε αυτή την κατεύθυνση προβλέπεται η **ανάπτυξη ενός μοναδικού μείγματος νέων τουριστικών προϊόντων εμπειρίας** που περιλαμβάνουν:

- το φυσιολατρικό τουρισμό
 - τον γαστρονομικό τουρισμό
 - τον γεωτουρισμό
 - τον αγροτουρισμό
 - τον πολιτιστικό τουρισμό
 - τον θρησκευτικό τουρισμό
 - city breaks (Ρόδος)
 - τις μαθητικές εκδρομές
 - το συνεδριακό τουρισμό
 - τον θαλάσσιο τουρισμό (καταδυτικός, ιστιοπλοϊκός κλπ.)
 - τον καλλιτεχνικό τουρισμό
- ❖ **Αναβάθμιση των καταλυμάτων σε ανώτερο επίπεδο υπηρεσιών:** Η αναβάθμιση των προσφερόμενων υπηρεσιών από τα καταλύματα σχετίζεται τόσο με την αναβάθμιση των καταλυμάτων και την άνοδό τους σε μεγαλύτερη κατηγορία (αστέρια ή κλειδιά) όσο και με την απόκτηση σημάτων ποιότητας, π.χ. τοπικό σήμα ποιότητας, eco-labels κλπ.
 - ❖ **Χρήση των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών (ΤΠΕ) και καθαρών τεχνολογιών:** Η χρήση των ΤΠΕ επιτρέπει την αύξηση της παραγωγικότητας, την άμεση προώθηση των υπηρεσιών, την απεξάρτηση από τους ενδιάμεσους (ταξιδιωτικοί πράκτορες και γραφεία ταξιδιών) και την άμεση διαχείριση των κρατήσεων.

Στον Πίνακα 2 που ακολουθεί αποτυπώνονται ανά Άξονα Προτεραιότητας του ΠΕΠ Νοτίου Αιγαίου 2014-2020 οι Επενδυτικές Προτεραιότητες, οι Ειδικοί Στόχοι, οι Κατηγορίες Δράσεων, η συνοπτική περιγραφή τους, καθώς και τα χαρακτηριστικά των παρεχόμενων άμεσων ή έμμεσων ενισχύσεων στήριξης της τουριστικής δραστηριότητας (Κρατικές Ενισχύσεις, Δημόσιου χαρακτήρα παρεμβάσεις).

Πίνακας 2: Προβλεπόμενες στο ΠΕΠ Νοτίου Αιγαίου 2014-2020 παρεμβάσεις στήριξης της τουριστικής δραστηριότητας

Άξονας Προτεραιότητας	Επενδ. Προτ/τητα	Ειδικός Στόχος	Κατηγορίες Δράσεων	Συνοπτική Περιγραφή Δράσεων	Χαρακτήρας ενισχύσεων
ΑΠ 1: Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της καινοτομίας	1β	1.β.1 Ανάπτυξη καινοτομιών από τις επιχειρήσεις και ανάπτυξη ποιοτικής επιχειρηματικότητας στους τομείς προτεραιότητας της Περιφέρειας σύμφωνα με τη στρατηγική της Έξυπνης Εξειδίκευσης.	1.β.1.1 Ενίσχυση της επιχειρηματικής ανακάλυψης στους τομείς προτεραιότητας	Ενέργειες προετοιμασίας εφαρμογής της στρατηγικής ανάπτυξης του τουρισμού εμπειρίας (Έρευνα των ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων για την ανάπτυξη μοναδικών ειδών εμπειρίας & ανάδειξη των υπηρεσιών και παρεμβάσεων για τη δημιουργία του νέου τουριστικού προϊόντος, ευαισθητοποίηση επιχειρήσεων του τουρισμού για τις δυνατότητες που προσφέρει η διαφοροποίηση και η συμμετοχή στη δημιουργία του τοπικού μύθου κλπ.)	Δημόσιου χαρακτήρα παρεμβάσεις
	1β	1.β.1 Ανάπτυξη καινοτομιών από τις επιχειρήσεις και ανάπτυξη ποιοτικής επιχειρηματικότητας στους τομείς προτεραιότητας της Περιφέρειας σύμφωνα με τη στρατηγική της Έξυπνης Εξειδίκευσης.	1.β.1.2 Ενίσχυση επενδύσεων σε υφιστάμενες και υπό σύσταση επιχειρήσεις στην καινοτομία στην κατεύθυνση της στρατηγικής της έξυπνης εξειδίκευσης	E&TA δραστηριότητες παραγωγής καινοτόμων προϊόντων και διεύρυνσης αλυσίδας αξίας τουρισμού εμπειρίας (μεταφορά εμπειρίας επιτυχημένων παραδειγμάτων & σχεδιασμός καινοτόμων υπηρεσιών, ανάπτυξη καινοτόμων υπηρεσιών και μεταποιητικών δραστηριοτήτων που ενσωματώνονται στην ευρύτερη αλυσίδα αξίας του τουρισμού [εμπλουτισμός υφιστάμενης δραστηριότητας και αύξηση της προστιθέμενης αξίας], ενίσχυση ιδεών για νέα προϊόντα και υπηρεσίες στην αλυσίδα του τουρισμού και της αγροδιατροφής από φοιτητές & ακαδημαϊκό προσωπικό)	Κρατικές ενισχύσεις
	2β	2.β.1. Αξιοποίηση από τις επιχειρήσεις των ΤΠΕ για τη δημιουργία νέων προϊόντων και υπηρεσιών και τη βελτίωση της παραγωγικότητας κυρίως στο πλαίσιο της στρατηγικής της Έξυπνης Εξειδίκευσης.	2.β.1.1 Αξιοποίηση ΤΠΕ από τις επιχειρήσεις της Περιφέρειας	Δράσεις ανάπτυξης υπηρεσιών και εφαρμογών ΤΠΕ για τον εμπλουτισμό της εμπειρίας και ανάδειξη των τουριστικών πόρων (Ανάπτυξη ιστοσελίδων και εφαρμογών για ταμπλέτες και κινητά, επέκταση της διασύνδεσης των τοπικών ή μεμονωμένων συστημάτων κρατήσεων, ανάπτυξη και βελτίωση εφαρμογών δημιουργίας τουριστικών πακέτων για μικρές ξενοδοχειακές μονάδες, υποστήριξη δράσεων διάχυσης της χρήσης ΤΠΕ, ανάπτυξη και διάχυση εφαρμογών διαχείρισης επισκεπτών σε όλα τα στάδια της αλυσίδας αξίας του τουρισμού, δημιουργία ηλεκτρονικών καταστημάτων, κλπ..	Κρατικές ενισχύσεις

Άξονας Προτεραιότητας	Επενδ. Προτ/τητα	Ειδικός Στόχος	Κατηγορίες Δράσεων	Συνοπτική Περιγραφή Δράσεων	Χαρακτήρας ενισχύσεων
	2γ	2.γ.1 Βελτίωση των προσφερόμενων προϊόντων & υπηρεσιών ΤΠΕ για την αξιοποίηση πολιτιστικών πόρων και για την παροχή υπηρεσιών στους τομείς της εκπαίδευσης και της υγείας	2.γ.1.1 Ανάπτυξη ψηφιακών εφαρμογών στον τομέα του πολιτισμού για τον εμπλουτισμό του τουρισμού της εμπειρίας	Δημιουργία e-υπηρεσιών και e-περιεχομένου που μπορεί να χρησιμοποιηθεί τόσο από προσωπικούς υπολογιστές όσο και από ταμπλέτες και έξυπνα τηλέφωνα που θα υποστηρίξει τις μορφές τουρισμού που θα αναπτυχθούν στην Περιφέρεια	Δημόσιου χαρακτήρα παρεμβάσεις
	3α	3.α.1 Διεύρυνση της αλυσίδας αξίας με την ανάπτυξη νέων επιχειρήσεων και στήριξη υφιστάμενων με έμφαση στην καινοτομία και στον εξωστρεφή προσανατολισμό στους τομείς προτεραιότητας της Περιφέρειας.	3.α.1.1: Ενίσχυση της ίδρυσης νέων επιχειρήσεων με έμφαση στην καινοτομία και την εξωστρέφεια στους τομείς προτεραιότητας της Περιφέρειας	Ενίσχυση ίδρυσης νέων επιχειρήσεων, κατά κύριο λόγο στους τομείς προτεραιότητας της Περιφέρειας, με ειδική έμφαση στην ανάπτυξη καινοτομιών, σε νέες επιχειρήσεις με εξαγωγικές προοπτικές, στη μεταβολή των χαρακτηριστικών της επιχειρηματικής δραστηριότητας και στην απαλλαγή της από την παραδοσιακή συντηρητική νοοτροπία	Κρατικές ενισχύσεις
	3α	3.α.1 Διεύρυνση της αλυσίδας αξίας με την ανάπτυξη νέων επιχειρήσεων και στήριξη υφιστάμενων με έμφαση στην καινοτομία και στον εξωστρεφή προσανατολισμό στους τομείς προτεραιότητας της Περιφέρειας.	3.α.1.2: Ενίσχυση ανάπτυξης και εφαρμογής επιχειρηματικών σχεδίων υφιστάμενων επιχειρήσεων για ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών	Ενίσχυση επιχειρηματικών δραστηριοτήτων τεχνολογικής και επιχειρησιακής καινοτομίας, μέσα από την υλοποίηση αντίστοιχων επιχειρηματικών σχεδίων	Κρατικές ενισχύσεις
	3δ	3.δ.1 Προώθηση της πρόσβασης των επιχειρήσεων στις εθνικές και διεθνείς αγορές	3.δ.1.1 Ανάπτυξη συνεργατικών μοντέλων δράσης σε όλη την αλυσίδα αξίας	Δημιουργία συστάδων επιχειρήσεων και παραγωγών (clusters) ή άλλες μορφές συνεργασίας με σκοπό την ενδυνάμωση των διασυνδέσεων και της συνεργασίας πάνω στην αλυσίδα αξίας, την ανάπτυξη τεχνολογικών και μη τεχνολογικών καινοτομιών και την προώθηση των τουριστικών, αγροδιατροφικών και άλλων προϊόντων της μεταποίησης που σχετίζονται με τον τουρισμό, Παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών προς επιχειρήσεις, Συμμετοχή σε διεθνείς εκθέσεις, συνέδρια και σεμινάρια	Κρατικές ενισχύσεις

Άξονας Προτεραιότητας	Επενδ. Πρωτ./τητα	Ειδικός Στόχος	Κατηγορίες Δράσεων	Συνοπτική Περιγραφή Δράσεων	Χαρακτήρας ενισχύσεων
Α.Π. 2.: Αειφορική ανάπτυξη και διαχείριση των πόρων	3δ	3.δ.1 Προώθηση της πρόσβασης των επιχειρήσεων στις εθνικές και διεθνείς αγορές	3.δ.1.2 Ενίσχυση του εξωστρεφούς προσανατολισμού των επιχειρήσεων	Ενίσχυση του εξωστρεφούς προσανατολισμού των επιχειρήσεων (συμμετοχή σε εκθέσεις, ανάπτυξη στρατηγικών marketing, τυποποίηση προϊόντων και των συσκευασιών, ανάπτυξη μεθόδων προώθησης προϊόντων και δημιουργίας brand name, δημιουργία συνεργατικών δικτύων για την υλοποίηση κοινών δράσεων	Κρατικές ενισχύσεις
	3δ	3.δ.1 Προώθηση της πρόσβασης των επιχειρήσεων στις εθνικές και διεθνείς αγορές	3.δ.1.3 Ανάπτυξη και εφαρμογή τοπικών σημάτων ποιότητας	Ενέργειες σχεδιασμού, εισαγωγής και προώθησης σημάτων ποιότητας τόσο σε προϊόντα όσο και σε επιχειρήσεις που σχετίζονται με τη διατροφή και τις υπηρεσίες του τουρισμού εμπειρίας	Κρατικές ενισχύσεις
	6c	6.σ.1 Προστασία και ανάδειξη της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς για την υποστήριξη του τουρισμού εμπειρίας στο πλαίσιο της στρατηγικής της Έξυπνης Εξειδίκευσης	6γ.1.1: Δράσεις για την προστασία και αξιοποίηση της πολιτιστικής κληρονομιάς	Δράσεις προστασίας, διαχείρισης, ανάδειξης και προβολής μνημείων, αρχαιολογικών χώρων, ενίσχυση μουσειακών υποδομών και μουσειακών συλλογών και ανάδειξη μνημείων με έμφαση στις περιοχές που εντάσσονται στους θαλάσσιους δρόμους του τουρισμού, πιστοποίηση των μουσείων, δημιουργία πολιτιστικών διαδρομών, οργάνωση μόνιμων πολιτιστικών θεσμών σε σημαντικούς αρχαιολογικούς χώρους κ.ά., που προσφέρουν την ευκαιρία για διαφοροποίηση του παραγόμενου τουριστικού προϊόντος, δράσεις υποστήριξης των θεσμών και δραστηριοτήτων που προάγουν τον πολιτισμό,	Δημόσιου χαρακτήρα παρεμβάσεις
	6c	6.σ.1 Προστασία και ανάδειξη της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς για την υποστήριξη του τουρισμού εμπειρίας στο πλαίσιο της στρατηγικής της Έξυπνης Εξειδίκευσης	6γ.1.2: Δράσεις για την προστασία και ανάδειξη της φυσικής κληρονομιάς	Ενίσχυση έργων υποδομής για την προστασία και ανάδειξη της φυσικής κληρονομιάς, καταφύγια, αγκυροβόλια τουριστικών σκαφών, υποδομών οικοτουρισμού και οι δράσεις προώθησης του οικοτουρισμού, ανάδειξη και ήπια αξιοποίηση περιοχών, φυσικών μνημείων & ευαίσθητων περιοχών, προβολή της φυσικής κληρονομιάς, του πολιτισμού και του τουρισμού	Δημόσιου χαρακτήρα παρεμβάσεις

Άξονας Προτεραιότητας	Επενδ. Προτ/τητα	Ειδικός Στόχος	Κατηγορίες Δράσεων	Συνοπτική Περιγραφή Δράσεων	Χαρακτήρας ενισχύσεων
Α.Π. 4.: Προώθηση της Κοινωνικής Ένταξης – Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού	8.iii	8.iii.1 Ενίσχυση της αυτοαπασχόλησης, της επιχειρηματικότητας και της δημιουργίας επιχειρήσεων ιδίως στους τομείς προτεραιότητας της Περιφέρειας όπως αποτυπώνονται στη στρατηγική της Έξυπνης Εξειδίκευσης.	8.iii.1.1: Δράσεις στήριξης νέων επιχειρηματιών και αυτοαπασχολούμενων στους τομείς Περιφερειακής εξειδίκευσης	Παροχή συμβουλευτικής υποστήριξης και mentoring για τη δημιουργία νέων επιχειρήσεων, με έμφαση στους τομείς προτεραιότητας, όπως αυτοί προκύπτουν από τη Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης της Περιφέρειας	Ενισχύσεις ανέργων και αυτό-απασχολούμενων
	8.v	8.v.1 Υποστήριξη της προσαρμογής των επιχειρήσεων στις αλλαγές και των εργαζομένων για την απόκτηση των αναγκαίων δεξιοτήτων που απαιτούνται ιδίως για την προώθηση της στρατηγικής της Έξυπνης Εξειδίκευσης	8.v.1.1: Δράσεις για την προσαρμογή των εργαζομένων και των επιχειρήσεων στις αναγκαίες αλλαγές ιδίως για την υποστήριξη της στρατηγικής της Έξυπνης Εξειδίκευσης	Εκπαίδευση και κατάρτιση των εργαζομένων των επιχειρήσεων, Συμβουλευτική υποστήριξη και εκπαίδευση των επιχειρηματιών Εφαρμογή προγραμμάτων εκπαίδευσης επιχειρηματιών και εργαζομένων Υποστήριξη της πρόσληψης εξειδικευμένου προσωπικού	Κρατικές ενισχύσεις
Α.Π. 5.: Ενίσχυση της περιφερειακής συνοχής	6c	6.γ.2 Προστασία και ανάδειξη της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς των μικρών νησιών της Περιφέρειας για την υποστήριξη του τουρισμού εμπειρίας στο πλαίσιο της στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης	6γ.2.1: Δράσεις για την προστασία και αξιοποίηση της πολιτιστικής κληρονομιάς των μικρών νησιών της Περιφέρειας	Δράσεις προστασίας, διαχείρισης, ανάδειξης και προβολής μνημείων, αρχαιολογικών χώρων, ενίσχυση μουσειακών υποδομών και μουσειακών συλλογών και ανάδειξη μνημείων με έμφαση στις περιοχές που εντάσσονται στους θαλάσσιους δρόμους του τουρισμού, πιστοποίηση των μουσείων, δημιουργία πολιτιστικών διαδρομών, οργάνωση μόνιμων πολιτιστικών θεσμών σε σημαντικούς αρχαιολογικούς χώρους κ.ά., που προσφέρουν την ευκαιρία για διαφοροποίηση του παραγόμενου τουριστικού προϊόντος, δράσεις υποστήριξης των θεσμών και δραστηριοτήτων που προάγουν τον πολιτισμό,	Δημόσιου χαρακτήρα παρεμβάσεις

Άξονας Προτεραιότητας	Επενδ. Προτ/τητα	Ειδικός Στόχος	Κατηγορίες Δράσεων	Συνοπτική Περιγραφή Δράσεων	Χαρακτήρας ενισχύσεων
	6c	6.γ.2 Προστασία και ανάδειξη της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς των μικρών νησιών της Περιφέρειας για την υποστήριξη του τουρισμού εμπειρίας στο πλαίσιο της στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης	6.γ.2.2 Δράσεις για την προστασία και ανάδειξη της φυσικής κληρονομιάς των μικρών νησιών της Περιφέρειας	Ενίσχυση έργων υποδομής για την προστασία και ανάδειξη της φυσικής κληρονομιάς, καταφύγια, αγκυροβόλια τουριστικών σκαφών, υποδομών οικοτουρισμού και οι δράσεις προώθησης του οικοτουρισμού, ανάδειξη και ήπια αξιοποίηση περιοχών, φυσικών μνημείων & ευαίσθητων περιοχών, προβολή της φυσικής κληρονομιάς, του πολιτισμού και του τουρισμού	Δημόσιου χαρακτήρα παρεμβάσεις

2.3. ΠΕΠ ΚΡΗΤΗΣ 2014-2020 & ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Το όραμα του αναπτυξιακού σχεδίου για την Κρήτη, στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ 2014-2020, είναι:

«Δυναμική και Βιώσιμη Κρήτη»

«**Δυναμική**» με την έννοια της ύπαρξης μιας ολοκληρωμένης στρατηγικής εξόδου από την κρίση, με επενδύσεις και ενίσχυση των διασυνδέσεων και του εξαγωγικού χαρακτήρα των «Δυναμικών Τομέων: Αγροδιατροφικός, Πολιτισμός- Τουρισμός, Περιβάλλον, Οικονομία της Γνώσης».

«**Βιώσιμη**» σε όρους, οικονομικούς, περιβαλλοντικούς και κοινωνικούς.

Θα επιδιωχθεί η υλοποίηση Περιφερειακής Στρατηγικής «Έξυπνης Εξειδίκευσης» σε επιλεγμένους παραδοσιακούς τομείς στους οποίους η Περιφέρεια διαθέτει ισχυρά συγκριτικά πλεονεκτήματα αλλά και αναδυόμενους τομείς.

Στους δύο παραδοσιακούς πυλώνες της περιφερειακής οικονομίας, τον αγροδιατροφικό και τον τουρισμό, προστίθενται αναδυόμενοι τομείς και κλάδοι, στους οποίους έχουν πραγματοποιηθεί επενδύσεις, αναπτύσσεται επιχειρηματική δραστηριότητα, έχει εκπαιδευτεί σημαντικός αριθμός νέων επιστημόνων και έχει συσσωρευτεί αξιόλογη τεχνογνωσία. Οικονομικές δραστηριότητες που συγκεντρώνουν τα προαναφερόμενα αναπτυξιακά χαρακτηριστικά εντοπίζονται στους τομείς περιβάλλον-ενέργεια, καθώς και στο σύμπλεγμα της γνώσης, το οποίο υποστηρίζεται από τα διεθνούς εμβέλειας και κύρους Ερευνητικά και Ακαδημαϊκά Ιδρύματα της Κρήτης, τα οποία τοποθετούν την Κρήτη σε ιδιαίτερα ισχυρή θέση στην κατεύθυνση ανάπτυξης της Οικονομίας της Γνώσης.

Από την ανάλυση του συστήματος καινοτομίας της Περιφέρειας Κρήτης, αναδεικνύονται **τέσσερα συμπλέγματα τομέων/κλάδων**, τα οποία μπορούν να αποτελέσουν προτεραιότητες της Περιφερειακής Στρατηγικής Έξυπνης εξειδίκευσης για την Κρήτη. Αυτά είναι:

1. Το αγροδιατροφικό σύμπλεγμα
2. Το πολιτιστικό - τουριστικό σύμπλεγμα
3. Το περιβαλλοντικό σύμπλεγμα και
4. Το σύμπλεγμα της γνώσης

Ειδικότερα το πολιτιστικό-τουριστικό σύμπλεγμα συντίθεται από δραστηριότητες που εμπίπτουν :

- ❖ στον Τομέα του Τουρισμού (προσέλκυση, υποδοχή, φιλοξενία, μετακίνηση, διατροφή, ψυχαγωγία και περιήγηση των επισκεπτών του νησιού)
- ❖ στον Τομέα του Πολιτισμού (προστασία - ανάδειξη και προβολή των πολιτιστικών πόρων, ενίσχυση και διευκόλυνση της επισκεψιμότητας των μνημείων – μουσείων, διασύνδεση των πολιτιστικών πόρων με την κοινωνία και την τοπική οικονομία, ανάπτυξη πολιτιστικών δραστηριοτήτων διεθνούς εμβέλειας και υψηλής προστιθέμενης αξίας)

Επιδίωξη της Περιφερειακής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης **για το πολιτιστικό-τουριστικό σύμπλεγμα** είναι η αξιοποίηση της επιστημονικής γνώσης, της καινοτομίας και των τεχνολογιών ICTs για την ενίσχυση της διεθνούς ανταγωνιστικότητας του τουρισμού με :

- αναβάθμιση των παρεχόμενων τουριστικών υπηρεσιών
- διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος σε τομείς όπου η Κρήτη μπορεί να αναπτύξει συγκριτικά πλεονεκτήματα
- αναβάθμιση των πυλών εισόδου
- ανάδειξη και προβολή του πλούσιου πολιτισμικού αποθέματος της Κρήτης και
- διασύνδεσή του με την κοινωνία και την τοπική οικονομία.

Η παρέμβαση στο πολιτιστικό τουριστικό σύμπλεγμα θα κινηθεί σε πέντε επίπεδα :

- **Αναβάθμιση των πυλών εισόδου** με την κατασκευή του νέου αεροδρομίου στο Καστέλι και την αναβάθμιση των εγκαταστάσεων για κρουαζιέρες στα λιμάνια Ηρακλείου και Σούδας
- **Αναβάθμιση των καταλυμάτων και γενικότερα των ξενοδοχειακών υπηρεσιών** με την ανάπτυξη και εφαρμογή τεχνολογικών λύσεων με την αξιοποίηση των ΤΠΕ και εφαρμογών για κινητά και το διαδίκτυο καθώς και τη δημιουργία λύσεων «έξυπνων δωματίων» και υπηρεσιών.
- **Διεύρυνση της αλυσίδας αξιών** με την ενσωμάτωση νέων δραστηριοτήτων και υπηρεσιών ειδικά στην κατεύθυνση της αξιοποίησης των συνεργειών με το αγροδιατροφικό σύμπλεγμα.
- **Εμβάθυνση και διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος** προσφέροντας ένα πολύ ανταγωνιστικό και πολυσύνθετο τουριστικό προϊόν που περιλαμβάνει «Ηλιο και θάλασσα», ιστιοπλοΐα και yachting, κρουαζιέρες, γκολφ, πολιτιστικό καταδυτικό ιατρικό και συνεδριακό τουρισμό. Παράλληλα, είναι σε θέση να εμβαθύνει και σε άλλα προϊόντα όπως αγροτουρισμός, οικοτουρισμός και θρησκευτικός τουρισμός. Ανάδειξη της γαστρονομίας και της υγιεινής διατροφής.
- **Βελτίωση των σημάτων και των πρακτικών μάρκετινγκ, ανάπτυξη συστημάτων ηλεκτρονικής πώλησης και δικτύωσης, αναβάθμιση της τουριστικής εμπειρίας.**

Στον Πίνακα 3 που ακολουθεί αποτυπώνονται ανά Άξονα Προτεραιότητας του ΠΕΠ Κρήτης 2014-2020 οι Επενδυτικές Προτεραιότητες, οι Ειδικοί Στόχοι, οι Κατηγορίες Δράσεων, η συνοπτική περιγραφή τους, καθώς και τα χαρακτηριστικά των παρεχόμενων άμεσων ή έμμεσων ενισχύσεων στήριξης της τουριστικής δραστηριότητας (Κρατικές Ενισχύσεις, Δημόσιου χαρακτήρα παρεμβάσεις).

Πίνακας 3: Προβλεπόμενες στο ΠΕΠ Κρήτης 2014-2020 παρεμβάσεις στήριξης της τουριστικής δραστηριότητας

Άξονας Προτεραιότητας	Επενδ. Πρωτ./τητα	Ειδικός Στόχος	Κατηγορίες Δράσεων	Συνοπτική Περιγραφή Δράσεων	Χαρακτήρας ενισχύσεων
ΑΠ 1: Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας, καινοτομίας και επιχειρηματικότητας της Κρήτης	1β	1 Αύξηση της συμμετοχής των ιδιωτικών επιχειρήσεων σε δραστηριότητες ΕΤΑΚ στους τομείς προτεραιότητας της στρατηγικής «Εξυπνης Εξειδίκευσης»	Έρευνα και πειραματική ανάπτυξη, εξοπλισμοί, ανάδειξη καινοτόμων πρωτοβουλιών, δικτύωση επιχειρήσεων και φορέων	Προγράμματα εφαρμοσμένης έρευνας που προωθούν την καινοτομία στις επιχειρήσεις στους τομείς προτεραιότητας της RISCrete, Εξοπλισμοί - υποδομές που υποστηρίζουν την παροχή καινοτόμων υπηρεσιών προς τις επιχειρήσεις, Ενίσχυση επιχειρήσεων για την ανάπτυξη καινοτομικών προϊόντων ή/και πρακτικών και με τη χρήση vouchers, Επιβράβευση σπουδαστών , ερευνητών και καινοτόμων επιχειρήσεων , Ενίσχυση πρώτης παραγωγής - πιλοτικές εφαρμογές, Υποστήριξη clusters , δικτύων και άλλων συνεργατικών σχημάτων επιχειρήσεων, φορέων τεχνολογίας και γνώσης	Δημόσιου χαρακτήρα παρεμβάσεις & πιθανά Κρατικές Ενισχύσεις
	2β	2 Αύξηση εφαρμογών ΤΠΕ από τις επιχειρήσεις, στην οργάνωση, παραγωγή και διάθεση προϊόντων και υπηρεσιών στους τομείς προτεραιότητας της στρατηγικής «Εξυπνης Εξειδίκευσης»	Εισαγωγή ψηφιακών εφαρμογών στις επιχειρήσεις	<ul style="list-style-type: none"> Ενίσχυση των επιχειρήσεων για την εισαγωγή ψηφιακών εφαρμογών και την εν γένει αξιοποίηση των τεχνολογιών πληροφορικής και με τη χρήση vouchers. Ανάπτυξη ολοκληρωμένων ψηφιακών εφαρμογών για επιχειρήσεις στους τομείς προτεραιότητας της RISCrete 	Κρατικές ενισχύσεις
	2γ	3 Διεύρυνση της παροχής ηλεκτρονικών υπηρεσιών από το Δημόσιο, προς τους πολίτες	Εφαρμογές ΤΠΕ που ενισχύουν την τοπική οικονομία	<ul style="list-style-type: none"> Ενίσχυση φορέων και οργανισμών για την αξιοποίηση των ψηφιακών υπηρεσιών στην εξυπηρέτηση του πολίτη Ενίσχυση φορέων και οργανισμών για την εφαρμογή έξυπνων εφαρμογών και υπηρεσιών/προϊόντων που υποστηρίζουν τους τομείς προτεραιότητας της RISCrete όπως ο πολιτισμός-τουρισμός. Ανάπτυξη ολοκληρωμένων ψηφιακών υπηρεσιών/προϊόντων για τους τομείς της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, του πολιτισμού και του τουρισμού 	Δημόσιου χαρακτήρα παρεμβάσεις

Άξονας Προτεραιότητας	Επενδ. Πρωτ./τητα	Ειδικός Στόχος	Κατηγορίες Δράσεων	Συνοπτική Περιγραφή Δράσεων	Χαρακτήρας ενισχύσεων
Α.Π. 2.: Βιώσιμη Ανάπτυξη με αναβάθμιση του περιβάλλοντος και αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής στην Κρήτη	3a	4 Η αύξηση των νεοφυών επιχειρήσεων στους τομείς προτεραιότητας της στρατηγικής «Έξυπνης Εξειδίκευσης»	Ενίσχυση, Εξασφάλιση κεφαλαίων & Ολοκληρωμένη υποστήριξη νεοφυών επιχειρήσεων, /Περιφερειακή Δομή Καινοτομίας	<ul style="list-style-type: none"> Ενίσχυση νέων επιχειρήσεων για υλοποίηση επενδύσεων στους τομείς προτεραιότητας της RISCrete Δημιουργία περιφερειακού Seed Capital Ολοκληρωμένη υποστήριξη νεοφυών επιχειρήσεων [παροχή εξειδικευμένων υπηρεσιών, παροχή χώρου πρώτης εγκατάστασης και λειτουργίας (incubator)], Περιφερειακή Δομή Καινοτομίας (ΑΕΙ, Ερευνητικά Ιδρύματα, Επιμελητήρια, Άλλοι Φορείς) 	Κρατικές ενισχύσεις & Δημόσιου χαρακτήρα παρεμβάσεις
	3c	5 Η αύξηση των επενδύσεων σε τομείς υψηλής προστιθέμενης αξίας	Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων Ενδυνάμωση της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων	<ul style="list-style-type: none"> Ενίσχυση των επιχειρήσεων της Κρήτης για επενδύσεις υψηλής προστιθέμενης αξίας Ενίσχυση των επιχειρήσεων για πιστοποίηση, τυποποίηση των προϊόντων και εν γένει των διαδικασιών παραγωγής και διακίνησης αυτών. Δράσεις ενίσχυσης των επιχειρήσεων για τη διερεύνηση - μελέτη νέων στοχευμένων αγορών, καθώς και την προβολή-προώθηση των προϊόντων τους σε αυτές 	Κρατικές ενισχύσεις
	6c	6.c.1 Προστασία και ανάδειξη της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς για την υποστήριξη του τουρισμού εμπειρίας στο πλαίσιο της στρατηγικής της Έξυπνης Εξειδίκευσης	6γ.1.1: Δράσεις για την προστασία και αξιοποίηση της πολιτιστικής κληρονομιάς	Δράσεις προστασίας, διαχείρισης, ανάδειξης και προβολής μνημείων, αρχαιολογικών χώρων, ενίσχυση μουσειακών υποδομών και μουσειακών συλλογών και ανάδειξη μνημείων με έμφαση στις περιοχές που εντάσσονται στους θαλάσσιους δρόμους του τουρισμού, πιστοποίηση των μουσείων, δημιουργία πολιτιστικών διαδρομών, οργάνωση μόνιμων πολιτιστικών θεσμών σε σημαντικούς αρχαιολογικούς χώρους κ.ά., που προσφέρουν την ευκαιρία για διαφοροποίηση του παραγόμενου τουριστικού προϊόντος, δράσεις υποστήριξης των θεσμών και δραστηριοτήτων που προάγουν τον πολιτισμό,	Δημόσιου χαρακτήρα παρεμβάσεις
	6c	12 Προστασία και αξιοποίηση της πολιτιστικής κληρονομιάς σε διασύνδεση με την τουριστική ανάπτυξη	Προστασία και ανάδειξη πολιτιστικής κληρονομιάς	Συμπλήρωση / αναβάθμιση μουσείων, ανάδειξη μνημείων, αναβάθμιση χώρων πολιτιστικού / ιστορικού ενδιαφέροντος, ενοποίηση αρχαιολογικών χώρων, Υποδομές σύγχρονου πολιτισμού, εκδηλώσεις και	Δημόσιου χαρακτήρα παρεμβάσεις

Άξονας Προτεραιότητας	Επενδ. Προτ/τητα	Ειδικός Στόχος	Κατηγορίες Δράσεων	Συνοπτική Περιγραφή Δράσεων	Χαρακτήρας ενισχύσεων
Α.Π. 4.: Προώθηση της Απασχόλησης και προσαρμογή των εργαζομένων στις αλλαγές			Ενίσχυση σύγχρονου πολιτισμού και πολιτιστικής δημιουργικότητας Ενίσχυση δράσεων τουριστικής προβολής	δραστηριότητες που προάγουν τον σύγχρονο πολιτισμό με έμφαση στην εδραίωση θεσμών πολιτιστικού ενδιαφέροντος διεθνούς εμβέλειας, Ενίσχυση δράσεων τουριστικής προβολής (προβολή των φυσικών και πολιτιστικών πόρων της Κρήτης)	
	8.iii	20 Η βελτίωση της απασχόλησης στους τομείς της Περιφερειακής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης	Δημιουργία νέων επιχειρήσεων	Δράσεις συμβουλευτικής, καθοδήγησης και επιδότησης για τη δημιουργία νέων επιχειρήσεων στους τομείς της RISCrete	Ενισχύσεις ανέργων και αυτό-απασχολούμενων
	8.v	21 Η βελτίωση των δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού για την στήριξη των προτεραιοτήτων της Περιφερειακής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης	Ολοκληρωμένες Δράσεις Απασχόλησης	Δράσεις κατάρτισης, συμβουλευτικής, καθοδήγησης για την αναβάθμιση του εργατικού δυναμικού και των επιχειρηματιών με την προσαρμογή τους στις ανάγκες που προκύπτουν από την εφαρμογή των δράσεων του Άξονα 1	Κρατικές ενισχύσεις

2.4. ΠΕΠ ΗΠΕΙΡΟΥ 2014-2020 & ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Η Περιφέρεια Ηπείρου διαθέτει πλούσιο πολιτιστικό και φυσικό απόθεμα, ενώ ο Τουρισμός και ο Πολιτισμός αποτελούν τομεακές προτεραιότητες της RIS3 Ηπείρου καθώς και η ανάπτυξη ειδικών μορφών τουρισμού.

έχει ως **όραμα**, να καταστεί

«Αξιοβίωτη και αυτοτροφοδοτούμενη, έχοντας εξωστρεφή ανάπτυξη, εστιασμένη στις παραγωγικές δραστηριότητες που αποτελούν συγκριτικά πλεονεκτήματα και ενισχύουν την τοπική ταυτότητα, με σεβασμό στο περιβάλλον, την ιστορία και τον πολίτη της Ηπείρου».

Το αναπτυξιακό όραμα συμπληρώνεται από την επιδίωξη για υλοποίηση μία στρατηγικής «Εξυπνης Εξειδίκευσης» εστιασμένης σε επιλεγμένους κλάδους στους οποίους η Περιφέρεια διαθέτει ισχυρά συγκριτικά πλεονεκτήματα. Η Περιφέρεια Ηπείρου διαθέτει πλούσιο πολιτιστικό και φυσικό απόθεμα, ενώ ο **τουρισμός, ο πολιτισμός καθώς και η ανάπτυξη ειδικών μορφών τουρισμού αποτελούν τομεακές προτεραιότητες της RIS3 Ηπείρου.**

Οι προσπάθειες θα εστιαστούν στην ανάπτυξη «έξυπνης εξειδίκευσης» για την ενίσχυση της καινοτόμου επιχειρηματικότητας, την αναβάθμιση των ανθρώπινων πόρων και τη δημιουργία ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων **σε δυναμικούς κλάδους της περιφερειακής οικονομίας με υψηλή προστιθέμενη αξία** (γεωργική παραγωγή και μεταποίηση αγροτικών προϊόντων, υδατοκαλλιέργειες, υγεία, **τουρισμός**). Παράλληλα, η Περιφέρεια θα ενισχύσει τη διάδοση της γνώσης και την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας μέσα από την αναβάθμιση των συσχετιζόμενων με τη διάδοση των ΤΠΕ υποδομών και την υποβοήθηση της νέας και νεανικής βιώσιμης και εξωστρεφούς επιχειρηματικότητας με βάση ένα διεθνή ορίζοντα στον χώρο αυτό. Σε αυτή την προσπάθεια πρωτεύοντα ρόλο θα διαδραματίσει η ακαδημαϊκή κοινότητα που αποτελεί σημαντικό παράγοντα παραγωγής γνώσης και που χαρακτηρίζει την Περιφέρεια λόγω των διεθνούς εμβέλειας και κύρους Ερευνητικών και Ακαδημαϊκών Ιδρυμάτων, τα οποία τοποθετούν την Ήπειρο σε ιδιαίτερα ισχυρή θέση στην κατεύθυνση ανάπτυξης της Οικονομίας της Γνώσης.

Ειδικότερα **οι τομείς εστίασης της περιφερειακής στρατηγικής** είναι οι ακόλουθοι:

- ❖ Πρωτογενής τομέας – μεταποίηση – αγροδιατροφή – γαστρονομία
- ❖ Βιομηχανία της εμπειρίας: **Τουρισμός, Πολιτισμός & Δημιουργική Οικονομία**
- ❖ ΤΠΕ και νεανική επιχειρηματικότητα
- ❖ Υγεία και Ευεξία

Οι τέσσερις τομείς της περιφερειακής εξειδίκευσης εμπλέκονται και αλληλεπιδρούν μεταξύ τους ως ακολούθως:

- Ο Αγροδιατροφικός τομέας μπορεί να αποτελέσει τομέα ανάπτυξης της Περιφέρειας τόσο όσον αφορά την αυτάρκειά της, την κάλυψη αναγκών της υπόλοιπης Ελλάδας αλλά και την υλοποίηση εξαγωγών. Επίσης, μπορεί να επηρεάσει την αύξηση της αξίας του **τουριστικού προϊόντος μέσα από την ολοκληρωμένη ανάπτυξη και παραγωγή τοπικών προϊόντων και γαστρονομίας.**

- Η βιομηχανία της Εμπειρίας (συμπεριλαμβανομένου του τουρισμού, του πολιτισμού και της δημιουργικής βιομηχανίας) θα επικεντρωθεί στην αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος με χρήση πράσινων τεχνολογιών, θα αναπτύξει την δημιουργική βιομηχανία, άλλωστε υπάρχει ο κλάδος της αργυροχρυσοχοΐας ο οποίος πρέπει να μετεξελιχθεί, και θα δώσει βαρύτητα στον εναλλακτικό τουρισμό. Ο τουρισμός απαιτεί ένα ιδιαίτερο είδος πολιτικής απορρόφησης καινοτομιών καθώς δεν δημιουργεί την τεχνολογία, αλλά κυρίως τη χρησιμοποιεί. Σημαντικός παράγοντας αύξησης της αξίας του τουριστικού προϊόντος είναι η ανάδειξη του πολιτισμικού δυναμικού της περιοχής μέσα από καινοτόμους συνδυασμούς προορισμών ξεκούρασης και γνώσης (δίκτυο θεάτρων).

Για την επίτευξη του Αναπτυξιακού Οράματος, καθώς και την υλοποίηση της περιφερειακής στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης, διαμορφώνεται ένα συνεκτικό **πλέγμα πέντε Στρατηγικών Στόχων** και ειδικότερα:

- **Ενίσχυση της περιφερειακής ανταγωνιστικότητας με ανάπτυξη της καινοτομίας και των ΤΠΕ**
- Προστασία του περιβάλλοντος και αειφόρος ανάπτυξη
- Ενίσχυση υποδομών μεταφορών
- Ενίσχυση υποδομών εκπαίδευσης, υγείας και πρόνοιας
- Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Κοινωνική ένταξη και καταπολέμηση διακρίσεων

Σημειώνεται ότι η ενίσχυση της περιφερειακής ανταγωνιστικότητας (με επικέντρωση στις ΜΜΕ και ειδική στόχευση στον τουρισμό), με ανάπτυξη της καινοτομίας και των ΤΠΕ, αποτελεί βασική στρατηγική προτεραιότητα του Περιφερειακού Επιχειρησιακού Προγράμματος Ηπείρου 2014-2020 .

Στον Πίνακα 4 που ακολουθεί αποτυπώνονται ανά Άξονα Προτεραιότητας του ΠΕΠ Ηπείρου 2014-2020 οι Επενδυτικές Προτεραιότητες, οι Ειδικοί Στόχοι, οι Κατηγορίες Δράσεων, η συνοπτική περιγραφή τους, καθώς και τα χαρακτηριστικά των παρεχόμενων άμεσων ή έμμεσων ενισχύσεων στήριξης της τουριστικής δραστηριότητας (Κρατικές Ενισχύσεις, Δημόσιου χαρακτήρα παρεμβάσεις).

Πίνακας 4: Προβλεπόμενες στο ΠΕΠ Ηπείρου 2014-2020 παρεμβάσεις στήριξης της τουριστικής δραστηριότητας

Άξονας Προτεραιότητας	Επενδ. Πρωτ./τητα	Ειδικός Στόχος	Κατηγορίες Δράσεων	Συνοπτική Περιγραφή Δράσεων	Χαρακτήρας ενισχύσεων
1 Ενίσχυση της περιφερειακής ανταγωνιστικότητας με ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας, με ανάπτυξη της καινοτομίας και των ΤΠΕ	2b	2.2.1. Αύξηση προσφοράς και ζήτησης για προϊόντα και υπηρεσίες ΤΠΕ στην τοπική επιχειρηματικότητα	2.2.1.1 Ανάπτυξη ψηφιακών προϊόντων και υπηρεσιών από τις ΜΜΕ	Προβλέπεται ανάπτυξη ολοκληρωμένων προϊόντων & εφαρμογών ΤΠΕ , όπως πληροφόρησης και εξυπηρέτησης επισκεπτών και τουριστών, προβολής και προώθησης της πολιτιστικής κληρονομιάς και των δυνατοτήτων ανάπτυξης δραστηριοτήτων ειδικού τουρισμού, παροχής πληροφοριών και εξυπηρέτησης ενδιαφερομένων για τις πολιτιστικές και αθλητικές εκδηλώσεις, διαχείρισης οργανωτικών και παραγωγικών λειτουργιών ΜΜΕ, προώθησης και εμπορίας προϊόντων	Κρατικές ενισχύσεις
	2b	2.2.1. Αύξηση προσφοράς και ζήτησης για προϊόντα και υπηρεσίες ΤΠΕ στην τοπική επιχειρηματικότητα	2.2.1.2 Ενίσχυση της ζήτησης υπηρεσιών ΤΠΕ από τις τοπικές ΜΜΕ	Δράσεις τύπου voucher σε τοπικές ΜΜΕ για τη λήψη ψηφιακών υπηρεσιών (εφαρμογές μηχανοργάνωσης, ανάπτυξη τμήματος σχεδιασμού προϊόντων και υπηρεσιών, εγκατάσταση εφαρμογών ΤΠΕ στην παραγωγική διαδικασία, εφαρμογές διαχείρισης πρώτων υλών και προϊόντων, ανάπτυξη συστημάτων ελέγχου ποιότητας, πιστοποίηση προϊόντων και υπηρεσιών, εκπαίδευση προσωπικού)	Κρατικές ενισχύσεις
	3a	3.1.1 Αύξηση των καινοτόμων ΜΜΕ στους τομείς της RIS3 της Περιφέρειας	3.1.1.1 Υποστήριξη ΜΜΕ (νέων ή υφιστάμενων) για την ανάπτυξη καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών	Στον Τουριστικό Τομέα έμφαση δίνεται στην ανάπτυξη επιχειρηματικότητας σε ειδικές μορφές τουρισμού, την ποιοτική και περιβαλλοντική αναβάθμιση των υποδομών, την τήρηση συστημάτων διαχείρισης και εξασφάλισης ποιότητας, την ανάπτυξη συνεργειών με τον αγροδιατροφικό, βιοτεχνικό και πολιτιστικό τομέα, την αξιοποίηση νέων τεχνολογιών στη διαχείριση και προβολή των επιχειρήσεων	Κρατικές ενισχύσεις
	3a	3.1.1 Αύξηση των καινοτόμων ΜΜΕ στους τομείς της RIS3 της Περιφέρειας	3.1.1.2 Υποστηρικτικοί μηχανισμοί για την προώθηση της καινοτομίας στην τοπική επιχειρηματικότητα	Ανάπτυξη / αναβάθμιση υποδομών για την εγκατάσταση και λειτουργία θερμοκοιτίδων επιχειρήσεων	Δημόσιου χαρακτήρα παρεμβάσεις
	3b	3.2.1 Βελτίωση της εξωστρέφειας των ΜΜΕ της Περιφέρειας	3.2.1.1 Υποστήριξη οργανωτικής καινοτομίας και εξωστρέφειας στις ΜΜΕ	<ul style="list-style-type: none"> Εκπόνηση σχεδίου και εφαρμογή δράσεων προσαρμογής στην οργανωτική αναδιάρθρωση, 	Κρατικές ενισχύσεις

Άξονας Προτεραιότητας	Επενδ. Πρωτ/τητα	Ειδικός Στόχος	Κατηγορίες Δράσεων	Συνοπτική Περιγραφή Δράσεων	Χαρακτήρας ενισχύσεων
				<ul style="list-style-type: none"> • Εκπόνηση και εφαρμογή επιχειρησιακών σχεδίων για προσανατολισμό στην εξωστρέφεια. • Ενσωμάτωση ΤΠΕ στην διοικητική, παραγωγική και εμπορική διαδικασία. • Ενίσχυση δημιουργίας και λειτουργίας κλαδικών και διακλαδικών δικτύων ΜΜΕ. • Ανάπτυξη εφοδιαστικών αλυσίδων 	
	3c	3.3.1 Βελτίωση του τεχνολογικού επιπέδου των ΜΜΕ της Περιφέρειας	3.3.1.1 Ενίσχυση των ΜΜΕ για επενδύσεις τεχνολογικού εκσυγχρονισμού	<p>Ενίσχυση υφιστάμενων ΜΜΕ στις εξής κατευθύνσεις:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ενσωμάτωση συστημάτων αυτοματοποίησης και τεχνολογικός εκσυγχρονισμός • Ενσωμάτωση ΤΠΕ στην παραγωγική διαδικασία • Επενδύσεις σε συστήματα εξοικονόμησης ενέργειας • Προσαρμογή υποδομών για την τήρηση πιστοποιημένων συστημάτων παραγωγής • Ενσωμάτωση πράσινων υποδομών για τη βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων • Ανάπτυξη νέων συστημάτων τυποποίησης προϊόντων, προσαρμοσμένων στη ζήτηση των αγορών 	Κρατικές ενισχύσεις
2. Προστασία του Περιβάλλοντος και Αειφόρος Ανάπτυξη	6c	6.3.1 Αύξηση της επίδρασης της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς στην περιφερειακή οικονομία	6.3.1.1 Επενδύσεις για την ανάδειξη της τοπικής οικονομίας με την αξιοποίηση του πολιτιστικού και φυσικού αποθέματος	<ul style="list-style-type: none"> • Ολοκληρωμένες εδαφικές επενδύσεις για την ανάπτυξη του τουρισμού • Προώθηση δικτύωσης και ενοποίησης αρχαιολογικών χώρων • Δημιουργία και καθιέρωση πολιτιστικών διαδρομών. • Σύνδεση των πολιτιστικών πόρων με ιδιωτικά κεφάλαια και χορηγίες για την ενίσχυση της σύνδεσης του πολιτισμού με τον τουρισμό. • Δράσεις προώθησης ειδικών μορφών τουρισμού (οικοτουρισμού, ποδηλατικού τουρισμού, θρησκευτικού τουρισμού κλπ). • Δράσεις δικτύωσης μνημείων και τόπων ιδιαίτερου φυσικού κάλους (ΤΙΦΚ) και των εμπλεκόμενων παραγόντων και φορέων 	Δημόσιου χαρακτήρα παρεμβάσεις

Άξονας Προτεραιότητας	Επενδ. Προτ/τητα	Ειδικός Στόχος	Κατηγορίες Δράσεων	Συνοπτική Περιγραφή Δράσεων	Χαρακτήρας ενισχύσεων
Α.Π.: 5. Ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού, κοινωνική ένταξη και καταπολέμηση διακρίσεων	8.v	8.5.1 Ενίσχυση της ικανότητας εργαζομένων και επιχειρήσεων για την προσαρμογή τους στο περιβάλλον της έξυπνης εξειδίκευσης.	8.5.1.1 Υποστήριξη εργαζομένων και επιχειρηματιών για την προσαρμογή τους στο περιβάλλον που δημιουργείται από την εφαρμογής της RIS3	<ul style="list-style-type: none"> • Ανάπτυξη δεξιοτήτων επιχειρηματιών που δραστηριοποιούνται σε τομείς προτεραιότητας της περιφερειακής οικονομίας, μέσω δράσεων κατάρτισης, επιμόρφωσης, συμβουλευτικής κλπ. • Ανάπτυξη δεξιοτήτων των εργαζομένων σε επιχειρήσεις σε τομείς προτεραιότητας της περιφερειακής οικονομίας κυρίως μέσω δράσεων κατάρτισης/ επιμόρφωσης. • Παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών σε επιχειρήσεις για διαμόρφωση επιχειρηματικών πλάνων, marketing plan κλπ. 	Κρατικές ενισχύσεις
				<ul style="list-style-type: none"> • Εφαρμογή στρατηγικών και μέτρων για τον έλεγχο των πιέσεων που δύνανται να ασκηθούν στη φυσική και πολιτιστική κληρονομιά από την ανάπτυξη του τουρισμού 	
Α.Π. 3: Ενίσχυση υποδομών μεταφορών	7e	7.5.1 Βελτίωση της κατανάλωσης ενέργειας μικρών καταναλωτών	7.5.1.1 Εγκατάσταση ευφών συστημάτων μέτρησης ενέργειας	Αντικατάσταση υφιστάμενων μετρητών ενέργειας με αντίστοιχα ευφυή συστήματα μέτρησης σε οικιακούς και μικρούς εμπορικούς και βιομηχανικούς καταναλωτές ηλεκτρικής ενέργειας.	Κρατικές ενισχύσεις

2.5. ΠΕΠ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ 2014-2020 & ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Βασική επιδίωξη της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδος κατά την προγραμματική περίοδο 2014-2020 αποτελεί το να εξασφαλιστούν οι προϋποθέσεις για μια ευημερία που θα στηρίζεται στην ανταγωνιστικότητα και εξωστρέφεια των επιχειρήσεων της Περιφέρειας και προϋπόθεση γι' αυτό είναι η μετάβαση στην ποιοτική επιχειρηματικότητα, με αιχμή την καινοτομία και αύξηση της εγχώριας προστιθέμενης αξίας.

Προς τούτο βασική επιδίωξη κατά την εκκίνηση του Προγράμματος της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας είναι να ενισχυθούν κατά προτεραιότητα επενδύσεις σε τομείς με πιο άμεσες και διασφαλισμένες αποδόσεις, και σταδιακά, θα επεκταθεί σε τομείς που αποδίδουν μακροχρόνια μεγαλύτερες προστιθέμενες αξίες και δύνανται να αυξήσουν της ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων της Περιφέρειας.

Το **όραμα** της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας για το 2020 διαμορφώνεται ως ακολούθως:

«Αυτοτροφοδοτούμενη, εξωστρεφής και αειφορική ανασυγκρότηση της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας εστιασμένη στην παγκόσμια ταυτότητά της, στις αξίες για τον άνθρωπο και το περιβάλλον»

Έμφαση θα δοθεί στην ενίσχυση καινοτόμων δραστηριοτήτων σε τομείς έξυπνης εξειδίκευσης, όπως:

- ❖ ο Πρωτογενής με έμφαση στην Αγρο-βιοδιατροφή και την μεταποίηση αγροτικών προϊόντων,
- ❖ ο Τουρισμός σε άμεση συνάρτηση με τον Πολιτισμό,
- ❖ τα προηγμένα Υλικά-Μικροηλεκτρονική, και
- ❖ τα Ενεργειακά Συστήματα και Εφαρμογές – ΤΠΕ.

Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας εμφανίζει σημαντική και διαρκώς αυξανόμενη δυναμική στον Τομέα του Τουρισμού και του Πολιτισμού. Χαρακτηριστικό της δυναμικής του τουρισμού στην ΠΔΕ είναι το γεγονός ότι την περίοδο 2000-2010 παρατηρείται μια σαφώς αυξητική τάση στις τουριστικές αφίξεις στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας. Το μερίδιο συμμετοχής της Περιφέρειας στις συνολικές αφίξεις στο σύνολο της χώρας ανέρχεται διαχρονικά μεταξύ 4,5% και 5,0%.

Ο τουρισμός, κατά το ΠΕΠ, σε συνδυασμό με τον πολιτισμό μπορεί με τις κατάλληλες προσαρμογές να αποτελέσει κινητήρια δύναμη της οικονομίας της Δυτικής Ελλάδας. Η ανάπτυξη του τουρισμού βασίζεται σε παρεμβάσεις που υπερβαίνουν την πολιτική καινοτομίας και έρευνας. Οι τουριστικές δραστηριότητες τροφοδοτούν και τροφοδοτούνται από δραστηριότητες, υπηρεσίες και προϊόντα άλλων κλάδων. Κλάδοι με σημαντικές εισροές στον τουρισμό είναι η γεωργική παραγωγή και τα τρόφιμα, οι μεταφορές και τα logistics, ο πολιτισμός και οι συναφείς με αυτόν δραστηριότητες.

Η στρατηγική του Τουρισμού συνίσταται στην ανάδειξη του τουρισμού με το συνδυασμό του φυσικού και του πολιτιστικού αποθέματος σε ένα συνολικό προϊόν εμπειριών, που θα το χαρακτηρίζει η υψηλή ποιότητα σε όλες τις πτυχές των προσφερόμενων υπηρεσιών.

Τα Μέτρα που προβλέπονται στο ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας για την επίτευξη των προτεραιοτήτων και στοχεύσεων του Τομέα του Τουρισμού είναι τα ακόλουθα:

- **Εκσυγχρονισμός τουριστικών μονάδων με εισαγωγή ΤΠΕ** (Ανάπτυξη ηλεκτρονικών Υποδομών Τουριστικής Πληροφόρησης τύπου Smart City του Δήμου Πατρέων)
- **Πρώθηση του «Πράσινου τουρισμού»** για τη μείωση των οικολογικού αποτυπώματος των τουριστικών δραστηριοτήτων ενισχύοντας:
 - α) τη δημιουργία ηλεκτρονικών εφαρμογών για την προώθηση και αξιοποίηση του τουριστικού και αγροτικού προϊόντος
 - β) την ανάπτυξη της περιβαλλοντικής συνείδησης των εμπλεκόμενων στην τουριστική διαδικασία και της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης των τουριστικών επιχειρήσεων,
 - γ) την αναβάθμιση των προσφερόμενων υπηρεσιών των τουριστικών μονάδων, τη βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών και των περιβαλλοντικών τους επιδόσεων,
 - δ) τη δημιουργία υποδομών και σχεδίων δράσεων που πληρούν τα κριτήρια οικολογικής πιστοποίησης,
 - ε) τη δημιουργία ηλεκτρονικής πλατφόρμας χαρτογράφησης διαδρομών τουριστικού ενδιαφέροντος και ηλεκτρονικής πλατφόρμας χαρτογράφησης περιοχών - ενοτήτων βιολογικής καλλιέργειας,
 - στ) την εγκατάσταση επιδεικτικών έργων αποκατάστασης ρυπασμένων περιοχών τουριστικού ενδιαφέροντος και ιδιαίτερου φυσικού κάλλους,
 - ζ) οικο-καινοτόμων, φθηνών και μικρού ενεργειακού κόστους λειτουργίας τεχνολογιών επεξεργασίας υδατικών και στερεών αποβλήτων σε τουριστικές περιοχές
- **Ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς της ΠΔΕ με τρόπους που ενισχύουν τον τουρισμό:**
 - α) Ψηφιοποίηση πολιτιστικού υλικού και ανάπτυξη εφαρμογών ΤΠΕ (με αξιοποίηση των δυνατοτήτων που προσφέρουν τα tablets και smartphones) που ενσωματώνουν τον πολιτισμό στην τουριστική εμπειρία,
 - β) Δημιουργία πολιτιστικών διαδρομών,
 - γ) Υποστήριξη Θεματικών Πάρκων και Δικτύων (εξωτικής ομορφιάς παραλίες, μοναστήρια, δίκτυα αρχαίων θεάτρων) – Συγχρηματοδότηση ανάπτυξης με ιδιωτικά κεφάλαια (ΣΔΙΤ)
- **Ανάδειξη της τοπικής διατροφής και ενσωμάτωση των τοπικών προϊόντων στη διατροφή των τουριστών:** α) Ανάπτυξη συνεργασίας τουριστικών επιχειρήσεων με ομάδες και ενώσεις παραγωγών αγροτικών προϊόντων και επιχειρήσεων διατροφής, β) Ηλεκτρονικές περιηγήσεις των τουριστικών υπηρεσιών και της αγροτικής οικονομίας της ΠΔΕ.

Στον Πίνακα 5 που ακολουθεί αποτυπώνονται ανά Άξονα Προτεραιότητας του ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας 2014-2020 οι Επενδυτικές Προτεραιότητες, οι Ειδικοί Στόχοι, οι Κατηγορίες Δράσεων, η συνοπτική περιγραφή τους, καθώς και τα χαρακτηριστικά των παρεχόμενων άμεσων ή έμμεσων ενισχύσεων στήριξης της τουριστικής δραστηριότητας (Κρατικές Ενισχύσεις, Δημόσιου χαρακτήρα παρεμβάσεις).

Πίνακας 5: Προβλεπόμενες στο ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας 2014-2020 παρεμβάσεις στήριξης της τουριστικής δραστηριότητας

Άξονας Προτεραιότητας	Επενδ. Πρωτ./τητα	Ειδικός Στόχος	Κατηγορίες Δράσεων	Συνοπτική Περιγραφή Δράσεων	Χαρακτήρας ενισχύσεων
ΑΠ 1: Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων, μετάβαση στην ποιοτική επιχειρηματικότητα, με αιχμή την καινοτομία και αύξηση της ειγώριας προστιθέμενης αξίας	1a	1.α.1 Αύξηση της παραγωγικότητας των φορέων έρευνας και καινοτομίας σε τομείς προτεραιότητας της περιφερειακής έξυπνης εξειδίκευσης	1.α.1.1. Ενίσχυση φορέων έρευνας και καινοτομίας	Ενίσχυση των υποδομών έρευνας και καινοτομίας (Ε&Κ) στους τομείς των Υλικών / Μικροηλεκτρονικής, Τουρισμού / Πολιτισμού, Αγροβιοδιατροφής, ΤΠΕ και Ενέργειας καθώς και του Περιβάλλοντος (ενίσχυση εξοπλισμού εργαστηρίων Πανεπιστημίων και Ερευνητικών Κέντρων και υποστήριξη ερευνητικών δραστηριοτήτων στις περιοχές έξυπνης εξειδίκευσης της Περιφέρειας για την δικτύωση των φορέων με κέντρα αριστείας) εκτός περιφέρειας (π.χ. κινητικότητα ερευνητών, ενίσχυση κοινής έρευνας σε τομείς αιχμής κλπ.),	Δημόσιου χαρακτήρα παρεμβάσεις
	1b	1.β.1 Αύξηση της συμμετοχής του ιδιωτικού τομέα στην έρευνα και καινοτομία	1.β.1.1. Ενίσχυση υποδομών έρευνας και καινοτομίας σε επιχειρήσεις και συνεργατικούς σχηματισμούς τους (clusters)	Ενίσχυση υποδομών έρευνας και καινοτομίας σε επιχειρήσεις και συνεργατικούς σχηματισμούς τους (ενίσχυση του ερευνητικού εξοπλισμού σε υφιστάμενα και νέα τμήματα Έρευνας και Καινοτομίας των μεμονωμένων επιχειρήσεων ή και των συνεργατικών σχηματισμών)	Κρατικές ενισχύσεις
	1b	1.β.1 Αύξηση της συμμετοχής του ιδιωτικού τομέα στην έρευνα και καινοτομία	1.β.1.2. Ενίσχυση σχεδίων έρευνας ανάπτυξης & καινοτομίας σε τομείς προτεραιότητας της RIS3	Στον τουρισμό – πολιτισμό ενισχύονται οι συνεργασίες επιχειρήσεων και ακαδημαϊκών φορέων και ερευνητικών φορέων, για την ανάδειξη της προστιθέμενης αξίας των προϊόντων τουρισμού – πολιτισμού της Περιφέρειας (π.χ. διασύνδεση αρχαιολογικής έρευνας με πολιτιστικό τουρισμό /τουρισμού – αγροδιατροφής, τουρισμού –υγείας και τουρισμού – περιβάλλοντος, χρησιμοποίηση ΑΠΕ στην λειτουργία επιχειρήσεων Τουριστικού Τομέα κλπ).	Κρατικές ενισχύσεις
	2β	2.β.1. Αύξηση των επιχειρήσεων που εκσυγχρονίζονται ως προς την	2.β.1.1.«Αξιοποίηση των ΤΠΕ για την προώθηση προϊόντων και	Δημιουργία ηλεκτρονικών εφαρμογών για την προώθηση και αξιοποίηση του τουριστικού, πολιτιστικού και αγροτικού προϊόντος, ανάπτυξη	Κρατικές ενισχύσεις

Άξονας Προτεραιότητας	Επενδ. Προτ/τητα	Ειδικός Στόχος	Κατηγορίες Δράσεων	Συνοπτική Περιγραφή Δράσεων	Χαρακτήρας ενισχύσεων
Α.Π. 2.: Προστασία του Περιβάλλοντος – Μετάβαση σε μία οικονομία φιλική στο περιβάλλον		ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών ΤΠΕ	υπηρεσιών σε δυναμικούς παραγωγικούς τομείς της περιφερειακής οικονομίας με προτεραιότητα στις αρχές του Ανοικτού Λογισμικού (πολιτισμός, τουρισμός, αγροτική οικονομία κλπ.)»	διαδικτυακών προγραμμάτων εκπαίδευσης προώθησης των αρχών της βιώσιμης ανάπτυξης, ενίσχυση της χρήσης του Ανοικτού Λογισμικού σε τοπικό επίπεδο κ.α. (ανάπτυξη υπηρεσιών και εφαρμογών για τον εμπλουτισμό της εμπειρίας και ανάδειξη των τουριστικών πόρων π.χ. εικονικοποίηση υπηρεσιών και υποδομών μέσω διαδραστικών εφαρμογών κινητών συσκευών και παιχνιδιών, ανάπτυξη Ψηφιακής Σήμανσης - ψηφιακές εφαρμογές αγορών, ψηφιακές ξεναγήσεις, εφαρμογές για έξυπνα κινητά τηλέφωνα, e-ticketing, ηλεκτρονικές υπηρεσίες τουριστικού προϊόντος κλπ.)	
	3a	3.α.1 Ενίσχυση της επιχειρηματικής δραστηριότητας των ΜΜΕ σε τομείς προτεραιότητας της περιφερειακής έξυπνης εξειδίκευσης	3.α.1.1: 3.α.1.1 Στήριξη επιχειρήσεων (υφιστάμενων και νέων) & ειδικών μορφών επιχειρηματικότητας	Στήριξη ιδιαίτερα των καινοτόμων και δημιουργικών ΜΜΕ συναφών με τις περιοχές προτεραιότητας περιφερειακής έξυπνης εξειδίκευσης, αλλά και των υφιστάμενων ΜΜΕ, Δημιουργία θερμοκοιτίδων υψηλής προστιθέμενης αξίας και εξαγωγικού χαρακτήρα προϊόντων Η στήριξη δύναται να περιλαμβάνει κεφάλαια εκκίνησης (σοράς) ή αναβάθμισης της επιχείρησης για υποδομές και εξοπλισμό, που θα συμβάλλουν στην ανάπτυξη της καινοτόμου επιχειρηματικότητας και συμπληρωματικά στοχευμένες δράσεις εκπαίδευσης στελεχών των επιχειρήσεων για την αφομοίωση πετυχημένων πρακτικών στον ίδιο ή άλλους κλάδους	Κρατικές ενισχύσεις
	4b	4.β.1 Βελτίωση της ενεργειακής αποδοτικότητας των Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων	4.β.1.1. Επενδύσεις σε επιχειρήσεις για ενεργειακή αναβάθμιση και την χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας	Επενδύσεις ενσωμάτωσης ΑΠΕ και εξοικονόμησης ενέργειας στην παραγωγική διαδικασία των μεταποιητικών μονάδων αγροτικής και κτηνοτροφικής παραγωγής και στις τουριστικές επιχειρήσεις	Κρατικές ενισχύσεις
	6c	6.γ.1 Αύξηση της ελκυστικότητας των φυσικών και πολιτιστικών περιοχών	6.γ.1.1. «Επενδύσεις για τη διαφοροποίηση των τοπικών οικονομιών με την προστασία και την	Έργα και ενέργειες ανάδειξης – προστασίας – διαχείρισης του φυσικού περιβάλλοντος και την αξιοποίηση των δυνατοτήτων ειδικών μορφών τουρισμού (πχ. θεραπευτικός, ιαματικός κλπ). Επίσης,	Δημόσιου χαρακτήρα παρεμβάσεις

Άξονας Προτεραιότητας	Επενδ. Προτ/τητα	Ειδικός Στόχος	Κατηγορίες Δράσεων	Συνοπτική Περιγραφή Δράσεων	Χαρακτήρας ενισχύσεων
Α.Π. 4.: Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, προώθηση της Κοινωνικής Ένταξης και Καταπολέμηση της Φτώχειας και των Διακρίσεων			αξιοποίηση της πολιτιστικής κληρονομιάς και των φυσικών τοπίων»	έργα ανάδειξης, προβολής και δικτύωσης των πολιτιστικών πόρων της ΠΔΕ όπως Μνημεία, Σύνολα και Αρχαιολογικοί Χώροι, πολιτιστικές διαδρομές με έμφαση στη δίκτυωση επισκέψιμων Μνημείων, Αρχαιολογικών Χώρων και Μουσείων, στη βελτίωση τόσο της επισκεψιμότητας και αντιληπτότητας των μνημείων και των χώρων όσο και της ελκυστικότητας των μουσειακών εκθέσεων, καθώς και στην αναβάθμιση του επιπέδου των υπηρεσιών που προσφέρονται στους επισκέπτες	
	8.iii	8.3.1 Αύξηση των επιχειρηματικών πρωτοβουλιών σε τομείς που έχουν αναδειχθεί στο πλαίσιο της Περιφερειακής Έξυπνης Εξειδίκευσης.	8.3.1.1 Προγράμματα για τη δημιουργία νέων (start up) και καινοτόμων επιχειρήσεων σε τομείς προτεραιότητας της Περιφέρειας	Παροχή κεφαλαίου εκκίνησης επιχειρήσεων σε ανέργους (start up) και παροχή συμβουλευτικής υποστήριξης και καθοδήγησης των νέων εν δυνάμει επιχειρηματιών σε νέες καινοτόμες επιχειρήσεις στους τομείς προτεραιότητας της περιφερειακής οικονομίας.	Ενισχύσεις ανέργων και αυτό-απασχολούμενων
	8.v	8.5.1 Ενίσχυση της ικανότητας προσαρμογής εργαζομένων και επιχειρηματιών στο περιβάλλον της έξυπνης εξειδίκευσης	8.5.1.1. Προγράμματα υποστήριξης εργαζομένων και επιχειρηματιών σε τομείς της οικονομίας που περιλαμβάνονται στην περιφερειακή στρατηγική έξυπνης εξειδίκευσης.	Προγράμματα ανάπτυξης δεξιοτήτων επιχειρηματιών και εργαζομένων σε τομείς της περιφερειακής οικονομίας με συγκριτικό πλεονέκτημα (συμβουλευτική, κατάρτιση, επιμόρφωση, δίκτυωση, κλπ) και ανάπτυξης επιχειρήσεων σε τομείς αιχμής της περιφερειακής οικονομίας (συμβουλές, διαμόρφωση επιχειρηματικών πλάνων ανάπτυξης των επιχειρήσεων κλπ.)	Κρατικές ενισχύσεις

2.6. ΠΕΠ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ 2014-2020 & ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας (ΠΔΜ), με βάση την τυπολογία της «Ευρώπης 2020» για τις Περιφέρειες, κατατάσσεται σε αυτές «που δεν καθοδηγούνται από την Επιστήμη και την Τεχνολογία» όσον αφορά στην Έξυπνη Ανάπτυξη, στις «αγροτικές περιφέρειες πλησίον αστικών περιφερειών», όσον αφορά στη Βιώσιμη Ανάπτυξη και στις περιφέρειες με μέτρια απόδοση όσον αφορά στην Ανάπτυξη χωρίς Αποκλεισμούς.

Το νέο αναπτυξιακό πρότυπο που υιοθετεί το ΠΕΠ Δυτικής Μακεδονίας 2014-2020 είναι προσανατολισμένο στην αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της ΠΔΜ που ενσωματώνει νέες τεχνολογίες και καινοτομία.

Το **Αναπτυξιακό Όραμα** της ΠΔΜ είναι:

Η συμβολή στη δημιουργία μιας διατηρήσιμης, ανταγωνιστικής, περιφερειακής οικονομίας με βιώσιμες θέσεις εργασίας, ποιοτικό περιβάλλον και κοινωνική συνοχή.

Ο αναπτυξιακός σχεδιασμός βασίζεται μεταξύ άλλων & στην υιοθέτηση της «Περιφερειακής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης», που έχει ως **προτεραιότητα τους ακόλουθους τομείς:**

- ❖ Ο κλάδος **Ενέργειας/ΑΠΕ-Τηλεθέρμανσης**, κυρίως στις ΠΕ Κοζάνης και Φλώρινας
- ❖ Ο κλάδος της **Ολοκληρωμένης Διαχείρισης Απορριμμάτων**, σε όλες τις ΠΕ
- ❖ Οι **παραδοσιακοί κλάδοι Αγροτικής Ανάπτυξης και Μεταποίησης:**
 - μεταποίηση – τυποποίηση χαρακτηριστικών αγροτικών προϊόντων, σε όλες τις ΠΕ
 - εκτροφή γουνοφόρων ζώων - δερμάτινα προϊόντα, στις ΠΕ Καστοριάς και Κοζάνης
 - τρόφιμα, ποτά, μεταλλικές κατασκευές (σε όλες τις ΠΕ)
- ❖ Ο κλάδος του **Τουρισμού** (κυρίως του θεματικού – εναλλακτικού), σε όλες τις ΠΕ.

Στους **κεντρικούς στόχους για την Στρατηγική Ανάπτυξη του Τουρισμού** τα επόμενα χρόνια **περιλαμβάνονται οι ανάγκες:**

- ❖ **μετάβασης** από το μοντέλο του μαζικού, μονοθεματικού τουρισμού **σε έναν ποιοτικό, διαφοροποιημένο και πολυθεματικό τουρισμό,**
- ❖ **προώθησης της αειφόρου και ισόρροπης ανάπτυξης του τουρισμού,** σύμφωνα με τις φυσικές, πολιτιστικές, οικονομικές και κοινωνικές ιδιαιτερότητες της περιοχής

Στην ανταγωνιστική αγορά του τουρισμού ο πρώτος στόχος της περιφέρειας, προκειμένου να καταστεί επιλέξιμη ως τόπος προορισμού, είναι να δημιουργήσει και να προσφέρει ένα διακριτό, ελκυστικό και «αυθεντικό» προϊόν, το οποίο θα συνδέεται με την ταυτότητα της περιοχής και θα ενσωματώνει την εικόνα της, διασφαλίζοντας ποιότητα στην εμπειρία της αναψυχής. Είναι αναγκαίο να διατηρηθεί ο πολιτισμικός και περιβαλλοντικός πλούτος, διασφαλίζοντας παράλληλα τουριστική κίνηση και ανταγωνιστικότητα σε μακροπρόθεσμο επίπεδο, καθώς ο τουρισμός αποτελεί ένα ισχυρό εργαλείο ανάπτυξης για την ΠΔΜ.

Θα επιχειρηθεί η προώθηση διαφοροποιημένων εναλλακτικών μορφών τουρισμού (αγροτουρισμός, πολιτιστικός, θρησκευτικός, βιομηχανικός, γαστρονομικός, φυσιολατρικός, ιαματικός τουρισμός κλπ.), οι οποίες προκύπτουν από τον ιδιαίτερο χαρακτήρα και φυσιογνωμία της Δυτικής Μακεδονίας, με απώτερο σκοπό την αύξηση της ελκυστικότητας της Περιφέρειας, την ενίσχυση της εξωστρέφειας και την άμβλυνση των ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων υπό τον όρο πάντοτε της αειφορικής διαχείρισης.

Επιδιώκεται η χρήση τεχνολογιών για την υποστήριξη και προώθηση του τουρισμού και του πολιτισμού, η σύνδεση με την τοπική γαστρονομία και η διεύρυνσή της με αποτέλεσμα την ενδυνάμωση της ανταγωνιστικής θέσης της στην ελληνική, βαλκανική και υπό συνθήκες στην παγκόσμια αγορά. Κεντρικές προτεραιότητες είναι η προσέλκυση ενός καλύτερου μίγματος τουριστών με στόχο την αύξηση της δαπάνης ανά επίσκεψη, η αύξηση της τουριστικής κίνησης και η διάχυση των τουριστών και προς άλλες περιοχές της περιφέρειας.

Η θεματική παρέμβαση στον τουρισμό και ταυτόχρονα και στον πολιτισμό θα κινηθεί στα εξής επίπεδα:

- **Αναβάθμιση των καταλυμάτων και γενικότερα των ξενοδοχειακών υπηρεσιών** με την ανάπτυξη και εφαρμογή τεχνολογικών λύσεων με την αξιοποίηση των ΤΠΕ και εφαρμογών για κινητά και το διαδίκτυο καθώς και τη δημιουργία λύσεων «έξυπνων δωματίων» και υπηρεσιών.
- **Ενσωμάτωση νέων δραστηριοτήτων και υπηρεσιών** ειδικά στην κατεύθυνση της αξιοποίησης των συνεργειών με την αγροδιατροφή.
- **Ανάπτυξη έως τριών γεγονότων εθνικού ή βαλκανικού τουλάχιστον επιπέδου** (Φεστιβάλ Επιχειρηματικότητας – Τουρισμού – Πολιτισμού) με πρώτη προτεραιότητα τη γαστρονομία, την υγιεινή διατροφή και την σύνδεση με την επιχειρηματικότητα και τον πολιτισμό.

Στον Πίνακα 6 που ακολουθεί αποτυπώνονται ανά Άξονα Προτεραιότητας του ΠΕΠ Δυτικής Μακεδονίας 2014-2020 οι Επενδυτικές Προτεραιότητες, οι Ειδικοί Στόχοι, οι Κατηγορίες Δράσεων, η συνοπτική περιγραφή τους, καθώς και τα χαρακτηριστικά των παρεχόμενων άμεσων ή έμμεσων ενισχύσεων στήριξης της τουριστικής δραστηριότητας (Κρατικές Ενισχύσεις, Δημόσιου χαρακτήρα παρεμβάσεις).

Πίνακας 6: Προβλεπόμενες στο ΠΕΠ Δυτικής Μακεδονίας 2014-2020 παρεμβάσεις στήριξης της τουριστικής δραστηριότητας

Άξονας Προτεραιότητας	Επενδ. Προτ/τητα	Ειδικός Στόχος	Κατηγορίες Δράσεων	Συνοπτική Περιγραφή Δράσεων	Χαρακτήρας ενισχύσεων
ΑΠ 1: Ενίσχυση της έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης και της καινοτομίας	1b	0121 Αύξηση της συμμετοχής των επιχειρήσεων σε προγράμματα έρευνας, τεχνολογικής ανάπτυξης και καινοτομίας σε τομείς προτεραιότητας της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης της Περιφέρειας	1.2.A Δράσεις συνεργασιών και δικτύωσης μεταξύ ερευνητικών φορέων, εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και επιχειρήσεων σε τομείς προτεραιότητας του σχεδίου στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης της Περιφέρειας,	Ενίσχυση των συνεργασιών μεταξύ ερευνητικών φορέων, ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και ΜΜΕ Πρωώθηση συνεργατικών σχηματισμών / δικτύωσης / συστάδων καινοτομίας-γνώσης	Δημόσιου χαρακτήρα παρεμβάσεις & Κρατικές ενισχύσεις
	1b	0121 Αύξηση της συμμετοχής των επιχειρήσεων σε προγράμματα έρευνας, τεχνολογικής ανάπτυξης και καινοτομίας σε τομείς προτεραιότητας της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης της Περιφέρειας	1.2.B Δράσεις προώθησης της έρευνας και της καινοτομίας στις επιχειρήσεις σε τομείς προτεραιότητας του σχεδίου στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης της Περιφέρειας	Παροχή κινήτρων για στροφή στην έρευνα και καινοτομία – προώθηση της καινοτομίας των επιχειρήσεων με Κουπόνια Καινοτομίας Δράσης ενίσχυση καινοτομίας - Προαγωγή Κέντρων Ικανότητας Εξειδίκευσης (Competence Centers) Νέοι Τεχνοβλαστοί - Spin off Χρήση καινοτόμων μηχανισμών οικονομικής στήριξης της έρευνας (Living Labs)	Δημόσιου χαρακτήρα παρεμβάσεις & Κρατικές ενισχύσεις

Άξονας Προτεραιότητας	Επενδ. Πρωτ./τητα	Ειδικός Στόχος	Κατηγορίες Δράσεων	Συνοπτική Περιγραφή Δράσεων	Χαρακτήρας ενισχύσεων
ΑΠ 2: Βελτίωση της πρόσβασης, της χρήσης και της ποιότητας των τεχνολογιών των πληροφοριών και των επικοινωνιών ΑΠ 3: Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων	2c	0211 Βελτίωση των ηλεκτρονικών υπηρεσιών προς τους πολίτες και τις επιχειρήσεις	2.1.Β Δράσεις ανάδειξης του πολιτισμού και βελτίωσης της τουριστικής κίνησης	Ανάδειξη της φυσιογνωμίας, της εικόνας και της ιστορίας των πόλεων - Δράσεις για την αξιοποίηση πολιτιστικού αποθέματος της Δυτικής Μακεδονίας για την ανάπτυξη εργαλείων στήριξης πολιτιστικών και τουριστικών δραστηριοτήτων & δράσεις ενιαίας ερμηνείας περιβαλλοντικής πληροφορίας και φυσικής κληρονομιάς	Δημόσιου χαρακτήρα παρεμβάσεις
	3a	0311 Βελτίωση της επιχειρηματικότητας με έμφαση στην καινοτομία και στους τομείς προτεραιότητας της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης της Περιφέρειας	3.1.1.Α Δράσεις ενίσχυσης επιχειρήσεων για την εφαρμογή καινοτομιών ή/και αποτελεσμάτων έρευνας και τεχνολογίας		Κρατικές ενισχύσεις
	3a	0311 Βελτίωση της επιχειρηματικότητας με έμφαση στην καινοτομία και στους τομείς προτεραιότητας της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης της Περιφέρειας	3.1.1.Γ Δημιουργία δομών στήριξης ανταγωνιστικότητας, καινοτομίας και εξωστρέφειας επιχειρήσεων	Δημιουργία «ταυτότητας» των τοπικών προϊόντων μέσα και από τη λειτουργία ενός Μηχανισμού – Δομής πιστοποίησης σε περιφερειακό επίπεδο	Δημόσιου χαρακτήρα παρεμβάσεις ή/και Κρατικές ενισχύσεις
	3a	0311 Βελτίωση της επιχειρηματικότητας με έμφαση στην καινοτομία και στους τομείς	3.1.1.Δ Δράσεις ενίσχυσης επιχειρήσεων για δημιουργία συνεργατικών σχημάτων (clusters) και δικτύων (networks) με έμφαση στους τομείς προτεραιότητας	Δημιουργία συνεργατικών σχηματισμών, όπως αναδείχτηκαν και περιγράφονται αναλυτικά στο σχέδιο RIS3 της ΠΔΜ (κλάδοι ενέργειας – μετάλλου, τρόφιμα-ποτά & δίκτυο τουριστικών επιχειρήσεων)	Κρατικές ενισχύσεις

Άξονας Προτεραιότητας	Επενδ. Προτ/τητα	Ειδικός Στόχος	Κατηγορίες Δράσεων	Συνοπτική Περιγραφή Δράσεων	Χαρακτήρας ενισχύσεων
		προτεραιότητας της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης της Περιφέρειας			
	3d	0321 Ενίσχυση του εξωστρεφούς προσανατολισμού των επιχειρήσεων	3.2.1 Ενίσχυση του εξωστρεφούς προσανατολισμού των επιχειρήσεων	Παροχή εξειδικευμένων και προσωποποιημένων υπηρεσιών υποστήριξης σε ΜΜΕ της Δυτικής Μακεδονίας, εξατομικευμένη τεχνική στήριξη και κατάρτιση στελεχών επιχειρήσεων ως διευθυντές εξαγωγικών πωλήσεων & συμμετοχή σε εκθέσεις	Κρατικές ενισχύσεις
Α.Π. 6: Διαφύλαξη και προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση της αποδοτικότητας των πόρων	6c	0621 Ενίσχυση της προστασίας και ανάδειξης της φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς και σύνδεση με την τουριστική ανάπτυξη	6.2.A. Έργα ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας των τουριστικών προορισμών αναδεικνύοντας τοπικά πλεονεκτήματα 6.2.B. Δράσεις σχεδίου ολοκληρωμένης τουριστικής προβολής Περιφέρειας 6.2.Γ. Έργα ανάδειξης πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς και λειτουργικής τους δικτύωσης 6.2.Δ. Ανάπτυξη δικτύων θεματικών πολιτιστικών διαδρομών, εκδηλώσεων, πολιτιστικών φεστιβάλ και δημιουργίας και προβολής δικτύων προσβάσιμων προορισμών (διαδρομών, υποδομών και μέσων) τουριστικού ενδιαφέροντος για ΑμεΑ.		Δημόσιου χαρακτήρα παρεμβάσεις

Άξονας Προτεραιότητας	Επενδ. Προτ./τητα	Ειδικός Στόχος	Κατηγορίες Δράσεων	Συνοπτική Περιγραφή Δράσεων	Χαρακτήρας ενισχύσεων
Α.Π. 8.: Προώθηση της διατηρήσιμης και ποιοτικής απασχόλησης και υποστήριξη της κινητικότητας του εργατικού δυναμικού	8.iii	0811 Ενίσχυση της αυτοαπασχόλησης και της επιχειρηματικότητας με έμφαση στους τομείς προτεραιότητας της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης της Περιφέρειας	8.1.A. Έξυπνη Εξειδίκευση και Απασχόληση. Δημιουργία μόνιμων θέσεων εργασίας μέσω ολοκληρωμένου πλέγματος δράσεων για την απασχόληση. 8.1.B. Δράσεις ενίσχυσης της καινοτομικής και επιχειρηματικής κουλτούρας 8.1.Γ. Ενθάρρυνση της επιχειρηματικότητας και της αυτοαπασχόλησης (επικέντρωση σε τομείς όπου η περιφερειακή οικονομία διαθέτει συγκριτικά πλεονεκτήματα)	8.1.1. Χρηματοδοτικά κίνητρα για την ίδρυση νέων επιχειρήσεων με έμφαση στην καινοτομία (επιδοτήσεις, μικροχρηματοδοτήσεις, τοπικά κεφάλαια – ταμεία) 8.1.2. Εκπαίδευση, κατάρτιση και συμβουλευτική υποστήριξη εν δυνάμει επιχειρηματιών και υφισταμένων επιχειρήσεων 8.1.3. Δικτύωση νέων επιχειρήσεων με Ερευνητικά Ινστιτούτα, Ιδρύματα Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης, Κοινωνικούς Εταίρους συμπεριλαμβανομένων και διακρατικών ενεργειών 8.1.4. Προγράμματα Ενίσχυσης της Επιχειρηματικής Εκκίνησης για ανέργους με παροχή υπηρεσιών: συμβουλευτικής - κατάρτισης – επιχειρηματικής καθοδήγησης – πρακτικής – πιστοποίησης - επιταγή εισόδου στην αγορά εργασίας και τεχνικής υποστήριξης 8.1.5. Πρόγραμμα Ενίσχυσης Τοπικών Δικτύων Επιχειρηματικότητας στους τομείς της διανομής-έρευνας και ανάπτυξης προϊόντων-προβολής και προώθησης-δημιουργίας θέσεων εργασίας 8.1.6. Προγράμματα χρηματοδοτικής στήριξης της αυτοαπασχόλησης για ανέργους σε τομείς με συγκριτικό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα 8.1.7. Περιφερειακό Ταμείο Μικρο-χρηματοδοτήσεων Μικροδανείων για την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και αυτοαπασχόλησης των ανέργων με χρηματοδοτήσεις Κεφαλαίων επένδυσης και Κεφαλαίων Κίνησης	Ενισχύσεις ανέργων και αυτό-απασχολούμενων

2.7. ΠΕΠ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ 2014-2020 & ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Ο τριτογενής τομέας που κυριαρχεί στην οικονομία της Περιφέρειας, στηρίζεται κατά κύριο λόγο σε μη παραγωγικές δραστηριότητες, όπως η Δημόσια Διοίκηση και η Διαχείριση ακίνητης περιουσίας, ενώ το εμπόριο και ο τουρισμός που παράγουν το μεγαλύτερο ποσοστό της ΑΠΑ του τριτογενή τομέα, φθίνουν διαχρονικά (-16% μεταξύ 2009 και 2011).

Κυρίαρχη και άμεση ανάγκη για την Περιφέρεια Πελοποννήσου είναι η ανάσχεση της συρρίκνωσης της παραγωγικής και εμπορικής δραστηριότητας των επιχειρήσεων της Περιφέρειας, η διατήρηση του προσωπικού τους και η σταθεροποίησή τους στην εσωτερική και διεθνή αγορά. Ακολούθως, θα πρέπει να δημιουργηθούν άμεσα οι συνθήκες αναπροσανατολισμού των διαδικασιών επιχειρηματικής, παραγωγικής και εμπορικής λειτουργίας των επιχειρήσεων, για την αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση του ανταγωνισμού, για διεύρυνση των αγορών τους και για εξορθολογισμό του κόστους παραγωγικής λειτουργίας και διάθεσης των προϊόντων τους.

Συνολικά το αναπτυξιακό όραμα της Περιφέρειας Πελοποννήσου για την προγραμματική περίοδο 2014-2020 στο πλαίσιο όλων των προαναφερθέντων διαμορφώνεται ως εξής:

«Η Πελοπόννησος πρότυπο αειφόρου ανάπτυξης και κοινωνικής συνοχής στην Ελλάδα και στην Ευρώπη με τη μεγιστοποίηση της αξιοποίησης του ανθρώπινου και τεχνολογικού κεφαλαίου».

Στη βάση των παραπάνω προσδιορίστηκε ο **Στρατηγικός Στόχος** της Περιφέρειας Πελοποννήσου, για την περίοδο 2014 – 2020, ο οποίος είναι:

«Καινοτόμος και αειφόρος αυτοτροφοδοτούμενη εξωστρεφής ανάπτυξη, με διασφάλιση της χωρικής και κοινωνικής συνοχής».

Η Περιφερειακή Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης στην Περιφέρεια Πελοποννήσου εστιάζεται στους εξής τομείς και κλάδους:

- ❖ Αγροδιατροφικός Τομέας
- ❖ **Τουρισμός – Πολιτισμός & Δημιουργική Βιομηχανία**
- ❖ Μεταποιητική Βιομηχανία και Λοιποί Δυναμικοί Τομείς (παραγωγή προϊόντων ξύλου, μετάλλου, προϊόντων από μη μεταλλικά ορυκτά, παραγωγή ειδών από πλαστικό, ειδών συσκευασίας, μηχανημάτων, οργάνων και δομικών υλικών, μαρμάρου)
- ❖ Οριζόντιοι Υποστηρικτικοί Τομείς (ΣΠΕ, Ενέργεια, Περιβάλλον, Μεταφορές, Εφοδιαστική Αλυσίδα)

Οι ανάγκες που προβλέπεται να καλυφθούν / να εξυπηρετηθούν από το ΠΕΠ Πελοποννήσου 2014-2020 για την αντιμετώπιση των προβλημάτων της παραγωγικής και επιχειρηματικής βάσης της Περιφέρειας Πελοποννήσου, μεταξύ των άλλων είναι οι εξής:

- **Αναβάθμιση και διεύρυνση των παρεχόμενων τουριστικών και συναφών υπηρεσιών με την αξιοποίηση του συνόλου των φυσικών και ανθρωπογενών τουριστικών / πολιτιστικών πόρων της Περιφέρειας και τη διασύνδεση /αξιοποίηση των προϊόντων του πρωτογενή και μεταποιητικού τομέα στις τουριστικές υπηρεσίες.**

- Προσανατολισμός των επιχειρήσεων σε αγορές του εξωτερικού, προσαρμόζοντας ανάλογα τα προϊόντα τους και τις οργανωτικές λειτουργικές τους διαδικασίες.
- Δημιουργία / ίδρυση και στήριξη νέων καινοτόμων επιχειρήσεων σε όλους τους τομείς της οικονομίας.
- Ενδυνάμωση / εκπαίδευση και διεύρυνση του αντικειμένου παρέμβασης υποστηρικτικών μηχανισμών και υπηρεσιών προς τις επιχειρήσεις και τους παραγωγούς αγροτικών προϊόντων.
- Δημιουργία συνθηκών εύκολης, άμεσης και μικρού κόστους πρόσβασης στις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες.

Οι βασικές προτεραιότητες της Περιφέρειας Πελοποννήσου στον Τομέα του Τουρισμού, σύμφωνα και με την διαδικασία της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης σε περιφερειακό επίπεδο, για τη περίοδο 2014 – 2020, είναι οι εξής:

- Διεύρυνση της αλυσίδας αξίας
- Διαφοροποίηση/αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος
- Συσχέτιση τουρισμού και δημιουργικής βιομηχανίας

Τέλος για τον Τομέα του Τουρισμού επιλέγονται οι παρακάτω στρατηγικές δράσεις:

- Δημιουργία τοπικού σήματος ποιότητας καταλυμάτων και τουριστικών υπηρεσιών,
- Αναβάθμιση των καταλυμάτων σε ανώτερο επίπεδο υπηρεσιών: Χρηματοδότηση των αναγκαίων παρεμβάσεων για την αναβάθμιση των καταλυμάτων και την συμμόρφωση με τις ανάγκες του σήματος ποιότητας (παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών, εκπαίδευση προσωπικού, ενισχύσεις επενδύσεων),
- Ανακαίνιση και τουριστική αξιοποίηση από επιχειρήσεις μεταποίησης, παραδοσιακών βιομηχανικών εγκαταστάσεων και κτιρίων ιδιαίτερης αρχιτεκτονικής αξίας,
- Χρήση ΤΠΕ και καθαρών τεχνολογιών,
- Χρηματοδότηση νέων επιχειρήσεων (start-ups),
- Υποστήριξη της δημιουργίας cluster με τον γαστρονομικό τομέα,
- Ενθάρρυνση συνεργασιών ανάμεσα σε ξενοδόχους και παραγωγούς,
- Διασύνδεση του Τουρισμού με τον Πολιτισμό και αξιοποίηση της πλούσιας ιστορικής κληρονομιάς,
- Ανάπτυξη συνδυασμών εναλλακτικών μορφών τουρισμού,
- Δημιουργία e-υπηρεσιών και e-περιεχομένου για την υποστήριξη των εναλλακτικών μορφών τουρισμού,
- Ευαισθητοποίηση τουριστικών επιχειρήσεων για τις δυνατότητες που προσφέρει η διαφοροποίηση,

- **Παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών** προς τις επιχειρήσεις για την είσοδο τους σε συγκεκριμένες αγορές εναλλακτικού τουρισμού,
- **Ενέργειες διάδοσης της Πελοποννησιακής κουζίνας** και απονομή σήματος,
- **Ανάπτυξη του τουρισμού σε αρμονία με το περιβάλλον** (δράσεις ενίσχυσης πράσινου τουρισμού)

Στον Πίνακα 7 που ακολουθεί αποτυπώνονται ανά Άξονα Προτεραιότητας του ΠΕΠ Πελοποννήσου 2014-2020 οι Επενδυτικές Προτεραιότητες, οι Ειδικοί Στόχοι, οι Κατηγορίες Δράσεων, η συνοπτική περιγραφή τους, καθώς και τα χαρακτηριστικά των παρεχόμενων άμεσων ή έμμεσων ενισχύσεων στήριξης της τουριστικής δραστηριότητας (Κρατικές Ενισχύσεις, Δημόσιου χαρακτήρα παρεμβάσεις).

Πίνακας 7: Προβλεπόμενες στο ΠΕΠ Πελοποννήσου 2014-2020 παρεμβάσεις στήριξης της τουριστικής δραστηριότητας

Άξονας Προτεραιότητας	Επενδ. Πρωτ./τητα	Ειδικός Στόχος	Κατηγορίες Δράσεων	Συνοπτική Περιγραφή Δράσεων	Χαρακτήρας ενισχύσεων
ΑΠ 1: Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας, της ελκυστικότητας και της εξωστρεφείας της Περιφέρειας (ιδιαίτερα των ΜΜΕ), μετάβαση στην ποιοτική επιχειρηματικότητα με αιχμή την καινοτομία και αύξηση της περιφερειακής προστιθέμενης αξίας	1a	1.1.1 Αύξηση των ερευνητικών δραστηριοτήτων στην Περιφέρεια, που κατά κύριο λόγο εξυπηρετούν τις Περιφερειακές αναπτυξιακές ανάγκες και προοπτικές.	Ενίσχυση της αναβάθμισης, συμπλήρωσης ή / και επέκτασης ή και δημιουργίας ερευνητικών υποδομών στη Πελοπόννησο, κυρίως για την εξυπηρέτηση των αναπτυξιακών στόχων της Περιφέρειας	Αφορά κυρίως σε προμήθεια ερευνητικού εξοπλισμού για την ανάπτυξη ερευνητικού έργου προς τις κατευθύνσεις της περιφερειακής στρατηγικής της «έξυπνης εξειδίκευσης»	Δημόσιου χαρακτήρα παρεμβάσεις
	1b	1.2.1 Αύξηση των επιχειρηματικών δαπανών για τεχνολογική και μη τεχνολογική καινοτομία	<ul style="list-style-type: none"> Δημιουργία και λειτουργία υποστηρικτικού μηχανισμού και μέσων για ίδρυση ή / και ανάπτυξη καινοτόμων επιχειρήσεων Πρωώθηση της έρευνας και της καινοτομίας, ή / και της χρήσης των αποτελεσμάτων έρευνας και τεχνολογίας, στην παραγωγική και εμπορική δραστηριότητα, υφιστάμενων και νέων ΜΜΕ Ενίσχυση των συμφωνητικών συνεργασίας μεταξύ επιχειρήσεων και φορέων έρευνας και καινοτομίας για ενσωμάτωση των αποτελεσμάτων της έρευνας / τεχνολογίας και καινοτομιών στη παραγωγική και λειτουργική διαδικασία των επιχειρήσεων 	<ul style="list-style-type: none"> Χρηματοδότηση λειτουργίας ενός μηχανισμού σε περιφερειακό επίπεδο, για τη μεταφορά γνώσης και κινητοποίηση των επιχειρήσεων (υφιστάμενων και νέων) για συμμετοχή στα προγράμματα καινοτομίας Εφαρμογή ή/και ανάπτυξη για εφαρμογή ερευνητικών προγραμμάτων τεχνολογικής και μη καινοτομίας στη λειτουργία και παραγωγή των επιχειρήσεων της περιφέρειας (ενδεικτικά μέσω κουπονιών καινοτομίας) Δράσεις διάχυσης αποτελεσμάτων έρευνας με δομημένο ηλεκτρονικό τρόπο, αλλά και με προσωπική επαφή ενημέρωσης σε περιοχές της περιφέρειας / ομάδες επιχειρήσεων, με τη συνεργασία των εκπροσώπων των τοπικών κοινωνικών εταίρων, καθώς και των δομών που θα συμμετέχουν ενεργά στη πρωώθηση της καινοτομίας και τη σύνδεση της έρευνας και τεχνολογίας με τον επιχειρηματικό ιστό της Περιφέρειας 	Δημόσιου χαρακτήρα παρεμβάσεις ή/και κρατικές ενισχύσεις
	2b	1.3.1 Διεύρυνση της ανάπτυξης και χρήσης ΤΠΕ συμπεριλαμβανομένου και του ηλεκτρονικού	<ul style="list-style-type: none"> Ενίσχυση επενδύσεων για ανάπτυξη ηλεκτρονικού εμπορίου (όπως, ηλεκτρονικό επιχειρείν ή / και digital marketing) 	<ul style="list-style-type: none"> Χρηματοδότηση επενδύσεων για πλήρη μηχανογράφηση των εμπορικών τους δραστηριοτήτων, τόσο στο μέρος των πωλήσεων, όσο και στο μέρος των προμηθειών τους 	Κρατικές ενισχύσεις

Άξονας Προτεραιότητας	Επενδ. Προτ/τητα	Ειδικός Στόχος	Κατηγορίες Δράσεων	Συνοπτική Περιγραφή Δράσεων	Χαρακτήρας ενισχύσεων
		εμπορίου, από τις επιχειρήσεις της Περιφέρειας	<ul style="list-style-type: none"> Ενίσχυση υφιστάμενων ή νέων επιχειρήσεων, για ανάπτυξη ή / και χρήση τεχνολογιών ΤΠΕ, στις επιχειρηματικές τους δραστηριότητες 	<ul style="list-style-type: none"> Ενίσχυση υφιστάμενων ή νέων επιχειρήσεων, για ανάπτυξη ή / και χρήση τεχνολογιών ΤΠΕ, στις επιχειρηματικές τους δραστηριότητες 	
	3a	1.5.1 Αύξηση της εκμετάλλευσης προϊόντων έρευνας, τεχνολογίας και καινοτομιών από υφιστάμενες ΜΜΕ, για βελτίωση της παραγωγικής τους δραστηριότητας ή / και για την ανάπτυξη νέων προϊόντων	Ενίσχυση επιχειρήσεων για την αξιοποίηση καινοτομιών και προϊόντων έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης για την βελτίωση της παραγωγικής τους δραστηριότητας ή / και για την ανάπτυξη νέων προϊόντων	<p>Δράσεις εκσυγχρονισμού υφιστάμενων επιχειρήσεων μέσω τεχνολογικής και μη τεχνολογικής αναβάθμισης και ενδεικτικά:</p> <ul style="list-style-type: none"> Μελέτη αξιολόγησης της εμπορικότητας νέων προϊόντων και υπηρεσιών. Αγορά και εγκατάσταση εξοπλισμού, κατασκευή εγκαταστάσεων, αδειών / δικαιωμάτων (εισαγωγή νέων τεχνολογιών στη παραγωγή – εμπορία – πληροφορική μείωση περιβαλλοντολογικής επιβάρυνσης, υγιεινή και ασφάλεια εργαζομένων). Τεχνική ή / και επιστημονική υποστήριξη (εισαγωγή νέων μεθόδων οργάνωσης – διοίκησης βιομηχανικού σχεδιασμού, κ.α.). Πιλοτική παραγωγή συγκεκριμένης ποσότητας για συγκεκριμένο χρόνο. Δαπάνες κατοχύρωσης / τροποποίηση πατεντών ή / και πνευματικής ιδιοκτησίας. Δαπάνες σχεδιασμού και πιστοποίησης προϊόντων / υπηρεσιών. Δαπάνες Πληροφορικής / Τηλεπικοινωνιών, προμήθειας λογισμικού. 	Κρατικές ενισχύσεις
	3a	1.5.2 Ίδρυση νέων καινοτόμων επιχειρήσεων, σύμφωνα με τους τομείς προτεραιότητας της στρατηγικής RIS3 της Περιφέρειας Πελοποννήσου	<p>α) Ενίσχυση / υποστήριξη της ίδρυσης καινοτόμων επιχειρήσεων, με προτεραιότητα για την αξιοποίηση τοπικών αγροτικών προϊόντων δεύτερης μεταποίησης και μέσω υποστηρικτικών και χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών</p> <p>β) Ενίσχυση της λειτουργίας υποστηρικτικού μηχανισμού και μέσων για</p>	<p>α) Ενδεικτικές ενισχυόμενες ενέργειες:</p> <ul style="list-style-type: none"> Εκπόνηση Επιχειρηματικού Σχεδίου Επιστημονική και τεχνική υποστήριξη. Αγορά εξοπλισμού ή / και κατασκευή εγκαταστάσεων Mentoring Προωθητικές ενέργειες. Δαπάνες Πληροφορικής / Τηλεπικοινωνιών, προμήθειας λογισμικού 	Κρατικές ενισχύσεις

Άξονας Προτεραιότητας	Επενδ. Προτ/τητα	Ειδικός Στόχος	Κατηγορίες Δράσεων	Συνοπτική Περιγραφή Δράσεων	Χαρακτήρας ενισχύσεων
			ίδρυση, ανάπτυξη των εργασιών καινοτόμων επιχειρήσεων και προαγωγή της επιχειρηματικότητας, κατά προτεραιότητα, σύμφωνα με τη «Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης», στην Περιφέρεια Πελοποννήσου	<ul style="list-style-type: none"> Δαπάνες κατοχύρωσης / τροποποίηση πατεντών ή / και πνευματικής ιδιοκτησίας Δαπάνες σχεδιασμού και πιστοποίησης προϊόντων / υπηρεσιών β) Ενδεικτικές ενισχυόμενες ενέργειες: <ul style="list-style-type: none"> Προκαταρκτικές μελέτες δημιουργίας του μηχανισμού Ενημέρωση επιχειρήσεων και ενδιαφερομένων, κινητοποίηση, μόχλευση, στήριξη. Ίδρυτικές διαδικασίες σε επιχειρήσεις και συνεχής υποστήριξη με κατάλληλο προσωπικό. Παροχή μόνιμου κέντρου εξυπηρέτησης ενδιαφερομένων και ωφελουμένων 	
	3c	1.6.1 Αύξηση της Ακαθάριστης Προστιθέμενης Αξίας	α) Ενίσχυση της εκπόνησης και εφαρμογής επιχειρηματικών σχεδίων υφιστάμενων επιχειρήσεων για ανάπτυξη νέων προϊόντων και υπηρεσιών, κατά προτεραιότητα με τη χρήση καινοτομιών β) Ενίσχυση υφιστάμενων επιχειρήσεων για αναδιοργάνωση των παραγωγικών, εμπορικών και διοικητικών λειτουργιών για την ανάπτυξη νέων προϊόντων και υπηρεσιών	Τεχνική υποστήριξη και χρηματοδοτική ενίσχυση των ΜΜΕ για εκπόνηση και υλοποίηση business plan αναδιοργάνωσης των παραγωγικών, διοικητικών και λειτουργικών τους διαδικασιών, διάρκειας τουλάχιστον 3 ετών, α) με στόχο την ανάπτυξη διαφοροποιημένων / νέων προϊόντων, με προστιθέμενη αξία, για διευρυμένες αγορές, και β) με στόχο την ανάπτυξη διαφοροποιημένων / νέων προϊόντων, με προστιθέμενη αξία, για διευρυμένες αγορές (αυτοματοποίηση δραστηριοτήτων, αγορά εξοπλισμού, δαπάνες ΤΠΕ & προμήθεια λογισμικού, πιστοποίηση συστημάτων διασφάλισης ποιότητας και προϊόντων.	Κρατικές ενισχύσεις
Α.Π. 2Α.: Ανάπτυξη και αξιοποίηση καινοτόμων ανθρώπινου δυναμικού-Ενεργός κοινωνική	8iii	2Α1.1 Διεύρυνση του επιχειρηματικού ιστού και της απασχόλησης με καινοτομικές δραστηριότητες	α) Συμβουλευτική Υποστήριξη ανέργων για ίδρυση επιχειρήσεων β) Ενίσχυση της ίδρυσης επιχειρήσεων / αυτοαπασχόληση για ανέργους.	α) επιχορήγηση ανέργων, για εκπόνηση Business Plan των επιχειρήσεων που θέλουν να ιδρύσουν, προκαταρκτική συμβουλευτική περί ίδρυσης και λειτουργίας επιχειρήσεων και στη συνέχεια επιχορήγηση της αυτοαπασχόλησής τους, για τουλάχιστον ένα χρόνο β) ενίσχυση / χρηματοδότηση για έναν χρόνο συμβουλευτικής υποστήριξης των νέων	Ενισχύσεις ανέργων και αυτό-απασχολούμενων

Άξονας Προτεραιότητας	Επενδ. Πρωτ/τητα	Ειδικός Στόχος	Κατηγορίες Δράσεων	Συνοπτική Περιγραφή Δράσεων	Χαρακτήρας ενισχύσεων
Α.Π. 3.: Προστασία του περιβάλλοντος – μετάβαση σε μία οικονομία φιλική στο περιβάλλον				επαγγελματιών / επιχειρηματιών σε θέματα επιχειρηματικής πρακτικής, όπως marketing, διοίκησης επιχειρήσεων, διοικητική λογιστική κλπ.	
	8ν	2Α2.1 Βελτίωση των λειτουργιών των ΜΜΕ, με διατήρηση των θέσεων απασχόλησης	α) Ενίσχυση της συμβουλευτικής, υποστήριξη των επιχειρήσεων για την αναδιοργάνωση και αποτελεσματική διοίκηση και διαχείριση του ανθρώπινου δυναμικού τους β) Ενίσχυση των επιχειρήσεων για την αναβάθμιση των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού τους, σύμφωνα με πρόγραμμα αναδιοργάνωσης	α) διαγνωστική μελέτη της επιχείρησης, ως προς την καταλληλότητα οργάνωσης και διαχείρισης του ανθρώπινου δυναμικού τους, καθώς και συμβουλευτικές υπηρεσίες για την βελτιστοποίηση αυτών των διαδικασιών β) χρηματοδότηση προγραμμάτων κατάρτισης του ανθρώπινου δυναμικού των επιχειρήσεων, σε εξειδικευμένα αντικείμενα, προκειμένου να αποκτήσουν τα κατάλληλα πρόσωπα και δεξιότητες, όπως προβλέπονται στο σχέδιο αναδιοργάνωσης των επιχειρήσεων	Κρατικές ενισχύσεις
	6c	3.5.1 Βελτίωση του βαθμού προστασίας και ανάδειξης της πολιτιστικής κληρονομιάς, για αύξηση της επισκεψιμότητας	Ενίσχυση της ελκυστικότητας των χώρων φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς και ανάδειξη της φυσικής κληρονομιάς.	Παρεμβάσεις αναβάθμισης και αποκατάστασης των χώρων φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς, ενίσχυση της λειτουργικότητάς τους (χώροι στάθμευσης, δημιουργία / επέκταση επισκέψιμων χώρων), χώροι προβολής πολιτιστικού/φυσικού αποθέματος, δράσεις δικτύωσης και σύνδεσής τους με τον τουρισμό, δράσεις προβολής των πόρων συμπεριλαμβανομένης της αξιοποίησης ΤΠΕ, για δράσεις σύγχρονου πολιτισμού, παρατηρητήρια, πράσινες υποδομές, δράσεις δικτύωσης πολιτιστικών φορέων στο πλαίσιο ενιαίας προβολής του φυσικού και πολιτιστικού πλούτου, τουριστική προβολή, καταφύγια & αγκυροβόλια τουριστικών σκαφών κ.α.	Δημόσιου χαρακτήρα παρεμβάσεις
	6c	3.5.2 Προστασία και ανάδειξη της φυσικής κληρονομιάς ως πόλου έλξης επισκεπτών	Ομοίως ως άνω	Ομοίως ως άνω	Δημόσιου χαρακτήρα παρεμβάσεις

2.8. ΠΕΠ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ 2014-2020 & ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Η συνολική στρατηγική της ΠΣΤΕ, όπως αποτυπώνεται στα σχετικά κείμενα του ΠΕΠ Στερεάς Ελλάδας 2014-2020, έχει ως όραμα την:

«Ισόρροπη οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας μέσω της βελτίωσης του επιχειρηματικού και επενδυτικού περιβάλλοντος, με σεβασμό στο περιβάλλον και στον πολίτη»

Οι κάθετοι τομείς προτεραιότητας της Περιφέρειας Στερεάς Ελλάδας έτσι όπως αναλύονται στην Περιφερειακή Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης είναι οι ακόλουθοι:

- ❖ Ο τομέας της Αγροδιατροφής
- ❖ η Βιομηχανία της Εμπειρίας
- ❖ ο κλάδος του Μέταλλου και των μεταλλικών προϊόντων

Οριζόντιες προτεραιότητες για την Περιφέρεια αποτελούν η ανάπτυξη:

- ❖ των καθαρών- πράσινων τεχνολογιών
- ❖ των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών, και
- ❖ του ανθρώπινου δυναμικού

Ειδικότερα για τη βιομηχανία της εμπειρίας και ιδιαίτερα ως προς το βασικό της συστατικό της, τον τουρισμό, στρατηγικό στόχο για την επίτευξη του οράματος της Περιφέρειας αποτελεί **η βιώσιμη οικονομική αναβάθμιση του τουρισμού και των συσχετιζόμενων κλάδων**, δηλαδή η μετακίνηση των επιχειρήσεων σε δραστηριότητες και αγορές οι οποίες είναι περισσότερο κερδοφόρες, μεγαλύτερης έντασης δεξιοτήτων και τεχνολογίας και αναπτύσσονται σε αρμονία με το φυσικό και πολιτισμικό περιβάλλον. Η στρατηγική της αναβάθμισης στοχεύει σε τέσσερις άξονες:

- ❖ **Διεύρυνση της αλυσίδας αξίας:** Επιδιώκεται η προσέλκυση περισσότερων δραστηριοτήτων στην αλυσίδα αξίας της βιομηχανίας εμπειρίας με την ανάπτυξη των διασυνδέσεων του τουρισμού με την αγροτική οικονομία και τη μεταποίηση των αγροτικών προϊόντων, την αξιοποίηση του πολιτισμού και τη διασύνδεση των επιχειρήσεων πολιτιστικών προϊόντων με τον τουρισμό, τον προσανατολισμό της τοπικής βιοτεχνίας στην παραγωγή προϊόντων που αξιοποιούνται από τις τουριστικές επιχειρήσεις (π.χ. εξοπλισμός) ή την παραγωγή προϊόντων για τους τουρίστες (κοσμήματα, χειροτεχνήματα κ.λπ.)
- ❖ **Διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος - ανάπτυξη του τουρισμού εμπειρίας:** Η σημαντική διαφοροποίηση της υλικής και άυλης “περιουσίας” των Περιφερειακών Ενοτήτων δίνει τη δυνατότητα αφενός της ανάδειξης μια μοναδικής ταυτότητας για κάθε ΠΕ, και αφετέρου της ανάπτυξης ενός μοναδικού μείγματος νέων τουριστικών προϊόντων εμπειρίας που περιλαμβάνουν τον:
 - ιαματικό και αναζωογονητικό τουρισμό
 - οικοτουρισμό - φυσιολατρικό τουρισμό
 - αγροτουρισμό

- αθλητικό τουρισμό
 - χειμερινό τουρισμό και τουρισμό περιπέτειας
 - πολιτισμικό τουρισμό
 - θρησκευτικό τουρισμό
 - συνεδριακό τουρισμό
 - θαλάσσιο τουρισμό (καταδυτικός, ιστιοπλοϊκός κλπ.
- ❖ **Αναβάθμιση των καταλυμάτων σε ανώτερο επίπεδο υπηρεσιών:** Η αναβάθμιση των προσφερόμενων υπηρεσιών από τα καταλύματα (ξενοδοχεία και ενοικιαζόμενα δωμάτια) σχετίζεται τόσο με την αναβάθμιση των καταλυμάτων και την άνοδό τους σε μεγαλύτερη κατηγορία (αστέρια ή κλειδιά) όσο και με την απόκτηση σημάτων ποιότητας π.χ. τοπικό σήμα ποιότητας, eco-labels κλπ
- ❖ **Χρήση των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών (ΤΠΕ) και καθαρών τεχνολογιών:** Η χρήση των ΤΠΕ επιτρέπει την αύξηση της παραγωγικότητας, την άμεση προώθηση των υπηρεσιών, την απεξάρτηση από τους ενδιάμεσους (ταξιδιωτικοί πράκτορες και γραφεία ταξιδιών) και την άμεση διαχείριση των κρατήσεων

Ειδικότερα οι προκρινόμενες δράσεις που αφορούν στη στρατηγική αναβάθμισης του τουριστικού προϊόντος είναι οι ακόλουθες:

- Ανάπτυξη καινοτόμων επιχειρήσεων σε δραστηριότητες σχετιζόμενες με τον τουρισμό
- Ανάπτυξη συνεργατικών μοντέλων δράσης σε όλη την αλυσίδα αξίας
- Έρευνα των ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων και ανάπτυξη των υπηρεσιών εμπειρίας που μπορούν να αναπτυχθούν σε κάθε ΠΕ
- Ανάπτυξη νέων και βελτίωση υφιστάμενων υπηρεσιών εμπειρίας
- Ανάπτυξη και εφαρμογή τοπικών σημάτων ποιότητας
- Διαμόρφωση και προστασία του φυσικού περιβάλλοντος σε περιοχές που εντάσσονται στις σχεδιαζόμενες υπηρεσίες εμπειρίας
- Επενδύσεις ΣΔΙΤ για την κατασκευή μαρινών
- Δημιουργία εργαλείων και εφαρμογών ΤΠΕ για τον εμπλουτισμό της εμπειρίας
- Χρήση ΤΠΕ για την αύξηση της παραγωγικότητας, αυτονομίας και ποιότητας υπηρεσιών στη βιομηχανία της εμπειρίας

Τέλος, στον Πίνακα 8 που ακολουθεί αποτυπώνονται ανά Άξονα Προτεραιότητας του ΠΕΠ Στερεάς Ελλάδας 2014-2020 οι Επενδυτικές Προτεραιότητες, οι Ειδικοί Στόχοι, οι Κατηγορίες Δράσεων, η συνοπτική περιγραφή τους, καθώς και τα χαρακτηριστικά των παρεχόμενων άμεσων ή έμμεσων ενισχύσεων στήριξης της τουριστικής δραστηριότητας (Κρατικές Ενισχύσεις, Δημόσιου χαρακτήρα παρεμβάσεις).

Πίνακας 8: Προβλεπόμενες στο ΠΕΠ Στερεάς Ελλάδας 2014-2020 παρεμβάσεις στήριξης της τουριστικής δραστηριότητας

Άξονας Προτεραιότητας	Επενδ. Προτ/τητα	Ειδικός Στόχος	Κατηγορίες Δράσεων	Συνοπτική Περιγραφή Δράσεων	Χαρακτήρας ενισχύσεων
ΑΠ 1: Ενίσχυση της έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης και της καινοτομίας	1b	1.β.1 Αύξηση της συμμετοχής των ιδιωτικών επιχειρήσεων σε δραστηριότητες ETAK (στους τομείς της RIS3)	Κινητοποίηση του ιδιωτικού τομέα, ώστε αφενός να αναπτυχθεί η ενδογενής ικανότητα των επιχειρήσεων για δραστηριότητες ETAK και αφετέρου να προαχθεί η ερευνητική συνεργασία μεταξύ επιχειρήσεων, όπως και μεταξύ επιχειρήσεων και ερευνητικών φορέων	<ul style="list-style-type: none"> • Ενισχύσεις για προώθηση ιδιωτικών επενδύσεων ETAK στους τομείς της βιομηχανίας εμπειρίας, της αγροδιατροφής (συμπεριλαμβανομένης της υδατοκαλλιέργειας), της βιομηχανίας μετάλλου, της περιβαλλοντικής επιχειρηματικότητας • Ενισχύσεις για τη δημιουργία clusters σε πεδία συγκέντρωσης παραγωγικού δυναμικού με προοπτικές ανάπτυξης καινοτομιών όπως π.χ. στο μέταλλο στην αγροδιατροφή και στον τουρισμό • Δράσεις ανάπτυξης νέων προϊόντων και διαδικασιών μέσα από συμβουλευτικές υπηρεσίες και μεταφορά τεχνολογίας χρησιμοποιώντας μεθόδους όπως π.χ. τα κουπόνια καινοτομίας σε πολύ μικρές και μικρές επιχειρήσεις. • Ενισχύσεις για την προώθηση των ερευνητικών συνεργασιών και συμπράξεων μεταξύ επιχειρήσεων και ερευνητικών φορέων ή μεταξύ επιχειρήσεων. • Δημιουργία μηχανισμού υποστήριξης όλων των ενδιαφερομένων για την αξιοποίηση του HORIZON 	Κρατικές ενισχύσεις & Δημόσιου χαρακτήρα παρεμβάσεις
	2b	2.β.1. Αύξηση εφαρμογών ΤΠΕ από τις επιχειρήσεις, στην οργάνωση, παραγωγή και διάθεση προϊόντων και υπηρεσιών (με προτεραιότητα στους κλάδους της RIS3)	Ανάπτυξη της προσφοράς προϊόντων και υπηρεσιών ΤΠΕ και από την άλλη η ζήτηση	<ul style="list-style-type: none"> • Παροχή ενισχύσεων σε επιχειρήσεις ΤΠΕ προκειμένου να αναβαθμίσουν τις παραγωγικές ικανότητες και την προσφορά σχετικών αγαθών, εφαρμογών και υπηρεσιών ΤΠΕ σε τομείς όπως Τουρισμός-πολιτισμός, Ηλεκτρονικό εμπόριο, Ηλεκτρονικές θεματικές αγορές, Παραγωγικές διεργασίες, Ενέργειας και περιβάλλοντος, Διασφάλισης ποιότητας, Λήψης αποφάσεων • Αξιοποίηση των σύγχρονων ΤΠΕ στην παραγωγή και διάθεση προϊόντων καθώς και η ανάπτυξη επιχειρηματικής δραστηριότητας των ΜΜΕ σε νέους τομείς των ΤΠΕ όπως εφαρμογές ΤΠΕ στη βιομηχανική παραγωγή, στον τουρισμό και στον πολιτισμό 	Κρατικές ενισχύσεις
ΑΠ 2: Βελτίωση της πρόσβασης, της χρήσης και της ποιότητας των τεχνολογιών των πληροφοριών και των επικοινωνιών					

Άξονας Προτεραιότητας	Επενδ. Προτ/τητα	Ειδικός Στόχος	Κατηγορίες Δράσεων	Συνοπτική Περιγραφή Δράσεων	Χαρακτήρας ενισχύσεων
	2c	2γ1 Διεύρυνση της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης και της ηλεκτρονικής παροχής υπηρεσιών	Ανάπτυξη εφαρμογών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης	<ul style="list-style-type: none"> Ανάπτυξη κεντρικής Επιχειρησιακής Πλατφόρμας Διαδικασιών της Π.ΣΤ.Ε. με νέες τεχνολογίες Πρώθηση της υπολογιστικής υποδομής ανοικτών δεδομένων, που περιλαμβάνει αποθετήριο δεδομένων (οργανωμένων θεματικά ανά δραστηριότητα, με στοιχεία δημογραφικά, πολιτιστικά, τουριστικής δραστηριότητας, αθλητικής δραστηριότητας, μεταποίησης αγροτικών προϊόντων, εμπορικής-βιοτεχνικής δραστηριότητας κ.α.). Το αποθετήριο θα χρησιμοποιηθεί κυρίως ως πηγή δεδομένων για την τουριστική ανάπτυξη (πολιτιστικός-αθλητικός-ιαματικός τουρισμός, τουρισμός υπαίθρου, θαλάσσιος-χειμερινός). Ενισχύσεις για εφαρμογές ΤΠΕ ανάπτυξης και προβολής επωνυμίας ταυτότητας. 	Δημόσιου χαρακτήρα παρεμβάσεις
ΑΠ 2: Βελτίωση της πρόσβασης, της χρήσης και της ποιότητας των τεχνολογιών των πληροφοριών και των επικοινωνιών	3a	3.α.1 Ίδρυση νέων καινοτόμων επιχειρήσεων (στους κλάδους της RIS3)	Δημιουργία περιφερειακού μηχανισμού υποστήριξης των ΜΜΕ & Ενισχύσεις ίδρυσης νέων επιχειρήσεων	<ul style="list-style-type: none"> Δημιουργία περιφερειακού μηχανισμού υποστήριξης των ΜΜΕ Ενισχύσεις για την ίδρυση ΜΜΕ στους επιλεγμένους τομείς της RIS3, με έμφαση στην παραγωγή διεθνώς εμπορεύσιμων αγαθών και υπηρεσιών Παροχή ολοκληρωμένων υπηρεσιών υποστήριξης επιχειρήσεων Αξιοποίηση σχολαζουσών υποδομών για την ανάπτυξη και ολοκληρωμένη υποστήριξη νέων επιχειρήσεων (business incubators) για την επιχειρηματική καινοτομία και την νεανική επιχειρηματικότητα. Πρώθηση επιχειρήσεων έντασης γνώσης μέσω <i>spin-offs</i> και <i>spin-outs</i>. Πρώθηση τουριστικών επενδύσεων σε νέους τομείς τουρισμού και σε δραστηριότητες με υψηλή τοπική προστιθέμενη αξία. 	Δημόσιου χαρακτήρα παρεμβάσεις & Κρατικές ενισχύσεις

Άξονας Προτεραιότητας	Επενδ. Προτ/τητα	Ειδικός Στόχος	Κατηγορίες Δράσεων	Συνοπτική Περιγραφή Δράσεων	Χαρακτήρας ενισχύσεων
	3c	3γ1 Παραγωγική και τεχνολογική ενδυνάμωση των επιχειρήσεων των κλάδων της RIS3	Ενισχύσεις παραγωγής νέων προϊόντων, διαφοροποίησης υφιστάμενων καθώς και αναβάθμισης της ποιοτικής και πιστοποιημένης παραγωγής	<ul style="list-style-type: none"> • Ενισχύσεις του τεχνολογικού εκσυγχρονισμού των ΜΜΕ, με προτεραιότητα στους επιλεγμένους τομείς της RIS3, για την ανάπτυξη νέων προϊόντων ή υπηρεσιών ή/και για ποιοτική αναβάθμιση αυτών, καθώς και για τη διαφοροποίηση της παραγωγικής βάσης των επιχειρήσεων. • Ενισχύσεις για την ποιοτική αναβάθμιση, την πιστοποίηση και τυποποίηση των προϊόντων με έμφαση στον αγροδιατροφικό τομέα και τον τουρισμό. • Ενισχύσεις για την ανάπτυξη νέων/διαφοροποίηση προϊόντων και υπηρεσιών. • Οργάνωση χώρων υποδοχής παραγωγικών δραστηριοτήτων. 	Κρατικές ενισχύσεις
	3d	3δ1 Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων	Συνεργασίες και κοινές επενδύσεις μεταξύ ΜΜΕ της μεταποίησης και του τουρισμού για την μεταξύ τους κάθετη ή οριζόντια συνεργασία και την από κοινού δημιουργία και αξιοποίηση οικονομιών κλίμακας	<ul style="list-style-type: none"> • Πρώθηση κοινών επενδύσεων από ΜΜΕ για κάθετη ή οριζόντια επίτευξη οικονομιών κλίμακας • Δημιουργία συστάδων επιχειρήσεων για παραγωγή και διάθεση καινοτόμων προϊόντων/υπηρεσιών στους επιλεγμένους κλάδους της RIS3 • Στήριξη για τη διασύνδεση ή από κοινού υλοποίηση σχεδίων μεταξύ τουριστικών επιχειρήσεων και επιχειρήσεων από άλλους κλάδους (π.χ. αγροδιατροφικός) ιδιαίτερα δε στα πλαίσια της επώνυμης τουριστικής διαδρομής πολιτιστικού ενδιαφέροντος που θα δημιουργηθεί 	

Άξονας Προτεραιότητας	Επενδ. Προτ/τητα	Ειδικός Στόχος	Κατηγορίες Δράσεων	Συνοπτική Περιγραφή Δράσεων	Χαρακτήρας ενισχύσεων
Α.Π. 6: Προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση της αποδοτικότητας των πόρων	6c	6.γ.1 Προστασία και αξιοποίηση της πολιτιστικής κληρονομιάς και των φυσικών πόρων, ιδίως για τουριστικούς σκοπούς		<ul style="list-style-type: none"> Έργα προστασίας, αποκαταστάσεις και ανάδειξης μνημείων και αρχαιολογικών χώρων Παρεμβάσεις προστασίας φυσικών πόρων, οικοτόπων και αισθητικών δασών, τοπίων κ.α Ενίσχυση μουσειακών υποδομών και πιστοποιήσεις αυτών Προστασία και ανάδειξη της αρχιτεκτονικής και βιομηχανικής πολιτιστικής κληρονομιάς και της ιστορίας των πόλεων. Δημιουργία διαδρομής ως επώνυμο τουριστικό προϊόν που θα συνδέει τα αρχαιολογικά μνημεία και αξιοθέατα σε ένα ενιαίο δίκτυο πολιτιστικού τουρισμού 	Δημόσιου χαρακτήρα παρεμβάσεις
	8.iii	8iii1 Προώθηση της αυτοαπασχόλησης και της επιχειρηματικότητας		<ul style="list-style-type: none"> Δημιουργία δομών για την ευαισθητοποίηση, ενθάρρυνση και την παροχή συμβουλών ίδρυσης επιχειρήσεων ή έναρξης επαγγέλματος Υλοποίηση προγραμμάτων εκπαίδευσης στην επιχειρηματικότητα (π.χ. οργάνωση και διοίκηση, εκπόνηση Business plan, μάρκετινγκ, χρηματοδότηση, οικονομική επιχειρηματικότητα) Παροχή pre start and coaching υποστήριξης Διενέργεια διαγωνισμών για καινοτόμες επιχειρηματικές ιδέες Βράβευση και διάδοση καλών επιχειρηματικών πρακτικών 	Δημόσιου χαρακτήρα παρεμβάσεις & Ενισχύσεις ανέργων και αυτό-απασχολούμενων

Άξονας Προτεραιότητας	Επενδ. Προτ/τητα	Ειδικός Στόχος	Κατηγορίες Δράσεων	Συνοπτική Περιγραφή Δράσεων	Χαρακτήρας ενισχύσεων
	8.ν	8ν1 Προσαρμογή των εργαζομένων και των ΜΜΕ στο νέο περιβάλλον	8.5.1.1. Προγράμματα υποστήριξης εργαζομένων και επιχειρηματιών σε τομείς της οικονομίας που περιλαμβάνονται στην περιφερειακή στρατηγική έξυπνης εξειδίκευσης.	<ul style="list-style-type: none"> • Παροχή συμβουλών σε ΜΜΕ από ομάδες ειδικών συμβούλων επιχειρήσεων σε θέματα όπως διαχείριση καινοτομίας και τεχνολογίας, διεθνοποίηση, συνεργασία δικτύωση, χρηματοδότησης, μάρκετινγκ, κ.α. • (Δια βίου) κατάρτιση και εκπαίδευση των εργαζομένων των ΜΜΕ στις νέες τεχνολογίες και στις ΤΠΕ • Ενημέρωση/εκπαίδευση των επιχειρηματιών για τις αναγκαίες διορθωτικές και τεχνολογικές προσαρμογές • Διασύνδεση των ερευνητικών μονάδων της περιοχής με τις ΜΜΕ, για τη διερεύνηση συγκεκριμένων θεμάτων και για τη μεταφορά τεχνογνωσίας και τεχνολογίας • Δημιουργία Περιφερειακού Μηχανισμού καταγραφής των αναγκών της αγοράς εργασίας σε δράσεις κατάρτισης, ανάπτυξης δεξιοτήτων και έρευνας, 	Δημόσιου χαρακτήρα παρεμβάσεις & πιθανές Κρατικές ενισχύσεις

2.9. ΠΕΠ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ 2014-2020 & ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Κυρίαρχη κατεύθυνση της αναπτυξιακής στρατηγικής της Περιφέρειας είναι κατ' αρχήν η ανάσχεση της αρνητικής εξέλιξης των κοινωνικοοικονομικών μεγεθών της, ως αποτέλεσμα της οικονομικής κρίσης και ύφεσης που πλήττει τη Χώρα, αλλά και ο αναπροσανατολισμός του αναπτυξιακού μοντέλου για έξυπνη βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη και πέραν της περιόδου 2014-2020.

Στρατηγικός Στόχος Ανάπτυξης της Περιφέρειας Θεσσαλίας για την περίοδο 2014-2020, ο οποίος προκύπτει από το Αναπτυξιακό όραμα της Περιφέρειας για το μέλλον της ως Περιφέρεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Συνοχής είναι η

«ισχυρή και καινοτόμος οικονομία στην Ευρώπη, με επίκεντρο τον άνθρωπο και το περιβάλλον, μέσω της έξυπνης, βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης»

Τα χαρακτηριστικά του παραγωγικού και επιχειρηματικού ιστού της Περιφέρειας Θεσσαλίας, προσδιορίζουν στις επί μέρους ανάγκες του Τουριστικού Τομέα και αφορούν:

- στην αναβάθμιση και διεύρυνση των παρεχόμενων τουριστικών και συναφών υπηρεσιών με την αξιοποίηση του συνόλου των φυσικών και ανθρωπογενών τουριστικών πόρων της Περιφέρειας και τη διασύνδεση / αξιοποίηση των προϊόντων του πρωτογενή και μεταποιητικού τομέα στις τουριστικές υπηρεσίες /δραστηριότητες.
- στον προσανατολισμό των επιχειρήσεων σε αγορές του εξωτερικού, προσαρμόζοντας ανάλογα τα προϊόντα τους και τις οργανωτικές λειτουργικές τους διαδικασίες.
- στη δημιουργία / ίδρυση και στήριξη νέων καινοτόμων επιχειρήσεων, σε όλους τους τομείς της οικονομίας.
- στη σύνδεση του τουρισμού με τον πολιτισμό και διάχυση της τουριστικής δραστηριότητας για το σύνολο της Περιφέρειας, με προβολή της ως τουριστικός προορισμός με ιδιαίτερη ταυτότητα, σε ορισμένες δε περιπτώσεις μέσω και εφαρμογής ολοκληρωμένων χωρικών παρεμβάσεων

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της διαδικασίας έξυπνης εξειδίκευσης που έχουν ενσωματωθεί στο ΠΕΠ Θεσσαλίας 2014-2020, η **αναπτυξιακή στρατηγική** της Περιφέρειας Θεσσαλίας **δομείται σε οριζόντιες και κάθετες προτεραιότητες**.

Οι **οριζόντιες προτεραιότητες** αφορούν στην **αναβάθμιση της θεσμικής ικανότητας του περιφερειακού συστήματος καινοτομίας** και περιλαμβάνουν:

- α. τη βελτίωση της ικανότητας σχεδιασμού και εφαρμογής τεκμηριωμένης, συνολικής και συνεκτικής περιφερειακής στρατηγικής για την καινοτομία, εφοδιασμένης με βρόχους ανάδρασης,
- β. τη βελτίωση της ικανότητας σχεδιασμού ερευνητικής στρατηγικής από τους δημόσιους ακαδημαϊκούς και ερευνητικούς οργανισμούς με παγκόσμια και περιφερειακή προοπτική,

- γ. την ανάπτυξη ικανοτήτων πρόβλεψης και διαχείρισης της εξέλιξης της τεχνολογίας, παραγόντων και κινδύνων του εξωτερικού περιβάλλοντος και των επιπτώσεών τους στο περιφερειακό σύστημα καινοτομίας και
- δ. την εγκαθίδρυση συστήματος διακυβέρνησης συμπεριλαμβανομένου και του υποσυστήματος παρακολούθησης και αξιολόγησης.

Οι **κάθετες προτεραιότητες** αφορούν σε δύο κύριους πυλώνες, γύρω από τους οποίους αναπτύσσονται τρεις δορυφορικές και μία ανερχόμενη, δραστηριότητες και ειδικότερα:

- ❖ το **αγροδιατροφικό σύμπλεγμα**, ήτοι η θεώρηση του πρωτογενούς τομέα, της πρώτης μεταποίησης και του κλάδου τροφίμων – ποτών ως ενιαία περιοχή παρέμβασης. Τα πεδία παρεμβάσεων έρευνας, τεχνολογικής ανάπτυξης και καινοτομίας στην «καρδιά» του πρώτου πυλώνα είναι τα ακόλουθα:
 - Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της περιφερειακής προστιθέμενης αξίας με χρήση *τεχνολογικά οδηγούμενης* καινοτομίας:
 - Βελτίωση της περιφερειακής προστιθέμενης αξίας με προσαρμογή και χρήση ώριμων διεργασιών, οργανωτικών και προωθητικών καινοτομιών, συμπεριλαμβανομένων της χρήσης ΤΠΕ, της ενίσχυσης των πηγών μοναδικότητας (π.χ., προϊόντα ΠΟΠ) και της σύνδεσης του τομέα με το «δημιουργικό» τουρισμό, και αναβάθμιση των ανθρώπινων πόρων.
 - Εφαρμογή καινοτόμων εργαλείων στην αλυσίδα παραγωγής αγροδιατροφικών προϊόντων με στόχο τη μείωση του όγκου και της τοξικότητας των αποβλήτων τους και την περαιτέρω μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματός τους.
- ❖ ο **κλάδος του μετάλλου – δομικών υλών**

Μία από τις τρεις **δορυφορικές δραστηριότητες** του 1ου Πυλώνα του «Αγροδιατροφικού Συμπλέγματος» είναι ο **Δημιουργικός Τουρισμός** (οι άλλες δύο δορυφορικές δραστηριότητες συνδέονται με την παραγωγή και εξοικονόμηση ενέργειας και τη διαχείριση του περιβάλλοντος).

Ο ρόλος των δορυφορικών δραστηριοτήτων κινείται στη λογική της ενίσχυσης της αποκαλούμενης ως Κυκλικής Οικονομίας. Οι κλάδοι αυτοί αντιμετωπίζουν κρίσιμα προβλήματα στις αλυσίδες αξίας και δημιουργούν προϋποθέσεις βελτίωσης, είτε της ανταγωνιστικότητας, είτε / και του μεριδίου αξίας που καρπώνονται οι θεσσαλικές επιχειρήσεις / εκμεταλλεύσεις. Δημιουργούν επίσης τις προϋποθέσεις για πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα στην τοπική οικονομία με την ενεργοποίηση πεδίων επιχειρηματικής δραστηριότητας και αλυσίδων αξίας που βρίσκονται σε λανθάνουσα κατάσταση και συνεισφέρουν στην επίτευξη στόχων που είναι εκτός του πεδίου παρέμβασης της στρατηγικής καινοτομίας, κυρίως στο επίπεδο της αειφόρου ανάπτυξης.

Η **προώθηση του Δημιουργικού Τουρισμού οργανώνεται στη βάση της επιχειρηματικής αξιοποίησης του Θεσσαλικού Πολιτισμού** μέσω δραστηριοτήτων ικανών να α) ενεργοποιήσουν μέρος των πολυποίκιλων πόρων της Θεσσαλίας (ιστορικές περιόδους, γαστρονομία, μουσική παράδοση κ.ά.) και β) προσελκύσουν επισκέπτες οι οποίοι αναζητούν σχέσεις με τους τόπους και τις τοπικές κοινωνίες, εμπειρίες και ευκαιρίες δημιουργίας.

Τα πεδία παρεμβάσεων έρευνας, τεχνολογικής ανάπτυξης και καινοτομίας της δραστηριότητας του «**Δημιουργικού Τουρισμού**», είναι τα ακόλουθα:

- ❖ Οργάνωση και ανάδειξη πολιτιστικών διαδρομών στις οποίες θα εντάσσονται φυσικοί και πολιτιστικοί (υλικοί-άυλοι) πόροι της Θεσσαλίας
- ❖ Προώθηση δράσεων δημιουργίας σημείων επισκεψιμότητας (πολυχώροι πολιτισμού) για την παροχή ολοκληρωμένης ενημέρωσης – πληροφόρησης σε κεντρικά θέματα του θεσσαλικού πολιτισμού
- ❖ Αξιοποίηση του καινοτόμου έργου-σημαία περιφερειακής/εθνικής εμβέλειας που προωθείται στις Β. Σποράδες και τον Δ. Παγασητικό κόλπο για τον καταδυτικό αθλητικό τουρισμό (επισκέψιμο καταδυτικό πάρκο), τον τουρισμό ενάλιων αρχαιοτήτων και της εξερεύνησης του βυθού και της θαλάσσιας χλωρίδας και πανίδας.
- ❖ Σύνδεση των Μετεώρων (επισκεψιμότητα βραχείας παραμονής) με ένα δίκτυο επισκέψιμων πόρων-σημείων του Ν. Τρικάλων για την αύξηση των διανυκτερεύσεων.
- ❖ Δημιουργικός τουρισμός γύρω από την πολιτιστική παράδοση (κινητοποίηση - εκπαίδευση των 800 πολιτιστικών συλλόγων, των εκατοντάδων παραδοσιακών μουσικών, βιοτεχνίες κατασκευής παραδοσιακών αντικειμένων κτλ).

Τέλος, στον Πίνακα 9 που ακολουθεί αποτυπώνονται ανά Άξονα Προτεραιότητας του ΠΕΠ Θεσσαλίας 2014-2020 οι Επενδυτικές Προτεραιότητες, οι Ειδικοί Στόχοι, οι Κατηγορίες Δράσεων, η συνοπτική περιγραφή τους, καθώς και τα χαρακτηριστικά των παρεχόμενων άμεσων ή έμμεσων ενισχύσεων στήριξης της τουριστικής δραστηριότητας (Κρατικές Ενισχύσεις, Δημόσιου χαρακτήρα παρεμβάσεις).

Πίνακας 9: Προβλεπόμενες στο ΠΕΠ Θεσσαλίας 2014-2020 παρεμβάσεις στήριξης της τουριστικής δραστηριότητας

Άξονας Προτεραιότητας	Επενδ. Πρωτ./τητα	Ειδικός Στόχος	Κατηγορίες Δράσεων	Συνοπτική Περιγραφή Δράσεων	Χαρακτήρας ενισχύσεων
ΑΠ 1: Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων (ιδιαίτερα των ΜΜΕ), μετάβαση στην ποιοτική επιχειρηματικότητα, με αιχμή την καινοτομία και αύξηση της Περιφερειακής Προστιθέμενης Αξίας.	1b	1.2.1 Αύξηση των επιχειρηματικών δαπανών για τεχνολογική & μη τεχνολογική καινοτομία	α) Δημιουργία και λειτουργία υποστηρικτικών μηχανισμών και μέσων, για ίδρυση ή / και ανάπτυξη καινοτόμων επιχειρήσεων β) Προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας, ή / και της χρήσης των αποτελεσμάτων έρευνας και τεχνολογίας, στην παραγωγική και εμπορική δραστηριότητα, υφιστάμενων και νέων ΜΜΕ, σύμφωνα με την έξυπνη εξειδίκευση γ) Πιλοτικά ερευνητικά προγράμματα στοχευμένα στις προτεραιότητες της RIS3 Θεσσαλίας δ) Ενίσχυση της διάχυσης των αποτελεσμάτων της έρευνας.	<ul style="list-style-type: none"> Χρηματοδότηση ίδρυσης και λειτουργίας ενός μηχανισμού σε περιφερειακό επίπεδο, για τη μεταφορά γνώσης και κινητοποίηση των επιχειρήσεων (υφιστάμενων και νέων) για συμμετοχή στα προγράμματα καινοτομίας Εφαρμογή ή/και ανάπτυξη για εφαρμογή ερευνητικών προγραμμάτων τεχνολογικής και μη τεχνολογικής καινοτομίας στη λειτουργία και παραγωγή των επιχειρήσεων της περιφέρειας στους κλάδους της RIS3 Υλοποίηση ερευνητικών προγραμμάτων από τα κέντρα έρευνας της περιφέρειας, που προκύπτουν μέσα από συνεργασία με επιχειρήσεις υφιστάμενες / νέες / υπό ίδρυση ή επιχειρηματικούς φορείς ή ενώσεις κ.α. στους κλάδους της RIS3 Δράσεις διάχυσης αποτελεσμάτων έρευνας στην Περιφέρεια με ηλεκτρονικό τρόπο αλλά και με προσωπική επαφή ενημέρωσης 	Δημόσιου χαρακτήρα παρεμβάσεις & Κρατικές ενισχύσεις
	3a	1.4.1 Επιχειρηματική εκμετάλλευση προϊόντων E&T και καινοτομιών από υφιστάμενες και νεοϊδρυόμενες ΜΜΕ για αύξηση της παραγωγικότητας τους	α) Ενίσχυση υφιστάμενων και νέων επιχειρήσεων για την αξιοποίηση πατεντών ή / και καινοτομιών, καθώς και υποστηρικτικών υπηρεσιών για την βελτίωση της παραγωγικής τους δραστηριότητας ή / και για την ανάπτυξη νέων προϊόντων και υπηρεσιών.	Δράσεις εκσυγχρονισμού υφιστάμενων επιχειρήσεων μέσω τεχνολογικής και μη τεχνολογικής αναβάθμισης & δημιουργία νέων ΜΜΕ, με αξιοποίηση τεχνολογιών αιχμής που είναι διαθέσιμες Ενδεικτικές ενέργειες που χρηματοδοτούνται: <ul style="list-style-type: none"> Μελέτη αξιολόγησης της εμπορικότητας νέων προϊόντων και υπηρεσιών. Αγορά και εγκατάσταση εξοπλισμού, κατασκευή εγκαταστάσεων, αδειών / δικαιωμάτων (εισαγωγή νέων τεχνολογιών στην παραγωγή-εμπορία-πληροφορική, μείωση περιβαλλοντολογικής επιβάρυνσης, υγιεινή και ασφάλεια εργαζομένων) Τεχνική ή / και επιστημονική υποστήριξη (εισαγωγή νέων μεθόδων οργάνωσης-διοίκησης βιομηχανικού 	Κρατικές ενισχύσεις

Άξονας Προτεραιότητας	Επενδ. Προτ/τητα	Ειδικός Στόχος	Κατηγορίες Δράσεων	Συνοπτική Περιγραφή Δράσεων	Χαρακτήρας ενισχύσεων
				<p>σχεδιασμού, κ.ά.)</p> <ul style="list-style-type: none"> Πιλοτική παραγωγή συγκεκριμένης ποσότητας για συγκεκριμένο χρόνο. Δαπάνες κατοχύρωσης / τροποποίηση πατεντών ή / και πνευματικής ιδιοκτησίας Δαπάνες σχεδιασμού και πιστοποίησης προϊόντων / υπηρεσιών Δαπάνες Πληροφορικής / Τηλεπικοινωνιών, προμήθειας λογισμικού 	
	3a	1.4.1 Επιχειρηματική εκμετάλλευση προϊόντων E&T και καινοτομιών από υφιστάμενες και νεοϊδρυόμενες ΜΜΕ για αύξηση της παραγωγικότητας τους	β) Ενίσχυση της ίδρυσης καινοτόμων επιχειρήσεων, ιδιαίτερα για την αξιοποίηση τοπικών προϊόντων, κατά προτεραιότητα των κλάδων που αναδείχθηκαν από την έξυπνη εξειδίκευση, με την εφαρμογή καινοτομιών ή / και αποτελεσμάτων τεχνολογίας, καθώς και με δυνατότητα λήψης υποστηρικτικών υπηρεσιών	<p>Ενίσχυση της νεοφυούς επιχειρηματικότητας, τη δημιουργία νέων επιχειρήσεων (start-ups) που θα αναπτυχθούν σε τομείς της οικονομίας με αναπτυξιακές προοπτικές, μέσω επιχορηγήσεων ή για ίδρυση επιχειρήσεων με την αξιοποίηση προϊόντων έρευνας ή / και καινοτομιών</p> <p>Ενδεικτικές ενέργειες που χρηματοδοτούνται:</p> <ul style="list-style-type: none"> Εκπόνηση Επιχειρηματικών Σχεδίων Επιστημονική και τεχνική υποστήριξη Αγορά εξοπλισμού ή / και κατασκευή εγκαταστάσεων Mentoring Πρωτοθνητικές ενέργειες Δαπάνες Πληροφορικής / Τηλεπικοινωνιών, προμήθειας λογισμικού Δαπάνες κατοχύρωσης / τροποποίηση πατεντών ή / και πνευματικής ιδιοκτησίας Δαπάνες σχεδιασμού και πιστοποίησης προϊόντων / υπηρεσιών 	Κρατικές ενισχύσεις
	3a	1.4.1 Επιχειρηματική εκμετάλλευση προϊόντων E&T και καινοτομιών από υφιστάμενες και νεοϊδρυόμενες ΜΜΕ	γ) Δημιουργία υποστηρικτικών υπηρεσιών / μηχανισμών για αναβάθμιση και διεύρυνση των δραστηριοτήτων τους στην κατεύθυνση υποστήριξης / παροχής εξειδικευμένων υπηρεσιών	<p>Κοινός μηχανισμός με το μηχανισμό στήριξης της καινοτομίας & ενδεικτικές ενέργειες τις ακόλουθες :</p> <ul style="list-style-type: none"> Ενημέρωση επιχειρήσεων και ενδιαφερομένων, κινητοποίηση, μόχλευση, στήριξη Μελέτες Σκοπιμότητας – Βιωσιμότητας (Business Plan), χρηματοοικονομικές κ.α. 	Δημόσιου χαρακτήρα παρεμβάσεις

Άξονας Προτεραιότητας	Επενδ. Προτ/τητα	Ειδικός Στόχος	Κατηγορίες Δράσεων	Συνοπτική Περιγραφή Δράσεων	Χαρακτήρας ενισχύσεων
		για αύξηση της παραγωγικότητας τους	αξιοποίησης καινοτομιών και χρηματοπιστωτικών εργαλείων από υφιστάμενες και υπό ίδρυση επιχειρήσεις	<ul style="list-style-type: none"> • Ιδρυτικές διαδικασίες σε επιχειρήσεις και συνεχής υποστήριξη με κατάλληλο προσωπικό • Παραχή μόνιμου κέντρου εξυπηρέτησης ενδιαφερομένων και ωφελουμένων 	
	3c	1.5.1 Αύξηση της Ακαθάριστης Προστιθέμενης Αξίας.	α) Ενίσχυση υφιστάμενων επιχειρήσεων για αναδιοργάνωση των παραγωγικών, εμπορικών και διοικητικών λειτουργιών για την ανάπτυξη νέων προϊόντων και υπηρεσιών	<p>Τεχνική υποστήριξη και χρηματοδοτική ενίσχυση των ΜΜΕ για εκπόνηση και υλοποίηση επιχειρηματικών σχεδίων αναδιοργάνωσης των παραγωγικών, διοικητικών και λειτουργικών τους διαδικασιών και εφαρμογή ΤΠΕ με ενδεικτικές ενέργειες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αυτοματοποίηση των δραστηριοτήτων της επιχείρησης • Αγορά εξοπλισμού • Δαπάνες Πληροφορικής / Τηλεπικοινωνιών, προμήθειας λογισμικού . • Απόκτηση νέας τεχνογνωσίας και επανασχεδιασμού των προγραμμάτων παραγωγής οργάνωσης ,διοίκησης και εμπορικής λειτουργίας. • Πιστοποίηση συστημάτων διασφάλισης ποιότητας και προϊόντων. 	Κρατικές ενισχύσεις
	3d	1.6.1 Αξιοποίηση της έρευνας / τεχνολογίας και της καινοτομίας από τις επιχειρήσεις της Περιφέρειας, ιδιαίτερα για την αύξηση των εξαγωγών	α) Ενίσχυση των Επιχειρήσεων για την παραγωγή και προώθηση στο εξωτερικό των προϊόντων τοπικής προέλευσης με την αξιοποίηση των αποτελεσμάτων έρευνας και τεχνολογίας και καινοτομιών.	<p>Υποστήριξη / ενίσχυση των ΜΜΕ μέσω εξειδικευμένων ενεργειών με αξιοποίηση καινοτομίας προκειμένου να ενισχυθεί η εξωστρέφεια τους, ο όγκος των εξαγωγών και γενικότερα η ΑΠΑ της Περιφέρειας Θεσσαλίας, για τις εξής ενέργειες:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αναζήτηση ευκαιριών σε νέες αγορές του εξωτερικού, μέσω έρευνας αγορών, συμμετοχή σε εκθέσεις, οργάνωση ειδικών εμπορικών /επιχειρηματικών αποστολών. • Ενδυνάμωση της θέσης τους σε υφιστάμενες αγορές του εξωτερικού, κυρίως μέσω διεύρυνσης των δικτύων και συνεργασιών τους, ανάπτυξης νέων προϊόντων ή / και νέων διαδικασιών παραγωγής. • Προβολή αναβάθμισης εικόνας των τοπικών 	Κρατικές ενισχύσεις

Άξονας Προτεραιότητας	Επενδ. Προτ/τητα	Ειδικός Στόχος	Κατηγορίες Δράσεων	Συνοπτική Περιγραφή Δράσεων	Χαρακτήρας ενισχύσεων
				<p>προϊόντων στο εξωτερικό, μέσω brandings, καθιέρωσης σήματος ποιότητας Θεσσαλικών προϊόντων, συμμετοχές σε αναγνωρισμένες διεθνείς εκθέσεις κλπ.</p> <ul style="list-style-type: none"> Εκσυγχρονισμός / επέκταση του εξοπλισμού τους Mentoring 	
	3d	1.6.1 Αξιοποίηση της έρευνας / τεχνολογίας και της καινοτομίας από τις επιχειρήσεις της Περιφέρειας, ιδιαίτερα για την αύξηση των εξαγωγών	β) Ενίσχυση υφιστάμενων επιχειρήσεων για τον αναπροσδιορισμό του επιχειρηματικού τους μοντέλου, με εξαγωγικό προσανατολισμό των παραγωγικών και εμπορικών δραστηριοτήτων τους.	<p>Χρηματοοικονομική ενίσχυση και τεχνική υποστήριξη ΜΜΕ οι οποίες δημιουργούν clusters κάθετων ή / και οριζόντιων κλάδων / υποκλάδων της Περιφερειακής οικονομίας. Με ενδεικτικές ενέργειες:</p> <ul style="list-style-type: none"> Εκπόνηση επιχειρηματικών σχεδίων Επιστημονική και τεχνική υποστήριξη Αγορά εξοπλισμού ή / και κατασκευή κοινών εγκαταστάσεων Δαπάνες Πληροφορικής / Τηλεπικοινωνιών, προμήθειας λογισμικού Mentoring Δημιουργία δικτύων προβολής, διάθεσης ή αγοράς ά υλών Υποστήριξη συνεργατικών μορφών επιχειρήσεων Συνεργασία επιχειρήσεων της Θεσσαλίας με επιχειρήσεις εκτός περιφέρειας και εκτός Ελλάδας 	
Α.Π. 2.α: Ανάπτυξη και αξιοποίηση καινοτήτων ανθρώπινου δυναμικού – ενεργός κοινωνική ενσωμάτωση.	8iii	2α1.1 Αύξηση της απασχόλησης συμπεριλαμβανομένης της αυτοαπασχόλησης με στόχευση σε καινοτόμες επιχειρήσεις	α) Συμβουλευτική Υποστήριξη ανέργων και εκπόνηση επιχειρηματικών σχεδίων για ίδρυση επιχειρήσεων β) Ενίσχυση της ίδρυσης επιχειρήσεων / αυτοαπασχόληση για ανέργους.	<p>α) Επιχορήγηση ανέργων για προκαταρκτική συμβουλευτική περί ίδρυσης και λειτουργίας επιχειρήσεων, β) Χρηματοδότηση της έναρξης των επιχειρήσεων για την κάλυψη μέρους των επενδυτικών ή/και λειτουργικών εξόδων του πρώτου έτους λειτουργίας της επιχείρησης</p>	Ενισχύσεις ανέργων και αυτό-απασχολούμενων
	8v	2α2.1 Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της λειτουργίας των ΜΜΕ	α) Υποστήριξη των επιχειρήσεων για την αναδιοργάνωσή τους και αναβάθμιση των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού τους,	<ul style="list-style-type: none"> Διαγνωστική μελέτη της επιχείρησης (καταλληλότητα οργάνωσης και διαχείρισης του ανθρώπινου δυναμικού τους), συμβουλευτικές υπηρεσίες για την βελτιστοποίηση αυτών των διαδικασιών. 	Κρατικές ενισχύσεις

Άξονας Προτεραιότητας	Επενδ. Προτ/τητα	Ειδικός Στόχος	Κατηγορίες Δράσεων	Συνοπτική Περιγραφή Δράσεων	Χαρακτήρας ενισχύσεων
		με διατήρηση των θέσεων απασχόλησης		<ul style="list-style-type: none"> Χρηματοδότηση προγραμμάτων κατάρτισης του ανθρώπινου δυναμικού των επιχειρήσεων, ενημέρωση/εκπαίδευση των επιχειρηματιών για τις αναγκαίες διορθωτικές και τεχνολογικές προσαρμογές, επιχορήγηση μέρους του μισθολογικού κόστους των επιχειρήσεων, προκειμένου να αντισταθμισθούν τα έξοδα / κόστη της αναδιοργάνωσής του 	
Α.Π. 3.: Προστασία του περιβάλλοντος – Μετάβαση σε μια οικονομία φιλική στο περιβάλλον	6c	3.6.1 Βελτίωση της ελκυστικότητας των πολιτιστικών και φυσικών πόρων της Περιφέρειας.	α) Δράσεις για την ενίσχυση της ελκυστικότητας των χώρων φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς.	<ul style="list-style-type: none"> Παρεμβάσεις αναβάθμισης και αποκατάστασης των χώρων φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς, ενίσχυση της λειτουργικότητάς τους (χώροι στάθμευσης, δημιουργία / επέκταση επισκέψιμων χώρων), χώροι προβολής πολιτιστικού/φυσικού αποθέματος, Δράσεις δικτύωσης και σύνδεσής τους με τον τουρισμό, δράσεις προβολής των πόρων συμπεριλαμβανομένης της αξιοποίησης ΤΠΕ, Δράσεις ανάδειξης σύγχρονου και δημιουργικού πολιτισμού, εξασφάλισης προσβασιμότητας ΑΜΕΑ σε δημόσιους πολιτιστικούς χώρους, παρατηρητήρια, πράσινες υποδομές, Δράσεις δικτύωσης πολιτιστικών φορέων στο πλαίσιο ενιαίας προβολής πλούτου, Τουριστική προβολή, κ.α. 	Δημόσιου χαρακτήρα παρεμβάσεις

2.10. ΠΕΠ ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ 2014-2020 & ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Για την πραγματοποίηση του οράματος της Περιφέρειας Βορείου Αιγαίου προσδιορίστηκε ο **Στρατηγικός Στόχος** της για τη νέα Προγραμματική Περίοδο 2014-2020, ο οποίος διαμορφώνεται ως εξής:

Αναστροφή της φθίνουσας αναπτυξιακής πορείας των νησιών της ΠΒΑ & επιδίωξη της πραγματικής οικονομικής & κοινωνικής σύγκλισης με τις αναπτυγμένες περιφέρειες της Ε.Ε., διασφαλίζοντας τις προϋποθέσεις εσωτερικής & εξωτερικής χωρικής & κοινωνικής συνοχής & διατήρηση της ιδιαίτερης νησιωτικής φυσιογνωμίας κάθε νησιού.

Για τη διασφάλιση επίτευξης του Στρατηγικού Στόχου της ΠΒΑ προσδιορίζονται οι βασικές Αναπτυξιακές Προτεραιότητες, στο πλαίσιο των οποίων η κυρίαρχη αναπτυξιακή στρατηγική, οριοθετεί, τους κυρίαρχους αναπτυξιακούς πυλώνες της ΠΒΑ, οι οποίοι είναι οι εξής:

- Ενίσχυση της χωρικής συνοχής & αναβάθμιση των υποδομών προς την κατεύθυνση της άρσης των φαινομένων απομόνωσης (εσωτερικής & εξωτερικής) που συνεπάγεται η νησιωτική φυσιογνωμία της ΠΒΑ,
- Ενίσχυση της ελκυστικότητας, της ανταγωνιστικότητας & της εξωστρέφειας των νησιών & των επιχειρήσεων, με έμφαση στην αξιοποίηση των τοπικών προϊόντων & υπηρεσιών που διαθέτουν τα νησιά.
- Κοινωνική στήριξη στην κατεύθυνση της αντιμετώπισης των φαινομένων που προκύπτουν από την κρίση, όσο & την στήριξη ευπαθών κοινωνικών ομάδων,
- Αναβάθμιση του περιβάλλοντος & του πολιτισμού & ανάδειξη τους σε τοπικό πόρο που θα μετασχηματιστεί σε μηχανισμό ανάπτυξης.

Κυρίαρχο ζητούμενο για την ενίσχυση της ελκυστικότητας, της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας των νησιών & των επιχειρήσεων & την εξωστρέφεια τους & συνολικότερα για την ανάπτυξη της ΠΒΑ είναι η εφαρμογή μιας στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης προσαρμοσμένης στην κλίμακα, τα χαρακτηριστικά & τις προοπτικές κάθε νησιού. Για την ΠΒΑ η στρατηγική έξυπνης εξειδίκευσης συνοψίζεται στο παρακάτω **όραμα /στόχο**:

Μετασχηματισμός της οικονομίας της ΠΒΑ Β.Α. σε μια ανταγωνιστική οικονομία βασισμένη στην έξυπνη αξιοποίηση των τοπικών παραγωγικών συστημάτων & ανάδειξη τους σε συστήματα νέας δυναμικής & προοπτικής

Στη βάση των παραπάνω προσδιορίστηκε ο **Στρατηγικός Στόχος** της Περιφέρειας Πελοποννήσου, για την περίοδο 2014 – 2020, ο οποίος είναι:

«Καινοτόμος και αειφόρος αυτοτροφοδοτούμενη εξωστρεφής ανάπτυξη, με διασφάλιση της χωρικής και κοινωνικής συνοχής».

Ο τομέας του Τουρισμού, της Φύσης και του Πολιτισμού αποτελεί έναν από τους τρεις τομείς προτεραιότητας για επενδύσεις Έξυπνης Εξειδίκευσης στην Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου.

Διακρίνονται δύο γενικοί στόχοι ως πλαίσιο στρατηγικής.

- ❖ Επικέντρωση στην ποιότητα: τεκμηρίωση – πιστοποίηση,
- ❖ Συνεργασία μεταξύ επιχειρήσεων: οριζόντια (ίδιου κλάδου) και κάθετα (άλλων κλάδων)

Οι Δράσεις που προκρίνονται για την ενίσχυση του Τομέα του Τουρισμού-Φύσης-Πολιτισμού εστιάζονται στις εξής:

- Πιλοτικά Ερευνητικά προγράμματα
- Επενδύσεις ηλεκτρονικού εμπορίου (ενσωμάτωση Τ.Π.Ε σε τουριστικές επιχειρήσεις (υφιστάμενες & νέες, ως κρατική ενίσχυση)
- Ενίσχυση φορέων πολιτισμού για ηλεκτρονική προβολή (δημιουργία εφαρμογών e-πολιτισμός)
- Ενίσχυση υφιστάμενων επιχειρήσεων για αξιοποίηση πατεντών & νέων παραγωγικών ιδεών για νέα προϊόντα και δραστηριότητες (στήριξη επιχειρηματικότητας στον τομέα της πολιτιστικής βιομηχανίας)
- Ενίσχυση της ίδρυσης καινοτόμων επιχειρήσεων για δεύτερη μεταποίηση (ίδρυση και εκσυγχρονισμός πράσινων καταλυμάτων)
- Ενίσχυση υφισταμένων επιχειρήσεων για επαναπροσδιορισμό του επιχειρησιακού μοντέλου (πρόγραμμα δικτύωση τουριστικών επιχειρήσεων με σύμφωνο ποιότητας)
- Ενίσχυση υφισταμένων και νέων επιχειρήσεων για βελτίωση παραγωγικών κλπ λειτουργιών (στήριξη επιχειρηματικότητας για ολοκληρωμένο πρόγραμμα επιχειρηματικότητας)

Στον Πίνακα 10 που ακολουθεί αποτυπώνονται ανά Άξονα Προτεραιότητας του ΠΕΠ Βορείου Αιγαίου 2014-2020 οι Επενδυτικές Προτεραιότητες, οι Ειδικοί Στόχοι, οι Κατηγορίες Δράσεων, η συνοπτική περιγραφή τους, καθώς και τα χαρακτηριστικά των παρεχόμενων άμεσων ή έμμεσων ενισχύσεων στήριξης της τουριστικής δραστηριότητας (Κρατικές Ενισχύσεις, Δημόσιου χαρακτήρα παρεμβάσεις).

Πίνακας 10: Προβλεπόμενες στο ΠΕΠ Βορείου Αιγαίου 2014-2020 παρεμβάσεις στήριξης της τουριστικής δραστηριότητας

Άξονας Προτεραιότητας	Επενδ. Πρωτ/τητα	Ειδικός Στόχος	Κατηγορίες Δράσεων	Συνοπτική Περιγραφή Δράσεων	Χαρακτήρας ενισχύσεων
ΑΠ 1: Άμεση ανάσχεση της συρρίκνωσης της παραγωγικής/επιχειρηματικής δραστηριότητας, ενδυνάμωση της ελκυστικότητας, της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των νησιών της Περιφέρειας, ιδιαίτερα των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και αύξηση της περιφερειακής προστιθέμενης αξίας, με αιχμή την καινοτομία.	1a	1a1 Αναβάθμιση και διεύρυνση του ισχνού ερευνητικού ιστού της Περιφέρειας, για ερευνητική δραστηριότητα, που κατά κύριο λόγο θα εξυπηρετεί τις αναπτυξιακές ανάγκες της Περιφέρειας, σύμφωνα με την Περιφερειακή Στρατηγική RIS 3	Ενίσχυση της αναβάθμισης, συμπλήρωσης ή / και επέκτασης ή / και δημιουργίας ερευνητικών δομών, στους τομείς ενδιαφέροντος της Περιφέρειας	Μη διαθέσιμη	Δημόσιου χαρακτήρα παρεμβάσεις
	1b	1b1 Αύξηση των επιχειρηματικών δαπανών για τεχνολογική και μη τεχνολογική καινοτομία	Δημιουργία και λειτουργία υποστηρικτικών μηχανισμών και μέσων, για ίδρυση ή / και ανάπτυξη καινοτόμων επιχειρήσεων (π.χ. φορείς /μηχανισμοί τεχνικής και επιστημονικής υποστήριξης)	Χρηματοδότηση ίδρυσης και λειτουργίας μηχανισμού για τη μεταφορά γνώσης και κινητοποίηση των επιχειρήσεων (υφιστάμενων και νέων) για συμμετοχή στα προγράμματα καινοτομίας	Δημόσιου χαρακτήρα παρεμβάσεις
	1b	1b1 Αύξηση των επιχειρηματικών δαπανών για τεχνολογική και μη τεχνολογική καινοτομία	Πρωώθηση της έρευνας και της καινοτομίας, ή / και της χρήσης των αποτελεσμάτων έρευνας και τεχνολογίας, στην παραγωγική και εμπορική δραστηριότητα, υφιστάμενων και νέων ΜΜΕ, ιδιαίτερα στον αγροδιατροφικό τομέα και στον τουρισμό	Εφαρμογή ή/και ανάπτυξη προγραμμάτων τεχνολογικής και μη τεχνολογικής καινοτομίας για εφαρμογή τους στη λειτουργική και παραγωγική διαδικασία των επιχειρήσεων. Οι ενέργειες θα εφαρμοστούν με τη μορφή κουπονιών εφαρμογής καινοτομίας στις επιχειρήσεις: α) για ενσωμάτωση στις επιχειρήσεις υπάρχουσας καινοτομίας σύμφωνα με τις παραγωγικές / επιχειρηματικές ανάγκες και β) εκπόνηση ερευνητικών προγραμμάτων, με στόχο την ενσωμάτωση των καινοτομικών αποτελεσμάτων τους στις επιχειρήσεις.	Κρατικές Ενισχύσεις

Άξονας Προτεραιότητας	Επενδ. Πρωτ./τητα	Ειδικός Στόχος	Κατηγορίες Δράσεων	Συνοπτική Περιγραφή Δράσεων	Χαρακτήρας ενισχύσεων
	1b	1b1 Αύξηση των επιχειρηματικών δαπανών για τεχνολογική και μη τεχνολογική καινοτομία	Πιλοτικά ερευνητικά προγράμματα στοχευμένα στις προτεραιότητες της RIS3	Υλοποίηση ερευνητικών προγραμμάτων από ερευνητικούς φορείς της Περιφέρειας ή και ευρύτερα, που προκύπτουν μέσα από συνεργασία με επιχειρήσεις υφιστάμενες / νέες / υπό ίδρυση ή επιχειρηματικούς φορείς ή ενώσεις κ.α.. (πιλοτικού χαρακτήρα προγράμματα σε όλους τους τομείς της RIS3, στα οποία περιλαμβάνεται και το τυχόν απαιτούμενο κόστος εξοπλισμού)	Δημόσιου χαρακτήρα παρεμβάσεις
	2b	2b1 Διεύρυνση της ανάπτυξης και χρήσης ΤΠΕ, συμπεριλαμβανομένου και του ηλεκτρονικού εμπορίου από τις επιχειρήσεις	<ul style="list-style-type: none"> Ενίσχυση επιχειρήσεων για ανάπτυξη ή / και χρήση τεχνολογιών ΤΠΕ, στις επιχειρηματικές τους δραστηριότητες Ενίσχυση των επενδύσεων ηλεκτρονικού εμπορίου (π.χ. ηλεκτρονικό επιχειρείν ή / και digital Marketing) 	<ul style="list-style-type: none"> Χρηματοδότηση επενδύσεων των επιχειρήσεων της Περιφέρειας, είτε για να αναπτύξουν οι ίδιες εφαρμογές ΤΠΕ, για χρήση δική τους ή / και να προμηθεύσουν άλλες επιχειρήσεις, είτε να προμηθευτούν ή / και να αναπτύξουν μέσω τρίτων ειδικές εφαρμογές ΤΠΕ για εκσυγχρονισμό / αναβάθμιση των παραγωγικών, λειτουργικών και διοικητικών τους διαδικασιών Χρηματοδότηση επενδύσεων για πλήρη αναβάθμιση των εμπορικών τους δραστηριοτήτων, τόσο στο μέρος των πωλήσεων, όσο και στο μέρος των προμηθειών τους, καθώς επίσης και σε μεγαλύτερο εύρος των εμπορικών τους δραστηριοτήτων 	Κρατικές ενισχύσεις
	2c	2c1 Αύξηση των παρεχόμενων υπηρεσιών ΤΠΕ από τους δημόσιους φορείς της Περιφέρειας	Ενίσχυση των φορέων πολιτισμού της Περιφέρειας, για ανάπτυξη υποδομών και υπηρεσιών ηλεκτρονικής προβολής των πολιτιστικών πόρων της Περιφέρειας	Ενέργειες ενίσχυσης των πολιτιστικών φορέων της Περιφέρειας για ψηφιοποίηση πολιτιστικών πόρων και ιστορικών γεγονότων της Περιφέρειας, για προβολή και τουριστική αξιοποίηση. Ιδιαίτερη προτεραιότητα θα δοθεί στην εφαρμογή καινοτόμων εργαλείων και μέσων, προκειμένου να διευρυνθεί η προβολή των πολιτιστικών πόρων της Περιφέρειας σε όλα τα νησιά της για αύξηση της ελκυστικότητας τουριστών / επισκεπτών. Ενδεικτικές δράσεις αφορούν σε δικτύωση και προβολή μουσείων, μνημείων, πολιτιστικού προϊόντος και πολιτιστικών οργανισμών, σε ψηφιακή απεικόνιση αρχαιολογικών χώρων με χρήση νέων-ψηφιακών τεχνολογιών	Δημόσιου χαρακτήρα παρεμβάσεις
	3a	3a1 Επιχειρηματική εκμετάλλευση προϊόντων E&T και καινοτομιών από	Ενίσχυση υφιστάμενων και νέων επιχειρήσεων για την αξιοποίηση πατεντών,	Στήριξη θα δοθεί σε προϊόντα και υπηρεσίες σε κλάδους στρατηγικής σημασίας, για την Περιφέρεια, σύμφωνα με την περιφερειακή στρατηγική της «έξυπνης εξειδίκευσης».	Κρατικές ενισχύσεις

Άξονας Προτεραιότητας	Επενδ. Πρωτ./τητα	Ειδικός Στόχος	Κατηγορίες Δράσεων	Συνοπτική Περιγραφή Δράσεων	Χαρακτήρας ενισχύσεων
		υφιστάμενες και νεοϊδρυόμενες ΜΜΕ για αύξηση της παραγωγικότητας των ΜΜΕ	καινοτομιών και νέων παραγωγικών / επιχειρηματικών ιδεών για την βελτίωση της παραγωγικής τους δραστηριότητας ή / και για την ανάπτυξη νέων προϊόντων.	Περιλαμβάνονται μια σειρά ενεργειών με αλληλουχία, όπως: μελέτη εμπορικότητας νέων προϊόντων, αγορά και εγκατάσταση εξοπλισμού, αγορά αδειών /δικαιωμάτων, πιλοτική παραγωγή των νέων προϊόντων, τεχνική / επιστημονική υποστήριξη.	
	3a	3a1 Επιχειρηματική εκμετάλλευση προϊόντων E&T και καινοτομιών από υφιστάμενες και νεοϊδρυόμενες ΜΜΕ για αύξηση της παραγωγικότητας των ΜΜΕ	Ενίσχυση της ίδρυσης καινοτόμων επιχειρήσεων, ιδιαίτερα για την αξιοποίηση τοπικών αγροτικών ή / και αλιευτικών προϊόντων δεύτερης μεταποίησης, με την εφαρμογή καινοτομιών ή / και αποτελεσμάτων τεχνολογίας, καθώς και με δυνατότητα λήψης υποστηρικτικών και χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών.	Επιχορηγήσεις και μέσω χρηματοδοτικών εργαλείων για ίδρυση επιχειρήσεων με την αξιοποίηση προϊόντων έρευνας ή / και καινοτομιών (κατά προτεραιότητα στον αγροδιατροφικό τομέα ή / και στον τουρισμό). Ο καινοτομικός χαρακτήρας των επιχειρήσεων μπορεί να αναφέρεται, είτε σε καινοτόμα προϊόντα, είτε σε καινοτόμες διαδικασίες παραγωγής και εμπορίας, είτε και σε κάθε άλλη καινοτόμα επιχειρηματική δραστηριότητα. Προβλέπονται, ένα πλέγμα επιλέξιμων ενεργειών όπως: εκπόνηση επιχειρηματικού σχεδίου, αγορά εξοπλισμού ή / και κατασκευή εγκαταστάσεων, mentoring, προωθητικές ενέργειες, επιστημονική ή / και τεχνική υποστήριξη	Κρατικές ενισχύσεις
	3a	3a1 Επιχειρηματική εκμετάλλευση προϊόντων E&T και καινοτομιών από υφιστάμενες και νεοϊδρυόμενες ΜΜΕ για αύξηση της παραγωγικότητας των ΜΜΕ	Επέκταση υποστηρικτικών μηχανισμών για αναβάθμιση και διεύρυνση των δραστηριοτήτων τους προς την κατεύθυνση υποστήριξης / παροχής εξειδικευμένων υπηρεσιών αξιοποίησης καινοτομιών και χρηματοπιστωτικών εργαλείων από υφιστάμενες και υπό ίδρυση επιχειρήσεις.	Μέρος του μηχανισμού για την προώθηση της καινοτομίας, ο οποίος προβλέπεται στην επενδυτική προτεραιότητα 1b. Έργο του θα είναι η δημιουργία «ζήτησης» καινοτομικών λύσεων / υπηρεσιών από τις επιχειρήσεις	Δημόσιου χαρακτήρα παρεμβάσεις
	3b	3b1 Ανάπτυξη / διεύρυνση των συνεργασιών ή και	Ενίσχυση υφιστάμενων επιχειρήσεων για τον	α) Παροχή κινήτρων στις ΜΜΕ για κάθετες ή / και οριζόντιες συνεργασίες στη παραγωγή, πωλήσεις ή / και σε προωθητικές	Κρατικές ενισχύσεις

Άξονας Προτεραιότητας	Επενδ. Προτ/τητα	Ειδικός Στόχος	Κατηγορίες Δράσεων	Συνοπτική Περιγραφή Δράσεων	Χαρακτήρας ενισχύσεων
Α.Π. 2α.: Ανάπτυξη, αξιοποίηση και αύξηση της συμμετοχής του ανθρωπίνου δυναμικού στην αγορά εργασίας, ενεργός		συγχωνεύσεων μεταξύ των επιχειρήσεων της Περιφέρειας	αναπροσδιορισμό του επιχειρηματικού τους μοντέλου ,προς την κατεύθυνση κάθετων και οριζόντιων συνεργασιών στις παραγωγικές και εμπορικές δραστηριότητές τους	<p>συνεργασίες, τόσο μεταξύ τους, όσο και με μεσαίου μεγέθους επιχειρήσεις με στόχο την εξωστρέφειά τους. Οι συνεργασίες αυτές θα πρέπει να είναι, αφ' ενός συμβολιακές, αφ' ετέρου και κατά προτεραιότητα να δημιουργούν προστιθέμενη αξία στις αλυσίδες αξίας της Περιφέρειας, έτσι όπως στοχεύεται στη RIS. Επιπρόσθετα θα πριμοδοτείται ιδιαίτερα η διανοησιωτική συνεργασία των επιχειρήσεων.</p> <p>β) Παροχή κινήτρων, με χρηματοοικονομική κάλυψη των αναγκών επενδύσεων, αλλά και επιστημονική / τεχνική υποστήριξη για συγχώνευση πολύ μικρών επιχειρήσεων, τόσο μεταξύ τους, όσο και με μικρές επιχειρήσεις (κατά προτεραιότητα αυτές που περιλαμβάνονται στις αλυσίδες αξίας της Περιφέρειας, όπως στοχεύεται στη RIS. Και σ' αυτή τη περίπτωση των συγχωνεύσεων, ιδιαίτερα κίνητρα θα προβλέπονται για συνένωση / συγχώνευση επιχειρήσεων που υφίστανται σε διαφορετικά νησιά της Περιφέρειας.</p>	
	3b	3b1 Ανάπτυξη / διεύρυνση των συνεργασιών ή και συγχωνεύσεων μεταξύ των επιχειρήσεων της Περιφέρειας	Ενίσχυση υφιστάμενων και υπό ίδρυση επιχειρήσεων για δημιουργία συνεργατικών σχημάτων (clusters), προς την κατεύθυνση εξαγωγικών δραστηριοτήτων	<p>Χρηματοοικονομική ενίσχυση και τεχνική υποστήριξη ΜΜΕ οι οποίες δημιουργούν clusters κάθετων ή / και οριζόντιων κλάδων / υποκλάδων της Περιφερειακής οικονομίας. Περιλαμβάνεται ισχυρή τεχνική και επιστημονική υποστήριξη προς τις επιχειρήσεις, οι οποίες θα την αξιοποιήσουν. Και σ' αυτό το είδος δράσεων θα επιδιωχθεί η διανοησιωτική δημιουργία clusters, με ιδιαίτερα οικονομικά κίνητρα και παροχή πρόσθετης τεχνικής υποστήριξης.</p>	Κρατικές ενισχύσεις
	8.iii	8iii1 Μεγέθυνση της επιχειρηματικής βάσης και αύξηση της απασχόλησης	<p>α) Ενίσχυση ανέργων για ίδρυση ατομικών ή/και εταιρικών επιχειρήσεων</p> <p>β) Ενίσχυση της παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένου και του mentoring για την ίδρυση και την αρχική λειτουργία των επιχειρήσεων</p>	<p>α) Μη διαθέσιμη</p> <p>β) ενίσχυση / χρηματοδότηση για έναν χρόνο συμβουλευτικής υποστήριξης των νέων επαγγελματιών / επιχειρηματιών σε θέματα επιχειρηματικής πρακτικής, όπως marketing, διοίκησης επιχειρήσεων, διοικητική λογιστική κλπ. Εφαρμόζεται κατά προτεραιότητα στους τομείς της RIS3</p>	Ενισχύσεις ανέργων και αυτό-απασχολούμενων

Άξονας Προτεραιότητας	Επενδ. Προτ/τητα	Ειδικός Στόχος	Κατηγορίες Δράσεων	Συνοπτική Περιγραφή Δράσεων	Χαρακτήρας ενισχύσεων
	8.ν	8ν1 Ενδυνάμωση / αύξηση ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων με διατήρηση των θέσεων απασχόλησης	Ενίσχυση της συμβουλευτικής, υποστήριξη των επιχειρήσεων για την αναδιοργάνωση και αποτελεσματική διοίκηση και διαχείριση του ανθρώπινου δυναμικού τους	Οι ενέργειες που προβλέπονται αναφέρονται σε διαγνωστική μελέτη της επιχείρησης, ως προς την καταλληλότητα οργάνωσης και διαχείρισης του ανθρώπινου δυναμικού τους, καθώς και συμβουλευτικές υπηρεσίες για την βελτιστοποίηση αυτών των διαδικασιών	Κρατικές ενισχύσεις
	8.ν	8ν1 Ενδυνάμωση / αύξηση ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων με διατήρηση των θέσεων απασχόλησης	Ενίσχυση των επιχειρήσεων για την αναβάθμιση των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού τους, σύμφωνα με πρόγραμμα αναδιοργάνωσης	Οι ενέργειες που προβλέπονται αναφέρονται σε χρηματοδότηση προγραμμάτων κατάρτισης του ανθρώπινου δυναμικού των επιχειρήσεων, σε εξειδικευμένα αντικείμενα, προκειμένου να αποκτήσουν τα κατάλληλα πρόσωπα και δεξιότητες, όπως προβλέπονται στο σχέδιο αναδιοργάνωσης των επιχειρήσεων.	Κρατικές ενισχύσεις
	8.ν	8ν1 Ενδυνάμωση / αύξηση ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων με διατήρηση των θέσεων απασχόλησης	Ενίσχυση των επιχειρήσεων για διατήρηση των θέσεων απασχόλησης κατόπιν προγράμματος αναδιοργάνωσης.	Οι ενέργειες που προβλέπονται αναφέρονται στην επιχορήγηση μέρους του μισθολογικού κόστους των επιχειρήσεων, προκειμένου να αντισταθμισθούν τα έξοδα / κόστη της αναδιοργάνωσής τους, με πιθανές μετακινήσεις εργαζομένων σε διαφορετικές θέσεις εργασίας και ρόλους, παράγοντας ο οποίος θα δημιουργούσε συνθήκες μείωσης των θέσεων εργασίας σ' αυτές τις επιχειρήσεις.	Κρατικές ενισχύσεις

Άξονας Προτεραιότητας	Επενδ. Προτ/τητα	Ειδικός Στόχος	Κατηγορίες Δράσεων	Συνοπτική Περιγραφή Δράσεων	Χαρακτήρας ενισχύσεων
Α.Π. 3.: Προστασία του περιβάλλοντος και των πόρων και μετάβαση σε μια οικονομία φιλική στο περιβάλλον, με επάρκεια πόρων για ανάπτυξη, απασχόληση και αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής	6c	6c1 Βελτίωση της ελκυστικότητας των φυσικών και πολιτιστικών πόρων της Περιφέρειας	Ενίσχυση των επενδύσεων για την προστασία και αξιοποίηση της πολιτιστικής κληρονομιάς	<p>Η δράση αφορά σε δημιουργία επισκέψιμων μνημείων, αρχαιολογικών χώρων και μουσείων σε τοπικό, περιφερειακό γεωγραφικό επίπεδο και σε επεμβάσεις σε θεματικά μουσεία επίσης σε μουσειακές υποδομές και σε πιστοποίηση των μουσείων. Συγκεκριμένα προβλέπονται επεμβάσεις στα μνημεία της Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς, δημιουργία πολιτιστικών δικτύων, επεμβάσεις που θα διευκολύνουν την πρόσβαση των επισκεπτών, επεμβάσεις στα μνημεία που αποτελούν καθιερωμένους τουριστικούς προορισμούς και αναδυόμενους νέους πόλους τουριστικού ενδιαφέροντος ή που συγκεντρώνουν το ενδιαφέρον επισκεπτών προερχόμενων από τις νέες τουριστικές αγορές, ανάδειξη μνημείων και αρχαιολογικών χώρων κατά μήκος θαλάσσιων δρόμων και περιοχών, ανάδειξη μνημείων και αρχαιολογικών χώρων σε μικρά νησιά, επεμβάσεις σε μουσεία κλπ.</p>	Δημόσιου χαρακτήρα παρεμβάσεις
	6c	6c1 Βελτίωση της ελκυστικότητας των φυσικών και πολιτιστικών πόρων της Περιφέρειας	Προστασία και ανάδειξη της φυσικής κληρονομιάς (επίγειας και θαλάσσιας) και τουριστική αξιοποίηση υπόγειων φυσικών πόρων (ιαματικά νερά)	<p>Προστασία, προβολή και ανάδειξη των φυσικών πόρων (φυσικά μνημεία, αξιόλογοι φυσικοί πόροι, οικοτουριστικές διαδρομές, υποδομές εξυπηρέτησης υπαίθριων δραστηριοτήτων κλπ) στα νησιά της περιφέρειας ώστε να αναδειχτεί η δυνατότητα τουριστικής αξιοποίησης του τοπικού φυσικού και πολιτιστικού αποθέματος (ανάδειξη της επίγειας & θαλάσσιας φυσικής κληρονομιάς ως τουριστικού πόρου). Επίσης αξιοποίηση του πλούσιου υπόγειου δυναμικού των νησιών σε ιαματικά νερά ώστε οι συγκεκριμένες περιοχές αλλά και ευρύτερα όλος ο περιφερειακός χώρος να αναβαθμιστούν – εκτός των άλλων – και τουριστικά αναδεικνύοντας την υψηλή προστιθέμενη αξία ενός σημαντικού φυσικού πόρου (παρεμβάσεις στην κατεύθυνση εναλλακτικών μορφών τουρισμού, με έμφαση στον θερμαλιστικό-ιαματικό τουρισμό).</p>	Δημόσιου χαρακτήρα παρεμβάσεις

2.11. ΠΕΠ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ ΘΡΑΚΗ 2014-2020 & ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Το αναπτυξιακό όραμα της ΠΑΜΘ για το 2020, λαμβάνοντας υπόψη και τα αποτελέσματα της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης σε ότι αφορά στους τομείς με συγκριτικό πλεονέκτημα, διατυπώνεται ως η

«**ανασυγκρότηση του παραγωγικού προτύπου της Περιφέρειας ώστε, να μετασχηματιστεί σε τουριστικό προορισμό αριστείας και σημαντικό βιομηχανικό πόλο, αξιοποιώντας το συγκριτικό της πλεονέκτημα στο αγροδιατροφικό σύμπλεγμα, το πλούσιο ενδογενές της δυναμικό, τη γεωγραφική της θέση και προωθώντας την κοινωνική συνοχή με την κινητοποίηση υφισταμένων αλλά και νέων κοινωνικών συλλογικοτήτων»,**

η δε αναπτυξιακή της στρατηγική στον τομέα της οικονομίας βασίζεται στην:

- ❖ **Ενίσχυση επιλεγμένων οικονομικών δραστηριοτήτων** με συγκριτικά πλεονεκτήματα ως πυλώνων ανάπτυξης της Περιφέρειας.
- ❖ **Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και επιχειρηματικής επιτυχίας** μέσα από ταχεία ενσωμάτωση υφιστάμενης τεχνολογίας, παραγωγή εγχώριας καινοτομίας και επέκταση επιχειρήσεων στην αλυσίδα καθετοποίησης και διασύνδεση παραγωγικών δραστηριοτήτων.
- ❖ **Βελτίωση της διεθνούς ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων** και προώθηση σε νέες αγορές των πλέον εξαγωγίμων προϊόντων/υπηρεσιών.

Ειδικότερα στο παραγωγικό σύστημα της Ανατολικής Μακεδονίας-Θράκης διακρίνονται **δύο κύριοι πυλώνες παρεμβάσεων:**

- ❖ **μετασχηματισμός του αγροδιατροφικού συμπλέγματος** και
- ❖ **η μεγέθυνση και εμπέδωση των αναδυόμενων κλάδων** της περιφερειακής οικονομίας.

Προτεραιότητες για παρεμβάσεις στον 1ο Πυλώνα αποτελούν:

- ❖ **ο εκσυγχρονισμός του αγροδιατροφικού συμπλέγματος** και βελτίωση της περιφερειακής προστιθέμενης αξίας με χρήση τεχνολογικά οδηγούμενης καινοτομίας.
- ❖ **η βελτίωση της περιφερειακής προστιθέμενης αξίας** με προσαρμογή και χρήση ώριμων διεργασιών, οργανωτικών και προωθητικών καινοτομιών, συμπεριλαμβανομένων της χρήσης ΤΠΕ, της ενίσχυσης των πηγών μοναδικότητας (π.χ., προϊόντα ΠΟΠ) και αναβάθμιση των ανθρώπινων πόρων

Προτεραιότητες για παρεμβάσεις στον 2ο Πυλώνα αποτελούν:

- ❖ **η ενίσχυση της τεχνολογικά οδηγούμενης προϊόντικής ή διεργασιακής καινοτομίας**, κατά προτίμηση με εφαρμογή βασικών υποστηρικτικών τεχνολογιών σε συγκεκριμένους κλάδους του δευτερογενή τομέα,

- ❖ η παροχή κινήτρων για εγκατάσταση παραγωγικών μονάδων των παραπάνω κλάδων στην Ανατολική Μακεδονία – Θράκη και ενθάρρυνση νέας καινοτομικής δραστηριότητας
- ❖ η **διεύρυνση του τουριστικού προϊόντος** μέσω οργανωτικών και προωθητικών καινοτομιών όπως:
 - i) η δημιουργία ενιαίου συστήματος οργάνωσης, λειτουργίας και διαχείρισης της ένταξης των προϊόντων του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος, του αγροδιατροφικού και βιοτεχνικού τομέα στο δίκτυο τουρισμός/πολιτισμός της ΠΑΜ-Θ.
 - ii) η δικτύωση του τουριστικού κλάδου με κλάδους που επηρεάζουν άμεσα το τουριστικό προϊόν (εστίαση, μεταφορές, εμπόριο, μεταποίηση).
 - iii) η ενίσχυση των τουριστικών δικτύων και των ολοκληρωμένων τουριστικών προγραμμάτων / προορισμών.
- ❖ Η ανάπτυξη προωθητικών καινοτομιών για την ενίσχυση του branding των μαρμάρων και τη διεύρυνση των αγορών.
- ❖ Η **προσέλκυση ή υποστήριξη επενδύσεων σε επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών** που υπηρετούν εμπεδωμένους ή αναδυόμενους κλάδους της περιφερειακής οικονομίας όπως:
 - i) Πιστοποίηση ισχυρισμών υγείας σε τρόφιμα, σχεδιασμός βιο-λειτουργικών τροφίμων
 - ii) Τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών με εφαρμογές στον πρωτογενή τομέα ή τη βιομηχανική πληροφορική
 - iii) Βιομηχανικός σχεδιασμός
 - iv) Πιστοποίηση βιομηχανικών προϊόντων
 - v) Μάρκετινγκ αγροτικών προϊόντων
 - vi) **Ειδικές μορφές τουρισμού** (πολιτιστικός τουρισμός, οικοτουρισμός, ιατρικός τουρισμός, θρησκευτικός τουρισμός, χειμερινός τουρισμός, συνεδριακός τουρισμός, γαστρονομικός τουρισμός, κ.ά.)
 - vii) Εξειδικευμένες υπηρεσίες υγείας (διάγνωσης, πρόληψης, αποκατάστασης, θεραπείας).

Τέλος, στον Πίνακα 11 που ακολουθεί αποτυπώνονται ανά Άξονα Προτεραιότητας του ΠΕΠ Ανατολικής Μακεδονίας Θράκης 2014-2020 οι Επενδυτικές Προτεραιότητες, οι Ειδικοί Στόχοι, οι Κατηγορίες Δράσεων, η συνοπτική περιγραφή τους, καθώς και τα χαρακτηριστικά των παρεχόμενων άμεσων ή έμμεσων ενισχύσεων στήριξης της τουριστικής δραστηριότητας (Κρατικές Ενισχύσεις, Δημόσιου χαρακτήρα παρεμβάσεις).

Πίνακας 11: Προβλεπόμενες στο ΠΕΠ Ανατολικής Μακεδονίας Θράκης 2014-2020 παρεμβάσεις στήριξης της τουριστικής δραστηριότητας

Άξονας Προτεραιότητας	Επενδ. Πρωτ./τητα	Ειδικός Στόχος	Κατηγορίες Δράσεων	Συνοπτική Περιγραφή Δράσεων	Χαρακτήρας ενισχύσεων
ΑΠ 1: Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της τοπικής οικονομίας	1b	1 Αύξηση των επιχειρηματικών επενδύσεων στην Έρευνα και Καινοτομία για την ανάπτυξη νέων προϊόντων και υπηρεσιών στους τομείς προτεραιότητας της Περιφερειακής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3).	<ul style="list-style-type: none"> Μεμονωμένες επιχειρηματικές επενδύσεις σε εφαρμοσμένη έρευνα που στοχεύουν σε προϊόντική καινοτομία. Οι συγκεκριμένες δράσεις μπορούν να αφορούν είτε επενδυτικά σχέδια μεμονωμένων επιχειρήσεων με επαρκές δυναμικό Ε&Κ ή συνεργασίες επιχειρήσεων με ακαδημαϊκούς ή ερευνητικούς φορείς. Συμπράξεις ή συνεργασίες ομάδων επιχειρήσεων με ακαδημαϊκούς ή ερευνητικούς φορείς για την εφαρμοσμένη έρευνα προς επίλυση προβλημάτων κοινού ενδιαφέροντος (διεργασιακές ή οργανωτικές καινοτομίες) ή για την από κοινού ανάπτυξη νέων προϊόντων. Ενίσχυση πρωτοβουλιών ανάπτυξης καινοτομιών νέων-στην-επιχείρηση μέσω κουπονιών καινοτομίας ή άλλων κουπονιών για τη δημιουργία χαρτοφυλακίων έρευνας. 	<p>Ενισχύονται κατ' αποκλειστικότητα πράξεις που ανήκουν είτε στον πυρήνα εξειδίκευσης ή στους αναδυόμενους κλάδους της Περιφερειακής RIS3 με βάση την ακόλουθη ιεράρχηση:</p> <ul style="list-style-type: none"> τα κοινά έναντι των μεμονωμένων επενδυτικών σχεδίων και στη συνέχεια επενδυτικά σχέδια που παρουσιάζουν σαφή τεκμήρια ως προς την εμπορική αξιοποίηση των αποτελεσμάτων τους, ιδίως όσον αφορά τη δυνατότητα εξαγωγών. μοχλεύουν υψηλά ποσά ιδιωτικής δαπάνης για Έρευνα και Ανάπτυξη. δεν κατάφεραν, λόγω εξάντλησης του διαθέσιμου προϋπολογισμού, να χρηματοδοτηθούν από εθνικούς (πχ τομεακά προγράμματα) ή ευρωπαϊκούς πόρους (πχ ΟΡΙΖΩΝ 2020) αν και αξιολογήθηκαν πάνω από τα κατά περίπτωση κατώφλια επιλογής. τεκμηριώνουν ωριμότητα τεχνολογικής καινοτομίας με μικρό χρόνο μέχρι την αγορά και ιδιαίτερα σχέδια που αξιοποιούν/ενσωματώνουν ώριμα ερευνητικά αποτελέσματα (πχ αποτελέσματα έρευνας 7HP, H2020 κλπ). 	Κρατικές Ενισχύσεις
	1b	2 Ενίσχυση της συνεργατικής έρευνας μεταξύ ερευνητικών, ακαδημαϊκών φορέων και επιχειρήσεων στους τομείς προτεραιότητας της Περιφερειακής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3).	<ul style="list-style-type: none"> Επενδύσεις δημόσιων φορέων Ε&Α για την κοινή προώθηση (α) των δικαιωμάτων πνευματικής τους ιδιοκτησίας, (β) των ερευνητικών τους αποτελεσμάτων, (γ) των υπηρεσιών που προσφέρουν, (δ) των εργαστηριακών ή ερευνητικών τους υποδομών στις επιχειρήσεις, εντός και εκτός της Περιφέρειας Δραστηριότητες ενεργητικής 	<p>Ενισχύονται κατ' αποκλειστικότητα πράξεις που ανήκουν είτε στον πυρήνα εξειδίκευσης ή στους αναδυόμενους κλάδους ή στους τομείς προς μετασχηματισμό της Περιφερειακής RIS3 με ευρύ πεδίο εφαρμογής ή κρίσιμη μάζα υποψηφίων προς υιοθέτηση</p>	Δημόσιου χαρακτήρα παρεμβάσεις

		<p>μεταφοράς τεχνολογίας προς τις επιχειρήσεις.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Δραστηριότητες ανάπτυξης μικρής κλίμακας επιδεικτικών έργων από ακαδημαϊκούς ή ερευνητικούς φορείς • Επενδύσεις δημόσιων φορέων E&A για ανάπτυξη κοινών δομών πειραματισμού με τις επιχειρήσεις • Δραστηριότητες ενθάρρυνσης της κατοχύρωσης δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας από ακαδημαϊκά ή ερευνητικά ιδρύματα σε διεθνή γραφεία ευρεσιτεχνιών • Επενδυτικά σχέδια εταιρειών – τεχνολογικών που συστήνονται από ερευνητές προερχόμενους από ακαδημαϊκά ή ερευνητικά ιδρύματα εντός της ΑΜΘ 		
2c	<p>3 Ενίσχυση της προσφοράς ψηφιακού περιεχομένου σε τομείς της Περιφερειακής Διοίκησης, του Πολιτισμού και του Τουρισμού</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ανάπτυξη συστημάτων επικοινωνίας με τους υπόλοιπους φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης (δήμοι) και την αποκεντρωμένη διοίκηση. • Συμπλήρωση της λειτουργικότητας υφιστάμενων πληροφοριακών συστημάτων ώστε να προστεθούν νέες λειτουργίες (εφαρμογές χρήσης ψηφιακής γης, ψηφιακές υπογραφές, ηλεκτρονική διακίνηση πληροφορίας, ηλεκτρονική τιμολόγηση, ηλεκτρονικές προμήθειες, κλπ.) ή να βελτιωθεί ο βαθμός πληροφοριακής τους ωριμότητας στο επίπεδο των πλήρως ψηφιακών συναλλαγών με τους πολίτες. • Ηλεκτρονικός Πολιτισμός (π.χ. εφαρμογές ηλεκτρονικής ξενάγησης, 	<p>Ενισχύονται κατά προτεραιότητα πράξεις με μεγάλα περιθώρια εκμετάλλευσης των αποτελεσμάτων τους (εφαρμογές ή δεδομένα) για:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Βελτίωση της θεσμικής ικανότητας του περιφερειακού συστήματος καινοτομίας και την ικανότητα λήψης τεκμηριωμένων αποφάσεων με τη διαθεσιμότητα τοπικά προερχόμενων έγκυρων και έγκαιρων δεδομένων. • Προώθηση της ΠΑΜΘ ως εναλλακτικού τουριστικού προορισμού (π.χ., ψηφιοποίηση πολιτιστικού αποθέματος και τουριστικών σημείων ενδιαφέροντος, διαλειτουργικότητα συστημάτων ηλεκτρονικής υγείας, κλπ.). • Ανάπτυξη υπηρεσιών "έξυπνης πόλης" σε αστικά κέντρα της ΠΑΜΘ. 	<p>Δημόσιου χαρακτήρα παρεμβάσεις</p>

		<p>δημιουργία και λειτουργία στο διαδίκτυο «εικονικών μουσείων» που αναδεικνύουν τόσο το πολιτιστικό απόθεμα όσο και τη σύγχρονη καλλιτεχνική δημιουργία, δημιουργία και λειτουργία στο διαδίκτυο «εικονικών ξεναγήσεων» σε μουσεία, αρχαιολογικούς χώρους, σύγχρονες πολιτιστικές υποδομές και ιστορικά κέντρα πόλεων). Ψηφιοποίηση πολιτιστικού περιεχομένου με σκοπό να αξιοποιηθεί στη συνέχεια σε δράσεις ολοκληρωμένης τουριστικής προβολής.</p> <ul style="list-style-type: none"> Ψηφιοποίηση και διάθεση με όρους ανοικτής πρόσβασης δημόσιων δεδομένων. Ανάπτυξη συστημάτων αλληλεπίδρασης των Δήμων με τους δημότες τους στη λογική των «έξυπνων πόλεων». 		
3a	4 Αύξηση των Νέων Επιχειρήσεων Εντάσεως Έρευνας και Τεχνολογίας (NEET) στους τομείς προτεραιότητας της Περιφερειακής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3).	<p>Ενίσχυση επενδυτικών σχεδίων επιχειρήσεων έντασης γνώσης και καινοτομίας για την ίδρυση και αρχική λειτουργία τους</p>	<p>Κατά προτεραιότητα θα χρηματοδοτηθούν Επενδυτικά σχέδια που:</p> <ul style="list-style-type: none"> ανήκουν στις προτεραιότητες παρέμβασης κατά RIS3 ή συμβάλλουν στη βελτίωση ολοκληρωμένων αλυσίδων αξίας με εξωστρεφή προσανατολισμό. παρουσιάζουν σαφή τεκμήρια ως προς την εμπορική αξιοποίηση των αποτελεσμάτων τους, ιδίως όσον αφορά τη δυνατότητα εξαγωγών. τεκμηριώνουν ωριμότητα τεχνολογικής καινοτομίας κι ιδιαίτερα σχέδια που αξιοποιούν/ενσωματώνουν ώριμα ερευνητικά 	Κρατικές ενισχύσεις
3d	5 Αύξηση της αποδοτικότητας και	<p>Ενίσχυση επενδυτικών σχεδίων επιχειρήσεων</p> <ul style="list-style-type: none"> των επιλεγμένων από τη RIS3 	<p>Για τις δράσεις ενίσχυσης εισαγωγής τεχνολογικής και μη καινοτομίας, θα πρέπει να τεκμηριώνεται η βιωσιμότητα του επενδυτικού σχεδίου και η διαφοροποίηση στους</p>	Κρατικές ενισχύσεις

	της παραγωγικότητας των ΜΜΕ.	<p>διαδικασία κλάδων, για την εισαγωγή βασικών τεχνολογιών γενικής εφαρμογής, με έμφαση στην προώθηση και εφαρμογή ώριμων ερευνητικών αποτελεσμάτων (π.χ. αποτελεσμάτων έρευνας 7FP, H2020 κλπ). Ως βασικές τεχνολογίες νοούνται οι επιλεγμένες από τη ΓΓΕΤ: ΤΠΕ, νανοτεχνολογία, βιοτεχνολογία, φωτονική, προηγμένα υλικά.</p> <ul style="list-style-type: none"> • όλων των κλάδων για την εισαγωγή διεργασιακών, οργανωτικών ή προωθητικών καινοτομιών, με έμφαση στην προώθηση και εφαρμογή ώριμων ερευνητικών αποτελεσμάτων (π.χ. αποτελεσμάτων έρευνας 7FP, H2020 κλπ). • όλων των κλάδων για την εισαγωγή τεχνολογιών βελτίωσης ενεργειακής απόδοσης και της χρήσης ΑΠΕ με έμφαση στην αξιοποίηση εφαρμογών γεωθερμίας και προϊόντων βιομάζας. 	<p>βασικούς συντελεστές κόστους των λειτουργιών της επιχείρησης στις οποίες επιχειρείται η επέμβαση. Ειδικά η εισαγωγή νέων τεχνολογιών αιχμής στις επιχειρήσεις των κλάδων του «πυρήνα εξειδίκευσης» κατά RIS3, θα πρέπει να οδηγεί σε εξέλιξη/ανάπτυξη καινοτομικών προϊόντων με δυνατότητες εμπορικής αξιοποίησης κυρίως στις αγορές του εξωτερικού ή την υποκατάσταση εισαγωγών παρόμοιων προϊόντων.</p> <p>Η απεικόνιση της βελτίωσης των επιδόσεων στους συντελεστές κόστους ή στην αύξηση των εμπορικών επιδόσεων θα πρέπει να τεκμηριώνεται από επιχειρηματικά σχέδια σε χρονικό ορίζοντα 5ετίας ώστε να διακρίνονται οι θετικές επιπτώσεις.</p> <p>Για τις δράσεις εισαγωγής τεχνολογιών βελτίωσης ενεργειακής απόδοσης και της χρήσης ΑΠΕ ενισχύονται κατά προτεραιότητα:</p> <ul style="list-style-type: none"> • επενδύσεις που συμβάλλουν στη μείωση του κόστους παραγωγής λόγω μείωσης της εξάρτησης από κοστοβόρες ενεργειακές πηγές, • επενδύσεις σε εφαρμογές της γεωθερμίας με στόχο την αξιοποίηση των εκτεταμένων γεωθερμικών πεδίων της Περιφέρειας από επιχειρήσεις όλων των κλάδων, • αξιοποίηση προϊόντων βιομάζας. 	
3b	6 Αύξηση της εξωστρέφειας των ΜΜΕ.	<ul style="list-style-type: none"> • Δημιουργία Δικτύων ή/και Συστάδων Καινοτομίας, σε επιλεγμένες αλυσίδες αξίας όπως προκύπτουν από τη διαδικασία της RIS3 για παραγωγή και διάθεση καινοτόμων προϊόντων/υπηρεσιών. • Δράσεις συνεργασίας των τομέων τουρισμού και πολιτισμού με κλάδους που επηρεάζουν άμεσα το τουριστικό προϊόν (εστίαση, μεταφορές, εμπόριο, μεταποίηση) με στόχο την ενίσχυση των τουριστικών δικτύων και των 	<p>Για την προώθηση των συνεργατικών σχηματισμών, ενισχύονται κατά προτεραιότητα οριζόντια clusters συνεργασιών και παραγωγικών συμπράξεων μεταξύ επιχειρήσεων και φορέων παραγωγής γνώσης στους κλάδους του «πυρήνα εξειδίκευσης» της RIS3 και δευτερευόντως επιχειρήσεις άλλων κλάδων-τομέων που συγκροτούν αλυσίδες αξίας, μεταξύ κλαδικών οίκο-συστημάτων. Έμφαση δίνεται στο σχηματισμό συνεργατικών σχηματισμών σε τομείς προτεραιότητας της περιφερειακής εξειδίκευσης (κύριας εξειδίκευσης, αναδυόμενου), όπως τουρισμός-πολιτισμός με στόχο την ενίσχυση των τουριστικών δικτύων και των</p>	Κρατικές ενισχύσεις

			<p>ολοκληρωμένων τουριστικών προγραμμάτων/προορισμών</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ενίσχυση επενδυτικών σχεδίων ολοκληρωμένων αλυσίδων αξίας για βελτίωση των εξαγωγικών τους επιδόσεων. 	<p>ολοκληρωμένων τουριστικών προγραμμάτων/προορισμών, αγροδιατροφικός με στόχο τη ενίσχυση αλυσίδων αξίας οι οποίες επιτυγχάνουν τη διασύνδεση μεταξύ πρωτογενούς παραγωγής κι επεξεργασίας. Ειδικότερα τα καινοτομικά clusters που θα επιλεγούν θα βασίζονται στη γνώση και θα διαθέτουν εξειδίκευση σε καινοτομικές δραστηριότητες υψηλής προστιθέμενης αξίας με ισχυρό εξαγωγικό προσανατολισμό των τεχνολογιών/προϊόντων που αναπτύσσουν στην παγκόσμια αγορά, θα τεκμηριώνουν υψηλή απόδοση επένδυσης κι ωριμότητα τεχνολογικής καινοτομίας κι ιδιαίτερα αξιοποίηση/ενσωμάτωση ώριμων ερευνητικών αποτελεσμάτων (πχ αποτελεσμάτων έρευνας 7FP, H2020).</p> <p>Για τη δημιουργία σχηματισμών clusters ακολουθούνται τα βήματα και οι κατευθυντήριες γραμμές του προηγούμενου ειδικού στόχου 5.</p> <p>Οι ενισχύσεις των συνεργατικών επιχειρηματικών σχηματισμών θα αφορούν σε ενίσχυση σχεδίων ολοκληρωμένων αλυσίδων αξίας ή συνενώσεων ΜΜΕ οριζόντιου χαρακτήρα με στόχο την αύξηση των παραγωγικών επενδύσεων που συμβάλλουν στην ενίσχυση των ΜΜΕ της Περιφέρειας στις διεθνείς αγορές με έμφαση:</p> <ul style="list-style-type: none"> • στην ποιοτική αναβάθμιση, τυποποίηση και πιστοποίηση προϊόντων / επιχειρήσεων, • στο σχεδιασμό ολοκληρωμένων προγραμμάτων προβολής και προώθησης, • στη λήψη συνοδευτικών υπηρεσιών ενίσχυσης της εξωστρέφειας. 	
--	--	--	--	--	--

<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Α.Π. 2.: Βελτίωση της ελκυστικότητας της Περιφέρειας ως τόπου εγκατάστασης επιχειρήσεων και ατόμων</p>	6c	<p>12 Ανάδειξη φυσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Έργα προστασίας, αποκατάστασης και ανάδειξης Μνημείων και Αρχαιολογικών χώρων, καθώς και στοιχείων της παραδοσιακής πολιτιστικής κληρονομιάς. Έργα ανάδειξης, προβολής, και βελτίωσης επισκεψιμότητας ιστορικών τόπων, εθνικών πάρκων, τοπίων ιδιαίτερου φυσικού κάλους, και άλλων αξιόλογων περιοχών. Έργα αποκατάστασης-ανάδειξης-επανάχρησης ιστορικών διατηρητέων μνημείων. Αναβάθμιση αστικών συνόλων, παραδοσιακών οικισμών και μεμονωμένων πολιτιστικών στοιχείων που εντάσσονται σε ολοκληρωμένη παρέμβαση πολιτισμού – τουρισμού (π.χ. μουσεία, πολιτιστικά κέντρα, πνευματικά κέντρα, θρησκευτικά μνημεία). Δράσεις Τουριστικής Προβολής ΠΑΜΘ. 	<p>Θα ενισχυθούν κατά προτεραιότητα έργα τα οποία εντάσσονται σε ολοκληρωμένη χωρική προσέγγιση (ΟΧΕ τουρισμού-πολιτισμού). Ειδικότερα σχεδιάζεται η δημιουργία διαδρομής που θα αποτελέσει επώνυμο τουριστικό προϊόν και που θα συνδέει τα αρχαιολογικά μνημεία και τα αξιοθέατα της Περιφέρειας σε ένα ενιαίο δίκτυο πολιτιστικού τουρισμού.</p>	<p>Δημόσιου χαρακτήρα παρεμβάσεις</p>
	8.iii	<p>20 Υποστήριξη της απασχόλησης στους τομείς προτεραιότητας της Περιφερειακής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3).</p>	<p>Ολοκληρωμένες δράσεις προώθησης της απασχόλησης (π.χ. Νέοι Ελεύθεροι Επαγγελματίες) σε τομείς της περιφερειακής στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης</p>	<p>Προγράμματα ανάπτυξης δεξιοτήτων απασχολούμενων, νέων επιχειρηματιών και αυτοαπασχολούμενων που δραστηριοποιούνται σε τομείς αιχμής της περιφερειακής οικονομίας. Επιμέρους ενέργειες αυτών των προγραμμάτων δύναται να αφορούν σε συμβουλευτική, κατάρτιση, δικτύωση, κλπ. των νέων επιχειρηματιών και αυτοαπασχολούμενων, επιδότηση της απασχόλησης και της επιχειρηματικότητας).</p>	<p>Ενισχύσεις ανέργων</p>

8.iii	21 Υποστήριξη Τοπικών Πρωτοβουλιών Απασχόλησης (Τ.Π.Α.) σε Ολοκληρωμένες Χωρικές Επενδύσεις	Ολοκληρωμένες δράσεις προώθησης της απασχόλησης στους τομείς του τουρισμού και του πολιτισμού για την κάλυψη των αναγκών σε ανθρώπινο δυναμικό των ολοκληρωμένων χωρικών επενδύσεων	Ενδεικτικά θα πραγματοποιηθούν: α) προγράμματα υποστήριξης και ενίσχυσης της τοπικής απασχόλησης αξιοποιώντας τη δυναμικότητα των τομέων τουρισμού (π.χ. ειδικές μορφές τουρισμού) και πολιτισμού (π.χ. δημιουργικές βιομηχανίες) και β) ενέργειες σε συμβουλευτική, κατάρτιση, δικτύωση, κλπ ανέργων, με στόχο την (επαν)ένταξή τους στην αγορά εργασίας μέσω των κλάδων τουρισμού και πολιτισμού και Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης.	Ενισχύσεις ανέργων
-------	---	---	--	--------------------

2.12. ΠΕΠ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ 2014-2020 & ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Το Όραμα της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας (ΠΚΜ) είναι έως το έτος 2025 να καταστεί Κόμβος Καινοτομίας για την ευρύτερη περιοχή της Νοτιοανατολικής Ευρώπης μέσω της διατήρησης και ενδυνάμωσης του σημαντικού Ανθρώπινου Κεφαλαίου της με ικανά προσόντα σε θέματα έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης, την εμπάθυνση της συνεργασίας του χώρου της Γνώσης με την Επιχειρηματικότητα και την ανάπτυξη καινοτομικού περιβάλλοντος με στόχο τη έξοδο από την κρίση και την δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, στη βάση της καινοτομίας, της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας.

Στο πλαίσιο της περιφερειακής στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης της ΠΚΜ αναγνωρίστηκαν ως **τομείς εστίασης (τομείς πρωταθλητές):**

- ❖ το **Αγροδιατροφικό σύμπλεγμα,**
- ❖ ο κλάδος των Δομικών Υλικών,
- ❖ ο κλάδος της Κλωστοϋφαντουργίας-Ένδυσης και
- ❖ ο **Τουρισμός της εμπειρίας (Πολιτισμός & Τουρισμός).**

ενώ παράλληλα έχουν εντοπιστεί τεχνολογικοί/ κλαδικοί τομείς με ιδιαίτερα αποφασιστικό ρόλο στην ενεργοποίηση των πλεονεκτημάτων της οικονομίας της Περιφέρειας, που λειτουργούν ως καταλύτες για την απορρόφηση της καινοτομίας (τομείς οριζόντιας υποστήριξης):

- ❖ οι ΤΠΕ,
- ❖ η Ενέργεια,
- ❖ το Περιβάλλον και
- ❖ οι μεταφορές και η διαχείριση της εφοδιαστικής αλυσίδας.

Η ανάπτυξη του Τουρισμού στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας (ΠΚΜ), την καθιστά ως μια από τις πλέον ανεπτυγμένες περιοχές της χώρας, όμως με αναπτυξιακές δυνατότητες προς την κατεύθυνση του ποιοτικού και διαφοροποιημένου τουριστικού προϊόντος. Χαρακτηριστικά της ΠΚΜ που επηρεάζουν και χαρακτηρίζουν τον Τομέα του Τουρισμού είναι:

- το **μοναδικό οικοπολιτιστικό απόθεμα** (π.χ. αρχαιότητες και μνημεία από όλες τις ιστορικές περιόδους, αρχιτεκτονική και βιομηχανική κληρονομιά, αισθητικά δάση και τοπία, δρυμούς κα), η **διατήρηση και ανάδειξη των οποίων είναι σημαντική** για την ποιότητα ζωής, αλλά και **για την τουριστική ανάπτυξη,**
- οι **θετικές τάσεις ανάπτυξης του τομέα** και οι **εγγενείς δυνατότητες ανάπτυξης εναλλακτικών μορφών τουρισμού** και οι **δυνατότητες εισαγωγής οργανωσιακής καινοτομίας** στις επιχειρήσεις του τομέα, και
- η **προσβασιμότητα των τουριστικών περιοχών.**

Οι γενικοί αναπτυξιακοί στόχοι που αφορούν στον Τομέα του Τουρισμού για την προγραμματική περίοδο 2014-2020 έχουν προσδιορισθεί ως εξής:

- ❖ Συντονισμός φορέων και επιχειρήσεων σε θέματα Marketing και παροχής συνολικού περιφερειακού ή/και τοπικού προϊόντος (New Content, Συστημάτων Διαχείρισης Προορισμού (DMS) και του αντίστοιχου θεσμικού φορέα (DMO), κοινωνικά δίκτυα, branding κτλ.)

- ❖ Βελτίωση ανταγωνιστικότητας και αύξηση υπεραξίας συνολικού τουριστικού προϊόντος μέσω δικτύωσης, νέων τεχνολογιών (ΤΠΕ – Διαχείριση Περιεχομένου /Future internet, Αυτοματισμοί, τεχνολογίες Augmented Reality), πιστοποιήσεων, οργανωσιακής καινοτομίας κ.α.
- ❖ Βελτίωση περιβαλλοντικού αποτυπώματος μέσω χρήσης τεχνολογιών εξοικονόμησης ενέργειας, εξοικονόμησης ύδατος, ευφύων μεταφορών, Αξιοποίηση τεχνολογιών “έξυπνων κτιρίων”, αξιοποίηση «πράσινων» υλικών κ.α.
- ❖ Ενίσχυση της συνεργατικής καινοτομίας και διασύνδεση του τομέα με λοιπούς τομείς περιφερειακού ενδιαφέροντος, (Πολιτισμός, Υγεία, Αθλητισμός, Αγροδιατροφή, τοπική Βιοτεχνία, Μεταφορές, Εκπαίδευση, Λιανικό εμπόριο, υπηρεσίες σχεδιασμού, κ.α.)

Οι επιμέρους προτεραιότητες για την κάλυψη των αναπτυξιακών κενών στον τομέα της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων για την Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας για την περίοδο 2014-2020 είναι:

- η ενδυνάμωση της περιφερειακής επιχειρηματικότητας με τη στήριξη της ίδρυσης νέων καινοτομικών επιχειρήσεων
- η αύξηση του ρυθμού παραγωγής και εισόδου στην αγορά νέων καινοτομικών προϊόντων/υπηρεσιών από τις ΜΜΕ
- η προώθηση βιώσιμων συνεργατικών σχηματισμών (clusters) των ΜΜΕ, είτε οριζόντιων είτε κάθετων κατά μήκος επιλεγμένων αλυσίδων αξίας, με έμφαση στην παραγωγή και διάθεση καινοτόμων προϊόντων/υπηρεσιών και τη συμμετοχή σε διεθνείς αλυσίδες αξίας με συνεπακόλουθη τη βελτίωση των εξαγωγικών επιδόσεων της περιφερειακής οικονομίας
- η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και παραγωγικότητας των ΜΜΕ μέσω του τεχνολογικού τους εκσυγχρονισμού αλλά και μέσω της αναβάθμισης της διοικητικής τους ικανότητας και του προσωπικού τους
- η ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και των επενδύσεων στον τουριστικό κλάδο με στόχο τη διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος, τη χωρική διάχυσή του και τη διασύνδεσή του με άλλους κλάδους του τουριστικού συμπλέγματος.

Οι προτεραιότητες στον Τουριστικό Τομέα που αναμένεται να αποτελέσουν σημεία εστίασης των παρεμβάσεων της στρατηγικής Έξυπνης εξειδίκευσης της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας είναι οι κάτωθι:

- Οριζόντιες τεχνολογίες εντοπισμού ανάδειξης και ενεργοποίησης των πολιτιστικών πόρων της ΠΚΜ
- Τεχνολογίες Διαχείρισης Περιεχομένου - υποβοήθηση της επικοινωνιακής πολιτικής
- Οριζόντιες τεχνολογίες ενίσχυσης και προβολής του τουριστικού προϊόντος και νέων μορφών τουρισμού
- Εμπέδωση δικτύου συνεργασιών και εισαγωγής οργανωτικών καινοτομιών

- Προώθηση νέων επιχειρηματικών μοντέλων χάρη στην ενιαία σύνδεση με οριζόντιες και κάθετες δικτυώσεις στην αλυσίδα αξίας
- Μείωση περιβαλλοντικού αποτυπώματος.

Στον Πίνακα 12 που ακολουθεί αποτυπώνονται ανά Άξονα Προτεραιότητας του ΠΕΠ Κεντρικής Μακεδονίας 2014-2020 οι Επενδυτικές Προτεραιότητες, οι Ειδικοί Στόχοι, οι Κατηγορίες Δράσεων, η συνοπτική περιγραφή τους, καθώς και τα χαρακτηριστικά των παρεχόμενων άμεσων ή έμμεσων ενισχύσεων στήριξης της τουριστικής δραστηριότητας (Κρατικές Ενισχύσεις, Δημόσιου χαρακτήρα παρεμβάσεις).

Πίνακας 12: Προβλεπόμενες στο ΠΕΠ Κεντρικής Μακεδονίας 2014-2020 παρεμβάσεις στήριξης της τουριστικής δραστηριότητας

Άξονας Προτεραιότητας	Επενδ. Προτ/τητα	Ειδικός Στόχος	Κατηγορίες Δράσεων	Συνοπτική Περιγραφή Δράσεων	Χαρακτήρας ενισχύσεων
ΑΠ 1: Ενίσχυση της έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης και της καινοτομίας	1a	1a1 Προώθηση εφαρμοσμένης έρευνας σε τομείς περιφερειακού ενδιαφέροντος (RIS3)	<ul style="list-style-type: none"> Επενδύσεις για τη δημιουργία, επέκταση ή αναβάθμιση υποδομών ΕΤΑΚ. Προτεραιότητα θα δοθεί σε υποδομές και ερευνητικές μονάδες που θα στοχεύουν στην προαγωγή της προσφοράς νέας γνώσης στους ειδικούς και οριζόντιους τομείς της RIS3 με πρώτη προτεραιότητα το αγροδιατροφικό σύμπλεγμα και τις ΤΠΕ, κατά προτίμηση με αξιοποίηση των Βασικών Τεχνολογιών Γενικής Εφαρμογής (KETs) Επενδύσεις σε εξοπλισμό και ειδικές εγκαταστάσεις για την εφαρμοσμένη και στοχευμένη έρευνα με τα ίδια θεματικά κριτήρια όπως παραπάνω 	Ενισχύσεις υποδομών για την εφαρμοσμένη, στοχευμένη και συνεργατική (ερευνητικές μονάδες, επιχειρήσεις ή/και φορείς του δημόσιου τομέα) έρευνα και ανάπτυξη προϊόντων και διεργασιών	Δημόσιου χαρακτήρα παρεμβάσεις
	1b	1b1 Προαγωγή επενδύσεων για την ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών στους τομείς προτεραιότητας της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3)	<ol style="list-style-type: none"> Ενίσχυση της προσφοράς γνώσης προς κάλυψη διαπιστωμένα αναγκών παρεμβάσεων σε τμήματα της αλυσίδας αξίας των κλάδων προτεραιότητας RIS3 μέσω δράσεων E&A που αναλαμβάνουν ερευνητικές ομάδες του ακαδημαϊκού ή του ερευνητικού τομέα. Οι δράσεις της παρούσας κατηγορίας μπορεί να λειτουργούν συμπληρωματικά με τις ερευνητικές υποδομές του ΕΣ 1α1 Υλοποίηση, εκ μέρους της ακαδημαϊκής ή ερευνητικής κοινότητας, μικρών επιδεικτικών έργων με στόχο τη διάχυση ώριμων ερευνητικών αποτελεσμάτων, ιδίως με εφαρμογή KETs, στον παραγωγικό ιστό. Τα έργα αυτά μπορεί να είναι αποτέλεσμα διάγνωσης αναγκών στο πλαίσιο του ΕΣ 1β2 Ενίσχυση μεμονωμένων επιχειρήσεων κατάλληλου μεγέθους για επενδύσεις σε εφαρμοσμένη έρευνα που στοχεύει σε προϊόντική, ή διεργασιακή, τεχνολογικά οδηγούμενη καινοτομία Ενίσχυση επενδύσεων για ΕΤΑΚ συμπράξεων ή συνεργασιών μεταξύ επιχειρήσεων, ακαδημαϊκών ή ερευνητικών κέντρων ή/και διεθνών εταιρών για την εφαρμοσμένη έρευνα προς επίλυση προβλημάτων κοινού ενδιαφέροντος ή για την από κοινού ανάπτυξη νέων προϊόντων. Η δράση μπορεί να περιλαμβάνει και πιλοτικά 		Κρατικές Ενισχύσεις & Δημόσιου χαρακτήρα παρεμβάσεις

Άξονας Προτεραιότητας	Επενδ. Πρωτ./τητα	Ειδικός Στόχος	Κατηγορίες Δράσεων	Συνοπτική Περιγραφή Δράσεων	Χαρακτήρας ενισχύσεων
			<p>σχέδια.</p> <p>5. Ενίσχυση επιχειρήσεων που βρίσκονται στην αρχική τους φάση (seed or startup phase) και έχουν να επιδείξουν ένα καινοτόμο προϊόν ή υπηρεσία ώστε να εισάγουν το προϊόν/την υπηρεσία τους στην αγορά.</p> <p>6. Διάθεση κουπονιών καινοτομίας σε πολύ μικρές και μικρές επιχειρήσεις για τόνωση της καινοτομικής τους δραστηριότητας και παροχή κινήτρων για πειραματισμό.</p>		
	1b	1b2 Δημιουργία μόνιμων συνεργατικών μηχανισμών μεταξύ ερευνητικών μονάδων και επιχειρήσεων, αλλά και μεταξύ επιχειρήσεων για την προώθηση της εφαρμοσμένης έρευνας (τομείς RIS3) και για μεταφορά γνώσης και τεχνολογίας	<p>1. Ενίσχυση μόνιμων συνεργατικών μηχανισμών που θα σχεδιάσουν ένα πλαίσιο για τα ενδιαφερόμενα μέρη, με επικεφαλής τη βιομηχανία, για τον καθορισμό των προτεραιοτήτων στον τομέα της ETAK, των χρονικών πλαισίων και των σχεδίων δράσης σε τομείς στρατηγικής σημασίας (RIS3) στους οποίους η επίτευξη των στόχων για τη μελλοντική ανάπτυξη, την ανταγωνιστικότητα και την αειφορία της ΠΚΜ εξαρτάται από ερευνητικές και τεχνολογικές εξελίξεις, σε μεσοπρόθεσμο ή μακροπρόθεσμο ορίζοντα. Προβλέπεται η ενίσχυση ενός τέτοιου μηχανισμού για κάθε μία προτεραιότητα της RIS3 που περιλαμβάνει αντικείμενα τεχνολογικής καινοτομίας.</p> <p>2. Δημιουργία κοινής δομής διαμεσολάβησης (one-stop liaison office) μεταξύ των ακαδημαϊκών και ερευνητικών ιδρυμάτων της ΠΚΜ μέσω της οποίας δίνεται στις επιχειρήσεις η δυνατότητα αναζήτησης (α) ερευνητικών ομάδων, (β) δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας προς εκχώρηση, (γ) ώριμων προς εκμετάλλευση ερευνητικών αποτελεσμάτων, (δ) εργαστηριακού εξοπλισμού και ερευνητικών υποδομών προς χρήση, και (ε) αποτελεσμάτων επιδεικτικών έργων – όπως π.χ. τα υλοποιηθέντα στο πλαίσιο του ΕΣ-2, (στ) παροχή τεχνικής στήριξης για αξιοποίηση προγράμματος HORIZON. Η κοινή δομή διαμεσολάβησης θα αναλάβει πρωτοβουλίες ενεργητικής μεταφοράς τεχνολογίας καταγράφοντας τις ανάγκες των επιχειρήσεων στους τομείς προτεραιότητας της RIS3 (π.χ., τεχνολογικοί και καινοτομικοί έλεγχοι) και στη συνέχεια, βάσει αυτών, θα οργανώσει</p>	<p>Οι απαιτούμενες εκκροές περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων (α) Ένα ενιαίο ψηφιακό σύστημα (knowledge transfer portal) που δίνει δυνατότητες εύκολης αναζήτησης, στη ελληνική και αγγλική γλώσσα, για ερευνητικές ομάδες, δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας προς εκχώρηση, ώριμα ερευνητικά αποτελέσματα προς εμπορική αξιοποίηση, διατιθέμενες ερευνητικές υποδομές & εξοπλισμό, παρεχόμενες υπηρεσίες και αποτελέσματα επιδεικτικών έργων., (β) Ένα συστηματικό μοντέλο κωδικοποίησης όλων των παραπάνω και μία ενιαία ροή εργασιών για την καταναμεμημένη ενημέρωση του συστήματος του σημείου 1 και τη δρομολόγηση αιτημάτων επιχειρήσεων για συνδρομή στους κατάλληλους αποδέκτες, (γ) Ένα εργαλείο αποτύπωσης των τεχνολογικών αναγκών και εισροών καινοτομίας των επιχειρήσεων, με έμφαση στους κλάδους προτεραιότητας της RIS3 ,(δ) Μια σειρά από ελέγχους τεχνολογίας και καινοτομίας, με τη διαμεσολάβηση της δομής και χρήση του εργαλείου του σημείου 3, μέσω των οποίων θα καταγράφονται αρχικά και θα ενημερώνονται οι ανάγκες για τεχνολογική</p>	<p>Δημόσιου χαρακτήρα παρεμβάσεις</p>

Άξονας Προτεραιότητας	Επενδ. Προτ/τητα	Ειδικός Στόχος	Κατηγορίες Δράσεων	Συνοπτική Περιγραφή Δράσεων	Χαρακτήρας ενισχύσεων
			στοχευμένες δράσεις για την αντιμετώπισή τους.	και μη τεχνολογική καινοτομία τουλάχιστον για τις 500 μεγαλύτερες επιχειρήσεις της ΠΚΜ, (ε) Μια σειρά από στοχευμένες εκδηλώσεις μεταξύ των ερευνητικών ιδρυμάτων και του παραγωγικού τομέα όπου θα συζητούνται κατηγοριοποιημένες (ανά κλάδο, ή τεχνολογία, ή άλλου είδους καινοτομία) οι ανάγκες του επιχειρηματικού τομέα και οι λύσεις που προσφέρει ο ερευνητικός τομέας.	
ΑΠ 2: Βελτίωση της πρόσβασης, της χρήσης και της ποιότητας των τεχνολογιών των πληροφοριών και των επικοινωνιών	2b	2b2 Ενδυνάμωση της χρήσης ΤΠΕ από τις επιχειρήσεις της ΠΚΜ	<ul style="list-style-type: none"> Ενίσχυση επενδυτικών σχεδίων επιχειρήσεων του δευτερογενή τομέα και του τουρισμού-πολιτισμού για την εισαγωγή διεργασιών, οργανωτικών ή προωθητικών καινοτομιών, υποστηριζόμενων από τις ΤΠΕ. Ενίσχυση επενδύσεων για ολοκληρωμένες εφαρμογές πληροφόρησης και επικοινωνιακών Ενίσχυση επενδυτικών σχεδίων επιχειρήσεων του δευτερογενή τομέα και του εμπορίου για την εφαρμογή λύσεων ηλεκτρονικού εμπορίου ή διαχείρισης εφοδιαστικής αλυσίδας. Εφαρμογές ΤΠΕ στην κοινωνική οικονομία και στο περιβάλλον. 	<p>Οι ενδεικτικοί τύποι δράσεων περιλαμβάνουν:</p> <ul style="list-style-type: none"> Δράσεις για την προώθηση της περιφερειακής και τοπικής ηλεκτρονικής διακυβέρνησης. Συμπλήρωση της λειτουργικότητας υφιστάμενων πληροφοριακών συστημάτων της δημόσιας διοίκησης και της αυτοδιοίκησης ώστε να προστεθούν νέες λειτουργίες (ψηφιακές υπογραφές, ηλεκτρονική τιμολόγηση, ηλεκτρονικές προμήθειες, κλπ.) ή να βελτιωθεί ο βαθμός πληροφοριακής τους ωριμότητας στο επίπεδο των πλήρως ψηφιακών συναλλαγών με τους πολίτες. Ψηφιοποίηση πολιτιστικού περιεχομένου με σκοπό να αξιοποιηθεί στη συνέχεια σε δράσεις ολοκληρωμένης τουριστικής προβολής. Ψηφιοποίηση και διάθεση με όρους ανοικτής πρόσβασης δημόσιων δεδομένων. Ανάπτυξη συστημάτων αλληλεπίδρασης των Δήμων με τους δημότες τους στη λογική των «έξυπνων πόλεων». 	Δημόσιου χαρακτήρα παρεμβάσεις

Άξονας Προτεραιότητας	Επενδ. Προτ/τητα	Ειδικός Στόχος	Κατηγορίες Δράσεων	Συνοπτική Περιγραφή Δράσεων	Χαρακτήρας ενισχύσεων
ΑΠ 3: Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων				<ul style="list-style-type: none"> Παρεμβάσεις για την επέκταση της κάλυψης υπηρεσιών ηλεκτρονικής υγείας και βελτίωση της διαλειτουργικότητάς τους ώστε να υποστηρίξουν διασυνοριακή ανταλλαγή ιατρικών δεδομένων. Επέκταση και ενδυνάμωση του e-learning από τα εκπαιδευτικά ιδρύματα της ΠΚΜ. 	
	3a	3a1 Αύξηση των νέων εταιρειών έντασης τεχνολογίας και καινοτομίας σε κλάδους διεθνώς εμπορευσίμων προϊόντων και υπηρεσιών	<ul style="list-style-type: none"> Ενίσχυση επενδυτικών σχεδίων επιχειρήσεων έντασης γνώσης και καινοτομίας για την ίδρυση και αρχική λειτουργία τους Ίδρυση τεχνοβλαστών (spin-offs) από ερευνητές σε ακαδημαϊκά ιδρύματα ή ερευνητικά κέντρα. Ίδρυση νέων επιχειρήσεων έντασης γνώσης με απόσχιση τομέων δραστηριότητας από υφιστάμενες επιχειρήσεις (spin-outs) 	<p>Η ενίσχυση μπορεί να δίνεται σε δύο στάδια: (α) ενίσχυση για τον καταρχήν έλεγχο της βιωσιμότητας της επένδυσης (παράδειγμα εφαρμογής θα μπορούσε να αποτελέσει η δράση ΠΡΑΞΕ Α΄ του Γ΄ ΚΠΣ) (β) ενίσχυση για την υλοποίηση του επενδυτικού σχεδίου ίδρυσης και αρχικής λειτουργίας της νέας καινοτόμου επιχείρησης.</p> <p>Στις παραπάνω κατηγορίες δράσεων ενισχύονται κατά προτεραιότητα επενδυτικά σχέδια που:</p> <ul style="list-style-type: none"> ανήκουν στις προτεραιότητες παρέμβασης κατά RIS3 ή συμβάλλουν στη βελτίωση ολοκληρωμένων αλυσίδων αξίας με εξωστρεφή προσανατολισμό. παρουσιάζουν σαφή τεκμήρια ως προς την εμπορική αξιοποίηση των αποτελεσμάτων τους, ιδίως όσον αφορά τη δυνατότητα εξαγωγών. 	Κρατικές ενισχύσεις
	3c	3c1 Αύξηση του ρυθμού εισαγωγής νέων / βελτιωμένων προϊόντων και	<p>Ενίσχυση επενδυτικών σχεδίων επιχειρήσεων</p> <ul style="list-style-type: none"> κατά προτεραιότητα των επιλεγμένων τομέων πρωταθλητών από τη RIS3 διαδικασία για την εισαγωγή βασικών τεχνολογιών γενικής εφαρμογής. Ως βασικές τεχνολογίες νοούνται οι επιλεγμένες από τη ΓΓΕΤ: ΤΠΕ, νανοτεχνολογία, βιοτεχνολογία, φωτονική, προηγμένα υλικά. 		Κρατικές ενισχύσεις

Άξονας Προτεραιότητας	Επενδ. Προτ/τητα	Ειδικός Στόχος	Κατηγορίες Δράσεων	Συνοπτική Περιγραφή Δράσεων	Χαρακτήρας ενισχύσεων
		υπηρεσιών των ΜΜΕ	<ul style="list-style-type: none"> • όλων των κλάδων για την εισαγωγή διεργασιικών, οργανωτικών ή προωθητικών καινοτομιών • των επιλεγμένων από τη RIS3 κλάδων για την ανάπτυξη και παραγωγή νέων προϊόντων και υπηρεσιών ή για τη διαφοροποίηση και ποιοτική αναβάθμιση υφιστάμενων προϊόντων 		
	3d	3d1 Αύξηση της παραγωγικότητας και του εξωστρεφούς προσανατολισμού των ΜΜΕ	<ul style="list-style-type: none"> • Δημιουργία συνεργατικών σχηματισμών σε επιλεγμένες αλυσίδες αξίας τομέων της οικονομίας για παραγωγή και διάθεση καινοτόμων προϊόντων/υπηρεσιών. • Ανάπτυξη Σχημάτων διεπαφής και συνεργασίας μεταξύ του Τουριστικού Τομέα και λοιπών τομέων/κλάδων της περιφερειακής οικονομίας που επηρεάζουν άμεσα το τουριστικό προϊόν όπως για παράδειγμα: πολιτισμός, υγεία, αγροδιατροφικό σύμπλεγμα, θαλάσσιες και λοιπές μεταφορές, εστίαση, με στόχο τόσο την ενθάρρυνση νέας επιχειρηματικότητας όσο και την αναβάθμιση των βασικών δεικτών ανταγωνιστικότητας του Τουριστικού Τομέα στην ΠΚΜ • Ενίσχυση σχεδίων αναδιάρθρωσης, διαφοροποίησης προϊόντων και τεχνολογικού εκσυγχρονισμού ΜΜΕ για το σύνολο των οικονομικών δραστηριοτήτων • Ενίσχυση επενδύσεων για μείωση του κόστους παραγωγής μέσω νέου τεχνολογικού εξοπλισμού ή/και μέσω νέων μεθόδων/συστημάτων παραγωγής • Ενίσχυση επενδυτικών σχεδίων ΜΜΕ όλων των κλάδων για την βελτίωση της αποδοτικότητας στη χρήση των συντελεστών παραγωγής στην εξοικονόμηση ενέργειας και φυσικών πόρων και στη διάθεση προϊόντων ή/και υπηρεσιών 		Κρατικές ενισχύσεις

Άξονας Προτεραιότητας	Επενδ. Προτ/τητα	Ειδικός Στόχος	Κατηγορίες Δράσεων	Συνοπτική Περιγραφή Δράσεων	Χαρακτήρας ενισχύσεων
Α.Π. 6: Προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση της αποδοτικότητας των πόρων	6c	6c1 Προστασία και ανάδειξη του οικοπολιτιστικού υ αποθέματος	<ul style="list-style-type: none"> Επεμβάσεις στα μνημεία της Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς. Για τα μνημεία αυτά θα επικαιροποιηθούν και θα υλοποιηθούν συνολικά σχέδια διαχείρισης, σε συνεργασία με τους Δήμους και άλλους συναρμόδιους φορείς, ώστε να δημιουργηθούν πολιτιστικά δίκτυα διαδρομών, αλλά και άλλες επεμβάσεις που θα διευκολύνουν την πρόσβαση των επισκεπτών. Επεμβάσεις στα μνημεία που αποτελούν καθιερωμένους τουριστικούς προορισμούς, προκειμένου να συνεχίσουν να αποτελούν πόλους προσέλκυσης του τουριστικού ενδιαφέροντος Επεμβάσεις σε αναδυόμενους νέους πόλους τουριστικού ενδιαφέροντος Επεμβάσεις σε προορισμούς που συγκεντρώνουν το ενδιαφέρον επισκεπτών προερχόμενων από τις νέες τουριστικές αγορές Ανάδειξη μνημείων και αρχαιολογικών χώρων κατά μήκος των οδικών και θαλάσσιων δρόμων με την προοπτική της λειτουργικής τους δικτύωσης. Ανάδειξη μνημείων και αρχαιολογικών χώρων στους ορεινούς όγκους, προκειμένου να εξασφαλιστεί μακροπρόθεσμα η άρση της απομόνωσης των περιοχών αυτών και η μείωση των ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων. Βελτίωση και επέκταση μουσειακών υποδομών Δημιουργία οικοπολιτιστικών διαδρομών και δικτύων. 		Δημόσιου χαρακτήρα παρεμβάσεις

Άξονας Προτεραιότητας	Επενδ. Προτ/τητα	Ειδικός Στόχος	Κατηγορίες Δράσεων	Συνοπτική Περιγραφή Δράσεων	Χαρακτήρας ενισχύσεων
Α.Π. 8.: Προώθηση της βιώσιμης απασχόλησης υψηλής ποιότητας και υποστήριξη της κινητικότητας των εργαζομένων	8.iii	8iii1 Αύξηση αριθμού νέων πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων καινοτόμων επιχειρήσεων	<ul style="list-style-type: none"> Ευαισθητοποίηση, ενθάρρυνση και παροχή συμβουλών ίδρυσης μικρών επιχειρήσεων, για την υλοποίηση καινοτόμων ιδεών Προγράμματα εκπαίδευσης στην επιχειρηματικότητα (π.χ. οργάνωση και διοίκηση, εκπόνηση Business plan, μάρκετινγκ, χρηματοδότηση, οικονομική επιχειρηματικότητα) Παροχή prestart and coaching υποστήριξης νέων επιχειρηματιών Παροχή κινήτρων για ανάπτυξη καινοτόμων επιχειρηματικών ιδεών 		Ενισχύσεις ανέργων & αυτο-απασχολούμενων
	8v	8v1 Ανάπτυξη νέων γνώσεων και δεξιοτήτων σε τομείς υψηλού περιφερειακού ενδιαφέροντος	<ul style="list-style-type: none"> Παροχή συμβουλών σε ΜΜΕ από ομάδες ειδικών συμβούλων επιχειρήσεων σε θέματα όπως διαχείριση καινοτομίας και τεχνολογίας, διεθνοποίησης, συνεργασίας και δικτύωσης, χρηματοδότησης, μάρκετινγκ, κ.α. (Δια βίου) κατάρτιση και εκπαίδευση των εργαζομένων των ΜΜΕ στις νέες τεχνολογίες και στις ΤΠΕ Πιστοποίηση γνώσεων, δεξιοτήτων και επαγγελματικών προσόντων εργαζομένων βάσει αναγνωρισμένων προτύπων Ενημέρωση/εκπαίδευση των επιχειρηματιών για τις αναγκαίες διορθωτικές και τεχνολογικές προσαρμογές 		Κρατικές ενισχύσεις

2.13. ΠΕΠ ΑΤΤΙΚΗΣ 2014-2020 & ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Η Αττική σε όλη τη δεκαετία του 2000 και μέχρι την πολυδιάστατη κρίση που έπληξε την ελληνική οικονομία και κοινωνία, αναπτύχθηκε με ταχύτερους ρυθμούς τόσο από τους αντίστοιχους εθνικούς όσο και της ΕΕ. Όμως η οικονομική κρίση της χώρας και η παρατεταμένη ύφεση προκάλεσαν τάσεις απόκλισης σε όλους τους βασικούς αναπτυξιακούς δείκτες της Περιφέρειας, με αποτέλεσμα να έχει πληγεί από την κρίση σε μεγαλύτερο βαθμό από όσο οι υπόλοιπες Περιφέρειες της Χώρας. Ο τομέας του τουρισμού ομοίως επλήγη από την αρνητική συγκυρία, ιδιαίτερα κατά την περίοδο 2008-2012, με αποτέλεσμα τη διακοπή της λειτουργίας μεγάλων ξενοδοχειακών μονάδων, ιδιαίτερα στο κέντρο της Αθήνας, ενώ εμφανίζεται ανάκαμψη από το 2013.

Παράλληλα η Αττική αποτελεί ήδη διεθνώς αναγνωρισμένο τουριστικό προορισμό, λόγω των ιστορικών και πολιτιστικών μνημείων που διαθέτει. Το βασικό «brand name» είναι η Αθήνα & τα μνημεία της.

Υψηλή δυναμική παρουσιάζει ο κλάδος της κρουαζιέρας με συνεχή αύξηση των αφίξεων, κυρίως διερχόμενων επιβατών, ενώ υπάρχουν δυνατότητες για την αναβάθμιση του Πειραιά ως Home port.

Ο θαλάσσιος τουρισμός (sailing, yachting) στην Αττική είναι ανεπτυγμένος, ενώ εμπλουτίζεται σταδιακά από αναβαθμισμένες υποδομές μαρίνων. Καταγράφονται ισχυρές διασυνδέσεις του κλάδου με την επισκευή-συντήρηση σκαφών, αλλά και προβλήματα οργανωμένων ζωνών εναπόθεσης σκαφών.

Στο πλαίσιο της Στρατηγικής ΕΕ 2020, η στρατηγική ανάπτυξης της Περιφέρειας Αττικής βασίζεται στην:

- αξιοποίηση και βελτίωση της ερευνητικής υποδομής και ανθρώπινου δυναμικού,
- **ανάπτυξη επιχειρηματικότητας**, τμήμα της οποίας θα αποτελέσει και η κοινωνική και συνεταιριστική οικονομία,
- ολοκλήρωση των βασικών υποδομών (ειδικότερα των υποδομών προστασίας του περιβάλλοντος) και την πρόληψη από τους κινδύνους,
- μείωση των χωρικών ανισοτήτων εντός της Περιφέρειας, και
- αντιμετώπιση της φτώχειας και της περιθωριοποίησης των πληθυσμιακών ομάδων.

Η αναστροφή των φαινομένων συρρίκνωσης της παραγωγικής βάσης της Περιφέρειας προϋποθέτει την ενίσχυση των ΜΜΕ του δευτερογενή και τριτογενή τομέα, σε τομείς και κλάδους που συνάδουν με την παραγωγική ανασυγκρότηση και με τη στρατηγική έξυπνης εξειδίκευσης.

Ειδικότερα για την επιχειρηματικότητα οι πυλώνες στρατηγικής του ΠΕΠ Αττικής 2014-2020 είναι συνοπτικά:

- α. η ανάπτυξη επιχειρηματικών συνεργατικών σχηματισμών (clusters),
- β. η ανάπτυξη μιας νέας γενιάς καινοτομικών/δυναμικών επιχειρήσεων (start ups),
- γ. η αλλαγή της επιχειρησιακής διακυβέρνησης,
- δ. νέοι τύποι χρηματοδότησης σε περιφερειακό επίπεδο,

ε. δομές επιχειρηματικότητας μακροχρόνιας στήριξης.

Αντίστοιχα η Περιφερειακή Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης της Περιφέρειας Αττικής στοχεύει στην ενίσχυση της καινοτομικής δραστηριότητας σε τρία πεδία εξειδίκευσης που αναδεικνύονται προνομιακά και με σημαντικά παράθυρα ευκαιρίας για την Αττική:

Η Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης εστιάζει σε 3 Πεδία:

- ❖ **Δημιουργική οικονομία:** αναφέρεται στην κοινωνικοοικονομική προοπτική δραστηριοτήτων έντασης δημιουργικότητας και γνώσης. Πυρήνας της Δημιουργικής Οικονομίας είναι οι Πολιτισμικές και Δημιουργικές Βιομηχανίες, οι οποίες χαρακτηρίζονται από τις τέχνες, τον πολιτισμό, τις επιχειρήσεις και την τεχνολογία. Οι κλάδοι που εντάσσονται στη Δημιουργική Οικονομία είναι αυτοί του πολιτισμού (θέατρα, τέχνες, πολιτισμική κληρονομιά, αρχαιολογικοί χώροι, πολιτιστικά κέντρα κλπ), της χειροτεχνίας (παραδοσιακή και νέα, κεραμικά, κόσμημα κ.α.), του λογισμικού και των εφαρμογών ΤΠΕ στους τομείς της διασκέδασης, της μάθησης του πολιτισμού κοκ., (π.χ. ανάπτυξη εφαρμογών και τεχνολογιών παιγνίων, δημιουργία υπηρεσιών και περιεχομένου - mobile apps, e-learning κλπ.), της παραγωγής κινηματογραφικών ταινιών, βίντεο και πολυμεσικού ψηφιακού περιεχομένου και των ραδιοτηλεοπτικών εκπομπών. Επίσης, η δημιουργικότητα και ο πολιτισμός αφορά σε δραστηριότητες όπως της γαστρονομίας, της ένδυσης και υπόδησης, του βιομηχανικού σχεδιασμού. Τέλος ο κλάδος του τουρισμού και της αναψυχής ανήκουν στον ευρύτερο τομέα σχεδιασμού και παραγωγής- παροχής εμπειρίας (βιωμάτων) σε ποικίλες μορφές όπως τουρισμό αναψυχής, γαστρονομικό και οινικό, πολιτιστικό, θρησκευτικό, αθλητικό, περιβαλλοντικό τουρισμό κοκ.
- ❖ **Γαλάζια οικονομία:** περιλαμβάνει τις δραστηριότητες που σχετίζονται με το υδάτινο περιβάλλον, με αιχμή τη ναυτιλία, την αλιεία, τον παράκτιο τουρισμό, τη διαχείριση του υδάτινου περιβάλλοντος και τις συναφείς δραστηριότητες. Περιλαμβάνει επίσης την παραγωγή ενέργειας από ΑΠΕ όπως για παράδειγμα η κυματική ενέργεια, τον ειδικό τουρισμό (π.χ. καταδυτικός τουρισμός σε ναυάγια), μουσεία με θέμα τη ναυτιλία, τη ναυπηγική τέχνη, την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος, την καταγραφή/εξερεύνηση του θαλάσσιου κόσμου. Συνδέεται με επιστημονικές και τεχνολογικές εξελίξεις στη (θαλάσσια) βιολογία-βιοχημεία-βιοτεχνολογία, στα νέα υλικά, τις ΤΠΕ, την τεχνολογία διαστήματος, τις νέες μορφές τουρισμού, τη θαλάσσια-υποβρύχια αρχαιολογία και ιστορία κοκ.
- ❖ **Βιώσιμη Οικονομία των Αναγκών:** δηλαδή της οικοδόμησης της ποιότητας ζωής σε κάθε πτυχή τη καθημερινής λειτουργίας της ατομικής και κοινωνικής ζωής. Οι προκλήσεις που αφορούν στην ποιότητα ζωής περιλαμβάνουν εξαιρετικά ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων: υγεία, παιδεία, διατροφή, ενέργεια, αναψυχή και τουρισμό, περιβαλλοντική προστασία και διαχείριση, αστική λειτουργία, μεταφορές και χωρικές παρεμβάσεις, δημόσιες υπηρεσίες και τη δημοκρατική λειτουργία της κοινωνίας και του κράτους.

Όπως προκύπτει από τα παραπάνω οι διακριτές μορφές τουρισμού αποτελούν πεδία άμεσης στόχευσης των δύο πρώτων πεδίων της Στρατηγικής Εξειδίκευσης (Δημιουργική Οικονομία και Γαλάζια Οικονομία), ενώ συνδέεται άμεσα και με το τρίτο πεδίο εξειδίκευσης (Βιώσιμη Οικονομία των Αναγκών).

Το ΠΕΠ Αττικής 2014-2020 επικεντρώνεται στην προώθηση της εξωστρέφειας και της καινοτομίας των ΜΜΕ, ιδίως σε τομείς που αναδεικνύονται από την ΠΣΕΕ. Η ενίσχυση της συνεργασίας των επιχειρήσεων μέσω της λειτουργίας κατάλληλων δομών (clusters) και η ενίσχυση της λειτουργίας θερμοκηπίων για νέες επιχειρήσεις θα συμβάλουν στην αύξηση του αριθμού των επιχειρήσεων σε τομείς υψηλής προστιθέμενης αξίας, σε συνάφεια με την ΠΣΕΕ, συμβάλλοντας στον στόχο της αναζωογόνησης της περιφερειακής οικονομίας και στη δημιουργία θέσεων απασχόλησης.

Στην κάλυψη αυτών των αναγκών θα συμβάλουν η βελτίωση της πρόσβασης των ΜΜΕ της Περιφέρειας σε χρηματοδοτικά εργαλεία, η αξιοποίηση μηχανισμών υποστήριξης της εξωστρέφειας των ΜΜΕ και η αξιοποίηση δομών και υποδομών προτυποποίησης και πιστοποίησης προϊόντων και υπηρεσιών που θα προωθηθούν σε συνέργεια με το ΕΠΑνΕΚ.

Η ενίσχυση της επιχειρηματικότητας στον τουρισμό αξιοποιεί τις παραπάνω παρεμβάσεις, καθώς αφορά ευρύ φάσμα παρεμβάσεων, που καλύπτουν οριζόντια το σύνολο σχεδόν των Θεματικών Στόχων που χρηματοδοτούνται από το ΠΕΠ Αττικής. Η ανάπτυξη και εφαρμογή μηχανισμών βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ, ενίσχυσης της εξωστρέφειας και αναβάθμισης του τουριστικού προϊόντος της Περιφέρειας, ενίσχυσης του τοπικού κοινωνικού κεφαλαίου με επιχειρηματικά δίκτυα και η διάδοση της κοινωνικής επιχειρηματικότητας, θα συνδυασθούν με δράσεις Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης (ΒΑΑ).

Στον Πίνακα 13 που ακολουθεί αποτυπώνονται ανά Άξονα Προτεραιότητας του ΠΕΠ Αττικής 2014-2020 οι Επενδυτικές Προτεραιότητες, οι Ειδικοί Στόχοι, οι Κατηγορίες Δράσεων, η συνοπτική περιγραφή τους, καθώς και τα χαρακτηριστικά των παρεχόμενων άμεσων ή έμμεσων ενισχύσεων στήριξης της τουριστικής δραστηριότητας (Κρατικές Ενισχύσεις, Δημόσιου χαρακτήρα παρεμβάσεις).

Πίνακας 13: Προβλεπόμενες στο ΠΕΠ Αττικής 2014-2020 παρεμβάσεις στήριξης της τουριστικής δραστηριότητας

Άξονας Προτεραιότητας	Επενδ. Πρωτ/τητα	Ειδικός Στόχος	Κατηγορίες Δράσεων	Χαρακτήρας ενισχύσεων
ΑΠ 1: Ενίσχυση των Μηχανισμών και των Επενδύσεων των ΜΜΕ της Περιφέρειας Αττικής στην Έρευνα και την Καινοτομία ΑΠ 2: Διάδοση και Ανάπτυξη Καινοτόμων Προϊόντων και Υπηρεσιών των ΜΜΕ με τη χρήση ΤΠΕ	1b	1.b.1 Αύξηση των δαπανών των επιχειρήσεων για έρευνα, τεχνολογική ανάπτυξη και καινοτομία	<ul style="list-style-type: none"> Δημιουργία δικτύων, έργων εφαρμοσμένης έρευνας, και συστάδων (clusters) ανάμεσα στις επιχειρήσεις και τα ερευνητικά κέντρα, στους τομείς που θα αναδείξει η ΠΣΕΕ. Ανάπτυξη νέων προϊόντων και υπηρεσιών (μεταξύ των οποίων και διεργασιακές ή οργανωτικές καινοτομίες), μέσω της συνεργασίας των ερευνητικών φορέων με τις επιχειρήσεις, στους Τομείς που θα αναδείξει η ΠΣΕΕ. Ενίσχυση πρωτοβουλιών ανάπτυξης ερευνητικών και καινοτομικών προϊόντων (νέων στην επιχείρηση), μέσω κουπονιών καινοτομίας. Υποστήριξη της έρευνας (εφαρμοσμένης, πειραματικής) και της πειραματικής ανάπτυξης σε επιχειρήσεις Ανάπτυξη «θερμοκοιτίδων», «start-ups», με στόχο την ανάπτυξη νέων καινοτόμων επιχειρήσεων ή προϊόντων Ανάπτυξη νέων προϊόντων και υπηρεσιών που παρέχονται στους πολίτες σε τομείς που συνδέονται με τις Ολοκληρωμένες Αστικές Παρεμβάσεις Ανάπτυξη νέων προϊόντων και υπηρεσιών στον τομέα του Πολιτισμού Δράσεις επίδειξης που επιτρέπουν τη διάδοση, την αποδοχή και τον έλεγχο των καινοτομιών σε πραγματικό περιβάλλον Ανάπτυξη νέων προϊόντων και υπηρεσιών σε τομείς που συνδέονται με την κοινωνική καινοτομία, με στόχο την ένταξη στην εργασία των ευπαθών κοινωνικών ομάδων. Ανάπτυξη νέων προϊόντων και υπηρεσιών με σκοπό την αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών προς τις ειδικές πληθυσμιακές ομάδες, από τους Δήμους και τους Φορείς Κοινωνικής Φροντίδας της Περιφέρειας (π.χ. τηλεϊατρική στα νησιά, εξειδικευμένη εκπαίδευση ΑΜΕΑ στις Τ.Π.Ε.) Ανάπτυξη νέων προϊόντων και υπηρεσιών σε τομείς που συνδέονται με την οικολογική καινοτομία (eco-innovation) και την ανάπτυξη τεχνολογιών φιλικών προς το περιβάλλον, με έμφαση Τομείς που θα αναδείξει η ΠΣΕΕ καθώς και την οικολογική καινοτομία (eco-innovation) σε σχέση με την ποιότητα του αέρα και τον έλεγχο των εκπομπών ρύπων. Ανάπτυξη νέων προϊόντων και υπηρεσιών που ενισχύουν τον τουρισμό και αναβαθμίζουν τις παρεχόμενες υπηρεσίες στους επισκέπτες. Ενίσχυση καινοτομικών δράσεων στους τομείς της τέχνης και του πολιτισμού με στόχο τη διατήρηση και την ενδυνάμωση της πολιτιστικής ταυτότητας της Αττικής. Ανάπτυξη τεχνολογιών και μεθόδων συντήρησης έργων τέχνης της αρχαίας, της βυζαντινής και της νεότερης ιστορίας της Αττικής καθώς και των εντύπων, των παλαιογράφων και των αρχαίων ιδιωτικών και δημόσιων συλλογών. Υποστήριξη της δικτύωσης και της εκκόλαψης συστάδων, προώθησης της αριστείας και της ενημέρωσης / ευαισθητοποίησης επιχειρήσεων, νέων επιχειρηματιών κ.λπ., μέσω μόνιμου περιφερειακού μηχανισμού στήριξης, παρακολούθησης και αξιολόγησης της ΠΣΕΕ. Ανάπτυξη δικτύου παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών, εργαλείων και ανοιχτών μηχανισμών διαχείρισης της καινοτομίας, παροχή υποστήριξης για τη κατοχύρωση δικαιωμάτων βιομηχανικής ιδιοκτησίας και την κατοχύρωση σημάτων. Στήριξη της συνεργασίας με αντίστοιχα κέντρα καινοτομίας και πρωτοβουλίες του εξωτερικού, με στόχο τη μεταφορά τεχνογνωσίας και πιθανή ανάπτυξη συμπαραγωγών. Διευκόλυνση της πρόσβασης και της συμμετοχής των ΜΜΕ στην αξιοποίηση των παραγόμενων τεχνολογιών και καινοτομιών. 	Δημόσιου χαρακτήρα παρεμβάσεις & Κρατικές Ενισχύσεις
	2b	2.b.1 Αύξηση χρήσης ΤΠΕ στις ΜΜΕ	<ul style="list-style-type: none"> Στήριξη των επιχειρήσεων (νέων ή υφιστάμενων) για την παραγωγή, προμήθεια και τη χρήση ενδοεπιχειρησιακών τεχνολογικών λύσεων (υποστήριξη των Επιχειρήσεων για την ενίσχυση της βιωσιμότητάς τους, με την χρήση των ΤΠΕ). Υποστήριξη της αφομοίωσης των ΤΠΕ από τις ΜΜΕ – αξιοποίηση καλών πρακτικών σε εθνικό και ευρωπαϊκό / διεθνές επίπεδο (λ.χ. DG CONECT) Ανάπτυξη νέων επιχειρήσεων ή προσαρμογή των επιχειρησιακών μοντέλων υφιστάμενων, συμπεριλαμβανομένης της βελτίωσης των ψηφιακών δεξιοτήτων των στελεχών των ΜΜΕ. Αξιοποίηση εφαρμογών ΤΠΕ για την ανάπτυξη δικτύων και συμπράξεων. Υποστήριξη της παραγωγής τεχνολογικών λύσεων για τις επιχειρήσεις, με την αξιοποίηση Τ.Π.Ε., συμπεριλαμβανομένης της παραγωγής λογισμικού ανοιχτού κώδικα από νεοφυείς επιχειρήσεις και συνεργατικά σχήματα, που αποσκοπούν στην κάλυψη εξειδικευμένων αναγκών της περιφερειακής οικονομίας. Ανάπτυξη και διάδοση νέων επιχειρηματικών μοντέλων και υπηρεσιών, είτε B2C (υπηρεσίες για τους καταναλωτές) ή B2B (υπηρεσίες προς επιχειρήσεις και νέους επιχειρηματίες). 	Κρατικές Ενισχύσεις
	2c	2.c.1 Αξιοποίηση των ΤΠΕ στους τομείς του πολιτισμού, των μεταφορών και της κοινωνικής ενσωμάτωσης	<p>Παρεμβάσεις στήριξης των επιχειρήσεων που αναπτύσσουν προϊόντα και υπηρεσίες ΤΠΕ για ιδιωτική και δημόσια χρήση), καθώς και των φορέων που συνδέονται με την αστική διαχείριση και αναζωογόνηση και την παροχή ηλεκτρονικών υπηρεσιών προς τους πολίτες και τις επιχειρήσεις. Ενδεικτικά μεταξύ των άλλων:</p> <ul style="list-style-type: none"> Υποστήριξη των Επιχειρήσεων στη δικτύωση και συνεργασία, τη δημιουργία κοινών εικονικών εργαστηρίων για την ανάπτυξη προϊόντων ΤΠΕ (Living Labs) και ενίσχυση της ποιότητας και εξωστρέφειας των εφαρμογών ΤΠΕ. Ανάπτυξη Συστημάτων και Εφαρμογών ΤΠΕ, για την ανάπτυξη, διαχείριση, προσέλευση, οργάνωση και προβολή δραστηριοτήτων στην Αττική. Ανάπτυξη Συστημάτων και Εφαρμογών ΤΠΕ για τον συνεχή εμπλουτισμό, ανάπτυξη και αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος της Αθήνας, με έξυπνους μηχανισμούς και εργαλεία και αξιοποίηση των καναλιών ηλεκτρονικής προβολής της Αττικής, ως τουριστικού και επιχειρηματικού προορισμού. 	Δημόσιου χαρακτήρα παρεμβάσεις

<p>Α.Π. 3: Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των ΜΜΕ – Βελτίωση της ελκυστικότητας της Περιφέρειας Αττικής για προσέλκυση Επενδύσεων και προαγωγή της Καινοτομίας Επιχειρηματικότητας</p>	3a	3.a.1 Αύξηση του αριθμού των επιχειρήσεων σε τομείς υψηλής προστιθέμενης αξίας (Στρατηγική RIS)	<p>Δημιουργία νέων επιχειρήσεων και προσαρμογή υφιστάμενων σε τομείς υψηλής προστιθέμενης αξίας της ΠΣΕΕ</p> <ul style="list-style-type: none"> Στήριξη της Επιχειρηματικότητας σε συνδυασμό με την αστική αναζωογόνηση: δημιουργία pre-incubators και υποστήριξη της εκκόλαψης νέων επιχειρηματικών σχημάτων Ανάπτυξη μηχανισμού προαγωγής της δικτύωσης επιχειρήσεων και διάδοσης – αξιοποίησης ιδεών με στόχο τη δημιουργία βιώσιμων επιχειρήσεων, σε συνδυασμό με τις δράσεις της Ε.Π.1α Πρωώθηση και αξιοποίηση της αριστείας για την ενίσχυση της τεχνολογικής και επιχειρηματικής καινοτομίας και της εμπέδωσης στην αγορά νέων προϊόντων και υπηρεσιών, με δραστηριότητες όπως: <ul style="list-style-type: none"> Ανάπτυξη και εμπορική διάθεση νέων προϊόντων ή υπηρεσιών, σε υφιστάμενες ή/και σε νέες αγορές Επέκταση/διαφοροποίηση των προϊόντων ή των υπηρεσιών τους, Βελτίωση της παραγωγικής διαδικασίας ή της διαδικασίας παροχής υπηρεσιών που εφαρμόζουν οι ΜΜΕ της Αττικής. Ενίσχυση συνεργασιών και παραγωγικών συμπράξεων μεταξύ επιχειρήσεων σε κλάδους-τομείς που συγκροτούν αλυσίδες αξίας υψηλής προστιθέμενης αξίας (υποστήριξη αρχικής δικτύωσης & .ωρίμανσης – τεχνικής και συμβουλευτικής στήριξης για τη δημιουργία συνεργατικών σχηματισμών και επιχειρηματικών δικτύων, .δημιουργία κοινών υποδομών προς τις νεοφυείς επιχειρήσεις, μεταφορά τεχνολογίας, κατασκευή πρωτοτύπων, υποστήριξη της διάδοσης έργων επίδειξης, κ.λπ.) 	Κρατικές ενισχύσεις
	3c	3c1 Αναστροφή της συρρίκνωσης της παραγωγικής βάσης της Περιφέρειας	<p>Μεταξύ των άλλων περιλαμβάνονται οι ακόλουθες Δράσεις:</p> <ul style="list-style-type: none"> Ολοκληρωμένα σχέδια βελτίωσης των ικανοτήτων και παραγωγικής, οργανωτικής, λειτουργικής και χρηματοοικονομικής αναδιάρθρωσης υφιστάμενων ΜΜΕ που δραστηριοποιούνται στους τομείς της ΠΣΕΕ ή θα προσαρμόσουν δραστηριότητες και προϊόντα στην ΠΣΕΕ. Ειδικά σχέδια απόκτησης τεχνογνωσίας για νέα προϊόντα και υπηρεσίες από τις ΜΜΕ. Πιστοποίηση και προτυποποίηση προϊόντων και διαδικασιών Συμμετοχή των ΜΜΕ σε διεθνή δίκτυα παραγωγής και εμπορίας προϊόντων και υπηρεσιών, ιδίως στους τομείς της ΠΣΕΕ 	Κρατικές ενισχύσεις
	3d	3d1 Βελτίωση της εξωστρέφειας της Περιφερειακής οικονομίας	<ul style="list-style-type: none"> Στήριξη των ΜΜΕ για την προστασία της βιομηχανικής ιδιοκτησίας και των σημάτων. Ενθάρρυνση της χρήσης από τις ΜΜΕ εφαρμογών και της συμμετοχής τους σε εγχώρια / διαπεριφερειακά και διεθνή δίκτυα για την υποστήριξη αλυσίδων κλασικής και αναστροφής εφοδιαστικής υποστηρίζοντας με τις εργασίες συλλογής, επιθεώρησης και ταξινόμησης με στόχο τη μεταπώληση, την επαναχρησιμοποίηση ή την ανακύκλωση σε διεθνή δίκτυα. Υποστήριξη συστάδων επιχειρήσεων για αναζήτηση ευκαιριών σε νέες αγορές του εξωτερικού: κατά προτεραιότητα στους τομείς της ΠΣΕΕ, για τη διεξόδου τους σε νέες αγορές ταχέως αναπτυσσόμενων χωρών ή για την τοποθέτησή τους σε «ώριμες» αγορές με νέα προϊόντα και υπηρεσίες. Προετοιμασία, εφαρμογή και αξιολόγηση «περιφερειακών σχεδίων εξωστρέφειας» (με γνώμονα τις αγορές – στόχους, τα προϊόντα – στόχους και την στοχευμένη υποστήριξη της εξαγωγικής ωριμότητας τομέων της ΠΣΕΕ. Αξιοποίηση, οργάνωση και λειτουργία κοινών μηχανισμών πληροφόρησης και ενημέρωσης. Εξειδικευμένες μελέτες για στόχευση αγορών (market analysis), προϊόντων και συγκριτικής ανάλυσης του ανταγωνισμού Προετοιμασία και οργάνωση ειδικών επιχειρηματικών αποστολών σε Χώρες - Στόχους, 	Κρατικές ενισχύσεις
	6c	6c1 Ανάδειξη υποδομών πολιτισμού – τουρισμού μητροπολιτικής εμβέλειας	<ul style="list-style-type: none"> Ανάδειξη – αξιοποίηση αστικών «τοπόσημων» που συμβάλλουν στην αστική αναζωογόνηση και στην ελκυστικότητα των αστικών κέντρων Υποδομές μνημείων – μουσείων που έχουν ξεκινήσει την προηγούμενη προγραμματική περίοδο και οι οποίες εντάσσονται στο πλαίσιο της ris3 Ανάδειξη μεμονωμένων τοπόσημων της Περιφέρειας Αττικής, εκτός αστικού ιστού, που έχουν ιστορική σχέση με αντίστοιχα των υπό παρέμβαση περιοχών Προστασία, ανάδειξη, βελτίωση επισκεψιμότητας δασικών & φυσικών περιοχών της Περιφέρειας, που σχετίζονται πολιτισμικά ή ιστορικά με τις περιοχές παρέμβασης, προστατευόμενων ή όχι, στα πλαίσια κοινωνικών πρωτοβουλιών αειφόρου επιχειρηματικής δράσης 	Δημόσιου χαρακτήρα παρεμβάσεις
	8.iii	8iii1 Βελτίωση της απασχόλησης, μέσω της ίδρυσης Επιχειρήσεων, ιδίως στους Τομείς της Περιφερειακής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης	<p>Πρωωθείται η ίδρυση νέων επιχειρήσεων σε εταιρικό ή ατομικό επίπεδο στους τομείς της ΠΣΕΕ.</p> <p>Προβλέπονται δράσεις φιλοξενίας και αρχικής στήριξης σε «φυτώρια ιδεών και επιχειρήσεων», βελτίωση των γνώσεων και δεξιοτήτων των νέων επιχειρηματιών («σχολεία επιχειρηματικότητας»), επενδυτική στήριξη για την έναρξη αυτοαπασχόλησης και μικρών επιχειρήσεων, καθώς και δημιουργία επιχειρήσεων, υποστήριξη κατά τα αρχικά στάδια λειτουργίας των επιχειρήσεων κ.λπ. με γνώμονα την στόχευση στους τομείς της ΠΣΕΕ.</p>	Ενισχύσεις ανέργων & αυτό-απασχολούμενων
8v	8v1 Εφαρμογή σχεδίων αναδιάρθρωσης σε επιχειρησιακό και συλλογικό επίπεδο και προσαρμογή επιχειρήσεων και εργαζομένων στις αλλαγές	<p>Ολοκληρωμένα Σχέδια Αναδιάρθρωσης (Ο.Σ.Α.) των Επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται ή στοχεύουν να επεκτείνουν τις λειτουργίες τους στους τομείς της ΠΣΕΕ, σε δύο επίπεδα ανάλογα με τη διάγνωση των αναγκών των Επιχειρήσεων και των εργαζομένων σε αυτές (1ο – προγράμματα ανάκαμψης και 2ο – προγράμματα βελτίωσης αξίας)</p> <p>Προβλέπεται η εφαρμογή Ο.Σ.Α. σε «συνεργατικό επίπεδο» για επιχειρήσεις που είτε συγκροτούν μία κοινή και ομογενοποιημένη «αλυσίδα αξίας» στο πλαίσιο της ΠΣΕΕ, είτε είναι εγκατεστημένες σε θύλακες παραγωγικής, αστικής ή/και κοινωνικής υποβάθμισης και διατυπώνουν ένα ενιαίο σχέδιο αναδιάρθρωσης μέσω κοινών επιλογών, δράσεων και πρωτοβουλιών.</p>	Κρατικές ενισχύσεις	

3. ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΔΡΑΣΕΩΝ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ ΣΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ ΤΟΜΕΑ

3.1. ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΕΥΣΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ ΣΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ

Ο Πολιτισμός και ο Τουρισμός, ξεχωριστά ή σε συνδυασμό (μορφή «συμπλέγματος»), όπως έχει επισημανθεί στην Ενότητα 2 της παρούσας μελέτης, έχει εντοπιστεί από **όλες** τις Περιφέρειες της χώρας ως τομέας προτεραιότητας των Περιφερειακών Στρατηγικών Έξυπνης Εξειδίκευσης.

Προκειμένου να υπάρξει προστιθέμενη αξία στις δράσεις ΕΤΑΚ για τον Πολιτισμό και τον Τουρισμό, με αντίκτυπο στη δημιουργική οικονομία και τις πολλαπλές πτυχές των πολιτιστικών και δημιουργικών βιομηχανιών σε περιφερειακό επίπεδο, η διασύνδεση που επιδιώκεται από το εθνικό επίπεδο παρεμβάσεων στο περιφερειακό επίπεδο, θα πρέπει να εξασφαλίζεται παράλληλα από τις αντίστοιχες δράσεις περιφερειακού επιπέδου.

Είναι ιδιαίτερα σημαντική η **συμπληρωματικότητα** των παρεμβάσεων που εξασφαλίζεται με το κατάλληλο μίγμα δράσεων και εργαλείων εφαρμογής, με βάση: α) την κατηγοριοποίηση των Περιφερειών και των αντίστοιχων περιφερειακών δράσεων, όπως έχουν αποτυπωθεί στην Εθνική Στρατηγική RIS3 και αποτυπώνονται στον Πίνακα 14 που ακολουθεί και β) τις προτεραιότητες που αναδεικνύουν οι Περιφερειακές Στρατηγικές Έξυπνης Εξειδίκευσης.

Σε περιφερειακό επίπεδο, προκύπτει ότι θα υλοποιηθούν δράσεις κρατικών ενισχύσεων και ειδικότερα:

- ❖ Δράσεις ενίσχυσης επιχειρήσεων τουρισμού για αξιοποίηση τεχνολογιών ΤΠΕ και συνεργασία με ερευνητικούς φορείς για την ενίσχυση της έρευνας και καινοτομίας, η δημιουργία ή/και ενίσχυση συμπράξεων στο «τρίγωνο της γνώσης» με στόχο:
 - α. την προώθηση και ενδυνάμωση συγκεκριμένων τομέων έρευνας (σε συνέργεια με τους τομείς ΤΠΕ, Αγροδιατροφής, Ενέργειας, Περιβάλλοντος, Υγείας, Μεταφορών) σε εθνικό επίπεδο,
 - β. την ανάπτυξη πιλοτικών υποδομών ειδικών μορφών τουρισμού σε περιφερειακό επίπεδο, και
 - γ. την από κοινού συμμετοχή σε προγράμματα στρατηγικής προβολής ειδικών μορφών τουρισμού. Κύριες συνέργειες που θα αξιοποιηθούν σε εθνικό επίπεδο εντοπίζονται στα συμπλέγματα Τουρισμού – Πολιτισμού, Τουρισμού – Αγροδιατροφής και Τουρισμού – Περιβάλλοντος.
- ❖ Δράσεις ανοικτής καινοτομίας για τη βέλτιστη ενσωμάτωση των αποτελεσμάτων των δράσεων στην τοπική οικονομία,
- ❖ Δράσεις στοχευμένης περιφερειακά δημιουργίας συμπράξεων για την επίλυση τοπικών προβλημάτων ή/και δράσεις που θα υλοποιηθούν μέσω ολοκληρωμένων χωρικών επεμβάσεων.

- ❖ Δράσεις ενίσχυσης ανθρώπινου δυναμικού για την υλοποίηση προγραμμάτων εκπαίδευσης/ κατάρτισης σε σχέση με περιβαλλοντικές/ ενεργειακές παρεμβάσεις στον τομέα τουρισμού, καθώς και
- ❖ Δράσεις κοινωνικο-οικονομικών μελετών/ ερευνών που συμβάλλουν στη διαμόρφωση κοινωνικού marketing/ ευαισθητοποίησης της τοπικής κοινωνίας γύρω από τον τουρισμό.

Πίνακας 14: Κατηγοριοποίηση Περιφερειών και Προτεραιότητες παρεμβάσεων στον Τουριστικό Τομέα⁶

Περιφέρειες με ιδιαίτερα ανεπτυγμένο E&K δυναμικό	Περιφέρειες με σχετικά ισχυρό παραγωγικό δυναμικό, αλλά μέτριες δυνατότητες καινοτομίας	Περιφέρειες με κυρίαρχες παραδοσιακές παραγωγικές δραστηριότητες και καινοτόμο δυναμικό σε τοπικά προϊόντα και υπηρεσίες	Περιφέρειες με ισχυρή δυναμική στον τουρισμό και χαμηλή δυναμική τεχνολογικής καινοτομίας (δηλ. καινοτομίας βασισμένης σε E&K)
<ul style="list-style-type: none"> - Αττική - Κεντρική Μακεδονία - Δυτική Ελλάδα - Κρήτη 	<ul style="list-style-type: none"> - Στερεά Ελλάδα - Δυτική Μακεδονία - Ανατολική Μακεδονία – Θράκη 	<ul style="list-style-type: none"> - Ήπειρος - Θεσσαλία - Πελοπόννησος 	<ul style="list-style-type: none"> - Νότιο Αιγαίο - Βόρειο Αιγαίο - Ιόνια Νησιά
<ul style="list-style-type: none"> • Ολοκληρωμένες προσεγγίσεις για πολιτισμό - τουρισμό (από την παραγωγή γνώσης ως τις επιδεικτικές δράσεις / διάχυση στο χώρο πολιτισμού – τουρισμού) • Επιδεικτικές δράσεις με συμβολή του τριγώνου της γνώσης (μεταφορά «υποδείγματος» από το περιφερειακό στο εθνικό επίπεδο) • Διαθέτουν κρίσιμη μάζα πολιτιστικών πόρων / δυνατότητες ανάδειξης και αξιοποίησης ολοκληρωμένων παρεμβάσεων πολιτιστικού τουρισμού 	<ul style="list-style-type: none"> • Έμφαση στα περιφερειακά clusters πολιτισμού – τουρισμού σε σχέση με τις παραγωγικές ιδιαιτερότητες (στήριξη & εξωστρέφεια της περιφερειακής δημιουργικής οικονομίας) • Κρίσιμη η σύσταση δομών διαχείρισης προορισμών για την ανάδειξη της προστιθέμενης αξίας του πολιτισμού - τουρισμού στις περιφερειακές οικονομίες • Ο πολιτισμός ως «πλατφόρμα» συσπείρωσης δράσεων ‘ανθρωπο-κεντρικής κοινωνικής καινοτομίας’ που επηρεάζει τη διάδραση τουρισμού με το περιβάλλον 	<ul style="list-style-type: none"> • Έμφαση σε καινοτόμες αλυσίδες αξίας που αναδεικνύουν και προάγουν την εξωστρέφεια τοπικών προϊόντων και υπηρεσιών της περιφέρειας • Δράσεις ενίσχυσης brand names που συνδέονται με τον πολιτισμό – σύνδεση με Περιφερειακά Σύμφωνα Ποιότητας • Κεφαλαιοποίηση των διατομεακών συνεργειών στο σύμπλεγμα πολιτισμού – τουρισμού στους κλάδους που σχετίζονται με την αγροδιατροφή 	<ul style="list-style-type: none"> • ‘Χώροι πειραματισμού’ για διατομεακές συνέργειες για την ανάπτυξη νέων προϊόντων και υπηρεσιών καθώς & καινοτόμων εργαλείων διάχυσης και προώθησης υπηρεσιών σχετικά με τον τουρισμό και τον πολιτισμό (ειδικά μέσω ΤΠΕ) • Χώροι εφαρμογής πλατφορμών σύμπραξης ιδιωτικού και δημόσιου τομέα για περιβάλλοντα βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης, με σεβασμό στο περιβάλλον, τους πολιτιστικούς πόρους και τις αρχές της θαλάσσιας οικονομίας • Ιδανικές περιφέρειες εφαρμογής «Eco-labels»

⁶ Πηγή: Εθνική Στρατηγική ΕΤΑΚ 2014-2020

Ανάλογα με την τυπολογία των δράσεων κρατικών ενισχύσεων των Περιφερειακών Προγραμμάτων της νέας προγραμματικής περιόδου στον Τομέα του Τουρισμού αναγκαία είναι και ειδική προσέγγιση εξειδίκευσής τους.

Σε κάθε περίπτωση όμως οι εν λόγω Δράσεις θα πρέπει να ικανοποιούν τις ειδικές ανάγκες των επιχειρήσεων του Τουριστικού Τομέα, έτσι όπως διαμορφώνονται από τη διεθνή συγκυρία εξέλιξης της τουριστικής αγοράς και τη στόχευση που έχουν οι συλλογικοί φορείς εκπροσώπησης των επιχειρήσεων του Τομέα.

Επόμενα, κρίσιμο παράγοντα για την αποτελεσματική εξειδίκευση των δράσεων κρατικών ενισχύσεων των Περιφερειακών Προγραμμάτων αποτελεί η κατάλληλη στόχευση και οι δικλείδες εξυπηρέτησης αυτής της στόχευσης.

Στο πλαίσιο αυτό, κρίσιμη παράμετρο του σχεδιασμού των Δράσεων ενίσχυσης των τουριστικών επιχειρήσεων εκ μέρους των Περιφερειακών Προγραμμάτων, αποτελεί η υιοθέτηση των εξειδικευμένων στόχων του συλλογικού φορέα των επιχειρήσεων τουρισμού. Στην κατεύθυνση αυτή ο ΣΕΤΕ ολοκλήρωσε το 2013 την Μελέτη Στρατηγικής για τον Ελληνικό Τουρισμό με ορίζοντα το 2021 (η οποία διαρκώς επικαιροποιείται και ενημερώνεται), διατυπώνοντας τους στόχους ανάπτυξης του τομέα για το 2021, που συνοψίζονται στα παρακάτω:

- ❖ Περαιτέρω ανάπτυξη και βελτίωση του προϊόντος «Ήλιος & Θάλασσα» (με εστίαση στα καταλύματα 4 και 5 αστέρων, καθώς και σε καταλύματα παραδοσιακού/αυθεντικού χαρακτήρα, με παράλληλη εστίαση στην προσέλκυση τουριστών υψηλότερης δαπάνης ανά ταξίδι),
- ❖ Στοχευμένη ανάπτυξη και προσαρμογή του Τουριστικού Προϊόντος της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης, για την προώθηση τους στη αγορά «Τουρισμός Πόλης»,
- ❖ Ανάπτυξη και αξιοποίηση του Πολιτιστικού και Περιβαλλοντικού Αποθέματος για προώθηση του αντίστοιχου Τουριστικού Προϊόντος,
- ❖ Αξιοποίηση των υφιστάμενων υποδομών, με κατάλληλο εμπλουτισμό τους, για την ενίσχυση του «Συνεδριακού Τουρισμού»,
- ❖ Αξιοποίηση της νησιωτικής πολυμορφίας και φυσικού πλούτου, καθώς και των λοιπών σχετικών συγκριτικών πλεονεκτημάτων της χώρας, για την προώθηση του Θαλάσσιου Τουρισμού και της Κρουαζιέρας,
- ❖ Ανάδειξη των τοπικών προϊόντων του αγροδιατροφικού τομέα και της γαστρονομίας και αξιοποίηση των συνεργειών τους με το Τουριστικό Προϊόν
- ❖ Ανάπτυξη και προώθηση της εφαρμογής διεθνώς αναγνωρίσιμων Συστημάτων Διαχείρισης Ποιότητας Τουριστικών Υπηρεσιών και Πιστοποίησης Επαγγελματιών του Τουριστικού Τομέα.
- ❖ Ενίσχυση του οδικού τουρισμού που τα τελευταία χρόνια παρουσιάζει έντονη ανάπτυξη και που μπορεί να συμβάλλει σημαντικά στην βελτίωση της οικονομικής λειτουργίας των τουριστικών επιχειρήσεων στην Μακεδονία και την Θράκη.
- ❖ Αξιοποίηση των συνεργειών μεταξύ όλων των ανωτέρω στόχων, για την διεύρυνση της τουριστικής περιόδου και την αύξηση της μέσης δαπάνης ανά τουρίστα και διανυκτέρευση.

Η επίτευξη των στόχων αυτών προϋποθέτει και τον σχεδιασμό και την δημιουργία δικτύων ανάπτυξης συνεργιών, κυρίως, με το Πολιτιστικό και Περιβαλλοντικό απόθεμα, τα προϊόντα του Αγροδιατροφικού Τομέα και τη Γαστρονομία.

Η παραπάνω στοχοθεσία θα πρέπει να διαπνέει το σύνολο των διαδικασιών ενεργοποίησης και υλοποίησης των δράσεων κρατικών ενισχύσεων (προσφυγή σε κατάλληλες κατά περίπτωση κατηγορίες ενισχυόμενων τουριστικών επιχειρήσεων και συνεργαζόμενων φορέων και λοιπών επιχειρήσεων στην περίπτωση των συνεργατικών σχηματισμών, προϋποθέσεις υπαγωγής στα καθεστάτα ενίσχυσης, πρόσφορες κατηγορίες επιλέξιμων ενεργειών και δαπανών, κατάλληλα κριτήρια αξιολόγησης των επενδυτικών προτάσεων.

Στην ίδια με τα παραπάνω κατεύθυνση το INSETE υλοποιεί τις απαραίτητες Δράσεις Επιχειρησιακής Εξειδίκευσης της Στρατηγικής του τομέα για την περίοδο έως το 2021, που θα λειτουργήσουν υποστηρικτικά στην παραπάνω στόχευση, με εστίαση:

- α. στον εμπλουτισμό του Τουριστικού προϊόντος, με την αξιοποίηση του μοναδικού Ιστορικού, Πολιτιστικού και Περιβαλλοντικού Αποθέματος της χώρας και την διασύνδεση του με τους πλέον δυναμικούς τομείς της οικονομίας και, κυρίως, με τον Πρωτογενή, για την παράλληλη προώθηση των Τοπικών Αγροτικών Προϊόντων και της Γαστρονομίας.
- β. στην ανάπτυξη και προώθηση της εφαρμογής διεθνούς αναγνωσιμότητας Συστημάτων Πιστοποίησης των Τουριστικών Υπηρεσιών και Επαγγελμάτων, με διασφάλιση της κατάλληλης επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης του ανθρώπινου δυναμικού του Τομέα.
- γ. στην εξειδίκευση του Τουριστικού Προϊόντος κάθε Περιφέρειας, σε επίπεδο υπηρεσιών και επιμέρους προορισμού, με παράλληλη προώθηση της, υποστήριξης των επιχειρήσεων σε τοπικό επίπεδο, σε ότι αφορά την ανάπτυξη νέων προϊόντων υπηρεσιών, καθώς και την υιοθέτηση και εφαρμογή πρότυπων συστημάτων διαχείρισης ποιότητας υπηρεσιών και πιστοποίησης τουριστικών επαγγελμάτων.

3.2. ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ ΣΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ

Δεδομένων των περιορισμών της χρηματοοικονομικής κρίσης και της έλλειψης ρευστότητας στον ιδιωτικό τομέα, σε συνδυασμό με τον συνεπακόλουθο δραστικό περιορισμό του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων, κρίνεται απόλυτα απαραίτητο τα ποσά τα οποία θα διατεθούν την ενίσχυση ιδιωτικών επενδύσεων στον Τουρισμό:

- Να προσανατολιστούν σε προϊόντα και δραστηριότητες που συνδέονται με την υλοποίηση της συνολικής Στρατηγικής και των επιμέρους Επιχειρησιακών Σχεδίων του ΣΕΤΕ.
- Να αξιοποιηθούν στην ενίσχυση Επενδυτικών Σχεδίων, που διασφαλίζουν τη μεγιστοποίηση της προστιθέμενης αξίας, σε όρους οικονομικής ανάπτυξης και απασχόλησης και μάλιστα σε μακροπρόθεσμο ορίζοντα, με στόχο τη μέγιστη συνεισφορά στην επίτευξη της επιδιωκόμενης κοινωνικής συνοχής.
- Να διασφαλίζουν τη σύνδεση των επενδύσεων με την τοπική οικονομία, με προώθηση συνεργειών με άλλους παραγωγικούς τομείς και αξιοποίηση τοπικών χαρακτηριστικών και πλεονεκτημάτων για κάθε Περιφέρεια.

Η ευθυγράμμιση των επιδιωκόμενων γενικών και ειδικών στόχων των ενισχυόμενων επενδυτικών σχεδίων με τους Στρατηγικούς και Επιχειρησιακούς Στόχους των τεκμηριωμένων Μελετών του ΣΕΤΕ / ΙΝΣΕΤΕ προϋποθέτει κατάλληλο σχεδιασμό και εξειδίκευση των δράσεων κρατικών ενισχύσεων των Περιφερειακών Προγραμμάτων.

Στην Ενότητα που ακολουθεί παρουσιάζονται ανά Επενδυτική Δραστηριότητα των Περιφερειακών Προγραμμάτων και τύπο Δράσεων κρατικών ενισχύσεων τουριστικών επιχειρήσεων των:

- Ωφελούμενων των ενισχύσεων (υφιστάμενες/ νέες επιχειρήσεις, συμπράξεις μεταξύ επιχειρήσεων του τομέα ή/και άλλων τομέων, συμπράξεις με φορείς γνώσης και καινοτομίας)
- Βασικών Κατηγοριών Επιλέξιμων Δαπανών,
- Προϋποθέσεων υπαγωγής στο καθεστώς ενίσχυσης (με έμφαση στην υποχρέωση πιστοποίησης παρεχόμενων υπηρεσιών και απασχολούμενου προσωπικού, με βάση διεθνή αναγνωρισμένα πρότυπα του Τουριστικού Τομέα),
- Κριτηρίων αξιολόγησης, και των
- Διαδικασιών Χρηματοδότησης.

Σημειώνεται ότι παρόμοιοι τύποι ή Κατηγορίες Δράσεων εντοπίζονται σε διαφορετικές κατηγορίες Επενδυτικών Προτεραιοτήτων, ανάλογα και με τη στόχευση των επιμέρους Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων. Η προσέγγιση αυτή εκτιμάται ότι προκύπτει κυρίως όχι τόσο από τις ιδιαιτερότητες των επιμέρους Ειδικών Στόχων που καλούνται να υπηρετήσουν οι συγκεκριμένες Κατηγορίες Δράσεων, αλλά από τη διαφορετική αντίληψη των οργάνων σχεδιασμού για την προσφυγή στην πλέον πρόσφορη Επενδυτική Προτεραιότητα.

3.2.1. Ενισχύσεις Επενδυτικής Προτεραιότητας 1β

Στην Επενδυτική Προτεραιότητα 1β «Προαγωγή επιχειρηματικών επενδύσεων στην έρευνα και καινοτομία, ανάπτυξη δεσμών και συνεργειών μεταξύ επιχειρήσεων, κέντρων έρευνας και ανάπτυξης και του τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, ιδίως μέσω της προαγωγής επενδύσεων στην ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών, στη μεταφορά τεχνολογίας, στην κοινωνική καινοτομία, στην οικολογική καινοτομία, στις εφαρμογές παροχής δημόσιων υπηρεσιών, στην ενθάρρυνση της ζήτησης, στη δικτύωση, στα συμπλέγματα φορέων και στην ανοιχτή καινοτομία μέσω ευφυούς εξειδίκευσης, καθώς και στήριξη της τεχνολογικής και εφαρμοσμένης έρευνας, δοκιμαστικών δράσεων, ενεργειών έγκαιρης επικύρωσης προϊόντων, προηγμένων ικανοτήτων παραγωγής και πρώτης παραγωγής, ειδικά σε βασικές τεχνολογίες, και διάδοση των τεχνολογιών γενικής εφαρμογής» των ΠΕΠ περιλαμβάνονται Δράσεις που απευθύνονται αποκλειστικά τους τομείς περιφερειακής εξειδίκευσης.

Επόμενα και στο βαθμό που ο τουρισμός αποτελεί τομέα προτεραιότητας όλων των Περιφερειακών Στρατηγικών, εν δυνάμει αφορά σε όλες τις Περιφέρειες.

Συνολικά οι Δράσεις κρατικών ενισχύσεων της Επενδυτικής Προτεραιότητας 1.β που εστιάζουν μεταξύ των άλλων και στον τουρισμό μπορούν να ομαδοποιηθούν στις ακόλουθες Κατηγορίες:

- α. Επενδύσεις προώθησης της έρευνας και της τεχνολογικής ή μη καινοτομίας, ή / και της χρήσης των αποτελεσμάτων έρευνας και τεχνολογίας, στην δραστηριότητα των τουριστικών μονάδων,
- β. Ενίσχυση της έρευνας, της καινοτομίας και της τεχνολογικής ανάπτυξης σε τουριστικές επιχειρήσεις (κουπόνια / δελτία καινοτομίας)
- γ. Δράσεις συνεργασιών και δικτύωσης τουριστικών επιχειρήσεων με φορείς τεχνολογίας & γνώσης

Στη συνέχεια ακολουθεί η προτεινόμενη προσέγγιση εξειδίκευσης των παραπάνω Κατηγοριών Δράσεων.

ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ 1.β	
Κατηγορία Δράσης	1.β.1 Επενδύσεις προώθησης της έρευνας και της τεχνολογικής ή μη καινοτομίας, ή / και της χρήσης των αποτελεσμάτων έρευνας και τεχνολογίας, στην δραστηριότητα των τουριστικών μονάδων
Περιφέρειες Εφαρμογής	Όλες οι Περιφέρειες της χώρας πλην της Περιφέρειας Ηπείρου
Συνοπτική Περιγραφή των Δράσεων	Αφορά σε επενδύσεις τουριστικών επιχειρήσεων σε εφαρμοσμένη έρευνα για την παραγωγή/ανάπτυξη νέων ή βελτιωμένων προϊόντων/υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένων των καινοτόμων τουριστικών πακέτων και προηγμένων συστημάτων προσέλκυσης και διαχείρισης πελατών, της οργανωτικής καινοτομίας, της καινοτομίας στο marketing, της μείωσης του κόστους λειτουργίας και των χρησιμοποιούμενων πρώτων υλών και ενέργειας.
Ωφελούμενοι Δράσεων	<ul style="list-style-type: none"> • Υφιστάμενες και υπό σύσταση ΜΜΕ του Τουριστικού Τομέα • Συμπράξεις ΜΜΕ του Τουριστικού Τομέα
ΒΑΣΙΚΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΕΠΙΛΕΞΙΜΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Υποδομές και εξοπλισμός υποστήριξης της ανάπτυξης και εφαρμογής νέων καινοτόμων προϊόντων/υπηρεσιών, διεργασιών και διαδικασιών 2. Ανάπτυξη προηγμένων πληροφοριακών συστημάτων 3. Αγορά υπηρεσιών από Φορείς της γνώσης και της έρευνας 4. Αγορά συμβουλευτικών υπηρεσιών (μελέτες, έρευνες κλπ.) 5. Κόστος σχεδιασμού επενδυτικού σχεδίου 	
ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΥΠΑΓΩΓΗΣ & ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	
<p>Βασικές προϋποθέσεις:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Συμφωνία με την Ειδική στοχοθεσία της Επενδυτικής Προτεραιότητας ▪ Συμφωνία με τους στόχους της Περιφερειακής Στρατηγικής και τους στόχους του συλλογικού φορέα του τομέα ▪ Εναρμόνιση με το ισχύον θεσμικό πλαίσιο για την προώθηση E&Tα ▪ Βιωσιμότητα επενδυτικού σχεδίου <p>Σε κάθε περίπτωση ενισχύονται αποκλειστικά δραστηριότητες που έχουν ξεκάθαρο χαρακτήρα έρευνας, ανάπτυξης και καινοτομίας και / ή προσβλέπουν στην ανάπτυξη των αρχικών σταδίων της επένδυσης (π.χ., πιλοτική εφαρμογή, αρχική επικύρωση υπηρεσιών, κ.ά.α.). Δεν ενισχύονται μεγάλης κλίμακας επενδύσεις που βασίζονται στην απόκτηση υφιστάμενης γνώσης ή εξοπλισμού που ήδη διατίθεται στην αγορά.</p> <p>Κριτήρια Αξιολόγησης</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Τεκμηρίωση ενδιαφέροντος σε επίπεδο επιστημονικό, οικονομικό ή κοινωνικό για την Περιφέρεια 	

- Τεκμηρίωση του καινοτόμου χαρακτήρα της επένδυσης (τεχνολογική και μη τεχνολογική/ οργανωτική καινοτομία υπηρεσιών, διεργασιών και διαδικασιών)
- Ενδυνάμωση της συνεργασίας επιχείρησης / φορέα γνώσης και έρευνας
- Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της επιχείρησης
- Επίπτωση στο περιβάλλον, π.χ. χαμηλή κατανάλωση ενέργειας κλπ.

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ

- Χορήγηση προκαταβολής τμηματικά, με βάση την πρόοδο υλοποίησης των επενδυτικών σχεδίων, χωρίς την προσκόμιση εγγυητικής επιστολής (με κατάθεση της προκαταβολής σε καταπιστευματικό λογαριασμό και σταδιακή αποδέσμευση της επιχορήγησης, με βάση τις επιμέρους πιστοποιήσεις των επιλέξιμων δαπανών).
- Χορήγηση ενδιάμεσων επιχορηγήσεων με βάση στοιχεία διοικητικού ελέγχου υλοποιούμενης επένδυσης
- Χορήγηση τελικής επιχορήγησης με βάση στοιχεία ελέγχου ολοκλήρωσης της επένδυσης (επιτόπιος έλεγχος)
- Δυνατότητα συμψηφισμού οφειλόμενης επιχορήγησης με φορολογικές υποχρεώσεις προς το Δημόσιο,
- Ελάφρυνση των απαιτήσεων / κόστους της πιστοποίησης της ίδιας συμμετοχής (χωρίς δηλαδή απαίτηση για αύξηση μετοχικού κεφαλαίου)

Κατηγορία Δράσης	1.β.2 Ενίσχυση της έρευνας, της καινοτομίας και της τεχνολογικής ανάπτυξης σε τουριστικές επιχειρήσεις (κουπόνια / δελτία καινοτομίας)
Περιφέρειες Εφαρμογής	Όλες οι Περιφέρειες της χώρας πλην της Περιφέρειας Ηπείρου
Συνοπτική Περιγραφή των Δράσεων	Παροχή κινήτρων σε ΜΜΕ του Τουριστικού Τομέα για συμμετοχή σε δράσεις ΕΤΑΚ, μέσω της συνεργασίας με ερευνητικούς και τεχνολογικούς φορείς της χώρας για την: <ul style="list-style-type: none"> – ανάπτυξη καινοτόμων υπηρεσιών από αυτές – ανάπτυξη καινοτόμων διαδικασιών λειτουργίας των επιχειρήσεων – επίλυση προβλημάτων στην παραγωγική διαδικασία με στόχο τη βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών
Ωφελούμενοι Δράσεων	Υφιστάμενες ΜΜΕ του Τουριστικού Τομέα
ΒΑΣΙΚΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΕΠΙΛΕΞΙΜΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Αγορά συμβουλευτικών υπηρεσιών καινοτομίας και υπηρεσιών στήριξης έρευνας, καινοτομίας και τεχνολογικής ανάπτυξης όπως: <ul style="list-style-type: none"> – συμβουλευτικές υπηρεσίες για την ανάπτυξη καινοτόμων υπηρεσιών, διεργασιών και διαδικασιών – υπηρεσίες μεταφοράς τεχνολογίας, – τεχνοοικονομικές μελέτες για καινοτόμα προϊόντα και υπηρεσίες, – μετρήσεις, δοκιμές και αναλύσεις, – πρόσβαση σε ερευνητικές υποδομές και βάσεις δεδομένων, – προστασία, αγορά και εμπορία δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας και συμφωνίες σχετικά με άδειες εκμετάλλευσης, 2. Κόστος στελεχιακού ερευνητικού δυναμικού όπως: <ul style="list-style-type: none"> – απόσπαση ερευνητικού προσωπικού από ερευνητικό/ακαδημαϊκό φορέα για υλοποίηση δραστηριοτήτων καινοτομίας, – συμβάσεις με ερευνητές για τη παραγωγή πιλοτικών ερευνών 	
ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΥΠΑΓΩΓΗΣ & ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	

Βασικές προϋποθέσεις:

- Συμφωνία με την Ειδική στοχοθεσία της Επενδυτικής Προτεραιότητας
- Συμφωνία με τους στόχους της Περιφερειακής Στρατηγικής και τους στόχους του συλλογικού φορέα του τομέα
- Εναρμόνιση με το ισχύον θεσμικό πλαίσιο για την προώθηση Ε&ΤΑ
- Βιωσιμότητα επενδυτικού σχεδίου

Σε κάθε περίπτωση ενισχύονται αποκλειστικά δραστηριότητες που έχουν ξεκάθαρο χαρακτήρα έρευνας, ανάπτυξης και καινοτομίας και / ή προσβλέπουν στην ανάπτυξη των αρχικών σταδίων της επένδυσης (π.χ., πιλοτική εφαρμογή, αρχική επικύρωση υπηρεσιών, κλπ.). Δεν ενισχύονται μεγάλης κλίμακας επενδύσεις που βασίζονται στην απόκτηση υφιστάμενης γνώσης ή εξοπλισμού που ήδη διατίθεται στην αγορά.

Κριτήρια Αξιολόγησης

- Βαθμός σαφήνειας και επάρκειας της Πρότασης (περιγραφή προβλήματος που επιλύεται, τεχνική πληρότητα πρότασης, επιστημονική/τεχνολογική πληρότητα, χρονοδιάγραμμα)
- Αντίκτυπος της πρότασης (βελτίωση ανταγωνιστικότητας, δημιουργούμενες θέσεις υψηλής εξειδίκευσης, προστασία του περιβάλλοντος και στην εξοικονόμηση πόρων)
- Βαθμός ικανότητας της επιχείρησης να υποστηρίξει την πρόταση (καθορισμός του επιχειρηματικού πεδίου, επάρκεια προσωπικού και υλικοτεχνικής υποδομής και εξοπλισμού, διοικητική και οικονομική υποστήριξη, εμπειρία της επιχείρησης στην αξιοποίηση αποτελεσμάτων Έρευνας και Τεχνολογίας και εμπειρία στην υλοποίηση έργων σε συνεργασία με ερευνητικούς φορείς)

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ

Η επιχορήγηση καταβάλλεται στον Φορέα Καινοτομίας, που εκδίδει τιμολόγιο προς την επιχείρηση, αμέσως μετά την μεταφορά της τεχνογνωσίας προς αυτή.

Κατηγορία Δράσης	1.β.3 Ε Δράσεις συνεργασιών και δικτύωσης τουριστικών επιχειρήσεων με φορείς τεχνολογίας & γνώσης
Περιφέρειες Εφαρμογής	Όλες οι Περιφέρειες της χώρας πλην της Περιφέρειας Ηπείρου
Συνοπτική Περιγραφή των Δράσεων	Αφορά σε Δράσεις για την ανάπτυξη δεσμών και συνεργειών μεταξύ επιχειρήσεων, κέντρων έρευνας και ανάπτυξης και του τομέα της ανώτατης εκπαίδευσης. Οι συνεργασίες των επιχειρήσεων με ακαδημαϊκά και ερευνητικά κέντρα να πραγματοποιηθούν και υπό τη μορφή των Συμπράξεων με συγκεκριμένους επιχειρηματικούς στόχους, δεσμεύσεις και υποχρεώσεις των συμβαλλομένων, προσυμφωνημένο οδικό χάρτη, μέσα και εργαλεία για την επίτευξη των στόχων της σύμπραξης, συμφωνία για την κάλυψη των αναγκών χρηματοδότησης, καθώς και αναγνώριση των λοιπών εμπλεκόμενων φορέων. Οι παραπάνω συμπράξεις μπορούν να λάβουν τη μορφή ειδικών cluster (π.χ. cluster ομαδικών αγορών, προστιθέμενης αξίας, σήματος, εδαφικό ή και με θεματικό χαρακτήρα, όπως Ιατρικού τουρισμού κλπ).
Ωφελούμενοι Δράσεων	Υφιστάμενες ΜΜΕ του Τουριστικού Τομέα, καθώς και επιχειρήσεις που συνδέονται με αυτόν σύμφωνα με την προσέγγιση της Περιφερειακής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (Πολιτισμός, Δημιουργικές Βιομηχανίες, Αγροδιατροφή, Υγεία κλπ.)
ΒΑΣΙΚΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΕΠΙΛΕΞΙΜΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Εκπόνηση μελέτης σκοπιμότητας για τη δημιουργία cluster 2. Ενέργειες εμπύχωσης – ενημέρωσης επιχειρήσεων 3. Δαπάνες σύστασης Φορέα – νομικού προσώπου (συμβολαιογραφικά έξοδα κ.λπ.). 	

4. Εκπόνηση σχεδίου δράσης
5. Κτιριακές εγκαταστάσεις και λοιπός εξοπλισμός για την εγκατάσταση και λειτουργία του cluster (γραφεία, χώροι συνεδριάσεων – συναντήσεων κ.λπ.).
6. Εκπόνηση μελετών έρευνας αγοράς και μάρκετινγκ
7. Δημιουργία ιστοσελίδων και δικτυακών τόπων σε νέους ή υφιστάμενους δικτυακούς τόπους.
8. Ενέργειες προβολής και προώθησης των επιχειρήσεων /υπηρεσιών του cluster
9. Δαπάνες κατάρτισης και εκπαίδευσης για την ενδυνάμωση του στελεχιακού δυναμικού των επιχειρήσεων
10. Διοργάνωση διαγωνισμών και τη βράβευση καλών πρακτικών και πρωτότυπων εφαρμογών.

ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΥΠΑΓΩΓΗΣ & ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Βασικές προϋποθέσεις:

- Συμφωνία με την ειδική στοχοθεσία της Επενδυτικής Προτεραιότητας
- Συμφωνία με τους στόχους της Περιφερειακής Στρατηγικής και τους στόχους του συλλογικού φορέα του τομέα
- Επιλεξιμότητα επιχειρήσεων σύμφωνα με την Περιφερειακή Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης
- Ικανότητα των επιχειρήσεων να αξιοποιήσουν τα αποτελέσματα,
- Επιλεξιμότητα των προτεινόμενων ενεργειών και αντίστοιχων δαπανών της πρότασης

Κριτήρια Αξιολόγησης

- Βαθμός ύπαρξης και προοπτικής αύξησης οριζόντιων και κάθετων διασυνδέσεων (αριθμός μελών, προοπτικές επέκτασης, προστιθέμενη αξία, βάθος διασυνδέσεων μελών)
- Ωριμότητα της διασύνδεσης των επιχειρήσεων (αιτίες που οδήγησαν τις επιχειρήσεις σε δικτύωση, όπως πρότερες άτυπες συνεργασίες, δυνατότητα σύνδεσης προβλημάτων και αναγκών των επιχειρήσεων με τις δραστηριότητες και τους στόχους του cluster, περιβάλλον χώρος ανταγωνισμού και προοπτικών σε διεθνές επίπεδο),
- Βιωσιμότητα (προβλεπόμενες εξελίξεις αγοράς / οικονομικού περιβάλλοντος / ανταγωνισμού, τρόπος κάλυψης του κόστους λειτουργίας του cluster στο μέλλον)
- Αναπτυξιακοί στόχοι κάθε εταιρείας-μέλους του cluster και θετική συμβολή των παρεμβάσεων στην επιχείρηση

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ

Η επιχορήγηση καταβάλλεται σε κάθε εταιρεία-μέλος που συμμετέχει στην υποβληθείσα πρόταση ως εξής:

- Χορήγηση προκαταβολής τμηματικά, με βάση την πρόοδο υλοποίησης των επενδυτικών σχεδίων, χωρίς την προσκόμιση εγγυητικής επιστολής (με κατάθεση της προκαταβολής σε καταπιστευματικό λογαριασμό και σταδιακή αποδέσμευση της επιχορήγησης, με βάση τις επιμέρους πιστοποιήσεις των επιλέξιμων δαπανών).
- Χορήγηση ενδιάμεσων επιχορηγήσεων με βάση στοιχεία διοικητικού ελέγχου
- Χορήγηση τελικής επιχορήγησης με βάση στοιχεία ελέγχου ολοκλήρωσης του έργου (επιτόπιος έλεγχος)
- Δυνατότητα συμψηφισμού οφειλόμενης επιχορήγησης με φορολογικές υποχρεώσεις προς το Δημόσιο,
- Ελάφρυνση των απαιτήσεων / κόστους της πιστοποίησης της ίδιας συμμετοχής (χωρίς δηλαδή απαίτηση για αύξηση μετοχικού κεφαλαίου).

3.2.2. Ενισχύσεις Επενδυτικής Προτεραιότητας 2β

Στην Επενδυτική Προτεραιότητα 1β «Ενίσχυση των εφαρμογών ΤΠΕ στον τομέα της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, της ηλεκτρονικής μάθησης, της ηλεκτρονικής ένταξης, του ηλεκτρονικού πολιτισμού και της ηλεκτρονικής υγείας» των ΠΕΠ περιλαμβάνονται δράσεις που απευθύνονται στις επιχειρήσεις του κλάδου των ΤΠΕ προκειμένου να αναβαθμίσουν τις παραγωγικές ικανότητες, την προσφορά σχετικών αγαθών, εφαρμογών και υπηρεσιών ΤΠΕ σε τομείς όπως Τουρισμός-Πολιτισμός,

Ηλεκτρονικό Εμπόριο, Ηλεκτρονικές Θεματικές Αγορές, Ενέργεια και Περιβάλλον, Διασφάλιση Ποιότητας.

Σε μια σειρά Περιφερειών η ανωτέρω ενισχύσεις απευθύνονται και στις επιχειρήσεις των τομέων προτεραιότητας των Περιφερειακών Στρατηγικών Έξυπνης Εξειδίκευσης και επόμενα και του Τομέα του Τουρισμού.

Συνολικά οι Δράσεις κρατικών ενισχύσεων της Επενδυτικής Προτεραιότητας 2.β που απευθύνονται σε τουριστικές επιχειρήσεις είναι οι ακόλουθες:

ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ 2.β	
Κατηγορία Δράσης	2.β.1 Ενίσχυση τουριστικών επιχειρήσεων για ανάπτυξη και εφαρμογή ψηφιακών εφαρμογών
Περιφέρειες Εφαρμογής	Όλες οι Περιφέρειες της χώρας πλην των Περιφερειών Δυτικής Μακεδονίας, Θεσσαλίας, Ανατολικής Μακεδονίας-Θράκης & Κεντρικής Μακεδονίας
Συνοπτική Περιγραφή των Δράσεων	Αφορά σε επενδύσεις τουριστικών επιχειρήσεων για την ανάπτυξη ψηφιακών εφαρμογών (ανάπτυξη ιστοσελίδων και εφαρμογών για ταμπλέτες και κινητά, επέκταση της διασύνδεσης των τοπικών ή μεμονωμένων συστημάτων κρατήσεων, ανάπτυξη και βελτίωση εφαρμογών δημιουργίας τουριστικών πακέτων για μικρές ξενοδοχειακές μονάδες, παροχής πληροφοριών και εξυπηρέτησης ενδιαφερομένων για πολιτιστικές και αθλητικές εκδηλώσεις, διαχείρισης οργανωτικών και παραγωγικών λειτουργιών ΜΜΕ, κλπ.). Οι παρεχόμενες ενισχύσεις μπορούν να λάβουν και τη μορφή του κουπονιού αγοράς υπηρεσιών ΤΠΕ (voucher).
Ωφελούμενοι Δράσεων	<ul style="list-style-type: none"> Υφιστάμενες ΜΜΕ του Τουριστικού Τομέα
ΒΑΣΙΚΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΕΠΙΛΕΞΙΜΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ	
<ul style="list-style-type: none"> Εξοπλισμός ΤΠΕ για την ανάπτυξη ψηφιακών εφαρμογών Ανάπτυξη και εγκατάσταση σε λειτουργία εφαρμογών: <ul style="list-style-type: none"> Δημιουργίας και διαχείρισης τουριστικών πακέτων, περιλαμβανομένης της παροχής υπηρεσιών για ταμπλέτες και κινητά (εικονικοποίηση υποδομών και υπηρεσιών μέσω διαδραστικών εφαρμογών κινητών συσκευών και παιχνιδιών, ψηφιακές ξεναγήσεις κλπ.), Δημιουργίας διαδικτυακών τόπων προβολής με δυνατότητες on-line κρατήσεων Μηχανοργάνωσης διαχείρισης και εξοικονόμησης ενέργειας, συστημάτων ελέγχου ποιότητας κλπ. Εκπαίδευση εξοικείωσης προσωπικού σε εφαρμογές ΤΠΕ 	
ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΥΠΑΓΩΓΗΣ & ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	
<p>Βασικές προϋποθέσεις:</p> <ul style="list-style-type: none"> Υποχρεωτική συμπερίληψη δράσεων δημιουργίας διαδικτυακών τόπων προβολής με δυνατότητες on-line κρατήσεων (αφορά στις περιπτώσεις που η επιχείρηση δεν διαθέτει ιστότοπο και σύστημα on-line κρατήσεων) <p>Κριτήρια Αξιολόγησης</p> <ul style="list-style-type: none"> Βαθμός κάλυψης των αναγκών της επιχείρησης σε υπηρεσίες ΤΠΕ, Επίπτωση στο περιβάλλον, στη μείωση του κόστους των παρεχομένων υπηρεσιών Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της επιχείρησης 	

Στην περίπτωση της προσφυγής σε κουπόνια αγοράς υπηρεσιών ακολουθούνται απλουστευμένες διαδικασίες αξιολόγησης (πληρότητα και ορθότητα φακέλου πρότασης και επιλεξιμότητα δαπανών).

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ

- Χορήγηση προκαταβολής χωρίς την προσκόμιση εγγυητικής επιστολής (με κατάθεση της προκαταβολής σε καταπιστευματικό λογαριασμό και σταδιακή αποδέσμευση της επιχορήγησης, με βάση τις επιμέρους πιστοποιήσεις των επιλέξιμων δαπανών).
- Χορήγηση τελικής επιχορήγησης με βάση στοιχεία ελέγχου ολοκλήρωσης της επένδυσης
- Δυνατότητα συμψηφισμού οφειλόμενης επιχορήγησης με φορολογικές υποχρεώσεις προς το Δημόσιο,

3.2.3. Ενισχύσεις Επενδυτικής Προτεραιότητας 3α

Στην Επενδυτική Προτεραιότητα 3α «Πρώθηση της επιχειρηματικότητας, ιδίως με τη διευκόλυνση της οικονομικής εκμετάλλευσης νέων ιδεών και τη στήριξη της δημιουργίας νέων επιχειρήσεων, μεταξύ άλλων μέσω φυτωρίων επιχειρήσεων» των ΠΕΠ περιλαμβάνονται δράσεις ενίσχυσης καινοτόμων επενδυτικών σχεδίων και συνεργατικών μηχανισμών κατά κύριο λόγο στους τομείς προτεραιότητας των Περιφερειακών Στρατηγικών Έξυπνης Εξειδίκευσης.

Κατά κανόνα τα ΠΕΠ σε αυτή την Επενδυτική Προτεραιότητα δεν προβλέπουν ειδικές δράσεις οι οποίες να απευθύνονται αποκλειστικά στις επιχειρήσεις του Τομέα του Τουρισμού, αλλά συνολικά στους τομείς προτεραιότητας των Περιφερειακών Στρατηγικών Έξυπνης Εξειδίκευσης.

Κρίσιμη επόμενη επιλογή στη διαδικασία της εξειδίκευσης των δράσεων της Επενδυτικής Προτεραιότητας 3α αποτελεί η λήψη απόφασης για τη διάθεση συγκεκριμένων πόρων και η δρομολόγηση διακριτών διαδικασιών Προσκλήσεων που θα απευθύνονται αποκλειστικά στις επιχειρήσεις του Τουριστικού Τομέα.

Συνολικά οι Δράσεις κρατικών ενισχύσεων της Επενδυτικής Προτεραιότητας 3.α που εστιάζουν μεταξύ των άλλων και στον τουρισμό μπορούν να ομαδοποιηθούν στις ακόλουθες Κατηγορίες:

- Δράσεις ενίσχυσης καινοτόμων επενδυτικών σχεδίων υφιστάμενων και νέων τουριστικών επιχειρήσεων,
- Δράσεις ενίσχυσης για τη δημιουργία συνεργατικών σχημάτων (clusters)

Στη συνέχεια ακολουθεί η προτεινόμενη προσέγγιση εξειδίκευσης των παραπάνω Κατηγοριών Δράσεων.

ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ 3α	
Κατηγορία Δράσης	3.α.1 Ενίσχυση καινοτόμων επενδυτικών σχεδίων υφιστάμενων και νέων τουριστικών επιχειρήσεων
Περιφέρειες Εφαρμογής	Όλες οι Περιφέρειες της χώρας

Συνοπτική Περιγραφή των Δράσεων	Ενίσχυση της ίδρυσης νέων τουριστικών επιχειρήσεων με χαρακτηριστικά τεχνολογικής και μη, καινοτομίας και ενίσχυση ανάπτυξης και εφαρμογής επιχειρηματικών σχεδίων υφιστάμενων τουριστικών επιχειρήσεων για την ανάπτυξη – εισαγωγή υπηρεσιών προστιθέμενης αξίας. Προτείνεται να χρηματοδοτηθούν ώριμα επενδυτικά σχέδια για τον σχεδιασμό, την ανάπτυξη και την εμπορική διάθεση καινοτόμων υπηρεσιών προστιθέμενης αξίας, εμπλουτισμού και ανάπτυξης ειδικών μορφών τουρισμού, ποιοτικής και περιβαλλοντικής αναβάθμισης υποδομών, ανάπτυξης και τήρησης συστημάτων διαχείρισης και εξασφάλισης ποιότητας (σύμφωνα και με τις προτάσεις του ΣΕΤΕ) κλπ.
Ωφελούμενοι Δράσεων	<ul style="list-style-type: none"> Υφιστάμενες και υπό σύσταση ΜΜΕ του Τουριστικού Τομέα
ΒΑΣΙΚΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΕΠΙΛΕΞΙΜΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ	
<ol style="list-style-type: none"> Δαπάνες δημιουργίας ή επέκτασης υπαρχουσών υποδομών (Κτίρια - Εγκαταστάσεις κτιρίων-Τεχνικά έργα, Μηχανήματα – Τεχνικές εγκαταστάσεις-Λοιπός Μηχανολογικός εξοπλισμός, Μεταφορικά μέσα, Έπιπλα και λοιπός εξοπλισμός, Ανώματες ακινητοποιήσεις) Γενικές Λειτουργικές Δαπάνες (Αμοιβές και έξοδα προσωπικού, Δαπάνες αμοιβών και εξόδων τρίτων, Δαπάνες για αγορά τεχνολογίας – τεχνογνωσίας, Παροχές τρίτων, Διάφορα έξοδα) Δαπάνες για Έρευνα και Ανάπτυξη (αμοιβές προσωπικού υψηλής ειδίκευσης και λοιπού προσωπικού υποστήριξης που θα χρησιμοποιηθεί για την πραγματοποίηση καινοτομικών δραστηριοτήτων, υπηρεσίες συμβούλων, εκπαιδευτικά ταξίδια για τους σκοπούς της έρευνας, λοιπά έξοδα ανάπτυξης της καινοτομίας) Δαπάνες για περιβαλλοντικά φιλικές-«πράσινες»-χαμηλότερου ενεργειακού αποτυπώματος υποδομές Λοιπές Δαπάνες, περιλαμβανομένων και των δαπανών ανάπτυξης Συστήματος Διαχείρισης Ποιότητας Τουριστικών Υπηρεσιών (υποχρεωτική Κατηγορία Δαπάνης) 	
ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΥΠΑΓΩΓΗΣ & ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	
<p>Βασικές προϋποθέσεις:</p> <ul style="list-style-type: none"> Συμφωνία με την Ειδική στοχοθεσία της Επενδυτικής Προτεραιότητας Συμφωνία με τους στόχους της Περιφερειακής Στρατηγικής και τους στόχους του συλλογικού φορέα του τομέα Πιστοποίηση Συστήματος Διαχείρισης Ποιότητας Τουριστικών Υπηρεσιών απαραίτητο στοιχείο κατά την ολοκλήρωση του επενδυτικού σχεδίου. Βιωσιμότητα επενδυτικού σχεδίου <p>Σε κάθε περίπτωση ενισχύονται αποκλειστικά δραστηριότητες που έχουν ξεκάθαρο χαρακτήρα έρευνας, ανάπτυξης και καινοτομίας και / ή προσβλέπουν στην ανάπτυξη των αρχικών σταδίων της επένδυσης (π.χ., πιλοτική εφαρμογή, αρχική επικύρωση υπηρεσιών, κλπ.). Δεν ενισχύονται μεγάλης κλίμακας επενδύσεις που βασίζονται στην απόκτηση υφιστάμενης γνώσης ή εξοπλισμού που ήδη διατίθεται στην αγορά.</p> <p>Κριτήρια Αξιολόγησης</p> <ul style="list-style-type: none"> Βαθμός καινοτομικότητας της συγκεκριμένης υπηρεσίας ή της διεργασίας ή διαδικασίας όπου καταλήγει το υποβληθέν επενδυτικό σχέδιο Βαθμός αξιοποίησης της νέας γνώσης και της καινοτομίας Προστιθέμενη αξία και ποιότητα των παραγομένων υπηρεσιών Προσδοκώμενο κοινωνικό όφελος και τη συνεισφορά στην πράσινη οικονομία Βαθμός αξιοποίησης της υπάρχουσας τεχνογνωσίας Οικονομική βιωσιμότητα επενδυτικού σχεδίου Συμβολή στην αύξηση της απασχόλησης εξειδικευμένου επιστημονικού προσωπικού Τεκμηρίωση της ύπαρξης «κενού» στην αγορά ή της προοπτικής δημιουργίας νέας αγοράς που θα επιδώσει να καλύψει η επιχείρηση Καταλληλότητα και αποτελεσματικότητα στρατηγικής προώθησης 	

- Ικανότητα του υποψηφίου να υλοποιήσει το επενδυτικό σχέδιο

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ

- Χορήγηση προκαταβολής τμηματικά, με βάση την πρόοδο υλοποίησης των επενδυτικών σχεδίων, χωρίς την προσκόμιση εγγυητικής επιστολής (με κατάθεση της προκαταβολής σε καταπιστευματικό λογαριασμό και σταδιακή αποδέσμευση της επιχορήγησης, με βάση τις επιμέρους πιστοποιήσεις των επιλέξιμων δαπανών).
- Χορήγηση ενδιάμεσων επιχορηγήσεων με βάση στοιχεία διοικητικού ελέγχου υλοποιούμενης επένδυσης
- Χορήγηση τελικής επιχορήγησης με βάση στοιχεία ελέγχου ολοκλήρωσης της επένδυσης (επιτόπιος έλεγχος)
- Δυνατότητα συμφητισμού οφειλόμενης επιχορήγησης με φορολογικές υποχρεώσεις προς το Δημόσιο,
- Ελάφρυνση των απαιτήσεων / κόστους της πιστοποίησης της ίδιας συμμετοχής (χωρίς δηλαδή απαίτηση για αύξηση μετοχικού κεφαλαίου),

ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ 3α

Κατηγορία Δράσης	3.α.2 Δράσεις ενίσχυσης ΜΜΕ για τη δημιουργία συνεργατικών σχημάτων (clusters)
Περιφέρειες Εφαρμογής	Ιόνια Νησιά, Δυτική Μακεδονία, Αττική
Συνοπτική Περιγραφή των Δράσεων	Ενίσχυση συνεργασιών και παραγωγικών συμπράξεων μεταξύ τουριστικών επιχειρήσεων ή/και λοιπών επιχειρήσεων σε κλάδους-τομείς που συγκροτούν αλυσίδες αξίας υψηλής προστιθέμενης αξίας (υποστήριξη αρχικής δικτύωσης & ωρίμανσης – τεχνικής και συμβουλευτικής στήριξης για τη δημιουργία συνεργατικών σχηματισμών και επιχειρηματικών δικτύων, δημιουργία κοινών υποδομών προς τις νεοφυείς επιχειρήσεις, μεταφορά τεχνολογίας, κατασκευή πρωτοτύπων, υποστήριξη της διάδοσης έργων επίδειξης, κ.λπ.)
Ωφελούμενοι Δράσεων	<ul style="list-style-type: none"> • Συμπράξεις ΜΜΕ του Τουριστικού Τομέα και λοιπών κλάδων που συγκροτούν ευρύτερη αλυσίδα αξίας (πολιτισμός, υγεία, αγροδιατροφικό σύμπλεγμα, εστίαση, θαλάσσιες και λοιπές μεταφορές, κλπ.)
ΒΑΣΙΚΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΕΠΙΛΕΞΙΜΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Δαπάνες δημιουργίας ή επέκτασης υπαρχουσών υποδομών (Κτιριακές εγκαταστάσεις, Μηχανολογικός Εξοπλισμός, εξοπλισμός και εφαρμογές ΤΠΕ, Μεταφορικά μέσα, Έπιπλα και λοιπός εξοπλισμός, Ανώματες ακινητοποιήσεις) 2. Δαπάνες προβολής και προώθησης (λογότυπα, διαφημιστικά έντυπα, ιστοσελίδες, πολυμέσα κλπ) 3. Τεχνική και Συμβουλευτική Υποστήριξη (κατάρτιση επιχειρηματικού πλάνου, νομικές συμβουλές, μεταφορά τεχνογνωσίας, έρευνες αγοράς, απασχόληση ερευνητικού δυναμικού φορέων γνώσης και καινοτομίας) 	
ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΥΠΑΓΩΓΗΣ & ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	
<p>Βασικές προϋποθέσεις:</p> <p>Απαραίτητη η ύπαρξη πρωτοβουλίας εταιρικής επιχειρηματικής σύμπραξης από μια ομάδα τουλάχιστον τριών (3) ανεξάρτητων επιχειρήσεων του Τομέα του Τουρισμού ή/και λοιπών κλάδων που συνδέονται με τον τουρισμό σε αλυσίδα αξίας (εξαιρουμένων των φορέων γνώσης και καινοτομίας), οι οποίες έχουν συμφωνήσει να συνεργαστούν για την επίτευξη συγκεκριμένων στόχων που είναι πιθανό να οδηγήσουν σε αυξημένο ανταγωνιστικό πλεονέκτημα ή / και αμοιβαία οικονομικά οφέλη.</p> <p>Κριτήρια Αξιολόγησης</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Αριθμός Συμμετεχόντων Φορέων 	

- Σαφήνεια επιχειρηματικών στόχων
- Βιωσιμότητα της σύμπραξης που θα δημιουργηθεί
- Βαθμός δημιουργίας, ανάπτυξης και προώθησης υπηρεσιών ή διεργασιών που είναι νέες ή ουσιωδώς βελτιωμένες
- Εφικτότητα χρονοδιαγράμματος υλοποίησης
- Προηγούμενη εμπειρία συνεργασίας

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ

- Χορήγηση προκαταβολής τμηματικά, με βάση την πρόοδο υλοποίησης των επενδυτικών σχεδίων, χωρίς την προσκόμιση εγγυητικής επιστολής (με κατάθεση της προκαταβολής σε καταπιστευματικό λογαριασμό και σταδιακή αποδέσμευση της επιχορήγησης, με βάση τις επιμέρους πιστοποιήσεις των επιλέξιμων δαπανών).
- Χορήγηση ενδιάμεσων επιχορηγήσεων με βάση στοιχεία διοικητικού ελέγχου υλοποιούμενης επένδυσης
- Χορήγηση τελικής επιχορήγησης με βάση στοιχεία ελέγχου ολοκλήρωσης της επένδυσης (επιτόπιος έλεγχος)
- Δυνατότητα συμψηφισμού οφειλόμενης επιχορήγησης με φορολογικές υποχρεώσεις προς το Δημόσιο,
- Ελάφρυνση των απαιτήσεων / κόστους της πιστοποίησης της ίδιας συμμετοχής (χωρίς δηλαδή απαίτηση για αύξηση μετοχικού κεφαλαίου)

3.2.4. Ενισχύσεις Επενδυτικής Προτεραιότητας 3β

Στην Επενδυτική Προτεραιότητα 3β «Ανάπτυξη και υλοποίηση νέων επιχειρηματικών μοντέλων για ΜΜΕ, ιδίως όσον αφορά τη διεθνοποίηση» περιλαμβάνονται δράσεις ενίσχυσης καινοτόμων επενδυτικών σχεδίων και συνεργατικών μηχανισμών σε δύο Περιφέρειες της χώρας (Περιφέρειες Ηπείρου και Βορείου Αιγαίου).

Οι Κατηγορίες Δράσεων που περιλαμβάνονται στην εν λόγω επενδυτική προτεραιότητα αφορούν σε δράσεις υποστήριξης της οργανωτικής καινοτομίας και εξωστρέφειας των ΜΜΕ, ενίσχυσης υφιστάμενων επιχειρήσεων για τον αναπροσδιορισμό του επιχειρηματικού τους μοντέλου και δημιουργίας συνεργατικών σχημάτων.

Από την ανάλυση των παραπάνω Κατηγοριών Δράσεων προκύπτει ότι αυτές αφορούν και στον Τομέα του Τουρισμού.

Συνολικά οι Δράσεις κρατικών ενισχύσεων της Επενδυτικής Προτεραιότητας 3β που εστιάζουν μεταξύ των άλλων και στον τουρισμό μπορούν να ομαδοποιηθούν στις ακόλουθες Κατηγορίες:

ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ 3β	
Κατηγορία Δράσης	3.β.1 Υποστήριξη οργανωτικής καινοτομίας και εξωστρέφειας τουριστικών ΜΜΕ
Περιφέρειες Εφαρμογής	Περιφέρεια Ηπείρου
Συνοπτική Περιγραφή των Δράσεων	Ενίσχυση υφιστάμενων τουριστικών επιχειρήσεων για την οργανωτική τους αναδιάρθρωση, τον προσανατολισμό στις διεθνείς αγορές και την ενσωμάτωση ΤΠΕ στην διοικητική, παραγωγική και εμπορική διαδικασία.

Ωφελούμενοι Δράσεων	<ul style="list-style-type: none"> Υφιστάμενες ΜΜΕ του Τουριστικού Τομέα
ΒΑΣΙΚΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΕΠΙΛΕΞΙΜΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ	
<ol style="list-style-type: none"> Κτίρια, εγκαταστάσεις και περιβάλλον χώρος Μηχανήματα – Εξοπλισμός (περιλαμβανομένου του εξοπλισμού ΤΠΕ) Ανάπτυξη και εγκατάσταση σε λειτουργία εφαρμογών δημιουργίας και διαχείρισης τουριστικών πακέτων, Μηχανοργάνωσης, διαχείρισης και εξοικονόμησης ενέργειας, συστημάτων ελέγχου ποιότητας κλπ. Δημιουργία διαδικτυακών τόπων προβολής με δυνατότητες on-line κρατήσεων Μεταφορικά Μέσα (επαγγελματικής χρήσης) Εξοπλισμός και εγκαταστάσεις Προστασίας Περιβάλλοντος και Εξοικονόμησης Ενέργειας Πιστοποίηση συστημάτων διασφάλισης ποιότητας Προβολή – Προώθηση Συμβουλευτικές υπηρεσίες (κατάρτιση επενδυτικού σχεδίου οργανωτικής προσαρμογής, έρευνες αγοράς κλπ.) 	
ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΥΠΑΓΩΓΗΣ & ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	
<p>Βασικές προϋποθέσεις:</p> <ul style="list-style-type: none"> Συμφωνία με την Ειδική στοχοθεσία της Επενδυτικής Προτεραιότητας Συμφωνία με τους στόχους της Περιφερειακής Στρατηγικής και τους στόχους του συλλογικού φορέα του τομέα Πιστοποίηση Συστήματος Διαχείρισης Ποιότητας Τουριστικών Υπηρεσιών απαραίτητο στοιχείο κατά την ολοκλήρωση του επενδυτικού σχεδίου. Βιωσιμότητα επενδυτικού σχεδίου <p>Κριτήρια Αξιολόγησης</p> <ul style="list-style-type: none"> Βαθμός απόκρισης του επενδυτικού σχεδίου στις ανάγκες αναδιάρθρωσης και οργανωτικής προσαρμογής Οικονομική βιωσιμότητα επενδυτικού σχεδίου Προστασία του Περιβάλλοντος –εξοικονόμηση ενέργειας Εκτιμώμενη Αύξηση της Απασχόλησης 	
ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ	
<ul style="list-style-type: none"> Χορήγηση προκαταβολής τμηματικά, με βάση την πρόοδο υλοποίησης των επενδυτικών σχεδίων, χωρίς την προσκόμιση εγγυητικής επιστολής (με κατάθεση της προκαταβολής σε καταπιστευματικό λογαριασμό και σταδιακή αποδέσμευση της επιχορήγησης, με βάση τις επιμέρους πιστοποιήσεις των επιλέξιμων δαπανών). Χορήγηση ενδιάμεσων επιχορηγήσεων με βάση στοιχεία διοικητικού ελέγχου υλοποιούμενης επένδυσης Χορήγηση τελικής επιχορήγησης με βάση στοιχεία ελέγχου ολοκλήρωσης της επένδυσης (επιτόπιος έλεγχος) Δυνατότητα συμψηφισμού οφειλόμενης επιχορήγησης με φορολογικές υποχρεώσεις προς το Δημόσιο, Ελάφρυνση των απαιτήσεων / κόστους της πιστοποίησης της ίδιας συμμετοχής (χωρίς δηλαδή απαίτηση για αύξηση μετοχικού κεφαλαίου), 	

ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ 3β	
Κατηγορία Δράσης	3.β.3 Δράσεις υποστήριξης συγχωνεύσεων ΜΜΕ

Περιφέρειες Εφαρμογής	Περιφέρεια Βορείου Αιγαίου
Συνοπτική Περιγραφή των Δράσεων	Αφορά σε δράσεις παροχής κινήτρων, με χρηματοοικονομική κάλυψη των αναγκαίων επενδύσεων, αλλά και επιστημονική / τεχνική υποστήριξη για συγχώνευση πολύ μικρών επιχειρήσεων, τόσο μεταξύ τους, όσο και με μικρές επιχειρήσεις. Κατά προτεραιότητα θα επιλέγονται για στήριξη εκείνες οι συγχωνεύσεις των κλάδων που περιλαμβάνονται στις αλυσίδες αξίας της Περιφέρειας, όπως στοχεύεται στη περιφερειακή στρατηγική έξυπνης εξειδίκευσης. Και σ' αυτή τη περίπτωση των συγχωνεύσεων, ιδιαίτερα κίνητρα θα προβλέπονται για συνένωση / συγχώνευση επιχειρήσεων που υφίστανται σε διαφορετικά νησιά της Περιφέρειας, λειτουργώντας κάθε συγχωνευόμενη επιχείρηση διαφορετικού νησιού ως υποκατάστημα της ενιαίας «νέας» επιχείρησης.
Ωφελούμενοι Δράσεων	<ul style="list-style-type: none"> Υφιστάμενες ΜΜΕ του Τουριστικού Τομέα και λοιπών κλάδων που συγκροτούν ευρύτερη αλυσίδα αξίας (πολιτισμός, υγεία, αγροδιατροφικό σύμπλεγμα, εστίαση, θαλάσσιες και λοιπές μεταφορές, κλπ.)
ΒΑΣΙΚΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΕΠΙΛΕΞΙΜΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ	
<ol style="list-style-type: none"> Κτίρια, εγκαταστάσεις και περιβάλλον χώρος Μηχανήματα – Εξοπλισμός (περιλαμβανομένου του εξοπλισμού ΤΠΕ) Ανάπτυξη και εγκατάσταση σε λειτουργία εφαρμογών δημιουργίας και διαχείρισης τουριστικών πακέτων, Μηχανοργάνωσης, διαχείρισης και εξοικονόμησης ενέργειας, συστημάτων ελέγχου ποιότητας κλπ. Δημιουργία διαδικτυακών τόπων προβολής με δυνατότητες on-line κρατήσεων Μεταφορικά Μέσα (επαγγελματικής χρήσης) Εξοπλισμός και εγκαταστάσεις Προστασίας Περιβάλλοντος και Εξοικονόμησης Ενέργειας Πιστοποίηση συστημάτων διασφάλισης ποιότητας Προβολή – Προώθηση Συμβουλευτικές υπηρεσίες (επιστημονική / τεχνική / νομική υποστήριξη και κατάρτιση επενδυτικού σχεδίου συγχώνευσης, έρευνες αγοράς κλπ.) 	
ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΥΠΑΓΩΓΗΣ & ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	
<p>Βασικές προϋποθέσεις:</p> <ul style="list-style-type: none"> Συμφωνία με την Ειδική στοχοθεσία της Επενδυτικής Προτεραιότητας Συμφωνία με τους στόχους της Περιφερειακής Στρατηγικής και τους στόχους του συλλογικού φορέα του τομέα Βιωσιμότητα επενδυτικού σχεδίου <p>Κριτήρια Αξιολόγησης</p> <ul style="list-style-type: none"> Προβλήματα που επιλύει και δυνατά σημεία που αναδεικνύει το εγχείρημα της συγχώνευσης, Οικονομική βιωσιμότητα επενδυτικού σχεδίου Προστασία του Περιβάλλοντος –εξοικονόμηση ενέργειας Εκτιμώμενη Αύξηση της Απασχόλησης 	
ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ	
<ul style="list-style-type: none"> Χορήγηση προκαταβολής τμηματικά, με βάση την πρόοδο υλοποίησης των επενδυτικών σχεδίων, χωρίς την προσκόμιση εγγυητικής επιστολής (με κατάθεση της προκαταβολής σε καταπιστευματικό λογαριασμό και σταδιακή αποδέσμευση της επιχορήγησης, με βάση τις επιμέρους πιστοποιήσεις των επιλέξιμων δαπανών). Χορήγηση ενδιάμεσων επιχορηγήσεων με βάση στοιχεία διοικητικού ελέγχου υλοποιούμενης επένδυσης Χορήγηση τελικής επιχορήγησης με βάση στοιχεία ελέγχου ολοκλήρωσης της επένδυσης (επιτόπιος έλεγχος) Δυνατότητα συμψηφισμού οφειλόμενης επιχορήγησης με φορολογικές υποχρεώσεις προς το Δημόσιο, 	

- Ελάφρυνση των απαιτήσεων / κόστους της πιστοποίησης της ίδιας συμμετοχής (χωρίς δηλαδή απαίτηση για αύξηση μετοχικού κεφαλαίου),

3.2.5. Ενισχύσεις Επενδυτικής Προτεραιότητας 3γ

Στην Επενδυτική Προτεραιότητα 3γ «Στήριξη της δημιουργίας και της επέκτασης προηγμένων ικανοτήτων για την ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών» των ΠΕΠ περιλαμβάνονται Δράσεις ενίσχυσης επενδύσεων ΜΜΕ αναδιοργάνωσης και τεχνολογικού εκσυγχρονισμού για την παραγωγή νέων διαφοροποιημένων ή/και καινοτόμων προϊόντων/υπηρεσιών.

Απευθύνονται κατά κανόνα στους δυναμικούς τομείς των περιφερειακών οικονομιών και κατ' επέκταση και στις επιχειρήσεις του Τουριστικού Τομέα.

Στη συνέχεια ακολουθεί η προτεινόμενη προσέγγιση εξειδίκευσης της παραπάνω Κατηγορίας Δράσης.

ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ 3γ	
Κατηγορία Δράσης	3.γ.1 Ενίσχυση επενδύσεων τεχνολογικού εκσυγχρονισμού ΜΜΕ
Περιφέρειες Εφαρμογής	Περιφέρειες Ηπείρου, Κρήτης, Πελοποννήσου, Στερεάς Ελλάδας, Θεσσαλίας, Κεντρικής Μακεδονίας και Αττικής
Συνοπτική Περιγραφή των Δράσεων	<p>Τεχνική υποστήριξη και χρηματοδοτική ενίσχυση των ΜΜΕ (περιλαμβανομένων και των τουριστικών) για την εκπόνηση και υλοποίηση επιχειρηματικών σχεδίων αναδιοργάνωσης των παραγωγικών, διοικητικών και λειτουργικών τους διαδικασιών και εφαρμογή ΤΠΕ, με στόχο την ανάπτυξη διαφοροποιημένων / νέων προϊόντων, με προστιθέμενη αξία, για διευρυμένες αγορές.</p> <p>Ο συγκεκριμένος τύπος δράσης ενισχύει υφιστάμενες ΜΜΕ στις εξής κατευθύνσεις:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ενσωμάτωση συστημάτων αυτοματοποίησης και τεχνολογικός εκσυγχρονισμός • Ενσωμάτωση ΤΠΕ στην παραγωγική διαδικασία • Επενδύσεις σε συστήματα εξοικονόμησης ενέργειας • Προσαρμογή υποδομών για την τήρηση πιστοποιημένων συστημάτων παραγωγής • Ενσωμάτωση πράσινων υποδομών για τη βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων • Ανάπτυξη νέων συστημάτων τυποποίησης προϊόντων, προσαρμοσμένων στη ζήτηση των αγορών
Ωφελούμενοι Δράσεων	<ul style="list-style-type: none"> • Υφιστάμενες ΜΜΕ του Τουριστικού Τομέα
ΒΑΣΙΚΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΕΠΙΛΕΞΙΜΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Κτίρια, εγκαταστάσεις και περιβάλλον χώρος 2. Μηχανήματα – Εξοπλισμός (περιλαμβανομένου του εξοπλισμού ΤΠΕ) 3. Ανάπτυξη και εγκατάσταση σε λειτουργία εφαρμογών δημιουργίας και διαχείρισης τουριστικών πακέτων, Μηχανοργάνωσης, διαχείρισης και εξοικονόμησης ενέργειας, συστημάτων ελέγχου ποιότητας κλπ. 4. Δημιουργία διαδικτυακών τόπων προβολής με δυνατότητες on-line κρατήσεων 5. Μεταφορικά Μέσα (επαγγελματικής χρήσης) 6. Εξοπλισμός και εγκαταστάσεις Προστασίας Περιβάλλοντος και Εξοικονόμησης Ενέργειας 7. Πιστοποίηση συστημάτων διασφάλισης ποιότητας 8. Προβολή – Προώθηση 	

1. Συμβουλευτικές υπηρεσίες (κατάρτιση επενδυτικού σχεδίου οργανωτικής προσαρμογής, έρευνες αγοράς κλπ.)

ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΥΠΑΓΩΓΗΣ & ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Βασικές προϋποθέσεις:

- Συμφωνία με την Ειδική στοχοθεσία της Επενδυτικής Προτεραιότητας
- Συμφωνία με τους στόχους της Περιφερειακής Στρατηγικής και τους στόχους του συλλογικού φορέα του τομέα
- Πιστοποίηση Συστήματος Διαχείρισης Ποιότητας Τουριστικών Υπηρεσιών απαραίτητο στοιχείο κατά την ολοκλήρωση του επενδυτικού σχεδίου.
- Βιωσιμότητα επενδυτικού σχεδίου

Κριτήρια Αξιολόγησης

- Βαθμός απόκρισης του επενδυτικού σχεδίου στις ανάγκες αναδιάρθρωσης και οργανωτικής προσαρμογής
- Οικονομική βιωσιμότητα επενδυτικού σχεδίου
- Προστασία του Περιβάλλοντος –εξοικονόμηση ενέργειας
- Εκτιμώμενη Αύξηση της Απασχόλησης

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ

- Χορήγηση προκαταβολής τμηματικά, με βάση την πρόοδο υλοποίησης των επενδυτικών σχεδίων, χωρίς την προσκόμιση εγγυητικής επιστολής (με κατάθεση της προκαταβολής σε καταπιστευματικό λογαριασμό και σταδιακή αποδέσμευση της επιχορήγησης, με βάση τις επιμέρους πιστοποιήσεις των επιλέξιμων δαπανών).
- Χορήγηση ενδιάμεσων επιχορηγήσεων με βάση στοιχεία διοικητικού ελέγχου υλοποιούμενης επένδυσης
- Χορήγηση τελικής επιχορήγησης με βάση στοιχεία ελέγχου ολοκλήρωσης της επένδυσης (επιτόπιος έλεγχος)
- Δυνατότητα συμψηφισμού οφειλόμενης επιχορήγησης με φορολογικές υποχρεώσεις προς το Δημόσιο,
- Ελάφρυνση των απαιτήσεων / κόστους της πιστοποίησης της ίδιας συμμετοχής (χωρίς δηλαδή απαίτηση για αύξηση μετοχικού κεφαλαίου),

3.2.6. Ενισχύσεις Επενδυτικής Προτεραιότητας 3δ

Στην Επενδυτική Προτεραιότητα 3δ «Στήριξη της ικανότητας των ΜΜΕ να αναπτύσσονται σε περιφερειακές, εθνικές και διεθνείς αγορές, και να συμμετέχουν σε διαδικασίες καινοτομίας» σε μια σειρά Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα περιλαμβάνονται σειρά Κατηγοριών Δράσεων που έχουν ενσωματωθεί στις λοιπές Επενδυτικές Προτεραιότητες του Θεματικού Στόχου 1 των λοιπών ΠΕΠ (ενισχύσεις επενδύσεων αναδιοργάνωσης και τεχνολογικού εκσυγχρονισμού ΜΜΕ για την παραγωγή νέων διαφοροποιημένων ή/και καινοτόμων προϊόντων/υπηρεσιών, προσέγγισης νέων αγορών και ενισχύσεις δημιουργίας συνεργατικών σχηματισμών – clusters) .

Η εξειδίκευση των παραπάνω Κατηγοριών Δράσεων της Επενδυτικής Δραστηριότητας 3δ ακολουθεί την εξειδίκευση των ανάλογων Κατηγοριών των λοιπών ΠΕΠ.

Επίσης Κατηγορίες Δράσεων που αναφέρονται σε προγράμματα εξωστρέφειας και ανάπτυξης ή/και εφαρμογής σημάτων ποιότητας (Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας-Θράκης, Δυτικής Μακεδονίας και Νοτίου Αιγαίου) είναι δυνατό να προσαρμοσθούν στις ανάγκες των τουριστικών επιχειρήσεων ως ακολούθως.

ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ 3δ	
Κατηγορία Δράσης	3.δ.1 Ενίσχυση του εξωστρεφούς προσανατολισμού των τουριστικών επιχειρήσεων
Περιφέρειες Εφαρμογής	Περιφέρειες Ανατολικής Μακεδονίας-Θράκης, Δυτικής Μακεδονίας και Νοτίου Αιγαίου
Συνοπτική Περιγραφή των Δράσεων	Ενίσχυση του εξωστρεφούς προσανατολισμού των τουριστικών επιχειρήσεων, με τη συμμετοχή σε εκθέσεις σε χώρες του εξωτερικού, ανάπτυξη στρατηγικών marketing, την τυποποίηση των συσκευασιών, την ανάπτυξη μεθόδων προώθησης και δημιουργίας brand name, τη δημιουργία συνεργατικών δικτύων για την υλοποίηση κοινών δράσεων σε συνάφεια ή προς εξυπηρέτηση των κύριων δραστηριοτήτων των επιχειρήσεων που απαρτίζουν τα σχήματα συνεργασίας – δικτύωσης.
Ωφελούμενοι Δράσεων	<ul style="list-style-type: none"> Υφιστάμενες ΜΜΕ του Τουριστικού Τομέα
ΒΑΣΙΚΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΕΠΙΛΕΞΙΜΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ	
<ol style="list-style-type: none"> Έρευνες ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων, Έρευνες αγοράς, Marketing plan, Επενδύσεις σε συστήματα ποιότητας, Ενέργειες σχεδιασμού, πιστοποίησης και συμμόρφωσης υπηρεσιών, Δημιουργία ξενόγλωσσων διαδικτυακών τόπων προβολής με δυνατότητες on-line κρατήσεων Ανάπτυξη και εγκατάσταση σε λειτουργία εφαρμογών δημιουργίας και διαχείρισης τουριστικών πακέτων, Συμμετοχή σε διεθνείς εκθέσεις, καθώς και Συμβουλευτικές υπηρεσίες για το σχεδιασμό δράσεων και παροχή τεχνογνωσίας και επίβλεψης, 	
ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΥΠΑΓΩΓΗΣ & ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	
<p>Βασικές προϋποθέσεις:</p> <ul style="list-style-type: none"> Συμφωνία με την Ειδική στοχοθεσία της Επενδυτικής Προτεραιότητας Συμφωνία με τους στόχους της Περιφερειακής Στρατηγικής και τους στόχους του συλλογικού φορέα του τομέα Πιστοποίηση Συστήματος Διαχείρισης Ποιότητας Τουριστικών Υπηρεσιών απαραίτητο στοιχείο κατά την ολοκλήρωση του επενδυτικού σχεδίου. Βιωσιμότητα επενδυτικού σχεδίου <p>Κριτήρια Αξιολόγησης</p> <ul style="list-style-type: none"> Υφιστάμενες επιδόσεις εξωστρέφειας Επάρκεια υποδομών και ανθρώπινων πόρων εξυπηρέτησης αλλοδαπών Βαθμός απόκρισης του επενδυτικού σχεδίου στις ανάγκες διεύρυνσης των αγορών στόχων Ανάπτυξη συνεργιών και συνεργασιών με άλλες επιχειρήσεις και εμπλεκόμενους φορείς Πληρότητα και ολοκληρωμένος χαρακτήρας επενδυτικού σχεδίου Οικονομική βιωσιμότητα επενδυτικού σχεδίου 	
ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ	

- Χορήγηση προκαταβολής τμηματικά, με βάση την πρόοδο υλοποίησης των επενδυτικών σχεδίων, χωρίς την προσκόμιση εγγυητικής επιστολής (με κατάθεση της προκαταβολής σε καταπιστευματικό λογαριασμό και σταδιακή αποδέσμευση της επιχορήγησης, με βάση τις επιμέρους πιστοποιήσεις των επιλέξιμων δαπανών).
- Χορήγηση ενδιάμεσων επιχορηγήσεων με βάση στοιχεία διοικητικού ελέγχου υλοποιούμενης επένδυσης
- Χορήγηση τελικής επιχορήγησης με βάση στοιχεία ελέγχου ολοκλήρωσης της επένδυσης (επιτόπιος έλεγχος)
- Δυνατότητα συμφητισμού οφειλόμενης επιχορήγησης με φορολογικές υποχρεώσεις προς το Δημόσιο,
- Ελάφρυνση των απαιτήσεων / κόστους της πιστοποίησης της ίδιας συμμετοχής (χωρίς δηλαδή απαίτηση για αύξηση μετοχικού κεφαλαίου),

ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ 35	
Κατηγορία Δράσης	3.δ.2 Ανάπτυξη και εφαρμογή σημάτων ποιότητας
Περιφέρειες Εφαρμογής	Περιφέρειες Ανατολικής Μακεδονίας-Θράκης, Δυτικής Μακεδονίας και Νοτίου Αιγαίου
Συνοπτική Περιγραφή των Δράσεων	Ενίσχυση του εξωστρεφούς προσανατολισμού των τουριστικών επιχειρήσεων, με τη συμμετοχή σε εκθέσεις σε χώρες του εξωτερικού, ανάπτυξη στρατηγικών marketing, την ανάπτυξη μεθόδων προώθησης και δημιουργίας brand name, τη δημιουργία συνεργατικών δικτύων για την υλοποίηση κοινών δράσεων σε συνάφεια ή προς εξυπηρέτηση των κύριων δραστηριοτήτων των επιχειρήσεων που απαρτίζουν τα σχήματα συνεργασίας – δικτύωσης.
Ωφελούμενοι Δράσεων	<ul style="list-style-type: none"> • Υφιστάμενες ΜΜΕ του Τουριστικού Τομέα
ΒΑΣΙΚΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΕΠΙΛΕΞΙΜΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Έρευνες ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων, 2. Έρευνες αγοράς, 3. Marketing plan, 4. Επενδύσεις σε συστήματα ποιότητας, 5. Ενέργειες σχεδιασμού, πιστοποίησης και συμμόρφωσης υπηρεσιών, 6. Δημιουργία ξενόγλωσσων διαδικτυακών τόπων προβολής με δυνατότητες on-line κρατήσεων 7. Ανάπτυξη και εγκατάσταση σε λειτουργία εφαρμογών δημιουργίας και διαχείρισης τουριστικών πακέτων, 8. Συμμετοχή σε διεθνείς εκθέσεις, καθώς και 9. Συμβουλευτικές υπηρεσίες για το σχεδιασμό δράσεων και παροχή τεχνογνωσίας και επίβλεψης 	
ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΥΠΑΓΩΓΗΣ & ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	
<p>Βασικές προϋποθέσεις:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Συμφωνία με την Ειδική στοχοθεσία της Επενδυτικής Προτεραιότητας ▪ Συμφωνία με τους στόχους της Περιφερειακής Στρατηγικής και τους στόχους του συλλογικού φορέα του τομέα ▪ Πιστοποίηση Συστήματος Διαχείρισης Ποιότητας Τουριστικών Υπηρεσιών απαραίτητο στοιχείο κατά την ολοκλήρωση του επενδυτικού σχεδίου. ▪ Βιωσιμότητα επενδυτικού σχεδίου <p>Κριτήρια Αξιολόγησης</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Υφιστάμενες επιδόσεις εξωστρέφειας ▪ Επάρκεια υποδομών και ανθρώπινων πόρων εξυπηρέτησης αλλοδαπών 	

- Βαθμός απόκρισης του επενδυτικού σχεδίου στις ανάγκες διεύρυνσης των αγορών στόχων
- Ανάπτυξη συνεργιών και συνεργασιών με άλλες επιχειρήσεις και εμπλεκόμενους φορείς
- Πληρότητα και ολοκληρωμένος χαρακτήρας επενδυτικού σχεδίου
- Οικονομική βιωσιμότητα επενδυτικού σχεδίου

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ

- Χορήγηση προκαταβολής τμηματικά, με βάση την πρόοδο υλοποίησης των επενδυτικών σχεδίων, χωρίς την προσκόμιση εγγυητικής επιστολής (με κατάθεση της προκαταβολής σε καταπιστευματικό λογαριασμό και σταδιακή αποδέσμευση της επιχορήγησης, με βάση τις επιμέρους πιστοποιήσεις των επιλέξιμων δαπανών).
- Χορήγηση ενδιάμεσων επιχορηγήσεων με βάση στοιχεία διοικητικού ελέγχου υλοποιούμενης επένδυσης
- Χορήγηση τελικής επιχορήγησης με βάση στοιχεία ελέγχου ολοκλήρωσης της επένδυσης (επιτόπιος έλεγχος)
- Δυνατότητα συμψηφισμού οφειλόμενης επιχορήγησης με φορολογικές υποχρεώσεις προς το Δημόσιο,
- Ελάφρυνση των απαιτήσεων / κόστους της πιστοποίησης της ίδιας συμμετοχής (χωρίς δηλαδή απαίτηση για αύξηση μετοχικού κεφαλαίου),

3.2.7. Ενισχύσεις Επενδυτικής Προτεραιότητας 4β

Στην εν λόγω Επενδυτική Προτεραιότητα 4β «*Πρωώθηση της ενεργειακής απόδοσης και της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας στις επιχειρήσεις*» σε μια σειρά Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα περιλαμβάνονται σειρά Κατηγοριών Δράσεων που έχουν ενσωματωθεί στις λοιπές Επενδυτικές Προτεραιότητες του Θεματικού Στόχου 1 των λοιπών ΠΕΠ (ενισχύσεις επενδύσεων αναδιοργάνωσης και τεχνολογικού εκσυγχρονισμού ΜΜΕ για την παραγωγή νέων διαφοροποιημένων ή/και καινοτόμων προϊόντων/υπηρεσιών, προσέγγισης νέων αγορών και ενισχύσεις δημιουργίας συνεργατικών σχηματισμών – clusters) .

Η εξειδίκευση των παραπάνω Κατηγοριών Δράσεων της Επενδυτικής Δραστηριότητας 3δ ακολουθεί την εξειδίκευση των ανάλογων Κατηγοριών των λοιπών ΠΕΠ.

Επίσης Κατηγορίες Δράσεων που αναφέρονται σε προγράμματα εξωστρέφειας και ανάπτυξης ή/και εφαρμογής σημάτων ποιότητας (Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας-Θράκης, Δυτικής Μακεδονίας και Νοτίου Αιγαίου) είναι δυνατό να προσαρμοσθούν στις ανάγκες των τουριστικών επιχειρήσεων ως ακολούθως.

ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ 3δ	
Κατηγορία Δράσης	3.δ.1 Επενδύσεις σε επιχειρήσεις για ενεργειακή αναβάθμιση και την χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας
Περιφέρειες Εφαρμογής	Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας
Συνοπτική Περιγραφή των Δράσεων	Υποστήριξη επιχειρήσεων μεταποίησης αγροτικών προϊόντων και τουρισμού για την ενσωμάτωση ΑΠΕ και ειδικών παρεμβάσεων με στόχο την εξοικονόμηση ενέργειας στην παραγωγική διαδικασία των μεταποιητικών μονάδων αγροτικής και κτηνοτροφικής παραγωγής και στα λειτουργικά έξοδα των τουριστικών επιχειρήσεων. Με τον τρόπο αυτό οι κτιριακές εγκαταστάσεις, εναρμονίζονται με τις Ευρωπαϊκές Οδηγίες Ενεργειακής Απόδοσης και τους στόχους της ΕΕ για το 2020

Ωφελούμενοι Δράσεων	<ul style="list-style-type: none"> Υφιστάμενες ΜΜΕ του Τουριστικού Τομέα
ΒΑΣΙΚΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΕΠΙΛΕΞΙΜΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ	
<ol style="list-style-type: none"> Μελέτες – Αγορά Υπηρεσιών (ενεργειακός έλεγχος και τεχνικοοικονομική μελέτη) Θερμομόνωση τοίχων και στοιχείων της φέρουσας κατασκευής και οριζόντιων δομικών στοιχείων Αγορά και εγκατάσταση συστήματος ανάκτησης απορριπτόμενης ενέργειας. Αγορά και εγκατάσταση συστήματος συμπαραγωγής ηλεκτρισμού και θερμότητας υψηλής απόδοσης Αντικατάσταση κουφωμάτων Αγορά και εγκατάσταση συστημάτων εξοικονόμησης ηλεκτρικής ενέργειας Αγορά και εγκατάσταση κεντρικών συστημάτων θέρμανσης ψύξης χαμηλής ενεργειακής κατανάλωσης Αντικατάσταση αυτόνομων κλιματιστικών μονάδων υψηλής ενεργειακής κατανάλωσης Αγορά και εγκατάσταση / αντικατάσταση συστημάτων σκίασης εξωτερικών χώρων 	
ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΥΠΑΓΩΓΗΣ & ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	
<p>Βασικές προϋποθέσεις:</p> <ul style="list-style-type: none"> Συμφωνία με την Ειδική στοχοθεσία της Επενδυτικής Προτεραιότητας Τήρηση ελαχίστων προϋποθέσεων ενεργειακής αναβάθμισης Βιωσιμότητα επενδυτικού σχεδίου <p>Κριτήρια Αξιολόγησης</p> <p>Προτείνεται η υιοθέτηση διαδικασίας άμεσης αξιολόγησης (οι προτάσεις αξιολογούνται αμέσως μετά την υποβολή τους και ανεξάρτητα από άλλες προτάσεις).</p> <p>Πέραν της πληρότητας του φακέλου και της επιλεξιμότητας των προτεινόμενων δαπανών αξιολογείται η πλήρωση των ελαχίστων προϋποθέσεων ενεργειακής αναβάθμισης.</p>	
ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ	
<ul style="list-style-type: none"> Χορήγηση προκαταβολής τμηματικά, με βάση την πρόοδο υλοποίησης των επενδυτικών σχεδίων, χωρίς την προσκόμιση εγγυητικής επιστολής (με κατάθεση της προκαταβολής σε καταπιστευματικό λογαριασμό και σταδιακή αποδέσμευση της επιχορήγησης, με βάση τις επιμέρους πιστοποιήσεις των επιλέξιμων δαπανών). Χορήγηση ενδιάμεσων επιχορηγήσεων με βάση στοιχεία διοικητικού ελέγχου υλοποιούμενης επένδυσης Χορήγηση τελικής επιχορήγησης με βάση στοιχεία ελέγχου ολοκλήρωσης της επένδυσης (επιτόπιος έλεγχος) Δυνατότητα συμψηφισμού οφειλόμενης επιχορήγησης με φορολογικές υποχρεώσεις προς το Δημόσιο, Ελάφρυνση των απαιτήσεων / κόστους της πιστοποίησης της ίδιας συμμετοχής (χωρίς δηλαδή απαίτηση για αύξηση μετοχικού κεφαλαίου), 	

3.2.8. Ενισχύσεις Επενδυτικής Προτεραιότητας 8ν (ΕΚΤ)

Στις Κατηγορίες Δράσεων των Επενδυτικών Προτεραιοτήτων 8ν «Προσαρμογή των εργαζομένων, των επιχειρήσεων και των επιχειρηματιών στις αλλαγές» των ΠΕΠ περιλαμβάνονται προγράμματα αναβάθμισης των δεξιοτήτων εργαζομένων και διατήρησης θέσεων εργασίας, καθώς και προσαρμογής των επιχειρήσεων στις αλλαγές με σκοπό τη διασφάλιση της βιωσιμότητάς τους.

Η εξειδίκευση των παραπάνω Κατηγοριών Δράσεων της Επενδυτικής Δραστηριότητας 3δ ακολουθεί την εξειδίκευση των ανάλογων Κατηγοριών των λοιπών ΠΕΠ.

ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑ 8ν	
Κατηγορία Δράσης	8ν «Προσαρμογή των εργαζομένων, των επιχειρήσεων και των επιχειρηματιών στις αλλαγές»
Περιφέρειες Εφαρμογής	Όλες οι Περιφέρειες της χώρας
Συνοπτική Περιγραφή των Δράσεων	<p>Σχεδιασμός και υλοποίηση ολοκληρωμένων σχεδίων αναδιάρθρωσης επιχειρήσεων και ενίσχυσης δεξιοτήτων των εργαζομένων και επιχειρηματιών που θα συμβάλλουν στην προσαρμογή των επιχειρήσεων στην αλλαγή (μέτρα άμεσης ανταπόκρισης στις παρούσες συνθήκες της αγοράς και μέτρα βελτίωσης της αξίας των επιχειρήσεων) και ενδεικτικά:</p> <ul style="list-style-type: none"> • παροχή συμβουλών σε τουριστικές ΜΜΕ από ομάδες ειδικών συμβούλων επιχειρήσεων σε θέματα όπως διαχείριση καινοτομίας και τεχνολογίας, διεθνοποίησης, συνεργασίας και δικτύωσης, χρηματοδότησης, μάρκετινγκ, κ.α. • κατάρτιση και εκπαίδευση των εργαζομένων των ΜΜΕ στις νέες τεχνολογίες και στις ΤΠΕ • Πιστοποίηση γνώσεων, δεξιοτήτων και επαγγελματικών προσόντων εργαζομένων βάσει αναγνωρισμένων προτύπων • ενημέρωση/εκπαίδευση των επιχειρηματιών για τις αναγκαίες διορθωτικές και τεχνολογικές προσαρμογές
Ωφελούμενοι Δράσεων	<ul style="list-style-type: none"> • Υφιστάμενες ΜΜΕ του Τουριστικού Τομέα
ΒΑΣΙΚΕΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΕΠΙΛΕΞΙΜΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Συμβουλευτικές υπηρεσίες και ειδικότερα: <ul style="list-style-type: none"> • Υπηρεσίες υποστήριξης σχεδιασμού και υλοποίησης σχεδίων προσαρμογής και αναδιάρθρωσης • Υπηρεσίες διαχείρισης καινοτομίας, τεχνολογίας, διεθνοποίησης, συνεργασιών και δικτύωσης • Mentoring επιχειρήσεων • Υπηρεσίες αξιολόγησης προσωπικού 2. Κατάρτιση/εκπαίδευση εργαζομένων και εργοδοτών 3. Πιστοποίηση επαγγελματικών προσόντων 	
ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΥΠΑΓΩΓΗΣ & ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	
<p>Βασικές προϋποθέσεις:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Συμφωνία με την Ειδική στοχοθεσία της Επενδυτικής Προτεραιότητας ▪ Συνάφεια και συμβολή της προτεινόμενης πράξης στη στόχευση της Περιφερειακής Στρατηγικής RIS3 ▪ Η κατάρτιση υποχρεωτικά να συνοδεύεται από πιστοποίηση επαγγελματικών προσόντων σύμφωνα με τα πρότυπα που έχουν αναπτυχθεί από το συλλογικό φορέα του τομέα (ΣΕΤΕ) ή δεξιοτήτων ΤΠΕ <p>Κριτήρια Αξιολόγησης</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Σκοπιμότητα προτεινόμενου Σχεδίου ▪ Πληρότητα Σχεδίου Διαρθρωτικής Προσαρμογής. ▪ Πληρότητα Εκπαιδευτικού Σχεδίου 	
ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ	

- Χορήγηση προκαταβολής τμηματικά, με βάση την πρόοδο υλοποίησης των επενδυτικών σχεδίων, χωρίς την προσκόμιση εγγυητικής επιστολής (με κατάθεση της προκαταβολής σε καταπιστευματικό λογαριασμό και σταδιακή αποδέσμευση της επιχορήγησης, με βάση τις επιμέρους πιστοποιήσεις των επιλέξιμων δαπανών).
- Χορήγηση ενδιάμεσων επιχορηγήσεων με βάση στοιχεία διοικητικού ελέγχου υλοποιούμενης επένδυσης
- Χορήγηση τελικής επιχορήγησης με βάση στοιχεία ελέγχου ολοκλήρωσης της επένδυσης (επιτόπιος έλεγχος)
- Δυνατότητα συμφητισμού οφειλόμενης επιχορήγησης με φορολογικές υποχρεώσεις προς το Δημόσιο,
- Ελάφρυνση των απαιτήσεων / κόστους της πιστοποίησης της ίδιας συμμετοχής (χωρίς δηλαδή απαίτηση για αύξηση μετοχικού κεφαλαίου)

4. ΠΛΑΙΣΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΤΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ ΤΩΝ ΠΕΠ ΣΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ ΤΟΜΕΑ

Για τη διασφάλιση της μέγιστης αποδοτικότητας των διατιθέμενων πόρων σκόπιμη κρίνεται η διασφάλιση διαφανών και αποτελεσματικών διαδικασιών σχεδιασμού, εφαρμογής και παρακολούθησης των δράσεων κρατικών ενισχύσεων.

Τα πεδία στα οποία εκτιμάται ότι θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη βαρύτητα είναι τα ακόλουθα:

1. Σχεδιασμός – Συντονισμός Δράσεων Κρατικών Ενισχύσεων

Προς τον σκοπό της διασφάλισης του Κεντρικού και Ολοκληρωμένου Συντονισμού του Σχεδιασμού των Δράσεων και της αποφυγής επικαλύψεων, θα πρέπει να λειτουργήσει αποτελεσματικά ειδική Δομή σχεδιασμού και συντονισμού συνολικά των Δράσεων Κρατικών Ενισχύσεων, με γνώμονα την διασφάλιση της συμπληρωματικότητας των δράσεων και τη δημιουργία συνεργειών, καθώς και την αποφυγή επικαλύψεων που δημιουργούν σύγχυση και αποπροσανατολισμό στους επενδυτές.

Αυτή η Δομή μπορεί να λάβει την προβλεπόμενη στο ΕΣΠΑ 2014-2020 μορφή του Δικτύου Συντονισμού Κρατικών Ενισχύσεων - Χρηματοδοτικών Εργαλείων, που έχει ως στόχο τον καθορισμό των κατηγοριών ενισχυόμενων επενδύσεων και της εξειδίκευσης των κανόνων επιλεξιμότητας ανά Ταμείο, τη δημιουργία κοινών χρηματοδοτικών εργαλείων για το σύνολο των Ταμείων, τον προγραμματισμό των προκηρύξεων κλπ, για να αποφευχθεί το φαινόμενο των «ανταγωνιστικών προσκλήσεων υποβολής», καθώς και να επιτευχθεί η μεγιστοποίηση των συνεργειών τομεακά αλλά και χωρικά.

Ειδικά για τις Δράσεις Κρατικών Ενισχύσεων, που θα αφορούν στον Τουριστικό Τομέα, στις σχετικές διαδικασίες είναι απαραίτητη η συμμετοχή εκπρόσωπου του ΣΕΤΕ, καθώς και λοιπών φορέων εκπροσώπησης του Τουριστικού Τομέα.

Προκειμένου οι παραπάνω λειτουργίες του Δικτύου να αποκτήσουν ουσιαστική υπόσταση, προτείνεται το Δίκτυο να αποκτήσει θεσμική οντότητα, με σαφώς κατοχυρωμένες αρμοδιότητες δεσμευτικού για τα Επιχειρησιακά Προγράμματα χαρακτήρα.

Μεταξύ των άλλων στις δεσμευτικού για τα Επιχειρησιακά Προγράμματα αρμοδιότητες πρέπει να περιλαμβάνεται:

- Η κατάρτιση Οδικού Χάρτη ενεργοποίησης των Δράσεων κρατικών Ενισχύσεων με δεσμευτικό χρονοδιάγραμμα, το οποίο τα Επιχειρησιακά Προγράμματα οφείλουν να ακολουθήσουν,
- Η υποχρέωση γνωμοδότησης του Δικτύου πριν από κάθε διαδικασία Πρόσκλησης Εκδήλωσης επενδυτικού ενδιαφέροντος και ειδικότερα ως προς τα παρακάτω πεδία:
 - Επιλεξιμότητα ωφελουμένων επιχειρήσεων (υφιστάμενες/νέες επιχειρήσεις, συμπράξεις επιχειρήσεων και φορέων, Κωδικοί Δραστηριότητας, ελάχιστες προϋποθέσεις υπαγωγής),
 - Περιεχόμενα χορηγούμενων ενισχύσεων (Επιλέξιμες Δραστηριότητες, Κατηγορίες Ενισχυόμενων Δαπανών),
 - Κριτήρια Αξιολόγησης επενδυτικών σχεδίων και βαθμός ευθυγράμμισης τους με τους στόχους και προτεραιότητες σε περιφερειακό επίπεδο
- Η διατύπωση γνώμης για τη μεθοδολογία και το περιεχόμενο των διαδικασιών και των συμπερασμάτων της αξιολόγησης των δράσεων κρατικών ενισχύσεων,

Σε κάθε περίπτωση ιδιαίτερη βαρύτητα θα πρέπει να δοθεί στην αποφυγή διαδικασιών ενεργοποίησης Προσκήσεων για ενισχύσεις “οριζόντιου” χαρακτήρα, που δεν λαμβάνουν υπόψη την περιφερειακή διάσταση και την τοπικά υφιστάμενη ή υπό ανάπτυξη αλυσίδα αξίας, καθώς και την καταλληλότητα και προσαρμοστικότητα των Κριτηρίων Αξιολόγησης στις ιδιαίτερες ανάγκες των περιφερειακών οικονομιών.

Στο πλαίσιο αυτό, και στο βαθμό που σειρά Περιφερειακών Προγραμμάτων προβλέπουν στη στόχευση τους την αναβάθμιση των τουριστικών υποδομών και υπηρεσιών, θα πρέπει να εξετασθεί κατά περίπτωση:

- η δυνατότητα θέσπισης, για Κατηγορίες Δράσεων που έχουν ολοκληρωμένο χαρακτήρα, της υποχρέωσης των ενισχυόμενων μονάδων για την αναβάθμιση των καταλυμάτων σε μεγαλύτερη κατηγορία (αστέρια ή κλειδιά), ή της θέσπισης υψηλού συντελεστή αξιολόγησης σε αυτό το κριτήριο εφόσον η αναβάθμιση είναι προαιρετική,
- αντίστοιχα η δυνατότητα θέσπισης, για τις ανωτέρω Κατηγορίες Δράσεων, της υποχρέωσης πιστοποίησης των παρεχομένων υπηρεσιών (σύμφωνα με τα Πρότυπα που αναπτύσσονται από το ΣΕΤΕ στο πλαίσιο του ΕΠ Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού 2007-2013),
- η κατά προτεραιότητα πρόσληψη πιστοποιημένων επαγγελματιών του Τουριστικού Τομέα (σύμφωνα με τα Πρότυπα που αναπτύσσονται από το ΣΕΤΕ στο πλαίσιο του ΕΠ Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού 2007-2013)
- η δυνατότητα παροχής κινήτρων συγχώνευσης τουριστικών μονάδων (σχετική πρόβλεψη υπάρχει στο ΠΕΠ Βορείου Αιγαίου),
- η υποχρεωτική ενσωμάτωση στα επενδυτικά σχέδια δράσεων που αφορούν στη διεύρυνση και εμπάθυνση της αλυσίδας αξίας (συνεργασίες με ομοειδείς επιχειρήσεις ή επιχειρήσεις του ίδιου συμπλέγματος, τοπικό σήμα ποιότητας, κλπ.)

2. Διαδικασίες αξιολόγησης και υλοποίησης επενδυτικών σχεδίων

Για τη διασφάλιση αντικειμενικών και ισότιμων διαδικασιών αξιολόγησης και τη διευκόλυνση των διαδικασιών υλοποίησης των επενδυτικών σχεδίων, κρίνεται σκόπιμο:

- να αναπτυχθούν κατάλληλα Εργαλεία (Οδηγοί Εφαρμογής για τους Επενδυτές και Ελέγχου για τους Αξιολογητές και τα αρμόδια Όργανα Ελέγχου, Εγχειρίδια, Πρότυπα Κόστη) υποστήριξης της αξιολόγησης και του ελέγχου υλοποίησης των Επενδυτικών Σχεδίων
- να δημιουργηθούν Μητρώα πιστοποιημένων αξιολογητών και ελεγκτών και περιοδική επικαιροποίηση, με δυνατότητα συμμετοχής και στελεχών του ιδιωτικού τομέα.
- να υπάρξουν προγράμματα εκπαίδευσης και κατάρτισης των εμπλεκόμενων στελεχών (αξιολογητές και στελέχη ΕΥΔ ΠΕΠ, ΕΦΔ, καθώς και στελέχη των Περιφερειών) για τη διασφάλιση της ομογενοποίησης κουλτούρας και συμπεριφορών
- να καθοριστούν ευέλικτες και αποτελεσματικές διαδικασίες ελέγχου & πιστοποίησης της ολοκλήρωσής τους, (κυρίως διοικητικές επαληθεύσεις και επιτόπιες επαληθεύσεις σε κατάλληλα διαμορφωμένο δείγμα), καθώς και καταβολής των ενισχύσεων.
- να προσδιοριστούν απλοποιημένες διαδικασίες τροποποίησης του φυσικού αντικειμένου τους, με μοναδικές προϋποθέσεις την διατήρηση των αρχικών στόχων και των υποχρεωτικών όρων της προκήρυξης, καθώς και τον μη επηρεασμό της βαθμολογίας αξιολόγησης.

3. Έλεγχος και Διαφάνεια Διαδικασιών

Για να διασφαλιστεί η απαραίτητη διαφάνεια των διαδικασιών, με δυνατότητα ελέγχου από τους επενδυτές, θα πρέπει να διασφαλιστεί:

- η τήρηση της προτεραιότητας διενέργειας επαληθεύσεων / ελέγχων και καταβολής της ενίσχυσης, με βάση αντικειμενικά κριτήρια,
- η παροχή της δυνατότητας πρόσβασης των Επενδυτών, μέσω του διαδικτύου και σε πραγματικό χρόνο, σε δεδομένα του Πληροφοριακού Συστήματος Κρατικών Ενισχύσεων, που αφορούν στην πορεία υλοποίησης και την διοικητική κατάσταση αιτημάτων και ελέγχων.

4. Διαδικασίες χρηματοδότησης

Για να αμβλυνθούν οι επιπτώσεις της παρατεταμένης οικονομικής κρίσης στη ρευστότητα και την κεφαλαιακή επάρκεια των επιχειρήσεων θα πρέπει να διασφαλιστεί η απρόσκοπτη χρηματοδότηση και ολοκλήρωση των επενδυτικών σχεδίων μέσω της:

- Χορήγησης προκαταβολών των επιχορηγήσεων τμηματικά, με βάση την πρόοδο υλοποίησης των επενδυτικών σχεδίων, χωρίς την προσκόμιση εγγυητικής επιστολής (με κατάθεση της προκαταβολής σε καταπιστευματικό λογαριασμό και σταδιακή αποδέσμευση της επιχορήγησης, με βάση τις επιμέρους πιστοποιήσεις των επιλέξιμων δαπανών).
- Δυνατότητας συμψηφισμού οφειλόμενης επιχορήγησης με φορολογικές υποχρεώσεις προς το Δημόσιο,
- Ελάφρυνσης των απαιτήσεων / κόστους της πιστοποίησης της ίδιας συμμετοχής (χωρίς δηλαδή απαίτηση για αύξηση μετοχικού κεφαλαίου), και τέλος
- η δημιουργία κατάλληλου μηχανισμού εγγυήσεων για την διασφάλιση της απαιτούμενης τραπεζικής χρηματοδότησης μακροπρόθεσμου και βραχυπρόθεσμου χαρακτήρα,

5. Αξιολόγηση της εφαρμογής των Δράσεων Κρατικών Ενισχύσεων

Τέλος, απαραίτητη κρίνεται η έγκαιρη και ολοκληρωμένη αξιολόγηση της εφαρμογής κάθε Δράσης Κρατικών Ενισχύσεων και η ορθολογική αποτίμηση των εκρμών και αποτελεσμάτων της, ώστε να εξάγονται χρήσιμα συμπεράσματα για τους μελλοντικούς σχεδιασμούς.

Βιβλιογραφία

1. Τουριστικός Στρατηγικός Σχεδιασμός 2021 Οδικός Χάρτης Υλοποίησης – ΣΕΤΕ 2014
2. Ποιος είναι ο πελάτης μας; Χαρακτηριστικά εισερχόμενου τουρισμού στην Ελλάδα για «Ήλιος & Θάλασσα», «City Break», «Πολιτισμός & Θρησκεία» (Δρ. Άρης Ίκκος, ISHC Σεραφείμ Κουτσός Επιστημονικός Διευθυντής Αναλυτής) – INSETE 2015
3. Η Ελλάδα 10 Χρόνια Μπροστά: Προσδιορίζοντας το νέο Εθνικό Μοντέλο Ανάπτυξης, McKinsey&Company 2011
4. Εθνική Στρατηγική Έρευνας και Καινοτομίας για την Έξυπνη Εξειδίκευση 2014-2020 – ΓΓΕΤ 2015
5. Περιφερειακές Στρατηγικές Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3) 2014-2020
6. Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης – ΕΣΠΑ 2014-2020
7. Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ιονίων Νήσων 2014-2020
8. Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Νοτίου Αιγαίου 2014-2020
9. Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Κρήτης 2014-2020
10. Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ηπείρου 2014-2020
11. Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δυτικής Ελλάδος 2014-2020
12. Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δυτικής Μακεδονίας 2014-2020
13. Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Πελοποννήσου 2014-2020
14. Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Στερεάς Ελλάδας 2014-2020
15. Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Θεσσαλίας 2014-2020
16. Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Βορείου Αιγαίου 2014-2020
17. Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης 2014-2020
18. Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Κεντρικής Μακεδονίας 2014-2020
19. Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Αττικής 2014-2020